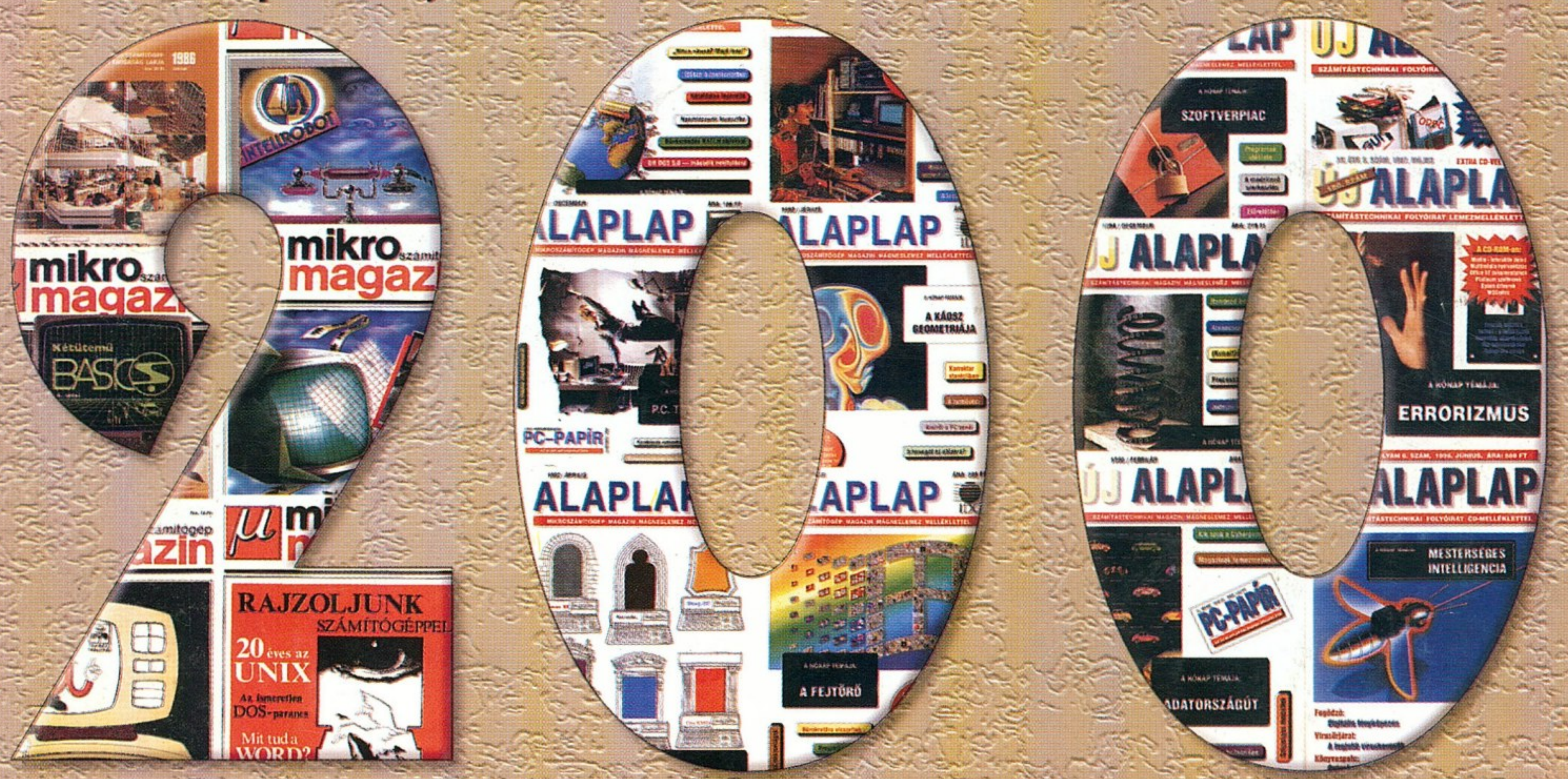
HÁLÓZAT * HARDVER * PROGRAMOZÁS * SZOFTVER Ára: 990 Ft

XIX. évfolyam 7. szám (200.) 2001. szeptember

ÚJ ALAPLAP

A hónap témája:

A KÉTSZÁZÁT!

Táskagépek tesztje
Próbapad

Sircam-járvány
Vírusőrjárat

Kínos kényszerkonverziók
Szövegelő

Szabóolló a merevlemezhez
Szoftverportéka

Házi hálózat két géppel
Fogódzó

01007
771217 759005

ÚJ ALAPLAP

A Mikroszámítógép Magazin és az Alaplap hagyományait folytató magyar számítástechnikai folyóirat

Megjelenik havonta, CD-melléklettel

Főszerkesztő:
Faklen Pál

Szerkesztő:
Jakab Ágnes

A szerkesztőbizottság tagjai:
Aszalós László, Bánó György, Feleki Zoltán, Galántai Zoltán, Herczeg József, Kádár Zsolt, Kovács Attila, Mákos András, Nagy Tamás, Pogány Csaba, Sándor Gábor, Simay Endre István, Szappanos Gábor, Szondi Egon János, Vargha Dénes, Vékony Tamás

Szerkesztőség és kiadó:
1539 Budapest, Pf. 571
Városligeti fasor 25-27.
Telefon: 322-4417, 322-5238
Fax: 351-8015
E-mail: alaplap@mail.datanet.hu

Weblap: http://www.alaplap.hu

Felelős kiadó:
Faklen Pál

Terjesztés:
Megyes Zsuzsanna

Hirdetésszervezés:
Árvai Katalin,
Galyasi Hedvig,
Tóth Zsuzsanna

Külföldi hirdetések:
PubliciTeam
Reklám- és Médiaügynökség
1537 Budapest I., Márvány u. 17.
Telefon: 356-1182 Fax: 214-9490

A kiadó a hirdetések tartalmáért és a nyomdakészen kapott hirdetések formájáért (és helyesírásáért) nem vállal felelősséget

Példányszámadatok hitelesítése:
Magyar Terjesztésellenőrző Szövetség

MATESZ

Ez a szám
8500 példányban jelent meg

Nyomtatás:
Zalai Nyomda Rt, Zalaegerszeg
Felelős vezető:
Czirkl György vezérigazgató

Terjeszti:
a Lapker Rt, a Hírker Rt, az NH Rt, az MP Rt LHI és számos számítástechnikai szaküzlet

Előfizethető a kiadónál:
Új Alaplap Kiadói Kft,
1539 Budapest, Pf. 571
Bankszámlaszám:
OTP 11706016-20788599

A lap példányonkénti ára: 990 Ft
Évi előfizetési díj: 9900 Ft

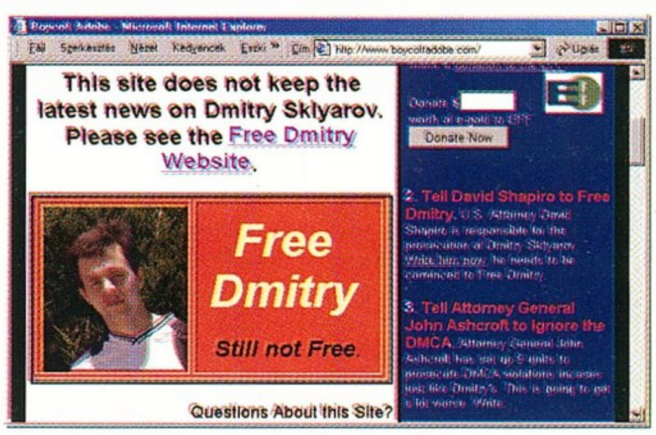
Külföldi előfizetés díja:
9900 Ft + postázási költség

HU ISSN 1217-7598

TARTALOM

XIX. ÉVFOLYAM 7. SZÁM (200.), 2001. SZEPTEMBER

μ mikro számítógép magazin — ALAPLAP — ÚJ ALAPLAP

FOKUSZ
Fókuszban a Delphi és a Kylix

DELPHI Delphi 6 Personal Edition, fejlesztői környezet Windowsra
KYLIX Kylix 1.0 Open Edition, fejlesztői környezet Linuxra

LAPFORG
Lapraforgó

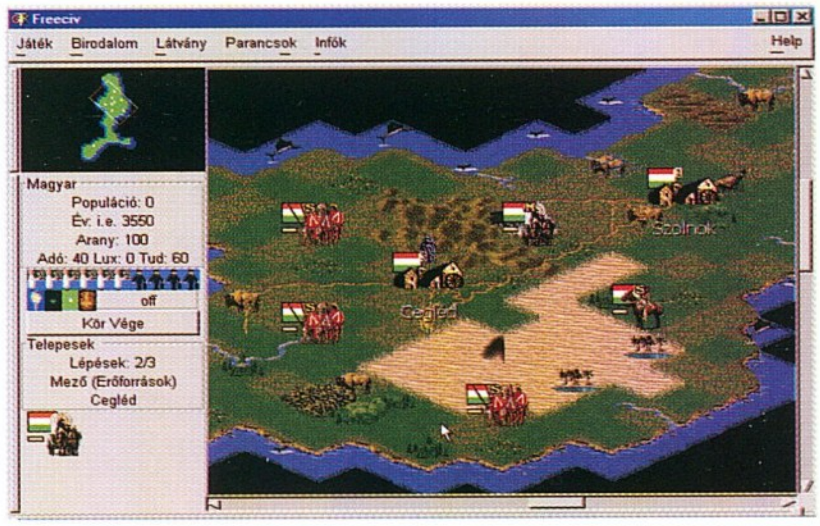
HALOZAT Házi hálózat két géppel (Fogódzó, 47. oldal)
RFC 1918, privát hálózatoknak fentartott IP címek
Samba, magyar nyelvű kézikönyv (PDF)
CAT5 Computer Network Wiring, hálózati segédle építéséhez (HTML)
Freewebfone 3.3, hálózati program (Linux, Windows)
OpenSSH 2.5.2p2, SSH protokollt megvalósító eszköz
OpenSSL 0.9.6a, hálózatbiztonsági protokollokat megvalósító eszköz
TalkR 1.0, csevegőprogram
YTalk32 v7.1.912, csevegőprogram helyi hálózatokra
Virtual Network Computing 3.3.3, a számítógép távolról történő használatát lehetővé tevő program (Linux, Windows)

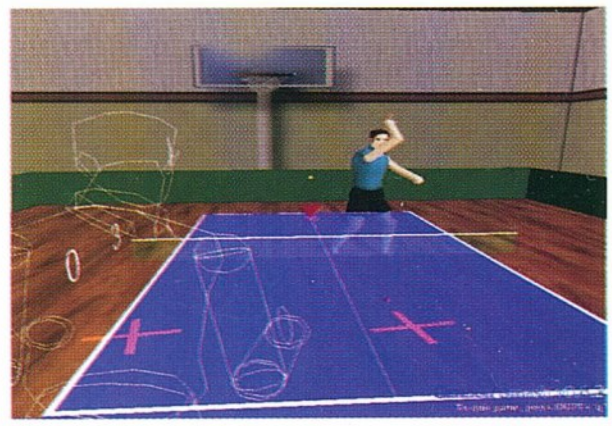
KALEID Merre tovább, sakkprogramok? (Kaleidoszkóp, 59. oldal)
Scid 2.6, sakkadatbázisokat kezelő program kiegészítőkkel

OS2 Nem csak OS/2 ... (Alternatíva, 32. oldal)
CooLFM 1.5, rádiókártyákat kezelő program
MultiDesk 0.2, az OS/2 felhasználók szerinti testre szabását támogató program
Memsize 4.0, a rendszererőforrások foglaltságát kijelző program
Mozilla 0.9.3, böngészőprogram (EMX és VAC változat)
PMJobWorks v0.5, batch állományok futtatását megkönnyítő WPS
PMView 2000 v2.31, képnézegető
PostgreSQL for OS/2, adatbázisszerver
PsiConv 0.8.1, a Psion kéziszámítógép állományait PC-s állományokká alakító program
PsiConv/PM 1.02, grafikus felület a PsiConv programhoz
Smart Cache 0.5.4, proxy szerver
Tonigy v1.3, audio, video vagy adat CD tartalmát közönséges fájlként megjelenítő alkalmazás
VTeX/2 7.33d, szövegszerkesztő
WarpIn 0.9.13, telepítő
WarpMedia, médialejátszó (DivX, Mpeg-1, MP3)
XWorkPlace 0.9.13, munkaasztalbővítés

PRODOMO Jubileumi akadályverseny (Pro domo, 23. oldal)
Tilitoli, az Új Alaplap jubileumi fejtörő játéka

URL A lapban hivatkozott URL címek jegyzéke
Webkalauz (60. oldal)

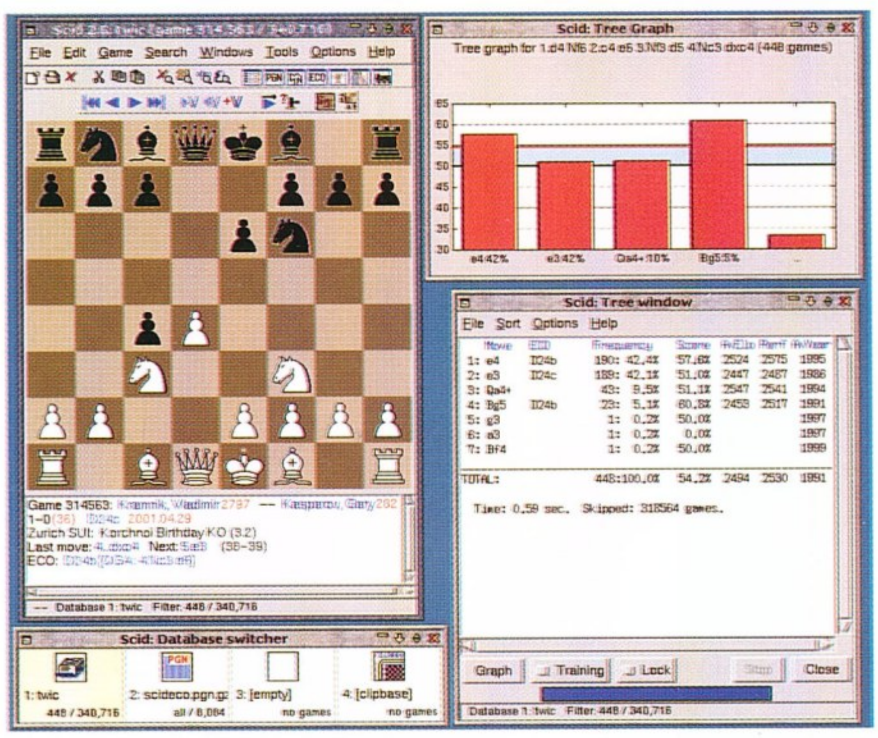
SZERSZAM
Szerszámosláda

DOS DOS-os alkalmazások
WIN3X 16 bites windowsos alkalmazások
WIN9X 32 bites windowsos alkalmazások
LINUX Linuxos alkalmazások
OS2 OS/2-es alkalmazások
FESZER Gyakran szükséges programok
VIRUS Vírusirtók

VENDEG
Vendégoldal

CDM The Rosetta Stone, nyelvoktat program, English 7 (CDM)
DELCOMP Delphi komponensek
FERENCZ Logiro, a számítógép be- és kikapcsolását naplózó program (Ferenczi Gábor)
GACSFALV Szótár v4.0, szótár- és fordítóprogram (Gácsfalvy László)
KALMAN Mini Shut Down Utilities v1.2ha, a Win9x gyors kikapcsolását lehetővé tevő program (Kálmán Károly)
KASPERSK Kaspersky AntiVirus Light, vírusirtó (Új Alaplap Edition)
KDE KDE 2.2, grafikus felület Unix rendszerekre, forráskód
KYLIX Kylix komponensek
MICROSFT Internet Explorer 6.0
Hibajavítások a Microsofttól
MOCZAR Móczár Zoltán programjai
Auto Végrehajtó 1.1, időzítő program
Fájldaraboló 7.1, fájlkezelő program
NETSCAPE Netscape 6.1, böngészőprogram (Linux, Windows)
STAROFF Magyarítások a StarOffice 5.2 irodai programcsomaghoz

JATEK
Játékvár

CSMASH Cannon Smash 0.6.2, 3D asztalitanisz játék
DOOMINO Doomino 6.0. logikai játék (Svégel József)
FREECIV Freeciv 1.12, a Civilization stratégiai játék szabadon felhasználható változata Linuxra
Freeciv 1.11.12, a Civilization stratégiai játék szabadon felhasználható változata Windowsra
TICTAC Tic Tac Toe 1.0, logikai játék

Múltidézés

Felméréseink azt mutatják, hogy „A hónap témája" lapunk legnépszerűbb rovata. Olvasóink különösen nagyra értékelik annak változatosságát, sokoldalúságát, problémafelvetéseit, eredetiségét... És nem idegenkednek a meghökkentő megoldásoktól sem. Reméljük, hogy ez most is így lesz. A 200. szám megjelenése alkalmából ugyanis szerettünk volna valami szokatlannal előállni. Ehhez az ötletet végül egyik olvasónk leveléből merítettük, aki javasolta, hogy készítsünk a régi MikroMagazinok és Alaplapok időtálló írásaiból „reprint" kiadásokat. Úgy gondoltuk, hogy itt az alkalom tesztelni elképzelését. A jubileumi számba ezért nem „friss" visszaemlékezéseket gyűjtöttünk össze, hanem „megidéztük" az eredeti dokumentumokat.

Jelenlegi olvasóink többségének az itt következő válogatás nagy része feltehetőleg újdonság, hiszen csak az utóbbi 5–10 évben fedezték fel lapunkat. Azok viszont, akik a Mikroszámítógép Magazin korszak óta mellettünk vannak, bizonyára szívesen elidőznek egy kicsit az akkori események kicsit már a múlt homályába merült pillanatfelvételeinél. Ezek az írások tanulságos időutazás keretében mutatják be útkereséseinket, koncepcióváltásainkat, és a fennmaradásunkért kezdettől fogva folytatott küzdelmet.

A szövegeket nem tettük idézőjelbe, de a felcímek feltűnően és egyértelműen jelzik, hogy mikori írásokról van szó. Helyhiány miatt — és az ismétlődések mérséklésére — nem mindegyik írást közöljük teljes terjedelmében, de a rövidítés során igyekeztünk elkerülni a mondanivalót csorbítását. A kiragadott részletekben egy-két összekötésre és más apró módosításra természetesen szükség volt. Például a Mikroszámítógép Magazin többféleképpen használt nevében a görög mikron jelet itt a lapban ugyan reprodukálni tudtuk volna, de a „webkorszak" nem nagyon támogatja az eredeti µ, µM és µMagazin írásmódokat. Ehelyett inkább kiírtuk, hogy Mikro és MikroMagazin. Természetesen kijavítottuk az eredeti szövegekben előfordult nyomdahibákat is (remélhetőleg nem téve bele újakat), továbbá korrigáltuk a stilárisan félresikerült, értelemzavaró mondatokat (bár lehet, hogy nem mindet). Az idézés szigorú filológiai szabályain ily módon csorba esett, de mindez az idézetek tartalmi hűsége érdekében történt.

A szerzőlista kissé monoton, hiszen 1983-tól 1990-ig Kovács Győző, utána pedig Faklen Pál volt a „szerkesztőségi szóvivő". Írásaikban rendre párbeszédet folytattak az olvasókkal a szerkesztési koncepcióról, vagy kommentálták a lap sorsfordulóit. A „főszerkesztői házifeladat" átvállalására a többi munkatárs nem is nagyon érzett hajlandóságot, bár talán mondani sem kell, hogy nagyon sokan vettek részt a lap jellegét, irányvonalát kiérlelő vitákban.

Múltidéző összeállításunk nem időarányos válogatás az eddig megjelent 200 számból, hanem az indulásra és az újrakezdési időszakokra koncentrál. Nem elevenítettük fel az utóbbi 4 év fejleményeit sem, mert azokra olvasóink túlnyomó többsége még (már) feltehetőleg emlékszik, másfelől pedig nem tudjuk, hogy a közelmúlt „létfenntartási" gondolatait kifejezésre juttató befejezetlen mondatokat miként egészíti ki a sors...

Sokan megkérdezték már tőlünk, hogyan tudott ez a lap ennyi éven át, ennyi akadály ellenére saját erőből talpon maradni. Az itt következő oldalakon olvasható „reprint" szövegek remélhetőleg ilyen kérdésekre is választ adnak olvasóinknak. A „titok" lényege — mint az életben oly sokszor — több szerencsés körülmény találkozása. Az egyes tényezők között jó volt a kölcsönhatás, egyik erősítette a másikat:

— Az alapok lerakásakor, 1983-ban kialakult, a következő tizennyolc év során pedig mindig újraszerveződött egy áldozatkész „kemény mag", amely nemcsak fejjel, hanem szívvel és lélekkel is készítette a lapot.

— Egy stabil, állandóan gyarapodó szerzőgárda hivatástudattal és lelkesedéssel szállította a sok érdekes és tartalmas cikkeket, nem nagyon törődve azzal, hogy mikor kapja meg (kevéske) honoráriumát.

— A lap mellett tűzön-vízen át kitartott egy fogékony és nyílt szellemű, magas IQ-val megáldott és meghatóan hűséges olvasótábor.

— Információforrásként és hirdetőként egyaránt döntő támogatást nyújtottak az informatikai tudás gyarapításáért is felelősséget érző számítástechnikai cégek.

— Fennmaradásához a lapnak több válságos helyzetben volt szüksége a nem csupán gazdasági érdekek által motivált kiadók, nyomdák és más partnerek áldozatkészségére is.

Múlt időben fogalmaztunk, de mindez jelen időben is igaz, és jó lenne, ha jövő időben is az maradna.

MikroMagazin, 1983 (1. szám)

Beköszöntő

Indul a MikroMagazin, az NJSZT új kiadványa. Mint az hasonló esetekben lenni szokott, a szerkesztőség nagyra törő célokat tűzött maga elé. Azt szeretnénk, ha abban a diák és a szakember, a hobbiból programot író vagy az otthon számítógépet építő amatőr, a tanár és a mérnök — egyszóval mindenki, akit a számítástechnikai problémák, és ezen belül is elsősorban a személyi számítógépek érdekelnek — megtalálná a számára érdekes, a munkáját vagy a szórakozását segítő számítástechnikai megoldásokat, tanácsokat.

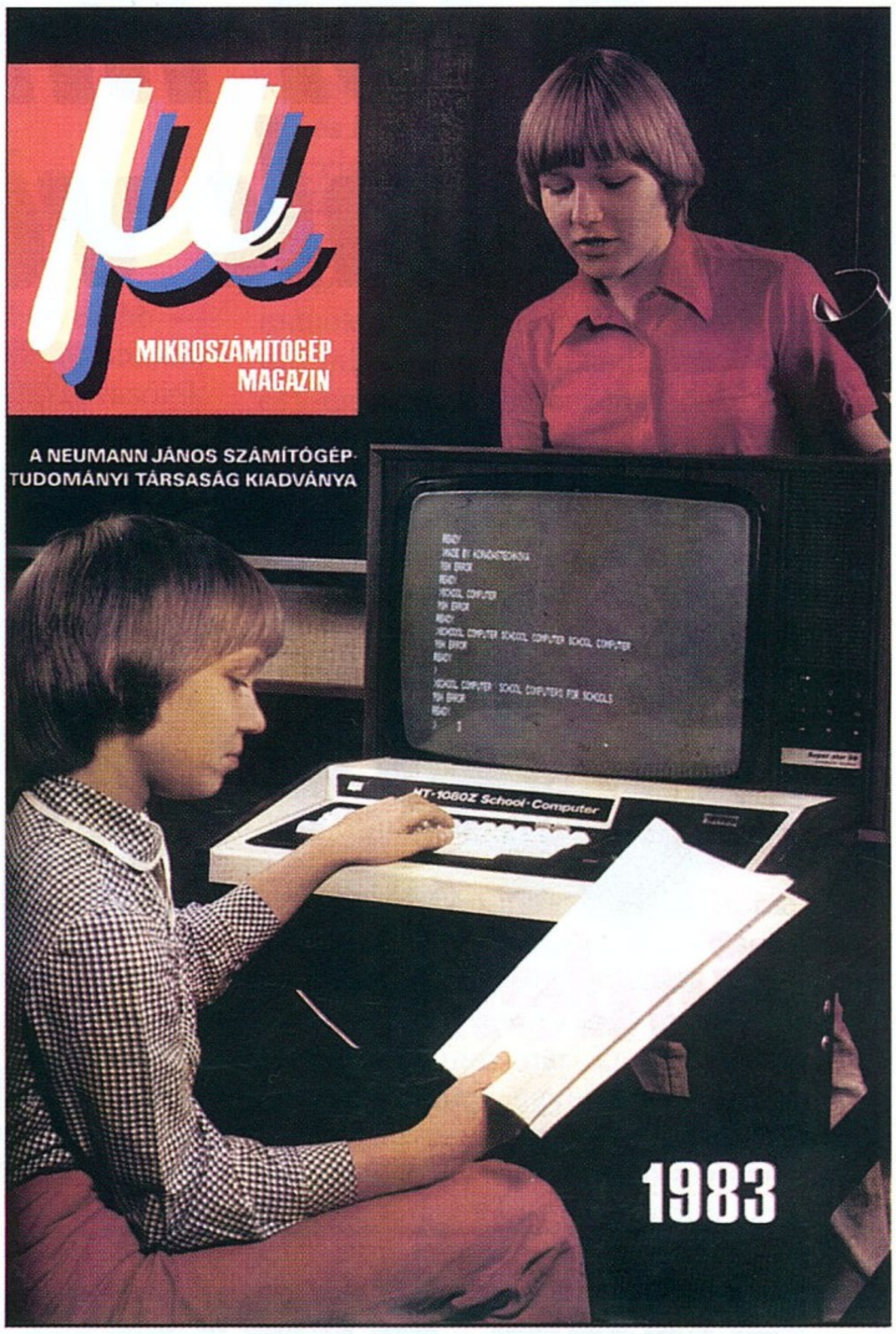
Nagyon jó lenne, ha minél több különleges számítógép-alkalmazást ismertethetnénk meg, és ha a felhasználók kiadványunk segítségével kérnének és kapnának támogatást alkalmazási problémáik megoldásához. Szívesen helyet adunk pályázatoknak, versenykiírásoknak, megszervezzük szoftver- és hardvertermékek társadalmi kipróbálását, és közzétesszük vizsgálataink eredményét.

Szeretnénk, ha tevékenységünk eredményeképpen a személyi számítógépekre fejlesztett programcsomagokat minél több helyen alkalmaznák, ezért állítjuk össze és vezetjük folyamatosan a programok „slágerlistáját" is, várhatóan a jövő év közepétől. A kiadvány megjelenése nem véletlenül esik egybe az iskolai számítógépprogram indulásával, kiemelt feladatunknak tartjuk a támogatását. Első felhívásunk nyomán sokan jelentkeztek, javaslataikat felhasználtuk, cikkeiket és programjaikat folyamatosan közöljük.

Segítséget várunk a számítástechnikai kutatóintézetektől, a gyártóktól és az alkalmazóktól egyaránt. És itt nemcsak anyagi támogatásról van szó. Például munkájuk közérdeklődésre számot tartó eredményeiről friss tájékoztatást adhatnának, vagy elfekvő anyagaikkal, esetleg szabad gépkapacitásuk felajánlásával a számítástechnikai amatőrizmust támogathatnák. „Ellenszolgáltatásként" társadalmi véleményt alakítunk ki termékeikről, elősegítve ezzel a gyártók és az alkalmazók párbeszédét, és egyben a jó termékek széles körű elterjedését.

A jó ötleteket nemcsak várjuk, de kérjük is, mert az a célunk, hogy magazinunkat legalább annyian írják, mint ahányan olvassák. Valamennyi olvasónk szíves támogatását előre is köszöni

Kovács Győző
az NJSZT főtitkára és a szerkesztőbizottság vezetője

Az indulócsapat

A szerkesztőbizottság vezetője: Kovács Győző
Felelős szerkesztő: Könyves Tóth Pál
Munkatársak:
- Broczkó Péter (hírek)
- Budai György (személyi számítógépek)
- Garádi János (feladványok)
- Jakab Ágnes (ember–gép kapcsolat)
- Nacsa Sándor (termékismertetők)
- Pataki Ernő (programozástechnika)
- Petróczy Judit (könyvek)
- Pogány Csaba (alkalmazástechnika)
- Simonyi Endre (klub)
- Szabó János (reklám)
- Varga András (iskolaszámítógép)
- Vass Nándor (alkalmazások)
- Votisky Zsuzsa (játékprogramok)

MikroMagazin, 1984. szeptember (4. szám)

Nyitott szerkesztőség

Olvasva a leveleket — mert postánk szerencsére egyre terebélyesebb — úgy látszik, sikerült szoros és őszinte kapcsolatot kialakítani olvasóinkkal. Leveleink nagyobbik részében kritikákat kapunk, a másik részében olvasóink tanácsokat, javaslatokat adnak, amelyekből nem egyet már meg is valósítottunk. Terveinkről, jövőbeni elképzeléseinkről is kérdeznek, és szeretnék tudni, hogyan készül a MikroMagazin. Erre az utóbbira a legkönnyebb a válasz: nehezen, miként a lapok általában. A szerkesztőség tagjainak többsége — velem együtt — a lapszerkesztésben amatőr, csak három munkatársunk profi: a felelős szerkesztő, az olvasószerkesztő és a tördelőszerkesztő. A csapat főleg önkéntesekből áll, akiket tulajdonképpen hívni sem kellett, amikor meghallották, hogy lesz MikroMagazin, jöttek maguktól, mert szeretik a szakmát ,és hisznek lapunkban.

Egyik olvasónk írja: úgy látszik, mintha a szerkesztőség határozatlan volna, mintha nem tudná, hogy kinek írja a lapot. Van ebben valami igazság. A lap alapításakor úgy határoztunk, hogy írásaink elsősorban az érdeklődő közönségnek szólnak, és úgy írunk, hogy azt bárki különösebb számítástechnikai képzettség nélkül is megérthesse, de azért szakmai igénnyel, mert titkon arra is számítottunk, hogy lapunkat a számítástechnikusok is szívesen forgatják.

Az eddigi reflexiókból úgy látszik, hogy mindkét célt megközelítettük. Akik ezt vitatják, azok vagy a magasabb tudományos szintet kérik tőlünk számon, vagy pedig — és ez a másik véglet — a még oldottabb hangvételt, kicsit a bulvár lapok stílusát követelik. Mi szándékosan valahol a kettő között jelöltük ki a magunk helyét, mert sem az Információ–Elektronikával, sem a Bitlettel nem akarunk konkurálni. Rovatokat alakítottunk ki, de egyiket sem szeretnénk „vitamininjekciókkal" mesterségesen fenntartani. Ha nem kapunk (vagy a rovatvezető nem írat) elegendő tartalmas cikket, akkor egyik-másik rovatot ideiglenesen szüneteltetjük, esetleg meg is szüntetjük. Új rovatot is szívesen indítunk, ha az tartalmilag illeszkedik a MikroMagazinnal kapcsolatos elképzeléseinkhez. Cikkeink szerzőit főleg a rovatszerkesztők toborozzák. Viszonylag kevés írást kapunk kérés nélkül. Programokat viszont kapunk, elsősorban diákoktól. A Játékprogramok rovat majdnem teljes egészében a beküldött anyagokból él.

Az évi hatszori megjelenés miatt nem tudunk olyan aktuális, friss cikkeket közölni, mint például a hetilapok. Ráadásul egy-egy számot három-hat hónap előretartással szerkesztünk. Én ezt a vezércikket például június elején írom, de ez a lap csak valamikor szeptemberben kerül az olvasóhoz. Ráadásul az 1984/1. szám a hivatalos lapengedélyre várás miatt négy hónapot késett, ami azután további zavarokat okozott. A lap fényszedéssel készül, szedés után már nagyon nehezen, de inkább sehogy sem tudunk a kész szövegen változtatni. Nem bocsánatos bűneinknek ez a — talán elfogadható — magyarázata. Úgy tervezzük, hogy az év eleji késés ellenére ebben az évben mind a hat szám megjelenik. A múltkori 15 ezres példányszám után az ez évi első szám 25 ezer példánya a Posta szerint három nap alatt elkelt. A második számot már 35 ezer példányban rendeljük, ennyi ugyanis a jelenlegi felső korlát. Jövőre remélem a példányszám emelését, és ha a szerkesztőségnek lesznek főállású munkatársai is, akkor a havi megjelenést is megkérjük. Ha javaslatunkat az olvasók véleményével is alátámaszthatjuk, akkor biztosan megkapjuk az engedélyt.

Kovács Győző

MikroMagazin, 1984. december (6. szám)

Levelesláda

Tekintélyes mennyiségű levelet kapunk. Sokan kérik, hogy küldjünk az első, a nyolcvanhármas számból. Sajnos elfogyott mind a 15 000 példány. A nyolcvannégyes első számot már 18 000 példányban, a 84/2-est 25 000 példányban nyomták. Egy nagy lélegzettel a 84/3. számot 35 000 példányban rendeltük meg, egy hónap elteltével itt-ott még látok belőle az újságárusoknál.

Főleg a diákok levelei verik el a port a szerkesztőkön, hogy sok a hirdetés, és ráadásul drága a lap. Sokba kerül egy szám előállítása, és nem olcsó a terjesztése sem. Egy példány költsége még 35 000 példány esetén is kb. 50 Ft, a lap ára (28 Ft) és a tényleges költség közötti különbözet zömét hirdetésekből fedezzük, de hozzájárul a költségekhez a Neumann Társasággal együttműködő, az iskolaszámítógép programért felelős Tudományszervezési és Informatikai Intézet is.

Időnkként kérdőíven is tudakoljuk olvasóink véleményét. Legnépszerűbb rovatunk a Játékprogramok (76,7%) és a Programozástechnika (75,4%), szóval a nehéz műfajok. Sok szavazatot kapott a MikroKlub is (61,9%), gondolom a gépépítőktől. Néhányan szóvá teszik, hogy miért nem közlünk árakat, miért nem írunk vámproblémákról, miért nem adunk vásárlási tanácsokat a külföldre utazóknak. Olvasóink nagyobbik része még több szoftvert, a másik — ugyancsak harcos csoport — több hardvert akar. Számonkérik, hogy miért nem foglalkozunk szoftvertechnológiával. Én is nagyon szeretném, ha valaki ebben a műfajban jó cikkel kopogtatna nálunk. Sokan hiányolnak különleges, mégis egyszerű, hasznos alkalmazói programokat, például szövegszerkesztőt, rajzolót... Persze mi is szívesen közölnénk ilyeneket, de egyelőre a szerzők még nem jelentkeztek.

A gépek! Egyik olvasónktól azért kaptunk megrovást, hogy miért foglalkozunk olyan gépekkel, mint a ZXB1 vagy a Spectrum, holott tudnunk kellene, hogy csak a Commodore 64 a gép!

Mások azért dorgálnak bennünket, mert feleslegesnek tartják a Commodore programok közlését, hiszen minden középiskolában — ezt egy szerkesztőségnek illene tudnia — HT gépek vannak. Jó programokat szívesen közlünk mindenféle gépre, ha van. Ha nincs, akkor egy Commodore programot át lehet írni mondjuk HT-re, és többet lehet belőle tanulni, mint egy kész program bepötyögtetéséből.

A gépépítők kívánságának tettünk eleget, amikor elkezdtük az „építsünk számítógépet" sorozatunkat. Meggyőződésünk ugyanis, hogy a számítástechnikát sok és főleg olcsó géppel lehet hatékonyan csinálni. Ezért támogatjuk az iskolaszámítógép programot, és tőlünk telhetően segítjük a HT gépeken dolgozó diákokat.

Kovács Győző

MikroMagazin, 1986. február (15. szám)

Évente tizenkétszer

Szinte az első szám szerkesztése óta állandó problémánk, hogy a lap rendszertelenül jelenik meg, néha hónapokig egyetlen szám sem, azután év vége felé havonta egy-egy. Egy korábbi szerkesztőségi cikkben egyszer már elmondtam, hogyan készül a MikroMagazin, azt is, hogy a szerkesztőség majdnem hat hónapos előretartással dolgozik, ennek ellenére képtelenek voltunk elérni, hogy a lap a tervezett időpontban megjelenjék. Szerződéseink voltak és vannak, az abban közösen elfogadott határidőket mégsem tudták partnereink tartani. Lehet, hogy furcsán hangzik, de a havi megjelenéstől reméljük, hogy ez a rendszertelenség megváltozik, és képesek leszünk arra, hogy a lap a hónap előre meghatározott napján, késés nélkül megjelenjék. Havilapnál ugyanis nincs tartalék idő, ha egyszer a lap késik, akkor a késést gyakorlatilag nem lehet behozni. 1986-tól az évi tizenkétszeri megjelenéssel olvasóink régi kívánságának is eleget teszünk.

Tartalmi változást nem tervezünk. Megtartjuk az eddigi rovatszerkezetet, ha sokakat érdeklő új témát találunk, akkor habozás nélkül új rovatot indítunk. Egy ilyen újdonságon már most gondolkozunk, ez pedig a robotika. Úgy látjuk, hogy egyre többen foglalkoznak a robotokkal, nemcsak az iskolákban, az oktatómunka keretében, de amatőrök is szívesen használják a számítógépeket robotok vezérlésére. Igyekszünk ennek a témának is gazdát találni.

Amikor először beszéltünk a gyakoribb megjelenésről, akkor az egyik barátom azt mondta: „Miért nem vagytok elégedettek azzal, hogy van egy sikeres lapotok, amelyhez megvannak a külső és belső munkatársak, kaptok elegendő cikket, így kényelmesen meg tudjátok szerkeszteni azt az évi hat számot. Hát érdemes hajszolni magatokat, állandó időzavarral küszködni, és a végén ráfizetni?!” Ugye érdemes?

Kovács Győző

MikroMagazin, 1986. december (24–25. szám)

Számadás

Az utóbbi időben a MikroMagazin szerkezete némileg megváltozott, úgy véljük, hasonló módon, mint ahogyan az informatika és a magyar társadalom viszonya is változott. Egyre több jelzést kaptunk már a múlt évben is, hogy olvasóink körében csökken az érdeklődés a nagyon kezdőknek szóló és túl általánosan fogalmazó írások iránt. Elsősorban a diákok, de a nem számítástechnikusok és az informatika iránt érdeklődő „nagyközönség” köréből is sokan javasolták, hogy csökkentsük a játékprogramok mennyiségét, helyette inkább programozói fogásokat, illetve olyan programokat közöljünk, amelyeket a napi munkában lehet alkalmazni. Olvasóink hasznos tanácsokat, ötleteket vártak, nem pedig kész megoldásokat, melyeket — egy levélből idézem — „szolgai módon csak be kell billentyűzni a gépbe, ami az embert megfosztja az alkotás örömétől”.

Ezért aztán néhány rovatunk tartalmilag átalakult (pl. az Iskolaszámítógép, a Sakkprogramozás és a MikroKlub), új rovatokat hoztunk létre (Mikrokprogramok, Programozástechnika). Az Iskolaszámítógép rovat egyre inkább a tanárok, de a diákok szakmai, metodikai és talán még pedagógiai fórumává is vált.

Nagyon nem szeretnénk, ha a lap kizárólag a programozóknak szólna, és azt a sokszor hallott hamis formulát idézné, hogy az informatika azonos a programozással. Ezért a programleírásokat igyekszünk úgy elkészíttetni, hogy az a feladat előkészítéséről, a megoldásról, az algoritmus kiválasztásáról is hasznos információkat adjon. Ezt a célt szolgálta a játékprogramozás technikájáról szóló sorozatunk, amely — reméljük — hasznos ismereteket adott más programok írásához is.

Befejeztük az „Építsünk számítógépet” sorozatot, egyelőre nincs szándékunk egy újabb gép építéséről sorozatot kezdeni. Sokszori erőfeszítésünk ellenére nem sikerült a hazai gyártókat számítógépépítő készlet (kit) eladására ösztökélni, nem láttak üzletet egy ilyen akció megindításában. Sajnos az első sorozat hibája is az volt, hogy — különösen vidéken — az amatőrök nem tudták a szükséges alkatrészeket beszerezni, így a gépek épültek, de befejezni a munkát csak nagyon kevesen voltak képesek. Ezért egyelőre a hardveres amatőrök részére olyan írásokat adunk közre, amelyek különleges perifériák, meglévő gépekhez hardverkiegészítések, interfészek építéséhez adnak segítséget. Ha közben valamelyik gyártó mégis meggondolja magát, és elkezd számítógépépítő készletet gyártani, akkor örömmel adunk helyet egy újabb ilyen sorozatnak is.

Ebben az évben az első számunk februárban került az olvasókhoz, összesen tizenegyszer jelentünk meg. Olvasóinkat mégsem csaptuk be, hiszen ez az év végi dupla szám teljessé teszi a sorozatot. A havilappá válással sikerült a megjelenésünket pontossá tenni, minden hónap első munkanapján a lap kapható volt az újságárusoknál, és néhány szám kivételével mindig el is fogyott.

Sajnos — mind ez ideig — az előkészítési munka idejét három hónapnál rövidebb időre nem sikerült leszorítanunk, ami azt jelenti, hogy még ma sem tudunk friss és aktuális cikkeket közölni, például a számítógépárakról. Mire piaci tanácsadónk megjelenne, addigra az árak olyan nagyot változnak, hogy a cikk információértéke enyhén szólva is vitatható. Most ismét azt reméljük, hogy a következő évben ezt a problémát is meg tudjuk oldani, különösen akkor, ha sikerül a szerkesztőségi munkát bizonyos mértékben automatizálni, és a cikkeket a szerkesztőségből mágneses adathordozón a nyomdának átadni.

Kovács Győző

MikroMagazin, 1988. december (49. szám)

Az ötödik születésnapra

Az első, a „történelmi" szám hozzávetőlegesen tízezer példányban jelent meg. Ma a lap általában húszezer körüli példányban kerül az olvasókhoz. Nem titok, hogy amióta megkezdődött a gazdasági „szabályozók" drasztikus változása, valamint az áremelések sorozata a nyomdaiparban, azóta állandó gondunk a lap gazdasági stabilitásának a fenntartása.

Az első két évben jelentős támogatást kaptunk a Tudományszervezési és Informatikai Intézettől — gyakorlatilag az oktatási kormányzattól, hiszen vállaltuk és támogattuk az iskolai számítástechnika és az iskolán kívüli diákképzés ügyét. Ezzel a témával még ma is jelentős terjedelemben foglalkozunk, annak ellenére, hogy többszöri ajánlkozásunk ellenére az oktatásügy évek óta nem érezte magáénak a Mikroszámítógép Magazint, és a támogatását is megszüntette. Szerencsére más a helyzet a tanárokkal és a diákokkal, akiktől folyamatosan nagyon sok levelet, hozzászólást, cikket, programot, no és ötleteket, javaslatokat kaptunk, nem beszélve anyagi támogatásukról, hiszen „veszik a lapot".

Nagyon sok fórumon javasolták az elmúlt években, hogy emeljük a lap árát, legalábbis „bruttósítsuk" a hosszú ideje 30 Ft-os árat. Mindeddig ellenálltunk a nyomásnak, aminek persze a jelenleg érvényes és sokak által kritizált postai terjesztési szabályozás is az oka. A mai rendelkezések szerint ugyanis a posta a lap árának egyharmadát elviszi terjesztési költségek címén.

Tudvalévő, hogy az anyagilag sikeres lapokat a hirdetések tartják el. Sajnos egyre kevesebb a hal, ugyanakkor a fókák száma növekedik, így sokan tartanak igényt a hirdetők támogatására. Mi ezen a téren csak néha voltunk ügyesek.

Olvasóink döntő többsége elégedett a cikkek színvonalával és a lap szerkesztésével is. Azt írják, hogy nem vagyunk unalmasak. Észrevették, hogy fejlődünk, szívesen fogadják, hogy igyekszünk sok minden újat bemutatni. Nagyon jó munkatársaink vannak, dolgozik és igen aktív a diákszerkesztőség (a Csipegető rovat), azt hiszem, nem élünk távol a való világtól, rajta a kezünk a magyar számítástechnika ütőerén.

Szóval, ha rajtunk múlik, akkor fejlődésünk töretlen lesz, persze csak azt ígérhetjük, hogy továbbra is frissek és érdekesek igyekszünk maradni. Ami pedig az anyagi hátteret illeti, arra vonatkozóan is megvannak az elképzeléseink. Most éppen a közepén vagyunk egy tárgyalássorozatnak, hogy a CHIP-pel közös lapot és közös kiadóvállalatot hozzunk létre. Ma, szeptember elején még nem tudjuk, mit hoz a jövő, nagyon reméljük, hogy kedvezően zárulnak a megbeszélések, és a Vogel hathatós anyagi és erkölcsi támogatásával, s persze hazai gazdáinkkal sikerül újjászületnünk.

Kovács Győző

MikroMagazin, 1989. május (54. szám)

Hittel és illúziókkal

Az 1975-ös és az 1980-as közgyűlésen sokat vitatkoztunk, hogy a Neumann Társaság a számítástechnika iránt érdeklődő szakemberek, vagy pedig a számítástechnikai „elit" szervezete legyen-e. 1985-ig a Társaság deklarálta az előbbit. Ha a Társaság most átalakulna szűk szakmai szervezetté, az ellentétes lenne azzal a számítástechnikai fejlődéssel, ami a világ fejlettebb részén lezajlik, és ami véleményem szerint az egyetlen követhető út.

A MikroMagazin anyagi alapjainak megteremtésére indított mozgalom a vállalatok körében szinte teljesen visszhang nélkül maradt. A Művelődési Minisztérium is másra fordította azt a több mint 200 millió forintot (5 évre szóló büdzsé), amit pedig a lakossági elektronizálási programra szánt a kormány. És még azt sem mondták, hogy „sajnáljuk".

Hiszek abban — bár részemről ez talán már csak illúzió — hogy a hazai számítástechnikáért felelős vezetők és főhatóságok is megértik: társadalmi program nélkül nincsenek kiképzett alkalmazók, társadalmi igény nélkül nincs piac, távolabbra nézve nincs iparilag fejlett gazdaság, és a jelenlegi mélypontról nincs felemelkedés.

Kovács Győző

MikroMagazin, 1990. április (65. szám)

Elköszönő

1983 késő tavaszán kerestük meg egymást Könyves Tóth Pállal. Mind a ketten nagyjából ugyanazt akartuk: legyen egy számítástechnikával foglalkozó lapja a Neumann Társaságnak. Akkor éppen lábadozóban voltam súlyosnak mondott infarktusomból, talán a MÁV-szanatóriumban volt az első találkozásunk ebben az ügyben, és éppen valami olyan tevékenységet kerestem, amit az orvosok is jó néven vesznek, és „némileg" különbözik a borítékragasztástól. Talán ő is úgy emlékszik erre a találkozásra, hogy nem kellett sokat magyaráznunk egymásnak, félszavakból is megértettük egymást, és az eredménye sem volt rossz ennek az első beszélgetésnek, hiszen már év végén megjelenhetett a Mikro, ahogyan olvasóink azóta is hívják lapunkat. Kiosztottuk egymásnak a szerepeket is: Könyves Tóth lett a felelős szerkesztő, én pedig a menedzser, és megkaptam a szerkesztőbizottság elnöke megtisztelő címet.

Ha valakinek megvan a lap első száma, akkor esetleg feltűnik neki, hogy a Mikro akkor még nem lap volt, hanem kiadvány, hiszen az első két számot lapengedély nélkül szerkesztettük.

Hát így indult a magazin, és azóta szerencsésen átvészelt hét évfolyamot, mindig és folyamatosan anyagi nehézségekkel küzdve. Rengeteg pótgazdánk volt az állandóan és megszorítás nélkül támogatást nyújtó Neumann Társaság mint főgazda mellett. Váltogattuk a kiadókat is, végigpróbáltuk a Deltát, az Ifjúsági Kiadót, és volt egy szerencsétlen kalandunk a Reformmal. Legjobb, ha fátylat borítunk ezekre az „együttműködésekre", és hagyjuk elmerülni a megszépítő messzeségben. Külföldi együttműködések létrehozásával is próbálkoztam. Talán nem tűnik nagyképűségnek, ha kezdeményezőként tüntetjük fel magunkat abban, hogy a Computer Panoráma és a Chip Magazin bejött az országba.

Kalandjaink felsorolásával egy percig sem szeretném azt mondani, hogy bennünk nem volt hiba, és hogy ezek a kalandok mind mások miatt hiúsultak meg, illetve partnereink hibája volt, hogy sorra elhagytak bennünket. Nyilvánvaló, hogy mi sem voltunk könnyű partnerek; talán nem hangzik hencegésnek, de mi szívesen együttműködtünk még az ördög öregapjával is, ha az a szakma és a lap érdekét szolgálta, de a lelkünk azért a miénk maradt.

Lapozgatva a régi számokat, örömmel konstatálom, hogy nincs miért szégyenkeznünk: azon kevés lapok közé tartozunk, amelyek merik vállalni, sőt még büszkék is lehetnek múltjukra. Ha túlságosan nagy érdemeink talán nincsenek is, ennyit azért felmutathatunk a világnak.

Meg talán az sem semmi, hogy ma is a MikroMagazin a legnagyobb példányszámú és legolvasottabb számítógépes lap Magyarországon, annak ellenére (vagy esetleg éppen azért), hogy már jószerével csak az én szerkesztőségi cikkeim maradtak meg publicisztikaként, a többi „szépíró" lassanként kiszorult a lapból, és ezeket az olvasmányosabb cikkeket felváltották a kemény szakmai írások, kétségkívül olvasóink zömének egyetértésével.

Most ismét új fejezetet nyitunk a Mikro életében. A lap menedzselését profik veszik át, így nincs szükség arra, hogy én is hasonló feladattal foglalkozzam. Megszűnik a szerkesztőbizottság vezetője címem, ami — legyünk igazságosak — már jó ideje nem volt valódi, foglalkozásom miatt többet vagyok távol, mint itthon. Így azután az utóbbi időben is előfordult néhányszor, hogy szerkesztőségi cikkem sem készült el idejében, valószínűleg az olvasók legnagyobb örömére, mert így egy oldallal több jutott a szakmának.

Az oldalak száma egyébként is 64-re nő, a többletoldalakat részben PC-szoftverrel, részben hirdetésekkel töltjük meg. Nem tudom, hogyan fogadták az olvasók, hogy az utóbbi időben veszteségeink katasztrofális növekedése miatt (a nyomdai és papírköltségek emelkedése következményeként) a lap szerényebb küllemben jelent meg. Hamarosan azonban a Mikro ismét a régi köntösben kerül az olvasókhoz. A lap ára viszont bizonyosan több mint a duplájára emelkedik. Én sem tudom igazán, hogyan lehetett a lapot éveken keresztül 30 forintért adni, honnan vette a szerkesztőség a veszteségeket kompenzáló támogatást.

Elköszön a már amúgy sem aktív szerkesztőbizottság volt vezetője, akinek a lap nagyon sokat jelentett, és aki szerette csinálni azt a keveset, amit csinált.

Kovács Győző

Alaplap, 1990. június (67. szám)

Alapkérdések

A Tisztelt Olvasó most egy 8. évfolyamában járó, mégis teljesen új folyóiratot tart a kezében. A Mikroszámítógép Magazin közel egy évtizedes tevékenységével missziót teljesített. Elsősorban azokhoz szólt, akik a legegyszerűbb és legolcsóbb számítógépeken tanultak programozni, feladatokat megoldani, s akik jelentős részben e sokra hivatott szakma folyamatos utánpótlását adták. Övék volt a hobbiszámítógépek világa. És övék volt a Mikroszámítógép Magazin.

Ez a küldetés azonban a Neumann János Számítógéptudományi Társaságnak nem kis összegbe került. A lap ráfizetése 1989-ben már igen súlyos volt, és a további finanszírozás forrásai elapadtak. A veszteség eltüntetéséhez a lap árát — a tartalom bővítésének és a nyomdai kivitel javításának lehetősége nélkül — úgy kellett volna 70 forintra emelni, hogy megmaradjon a 18 ezer körüli értékesített példányszám. Ennek lehetetlensége nyilvánvaló. A hirdetésbevétel jelentős növelésének szintén nem volt esélye, mert a kínálat túlnyomó részét ma már az IBM-kompatibilis személyi számítógépek kategóriájának eszközei, programjai és szolgáltatásai adják. A lap folytatás nélküli megszüntetésére vonatkozó döntés 1989 végén tehát már elkerülhetetlennek látszott.

Ekkor ajánlotta fel az 1990. január 1-jével kisszövetkezetből részvénytársasággá alakult Cédrus, hogy átveszi a lapot, és vállalkozik annak teljes megújítására. Az átadás napja március 15. volt, s ez a júniusi szám lett az új koncepció megvalósításának első terméke.

A Mikroszámítógép Magazin hűséges olvasói, előfizetői dilemma elé kerülnek, hogy 31 forint helyett kiadhatnak-e erre a lapra havonta 156 forintot. Mint ahogy a szerkesztőség és az új kiadó, a Cédrus Informatikai Részvénytársaság is keserves vívódással, de azért a sikerben bízva határozta el a megújulásnak ezt a módját. A kiadó kollektívája és a szerkesztőség úgy látta, hogy a megoldás egyetlen lehetséges útja a „menekülés előre". Valami mást, többet, egyedülállót kell nyújtani az olvasóknak — a lehető legalacsonyabb áron. Mit is módosítottunk a Mikroszámítógép Magazinon?

Alaplap. Új név választása már önmagában is vállalkozás. A javaslatok közül végül is a MikroMagazin és az Alaplap elnevezés volt versenyben, s az utóbbi mellett kötöttünk ki — remélhetőleg helyesen építve annak játékos többértelműségére, magyarosságára és számítástechnikai jelentőségére.

Mágneslemez melléklet. Az Alaplap elnevezés nem egészen új, mert már egy éve megjelenik ezzel a névvel a Cédrus Kiadó egyik mágneslemezújságja, s azt váltotta most fel állandó mellékletünk. Ezzel a szolgáltatással egyedülállóak vagyunk a hazai számítástechnikai sajtóban. A PC-kre formázott, 360 kilobájtos Polaroid mágneslemezen akár ugyanannyi anyagot (cikkeket, programokat, listákat, hirdetéseket) tudunk elhelyezni, mint a nyomtatott főlapban.

SolarSoft. A közprogramok, vagyis az olcsón hozzáférhető szoftver (shareware, freeware, public domain) ismertetésével foglalkozott a SolarSoft Magazin, amely most mint önálló kiadvány szintén megszűnik, és lapunkba beolvadva állandó rovatainkat gazdagítja.

Lapszerkezet. Bízunk abban, hogy az olvasó a rovatok új rendjében gyorsan és könnyen eligazodik, s a változtatások önmagukért beszélnek, nem szorulnak magyarázatra. Általánosságban csak annyit, hogy jóval nagyobb terjedelmet szánunk a PC-knek és kevesebbet a hobbi kategóriával foglalkozó anyagoknak; minden számban igyekszünk egy átfogó témát kiemelten kezelni és alaposan körbejárni; bőséges külföldi szaklapszemlét rendszeresítünk; a kisebb rovatokat lehetőleg az alkalmazási területek köré csoportosítjuk. A lap szerkezetének kialakításában nem kis mértékben éppen az olvasók aktív közreműködésére, visszajelzéseire szeretnénk támaszkodni.

Kikhez szól az Alaplap? Szándékunk szerint elsősorban a személyi számítógépek használóihoz, akik nem számítástechnikusok, de akiknek munkájához hozzátartozik a számítógépek intelligens alkalmazása; akiknek nem hobbijuk a programozás, de akik ismerni szeretnék a technikai eszközök és programok lehetőségeit és korlátait. De nyilvánvalóan szól az Alaplap a számítástechnikusokhoz és a számítástechnikai eszközök gyártóihoz és forgalmazóihoz is, hiszen nekik legalább olyan fontos, hogy sokirányú visszacsatolást kapjanak a felhasználói igényekről, problémákról, megoldásokról, a számítástechnika itthoni alkalmazásának hétköznapi valóságáról.

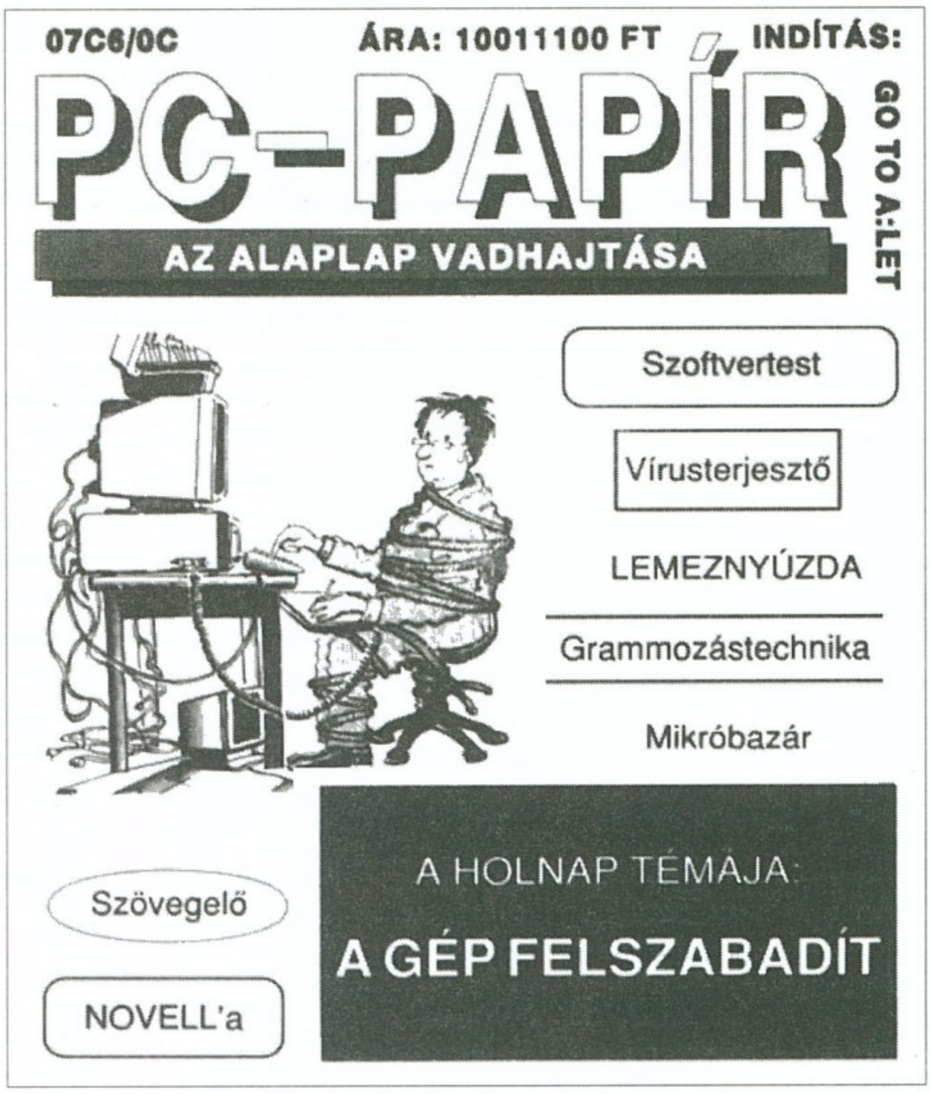
Minden folyóiratnak meg kell határoznia saját helyét hasonló tematikájú társai között. A számítástechnikai sajtó az utóbbi időben örvendetesen gazdagodott a Chip és a Computer Persönlich magyar kiadásával, sőt további licenckiadások előkészületei is folynak. Versenypálya felé haladunk, bár az eddigi kiadványok — még a tervezetteket is hozzászámítva — inkább kiegészítői, mintsem konkurensei egymásnak. A külföldi lapok jó minőségben előállított magyar mutációi viszont elég magasra emelték a mércét, különösen a nyomdai kivitelt illetően, ezért az Alaplapban sem lehetett lemondani a színes oldalakról, a jobb papírról. Igyekeztünk ehhez még többletet is hozzátenni állandó mágneslemezes mellékletünkkel, a szoftverkatalógussal, az információkérő válaszkártyával és előkészületben lévő más hasznos szolgáltatásainkkal.

Meggyőződésünk, hogy a megújult kiadvány árát olvasóink arányosnak érzik majd a cserébe kapott tartalommal és értékekkel. Feltehetően abban is egyetértenek velünk, hogy a csődbe jutott Mikroszámítógép Magazin felszámolása helyett inkább ezt az utat kellett választanunk. Egy értékes magyar számítástechnikai folyóirat megmentésére irányuló vállalkozásunk azonban csak az Önök aktív közreműködésével lehet életképes. Várjuk Önöket, legyenek olvasói, előfizetői az Alaplapnak.

Faklen Pál főszerkesztő
Tölgyes Péter kiadóigazgató

Az Alaplap első „stábja"

Főszerkesztő:	Faklen Pál
Szerkesztők:	Szebenszki Sándor Varga János Vékony Tamás
Olvasószerkesztő:	Jakab Ágnes
Tervezőszerkesztő:	Bánki Judit
Arculattervező:	Grausz Péter
Munkatársak:	Bakos Tamás Barna László Broczkó Péter Foltányi Zsuzsa Kis János Kónya László Kovács P. Attila Nagy Imre

Alaplap, 1990. augusztus (69. szám)

Utcán az Alaplap!

Egy lapnak a kinyomtatás után az utcára kell kerülnie. Ez a dolgok rendje. Másként hogyan tudnák megvenni azok, akik nem fizettek rá elő? A szerkesztőség és a kiadó is minden hónapban megnyugodva fogadja a nem kevés bonyodalommal járó lapelőállítási procedúra végén érkező hírt, hogy „Utcán az Alaplap!"

Mielőtt azonban a fenti mondat először elhangozhatott volna a Mikroszámítógép Magazinból Alaplap néven újjászülető kiadvány utcára kerülését tudatva, megismerkedtünk a mondat másik jelentésével. Az információhordozó egy levél volt, a befogadó a kiadó egyik vezetője, a hatás pedig az a lakonikus közlés, hogy „Utcán az Alaplap!"

Gyanakodtunk, mert csak néhány órával előtte érkeztünk meg a nyomdából külön a sajtótájékoztatóra manuálisan elkészített előszállítással. „A lap még nem lehet az utcán!" — mondtuk kételkedve. — „A lap még nem is, de a szerkesztőség már igen!"

A levélből megtudtuk, hogy az Alaplap a Neumann János Számítógéptudományi Társaság hagyományait nem őrzi, továbbá, hogy szakmapolitikánkhoz, szerkesztéspolitikánkhoz és új image-ünkhöz az NJSZT a nevét nem kívánja hozzárendelni, ezért a jövőben még az NJSZT-re való hivatkozást is mellőznünk kell.

Nagyon fájlaljuk, hogy az NJSZT mindezt csak mint tényt közölte, és nem osztotta meg velünk jövőbelátásának részletes tartalmát, mert május 23-án, az első Alaplap megjelenése előtti napokban mi bizony még nem láttuk, hogy milyen lett az image-ünk, milyen hagyományokat sikerült megőriznünk, vagy hogyan értékelhető szerkesztéspolitikánk és szakmapolitikánk.

Faklen Pál

Alaplap, 1990. szeptember (70. szám)

A számítógép és a fűrészpor

„Szentül hiszem, hogy az agy bármiféle természetellenes igénybevétele éppoly káros, akár a test bármiféle természetellenes igénybevétele, és hogy ugyanolyan egészségtelen és ártalmas dolog, ha valakit erőszakkal kényszerítenek olyasminek a megtanulására, amit nem akar tudni, mintha fűrészporral etetnék." *(George Bernard Shaw)*

Ha belegondolunk, milyen alacsony hatékonysággal folyt Magyarországon azoknak az ismereteknek az oktatása, amelyeket az emberek „nem akartak tudni", akkor a fenti tüskés mondásban rejlő igazságot gyorsan átérezzük. Az sem véletlen, ha utána rögtön eszünkbe jut a számítástechnikai ismeretek oktatásának, terjesztésének helyzete.

A számítógépek alkalmazásához utólag elsajátítandókat a felnőtt generációkhoz tartozók zöme szellemi fűrészpornak tekinti. Nem vonják kétségbe, hogy a számítógép hasznos, de az egész birodalmat elkönyvelik, mint számukra meghódíthatatlan terepet. Különösen távolról nézve érzik azt, hogy ennek a bonyolult világnak a rejtelmeibe ők koruknál, képzettségüknél, helyzetüknél fogva már nem tudnak behatolni, ezért a felnőttek önigazoló mechanizmusával egy idő után „nem is akarnak." Az ipar pedig tovább ontja az egyre olcsóbb és egyre nagyobb teljesítményű számítástechnikai eszközöket, ám nem tud a hardverhez mellékelni egy „tölcsér-szoftvert". A számítástechnika tudásának fájáról hiányzik ez a tudásfájl.

A jelenlegi falakat teljesen lebontani valószínűleg csak a számítógéppel „emberi nyelven" megvalósítandó kommunikáció szakaszában lehet majd. Ma még a gép nem érti meg a feladatot, ha fennhangon mondjuk el azt neki. Sok szakértő viszont azt vallja, hogy a számítógépek alkalmazása soha nem is redukálódik le olyan primitív automatizmusokra, amilyenek egy rádió, videoberendezés vagy másológép kezeléséhez szükségesek. A számítógéppel megoldandó feladatokhoz mindig a géppel együtt gondolkodó emberre is szükség lesz, s nemcsak a programok kidolgozásakor, hanem az értelmes alkalmazási területek széles körében.

Mennyit tudjon a felhasználó?

A számítástechnikai ipar nem nagyon törte magát, hogy termékeinek minden felhasználójából szakértőt neveljen. Kezdetben, amikor az ember és a gép közötti párbeszéd szinte teljes egészében primitíven és fáradságosan kódolt üzenetekből állt, erre nem is nagyon volt lehetőség. A felhasználó az adatfeldolgozást akkor még szolgáltatásként vette igénybe, számára a géptermek világa távoli misztikus boszorkánykonyha, a programozás pedig a kevesek mágikus hatalma volt.

A korszakváltást az tette lehetővé, hogy kifejlődtek a gépi kódtól egyre messzebb távolodó, magasabb szintű programnyelvek, a számítógépek kezelése pedig a parancsüzenetek börtönéből kitörve kiegészült „már egészen emberi" társalgási lehetőségekkel, köztük mindenek előtt a menürendszerrel és az egérkurzorral. Ekkor lépte át a számítástechnika azt a pontot, ahonnan kezdve lehetővé vált a számítógépek tömeges alkalmazása azok számára is, akik gyakorlatilag

semmiféle mélyebb számítástechnikai tudással nem rendelkeznek. Ekkor indulhatott meg a hobbi kategóriájú és személyi számítógépek rohamos térhódítása. Ekkor alakult ki a számítástechnikai kereslet gerincét alkotó új fogyasztó típusa, a hozzáértő felhasználó, mert aki már saját maga megírt egy akármilyen egyszerű játékprogramot vagy makrót, az tulajdonképpen átrepülte a hangfalat, annak számára megszűnt a számítástechnika misztikuma, és megnyílt egy végtelenül gazdag és változatos új világ.

A számítástechnikai ipar egy része persze jobban szerette volna, ha a technikai eszközöket és a programokat megvásárló széles réteg nem válik teljesen autonómmá, hanem ki van szolgáltatva neki. Olyan berendezéseket és olyan programokat készítettek, hogy azok ugyan „felhasználóbarátok", jól kezelhetőek legyenek, de az alkalmazók kiszolgáltatottsági érzése ne illanhasson el. Ennek elterjedt módszere az egymással nem kompatibilis hardverek és az „önmagukkal sem teljesen kompatibilis" szoftverek létrehozása volt. (Ez lesz egyébként következő számunkban a hónap témája!) A gyártók tudásmonopolizáló hajlama időközben csökkent ugyan, de sok cégnek ma is az a piacpolitikája, hogy a számítástechnika alkalmazóit mindenképpen „az ő utcájába terelje be" — kerül, amibe kerül a vevőnek!

Végülis mennyire kell értenie az átlagos felhasználónak a számítástechnikához? A gépkocsizás szemléletes analógiát kínál. Sokan vezetnek úgy kocsit, hogy a legkisebb technikai zűr esetén hívják a szerelőt, mert semmi érzékük ahhoz, hogy bármit megigazítsanak egy szerkezetben. Aztán ott vannak a született műszaki zsonglőrök, akik foglalkozásukra nézve esetleg ügyvédek vagy papok, de kocsijukat szükség esetén darabokra szétszerelik, kijavítják, átalakítják — és működőképesen összerakják. A tipikus gépkocsihasználó azonban valahol a kettő között félúton van: ismeri a gépkocsitípusok erényeit és hibáit, érdeklődik az újdonságok iránt, elég pontosan tudja, hogyan működik az autó, sok mindent maga kijavít és szerel rajta... szóval intelligensen tudja használni járművét, de semmi szándéka, hogy autószerelővé képezze át magát.

Hasonló helyzet kialakulására lehet számítani a számítógépek felhasználói körében is. Lesznek csupán a számítógép szűk alkalmazási körében mozgó „betanított munkások" és másik végletként a számítógéphez „mellékesen" profi szinten értők. A túlnyomó többséget azonban itt is az intelligens felhasználók tömege alkotja majd. Olyanok, akikből nem lesz programozó, de nem is okoz gondot számukra mondjuk PC-Tools-szal belenyúlni egy program lelkébe; akik nem válnak rendszerszervezővé vagy rendszergazdává, de pontosan ismerni és kezelni fogják a különböző feladatok megoldására felhasználható szoftvereket, segédprogramokat vagy a hardver összekapcsolási módozatait, kompatibilitási követelményeit.

A tudáshoz vezető út

Ha valaki nem az iskolarendszerben, nem fiatalon és nem szervesen egymásra épített számítástechnikai tananyagon keresztül szerzi meg informatikai tudását, azt a profi számítástechnikusok hajlamosak lebecsülni. Ez a spontán „utótanulás" valóban nagyon hézagos lehet, még alapfogalmak is hiányozhatnak belőle. De arról sem szabad megfeledkezni, hogy az ilyen alkalmazók közül legtöbben a saját szakterületükön szintén profik, s miközben a DOS rejtelmeiben még sokáig kezdőként bukdácsolnak, a szakmájukhoz kötődő programokban már olyan biztonsággal és olyan mélységekben mozognak, hogy a nem arra specializálódott számítástechnikus gyakran alig tudja követni gondolatmenetüket, feladatmeglátásukat. Az egyenlőtlen fejlődés ilyesmiben is megnyilvánul.

Sokan teszik fel a kérdést, melyik módszer a legalkalmasabb a számítástechnikai tudás megszerzésére, ha valaki már kikerült az iskolarendszerből. Engedtessék meg annyi szubjektivitás, hogy saját tapasztalatomra hivatkozzak. Első és elkerülhetetlen kritérium: oda kell ülni a számítógép elé! A második, hogy legyen elegendő indítékunk és türelmünk mindannak a megértésére, ami a gépben a szemünk előtt lejátszódik, és aminek cselekvő részeseivé válunk. Minden egyéb feltétel és lehetőség csak jóval ezek után következik, s azokat rangsorolni már nem is nagyon lehet, mert előképzettségtől, nyelvtudástól, emlékezőképességtől, tanulási szokásoktól és sok más tényezőtől függ, hogyan tudunk legjobban tanulni. Vannak, akik számára nélkülözhetetlen a tanfolyami környezet, míg mások ellesik a tudást kollégáiktól. Az autodidakta ismeretszerzés változatos eszköztárát kínálják fel a szakkönyvek, folyóiratok, műszaki leírások, prospektusok... szintén ki-ki hajlandósága és lehetősége szerint meríthet belőlük.

A tanulási folyamatot fékező sajátos körülmény a szakmai féltékenység. Talán ez is onnan ered, hogy a számítástechnikai tudás lángját eleinte egy szűk szakmai réteg őrizte, és mindmáig megmaradt ambivalens érdekeltsége: „a felhasználót hozzáértővé kell tenni annyira, hogy alkalmazni tudja a programokat és megfogalmazza a feladatokat, de nem szabad hozzáértővé tenni annyira, hogy a külső szakértőktől teljesen függetleníthesse magát!" A tudás ma is jövedelemforrás — a számítástechnikusoknak és a cégeknek egyaránt, s ha valakinek van jó megoldása olyan feladatra, amelyet mások kevésbé jól tudnak megoldani, akkor nem siet azt közkinccsé tenni, hiszen saját üzletét rontaná. A felhasználók szerencséjére viszont a programok kínálata olyan ütemben bővül, hogy egyre kevésbé van értelme ennek a taktikának, mert a felhasználó ugyanoda több útvonalon is el tud jutni.

Reméljük, hogy a számítástechnikai tudás megszerzésének és bővítésének útkeresésében mostani összeállításunk szintén ad hasznos ötleteket, gondolatokat. És ne feledkezzenek meg a bevezető idézet tanulságáról: aki akarja tudni, annak nem fűrészpor!

Faklen Pál

Alaplap, 1991. december (85. szám)

Az Alaplap alapkérdéseiről

Az Alaplap „vízrebocsátásakor", 1990 júniusában azt mondtuk: másfél év múlva lehet először reálisan mérlegelni, hogy mennyire vált be új lapkoncepciónk: továbbhajózhatunk-e vele, vagy meg kell azt változtatni, ha a felszínen akarunk maradni. Hát letelt a másfél év, és közvéleménykutatásunkra támaszkodva most igyekszünk szembesülni az olvasók igényeivel. Ez alkalommal a lap kiadásának és szerkesztésének alapkérdéseit boncolgatjuk.

Kezdőknek vagy haladóknak

Eredeti elképzelésünk szerint az Alaplapot a számítógépek használatához bizonyos (közepes) hozzáértéssel felfegyverzett, de nem számítástechnikus alkalmazók széles táborának szántuk. Az első meglepetés akkor ért bennünket, amikor azt tapasztaltuk, hogy a profi számítástechnikusok köréből egyre többen válnak rendszeres olvasóinkká. Elkezdtünk tehát közölni „profibb" programozástechnikai témákkal foglalkozó cikkeket is, és azok kedvező fogadtatásra találtak. Ezek után jött a második meglepetés: a közvéleménykutatási kérdőív spontán véleménynyilvánítási rovatában legaktívabban a „kezdő csoport" deklarálta igényeit. Csak néhány jellemző idézet:

— „Az Alaplap gondoljon a számítástechnika alkalmazói között lévő kezdőkre... és terjessze ki ismeretnyújtó tevékenységét az alapfogalmakra."

— „Úgy érzem, lapjukat a haladóknak és a profiknak szánták. Gondoljanak azokra is, akik a közelmúltban kerültek a számítógép közelébe!"

— „A kezdőknek nagyon kell kapaszkodni. (De megéri.)"

— „Komoly, magas szakmai színvonalú lapra van szükség, de olykor jó lenne egyes problémákról a számítástechnikával most ismerkedők számára is közérthetően írni!"

S hogy hol kezdődik a kezdő? Íme ehhez egy szombathelyi olvasónktól származó adalék: „Mivel inkább szoftverhasználó vagyok, szívesen venném, ha közérthető leírások lennének a különböző szoftverekről, mint például a Word szövegszerkesztő programról volt, amelyet még a 7 éves fiam is 2 nap alatt elsajátított." (Vagyunk olyan önkritikusak, hogy ez inkább az ő fiának képességeit dicséri, mintsem a mi ismertetőnkét.)

Az érem másik oldala viszont, hogy a második legerősebb „lobby" éppen a profi számítástechnikusoké, akik konkrét témajavaslatok tömegével árasztottak el bennünket, az Assembly tanfolyamtól a tárgyorientált programozásig.

Következtetésünk: Fenn kell tartani az Alaplap „többszintűségét", békésen egymás mellett kell megjelennie az alapfogalmak ismertetésének (és gyakoribb ismétlésének) olyan anyagokkal, amelyekből egyik olvasónk egyelőre még „csak a névelőket és a kötőszavakat" érti. Azt is láthattuk a kérdőívre adott válaszokból, hogy a legjobb profi is lehet valamilyen másik témában teljesen kezdő, és szívesen fogadja, ha abban őt oktatják. (Mellesleg, és aki nem tudná: ettől ő a profi!)

Hardver vagy szoftver

Ebben a kérdésben is okoztak nekünk az olvasók némi meglepetést. Az Alaplapot szerettük volna kifejezetten szoftveralkalmazói folyóirattá tenni, mondván, hogy a hardverről a többi lap bőséges tájékoztatást ad. Sikerült elég egyértelművé tenni szoftverorientáltságunkat, s azt hittük, hogy az olvasók ezt természetesnek veszik. Hát nem egészen! Akadt persze, aki azt írta, hogy „Ez egy alapvetően szoftverújság, maradjon is meg annak, így jól kiegészíti a többit."

Azok közül azonban, akik ebben az ügyben véleményt nyilvánítottak, túlnyomó többségben voltak a hardveres témák hiányolói. Ezen belül az igények elég széles skálán mozognak, a hardver-alapismeretek oktatásától kezdve a hardverteszteken át egészen a kapcsolási rajzok közléséig. Szerencsénkre senki nem úgy fogalmazott, hogy mondjunk le a lap szoftveres jellegéről, csupán sokan szeretnék, ha palettánkra felvennénk hardverrel foglalkozó anyagokat is. Eredeti koncepciónkon tehát csak kicsit kell korrigálni, s azt az olvasói igények pontosabb ismerete alapján már el is kezdtük.

Gépfüggőség

Teljesen egyetértünk egyik olvasónkkal, aki azt írja, hogy „a Mikroszámítógép Magazin megszűnése nagy űrt hagyott maga után!" Ennek bekövetkezését akkor is előre láttuk, amikor 1990 tavaszán a lap fennmaradása érdekében a profilváltás kényszerű lépéséről kellett döntenünk. Sovány vigasz a lap nélkül hagyott rétegnek, hogy mi őszintén együttéreztünk velük, de utólag is beigazolódott: nem volt más kivezető út, s az Alaplap akkor kidolgozott koncepciója az eltelt másfél év gyakorlati próbáját kiállta.

Kedves olvasóinknak, akik a C-64, Sinclair, Enterprise stb. gépek programjaival kapcsolatos írásokat kérik, sajnos semmit nem tudunk ígérni. De még a PC-khez hasonló vagy nagyobb tudású, csak éppen más felépítésű és más operációs rendszerű mikrogépek használóinak sem (Amiga, Apple). Kezdettől fogva láttuk, és eleve elkerültük azt a csapdát, amit egyik olvasónk így fogalmazott meg: „Sokáig nem tartható fenn, hogy a lap mindennel foglalkozzék (Unix, DOS, Commodore, Apple stb.). Legyen specifikus!"

A gépfüggőség dilemmáját sajnos még ezzel az „öncsonkítással" sem oldottuk meg. Ugyanis az IBM-kompatibilis gépek családjában sincs teljes harmónia. Ott vannak például a kisebb tudású, winchester nélküli XT-k, bizonyos programok használatában pedig az AT kategórián belül is állandóan korlátokba ütközünk, főleg a videokártyák és képernyők nem éppen kompatibilis „hierarchiája" miatt (Hercules, CGA, EGA, VGA stb.).

Lemezmelléklet

Meglepően sokan és meglepően „sokféleképpen" nyilvánítottak véleményt a lemezmelléklettel kapcsolatban. A többség fenntartás nélkül dicsérte az ötletet és annak megvalósítását, egy nem jelentéktelen kisebbség azonban éles kritikával illette.

A panaszok részben technikai jellegűek, részben tartalmiak voltak. A tanulságok levonása és a hibák kiküszöbölése érdekében mi most nem az elégedett hangokból idézünk, bár azok voltak többen.

— „A mellékletet winchester nélküli, monokróm gépen nem tudom elolvasni."

— „Szeretném, és szerintem jobb lenne, ha a mágneslemez melléklet rendszerlemez lenne."

— „A lemezmelléklet színvonaltalan, így felesleges, csak a költséget növeli. Mint reklámhordozó is kicsi lehet a hatékonysága."

Az itt helyhiány miatt nem idézett számos kritikából az is egyértelműen kiderült, hogy az olvasók egy része kezdi a mágneslemez mellékletet önálló műfajként kezelni és annak szerkesztését a hagyományos sajtóhoz hasonló szigorral értékelni. Ehhez bizony mi még nem nőttünk fel (sőt a kezdeti időszakhoz képest visszaestünk!), de az észrevételek alapján 1992-ben néhány „fazonigazítást" mindenképpen elvégzünk a lemezen. Azokat, akik az állandó helyhiány miatt az 1,2 megabájtos HD lemezt javasolják, szeretnénk emlékeztetni a költségnövekedésnél is nagyobb akadályra, hogy a csupán 360 kilobájtos floppymeghajtóval rendelkezők aránya ma még igen nagy.

Külcsín — belbecs — ár

Ezekben az egymással szorosan összefüggő kérdésekben az Alaplap olvasótábora úgy oszlik meg, hogy a többség számára elfogadható a jelenlegi nyomdatechnikai megoldás. A két ellenpóluson elhelyezkedő kisebbség is hallatta persze a hangját. „A gazdag tartalomhoz képest kissé szegényes a külső" — mondják az egyik oldalon, s nekik az egész lap gazdagabban illusztrálva, színesen, fényes papíron kellene, még ha többe is kerülne. Az ellentábor szerint viszont nem kell a lapot „csicsázni", legyen az inkább egyszerűbb és olcsóbb. Még a jelenlegi felemás megoldással kiegyező többségen belül is sokan képviselték azt az álláspontot, hogy az Alaplap „egyetlen rossz tulajdonsága az ára, de reméljük, megoldható, hogy ne emelkedjék tovább."

Valóban drága lenne az Alaplap? Nézzük meg például a most lezárult 1991-es évfolyamot. Ha az olvasó a mellékletként kapott 12 Polaroid lemezt önmagának „anyagáron", 60 forintjával elszámolja, s hozzáadja a novemberi ráadás, a játékmelléklet értékét, akkor a lap megvásárlására fordított összegből „áruban" máris megtérült mintegy 1200 forintja. A fennmaradó összeg egy példányra eső költsége a lap postai beszerzése (előfizetése vagy példányonkénti vásárlása) esetén 96 forint, a PC Turbo Klub tagjainak pedig 76 forint. Tisztán ennyiért jut hozzá az Alaplap teljes információtartalmához, közvetlenül hasznosítható segédprogramjaihoz, hirdetési információkérési lehetőségéhez stb. Kap-e az olvasó ezért a pénzért megfelelő ellenértéket?

A válaszokból az derült ki, hogy az Alaplap az olvasóközönség zömének pénztárcájához mérten „kicsit drága, de megéri". Mellette természetesen mindkét irányban szerepeltek kisebbségi álláspontok: felfelé az, hogy minőségjavítással (több színes nyomás, jobb papír, nagyobb terjedelem, alternatív floppyfajta stb.) még 3-500 forintos ár is elfogadható lenne, lefelé pedig az, hogy inkább rontsunk a kivitelen, ne tegyünk bele lemezt stb., de legyen olcsóbb a lap. Mi a többség véleményét reálisnak tartjuk, s amíg nem kényszerülünk rá, árat sem emelünk.

Összkép

Az Alaplap koncepciójának lényeges eleme, hogy a profilváltás és az olvasótábor egy részének szükségszerű kicserélődése ellenére megőrizze és „újratermelje" a Mikroszámítógép Magazin és annak rendszeres olvasói között évek során kialakult közvetlen viszonyt. Aki ismeri a véleménykérő kérdőívek szakmai titkait, az tudja, hogy 5-10 százalék közötti visszaérkezési arány már jó eredménynek számít. A mi esetünkben a közel 2100 kitöltött kérdőív a ténylegesen értékesített példányszámhoz képest meghaladja a 20 százalékot. Az egyéb vélemények, javaslatok rovatát pedig 900-an töltötték ki, túlnyomórészt valóban hasznosítható ötletekkel, javaslatokkal fejezve ki, hogy sajátjuknak érzik az Alaplapot. Nehezen képzelhető el, hogy ekkora aktivitás csak a Mikropo által főnyereményként felajánlott AT-nak és a Polaroid jutalmaknak köszönhető — de az sem baj, ha ilyen ösztönzőkkel sikerült néhány százaléknyival teljesebbé tenni a felmérést, a nyertesek listáját pedig januári számunkban közöljük.

Távol áll tőlünk, hogy túlbecsüljük az Alaplappal kapcsolatban megnyilvánult — s néha egészen megható módon kifejezett — lelkesedést, ragaszkodást, felértékelést. Tudjuk, hogy ilyen esetekben szükségképpen dominálnak a pozitív vélemények, mert akik számára a lap nem megfelelő (vagy nem ismerik), azok eleve nem is olvassák. Az ő távolmaradásuk is vélemény, ami a felmérésben nehezen dokumentálható! De másfél éves „erőltetett menet" után — valljuk be! — jól esett olvasni munkánk eredményéről olyan kis tömör véleményeket, hogy „Ez egy jó újság." Sok válaszadó pedig igencsak kritikus megjegyzései közé építette be — és tette számunkra ezáltal még inkább hitelessé — pozitív véleményét.

Végezetül ezekből is idézünk néhányat:

— „Induláskor sajnáltam a Mikromagazint, de mára az Alaplap felnőtt saját magához."

— „Valamennyi eddigi példányt visszamenőlegesen olvastam el, amikor egy ismerősömnél rábukkantam. Nem lehetett napokig (hetekig?) hozzám szólni!"

— „Ha munkahelyem lemondaná a lap előfizetését, akkor is megvenném."

— „Az Alaplap áll legközelebb a hétköznapi magyar számítástechnikai valósághoz."

— „№ 1 számítástechnikával foglalkozó újság az Alaplap."

— „Ha a lap érkezik, a barátnőm sem érdekel aznap."

Leszámítva az itt most nem is idézett túlzó dicséreteket, számunkra ez a legutóbbi „vallomás" volt a legkedvesebb. (És olvasónk barátnőjének legnagyobb szerencséjére távol állunk attól, hogy hetilappá vagy napilappá váljunk!)

A kitöltött kérdőíveken található javaslatok, észrevételek gazdag tárházába még jó ideig rendszeresen visszajárunk ötletekért, de most, a lap egészével kapcsolatos vélemények összesítésekor érezzük természetesnek, hogy valamennyiüknek őszintén köszönetet mondjunk a lelkes együttműködésért. Válaszaikban nem éreztük formálisnak a hozzánk intézett sok jó szót és gratulációt, ezért mostani „kollektív viszontválaszunkban" bizonyára Önök is megérzik, hogy köszönetünk mennyire személyüknek szól és szívből fakad.

Faklen Pál

Alaplap, 1993. január (98. szám)

Vették a lapot...

A kártyajátékokban — akárcsak az életben — sokféleképpen végződhetnek a játszmák. Van, amikor a végén, talán az utolsó ütésnél derül ki, hogy jól licitáltunk-e, máskor a bemondásokat rögtön szembesítik a lapelosztással (terített betli). De néha menet közben jön rá valaki, hogy elszámította magát, és bedobja lapjait az asztal közepére... Az Alaplap múlt havi számával 2 és 1/2 éves játszma fejeződött be, a mostanival pedig kezdődik egy új.

Az Alaplap mostani „partielemzését" a nyitójátszmánál kell kezdeni. A Neumann János Számítógéptudományi Társaság majdnem 10 éve, 1983 közepén alapította a Mikroszámítógép Magazint, amely elég korán és nagyon sokat tett a hazai számítástechnikai kultúráért — a kultúra szót a legtágabb értelemben használva, túl a hardver és szoftver pragmatikus világán, felölelve az ismeretterjesztést, a kritikus szemléletmódot, a problémaérzékenységet, a humán műveltséggel való élő kapcsolatot... az ember-gép viszonyból az embert is!

1990 elején az első lapgazdának elfogyott az „aduja". Az NJSZT nem tudta volna tovább fedezni a várhatóan évi 5 millió forintra emelkedő veszteséget, ezért lapjait menet közben át kellett adnia valakinek, ha azt akarta, hogy a játék folytatódjék. A túlnyomórészt fiatal olvasótábor egy drasztikus lapáremeléstől lemorzsolódott volna, a számítástechnikai cégek pedig nem sok hajlandóságot mutattak, hogy olyan lapban hirdessenek, amelynek olvasói — való igaz — inkább csak hobbi kategóriájú gépeket használtak, s nem képviseltek jelentős vásárlóerőt.

Az új laptulajdonos — a Cédrus Informatikai Rt — az „újraosztásnál" magára vállalta a más profilt öltő (Alap)lap bevezetésének elkerülhetetlen — és előre is látható — veszteségeit, a nagy vállalkozáshoz elszegődő és a jelenlegivel nagyrészt azonos szerkesztőségi gárda pedig azt, hogy minél hamarabb kialakít egy szakmailag rangos, a MikroMagazin hagyományait személyi számítógépes környezetben folytató, sajátos hangvételű és egyedi szolgáltatásokat nyújtó folyóiratot.

A kiadói munkát 1991 decemberében az anyavállalatból kivált — noha majdnem teljesen annak tulajdonában maradt — Cédrus Kiadó Kft vette át. 1992 második félévében úgy látszott, hogy az Alaplapot rövidesen sikerül kirángatni a „vesztési szériából". Ekkor azonban a játszma az előzőhöz hasonló, de még drámaibb fordulatot vett: kiderült, hogy a Cédrus Rt egy másik asztalnál (Cédrus Karolina Áruház) felhalmozódott tetemes (hitel)kártyaadósságait talán ki tudja egyenlíteni és a felszámolás elkerüli, ha valaki jó pénzért átveszi tőle a(z) (Alap)lapot.

1992 őszén, a csődeljárás háromhónapos fizetési moratóriuma idején a Cédrus Rt sok lehetséges hazai és külföldi vevővel tárgyalt. Legtöbbet a világ legnagyobb számítástechnikai kiadóvállalata, az International Data Group kínálta. Így lett az Alaplap az IDG Magyarországi Lapkiadó Kft kiadványa, a közel 60 országban megjelenő mintegy 185 IDG-lap egyike.

Sok szakmabeli megkérdezte már tőlünk, hogy mennyi volt a lap vételára. Erre így nehéz válaszolni, mert a Cédrus és az IDG közötti szerződés az eddigi tartozások jóváírását, az átadott eszközöket, a további szolgáltatásokat és az egymásnak kölcsönösen nyújtott kedvezményeket is tartalmazza. Korrektül úgy fejezhetnénk ki az Alaplap „megmérettetését", hogy az ügylet mindent egybevetve 10 millió forint körüli tranzakció volt, s annak zömét az Alaplap tárgyi és eszmei értéke tette ki.

A Cédrus Rt csődjének az Alaplapra vetett árnyéka, a háttérben folyó adásvételi tárgyalások, a napi sajtóban pontatlanul megjelenő hírek, és nem kis részben a szerkesztőség meg a kiadó kétszeri hirtelen elköltözése miatt egy ideig zavar és kommunikációs hézag vett körül bennünket, jövőnket illetően pedig számos találgatás kapott lábra.

A mindenkit érdeklő alapkérdés az volt, hogy megmarad-e az Alaplap. Eleinte mi is bizalmatlanok voltunk, hátha a konkurencia felvásárlásának kemény amerikai módszerét alkalmazzák velünk szemben, s az IDG rejtett szándéka az Alaplap megszüntetése vagy a PC World-be való beolvasztása, hogy ezáltal megszabaduljon legjobb, legeredetibb, legnagyobb példányszámú konkurensétől. Ennek a feltevésnek azonban volt egy alapvető gyengéje: a PC World és az Alaplap nem átfedi, hanem inkább kiegészíti egymást. A PC World a hardverre, az Alaplap a szoftverre orientálódik, a PC World elsősorban a számítástechnika alkalmazásához értő döntéshozókhoz szól, az Alaplap inkább a „bitekkel bogarászó" számítástechnikusokhoz, a beosztott döntéselőkészítőkhöz... és több ponton is elég lényeges eltérések vannak.

Sokkal valószínűbbnek tartjuk tehát, hogy az IDG palettájának bővítésére törekszik, az Alaplapot pedig — annak egész koncepciójával együtt — meg akarja tartani. A lapkínálatot kellett volna gazdagítania a Mikrovilágnak is, de az nem tudott talpon maradni, viszont eddigi előfizetői, olvasói kedvezményes lehetőséget kapnak, hogy „átnyergeljenek" az Alaplapra. Bátran ígérhetjük, hogy lapunkban azok nem is fognak csalódni, akik már a PC világában is otthonosak, vagy megtették arrafelé az első lépéseket. Sajnos azonban a C64, a Sinclair és a többi „home computer" szerelmesei az Alaplapban nem találnak vigaszra... bár előbb-utóbb őket is „megcsapja a PC szele".

Köszönjük az Alaplap sorsa felől érdeklődő telefonokat, leveleket. Úgy érezzük, hogy a kiadói szándékokat illetően aggodalomra egyelőre nincs okunk. Új helyzetben, új körülmények között talán az eddiginél is jobb lapot szerkeszthetünk, s erre törekszünk. De ha mi már megtettünk minden tőlünk telhetőt, utána szinte kizárólag Önökön — az olvasókon és a hirdetőkön — múlik, hogy értékesnek tartott rendszeres információforrásukat életben is tartsák. Néha csak pár száz hiányzó előfizetésen és 2-3 „kifelejtett" hirdetésen múlik egy-egy lap veszteségessé válása — annak következményeként pedig megszüntetése.

A lapunk körüli változásokról remélhetőleg valamennyien vették a lapot, s a kényszerűségből felemelt áron is egyre többen veszik, előfizetik, terjesztik, másoknak is ajánlják... az Alaplapot!

Faklen Pál

Alaplap, 1993. december (109. szám)

Tisztelt Olvasóink!

Mielőtt átfutnák — vagy netán tovább lapoznák — ezt az oldalt, arra kérem Önöket, tekintsenek az aláírásra. Aki e sorokat papírra vetette, soha még nem publikált az Alaplapban. Abban a lapban, amely sikereit tekintve hosszú időn át példaként állt előtte.

Az ok, amiért most megszólalok az Alaplap hasábjain, nem mindennapi. E lap sorsát illetően van bejelentenivalóm. Fontos változásról tájékoztatom az Alaplap olvasóinak népes táborát. A több mint három esztendő alatt nagy népszerűségre szert tett Alaplap egy nagy nemzetközi család vérszerinti tagjává válik: 1994 januárjától a mágneslemez melléklettel kibővített magyar PC World nemzetközi számítástechnikai magazin szerves része lesz.

Az International Data Group amerikai számítástechnikai kiadó vállalat egyik legsikeresebb kiadványa a PC World, amelynek több mint 25 országban jelenik meg helyi változata. A magyar PC World 1992 januárjában indult, s a havi számítástechnikai magazinok magyar piacán mostanra a legjobbak közé küzdötte föl magát. Az Alaplap nem szűnik meg: a legjobb rovataiban fog tovább élni. Amikor eldöntöttük, hogy a PC World és az Alaplap erőit és erényeit a PC Worldben egyesítjük, messzemenőkig figyelembe vettük az Alaplap olvasói körében legutóbb készített közvéleménykutatás következtetéseit. Eszerint az olvasók nagy hányada az Alaplapot a benne található mágneslemez melléklet miatt is vásárolta. Januártól az Alaplap erényeivel erősödő PC Worldben minden hónapban lesz mágneslemez, amelyen a magyar programozók, felhasználók ötletes programjai mellett az IDG nemzetközi hálózatából (egyebek között az amerikai PC Worldből, a francia infoPC-ből és a német PC Weltből) származó világszínvonalú segédprogramok, játékok is megtalálhatók majd.

Önök, az olvasók azt kérték, hogy legyen szebb és nagyobb terjedelmű az Alaplap. A színes PC World 84 oldalon jelenik meg. Önök több cikket szeretnének látni a Windows témaköréről — ezen igényt is kielégíti a PC World, amely 1993 októbere óta terjedelmének legalább a harmadát a Windowsnak, a Windows-alapú alkalmazásoknak és a Windows futtatására alkalmas hardvereszközök ismertetésének szenteli. Akik az Apple-gépek kedvelői, vagy kacérkodnak azzal, hogy Macintosht használjanak, állandó rovatot találnak a PC Worldben.

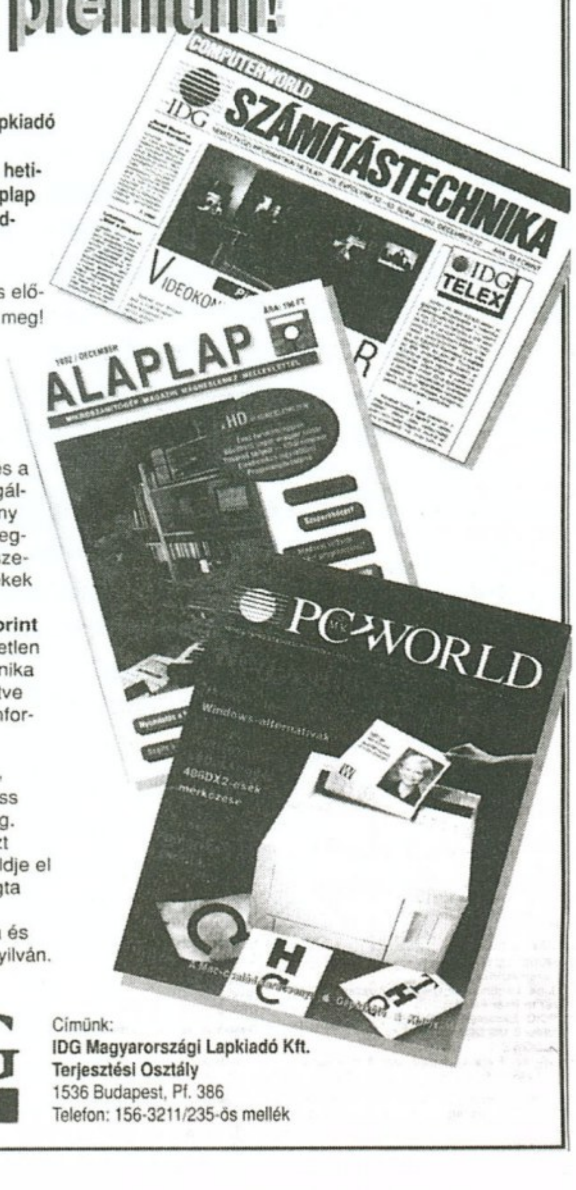
Lesznek rovatok, amelyek az Alaplapból címük szerint is átkerülnek a PC Worldbe — bizonyítékául annak, hogy az 1994 januárjától megjelenő PC World valóban magába fogadja az Alaplapot. Példaként említjük a Szoftvertéka rovatot, amely a PC Worldben az új szoftvertermékek lényegretörő ismertetését adja majd.

Úgy véljük, tiszta szívvel ajánlhatjuk Önöknek, hogy az Alaplap után legyenek az Alaplapot magába fogadó PC World olvasói, előfizetői. Értékes és érdekes számítástechnikai magazin a magyar PC World, amely a magyar piac újdonságairól és a világ szenzációiról — a nemzetközi háttér miatt — a legfrissebb információkkal szolgál, és amelynek hasábjain a tájékoztatás hitelessége a nyomdai minőséggel, valamint a szerkesztői igényességgel párosul.

A PC World egy évre szóló előfizetési díja 1994-re ugyanannyi, mint az Alaplapé 1993-ban volt. Aki 1993. december 31-ig egy évre előfizet a PC Worldre, sorsoláson vesz részt, amelyen az első díj egy kétszemélyes, 150 ezer forint értékű külföldi utazás, a második díj ugyancsak kétszemélyes külföldi utazás, 80 ezer forint értékben, továbbá 20 szerencsés nyertes visszakapja az előfizetési díjat. (A sorsolást 1994. január közepén tartjuk, a nyertesek listáját a PC World márciusi számában tesszük közzé.)

Mester Sándor
a CW-Számítástechnika és a PC World főszerkesztője

Rendkívüli előfizetési ajánlat!
Rendkívüli prémium!

Ha előfizet az IDG Magyarországi Lapkiadó Kft. mindhárom szaklapjára: a Computerworld–Számítástechnika hetilapra és a PC World, valamint az Alaplap című havi magazinokra, az alábbi kedvezményekben részesül:

- A három kiadvány együttes éves előfizetése esetén **1142 forintot** takarít meg!
- Ha egész évre előfizet, akkor ingyen, **prémiumként** megkapja az IDG Lapkiadó tavaszi és őszi, várhatóan 100–100 oldalas Katalógusait, amelyekben a hazai piac hardver- és szoftverkínálatát és a legfrissebb számítástechnikai szolgáltatásokat foglaljuk össze. E kiadvány táblázatos formában mutatja be a legfontosabb jellemzőket, objektív összehasonlítási lehetőséget adva termékek és árak között.
  Ezzel az összesen csaknem **600 forint** értékű két kiadvánnyal nélkülözhetetlen információkhoz jut, a számítástechnika bármely területén dolgozzék is, illetve bármilyen szinten használja is az informatika eszköztárát.
- Ha fél évre fizeti elő újságainkat, akkor az adott félévben aktuális, friss Katalógusunkkal ajándékozzuk meg. Levélben jelezze, amennyiben részt kíván venni akciónkban! Kérjük, küldje el az **Alaplapra** szóló előfizetési nyugta másolatát is. A másik két lap (Computerworld–Számítástechnika és PC World) előfizetőit kiadónk tartja nyilván.

IDG Communications HUNGARY

Címünk:
IDG Magyarországi Lapkiadó Kft.
Terjesztési Osztály
1536 Budapest, Pf. 386
Telefon: 156-3211/235-ös mellék

Fizessen elő a PC Worldre!

Olvassa a PC Worldben az Alaplapot!

Az Alaplap 1994 januárjától a mágneslemez melléklettel kibővített magyar PC World nemzetközi számítástechnikai magazin szerves része lesz.

PC & MAC WORLD

A PC World állandó témái:

Alaplap, 1994. január (110. szám)

Az Alaplap „Újjá” születése

Az Alaplap körüli változásokról elsőként beszámoló CW-Számítástechnika elhallgatta, az Alaplap decemberi száma pedig a körülmények miatt nem közölhette, hogy a lapban lévő kiadói hirdetések üzenetétől eltérően az Alaplap csak formálisan olvad be a PC Worldbe, mert valójában 1994 januárjától megjelenik az Új Alaplap című folyóirat, amely mindenben hasonlítani fog az Alaplapra, ugyanaz a szerkesztőség készíti, azonos tartalmi és formai „attribútumokkal”. Időközben azután a Népszabadságból, a Monitorból, a Computer Panorámából, az előfizetőkhöz szóló levélből — vagy csupán szóbeszéd útján — minden olvasónk értesülhetett az Alaplapra váró megpróbáltatásokról. Most, hogy végre önmagunk gazdái lettünk, első kézből tudhatják meg olvasóink, hogy valójában mi történt, miért kellett a régit újként folytatnunk, s hogyan születtünk „Újjá”.

Csalódást kell okoznunk azoknak, akik az Alaplap esetében a „nagy hazai médiaháború” egyik oldalágán zajló kisebb csetepatéra gyanakszanak. Ez már az üzleti világ „normális” működési módja. De azok is csalódni fognak, akik azt gondolják, hogy a szerkesztőség maradéktalanul ismeri az események mögötti mozgatórugókat, a miérteket és a miért nemeket. Amit viszont tudunk, azt nyíltan közreadjuk.

Tudjuk például, hogy az Alaplap megszüntetésével nem értett egyet maga az Alaplap kiadója, az IDG Magyarországi Lapkiadó Kft sem. Személyes tapasztalatunk szerint az itteni IDG-nél dolgozó vezetők és munkatársak közül egy sem akadt, aki a „beolvasztó” döntést jónak tartotta volna. Szó sincs tehát arról, hogy az Alaplap szerkesztősége és hazai kiadója a mindent alapvetően meghatározó amerikai döntés megítélésében ellentétes véleményen lett volna. Más dolog, hogy midőn annak végrehajtása kerül sorra, szükségszerűen közbeszól az IDG-nél dolgozók közvetlen érdekeltsége, függősége... Ez teljesen természetes. Az már korántsem, hogy milyen kívülről meghatározott játékszabályok szerint kell viszonyulniuk az IDG munkatársainak volt kollégáikhoz. (De erről talán majd máskor.)

Az IDG-nél eltöltött 1 évünk alapján tanúsíthatjuk, hogy az International Data Group jelenleg 62 országra kiterjedő és 182 (mínusz egy) lapot felölelő világhálózatában a szerkesztőségek nagyfokú szabadságot élvezve alakíthatják ki lapjuk tartalmát és formáját. Az IDG-hez került Alaplap is megőrizhette jellegét, hangvételét, arculatát. Mi személy szerint is jól éreztük magunkat az IDG-nél, kevés kivételtől eltekintve szakmailag és emberileg egyaránt értékes kollégákkal dolgozhattunk együtt. Azt is tapasztalnunk kellett azonban, hogy az IDG bostoni központja a stratégiai jellegű kérdésekben — lapok megvásárlásában, eladásában, összevonásában vagy megszüntetésében — tulajdonosként akkor is szuverén módon él döntési lehetőségével, ha az érintett helyi leányvállalat vagy szerkesztőség teljesen más véleményen van.

Természetes tehát, hogy a 100 százalékos amerikai tulajdonban lévő magyar kiadó vezetői és alkalmazottai, ha maradni akarnak a cégnél, akár jobb meggyőződésük ellenére is kénytelenek végrehajtani az utasítást. Egyébként vehetik a sátorfájukat. A „parancs” pedig a hozzánk áttételesen eljutott tájékoztatás szerint állítólag úgy szólt, hogy a két magazinból csak egyet lehet megtartani, össze kell azokat olvasztani. Csupán a végrehajtás mikéntjét bízták rá a helyi vezetésre.

Az amerikai döntés valódi indítékairól sajnos nincs információnk, elfogadható magyarázatot pedig nem találtunk. Nehezen tudjuk elképzelni, hogyan jutottak 1993 nyarán arra az elhatározásra, hogy lapösszevonással csökkentsék a magyar számítástechnikai sajtó hirdetési és olvasói piacán elért részarányukat, ha egy évvel korábban még — számunkra is logikusan — e részarány növelésre törekedve vásárolták meg az Alaplapot a pénzügyi gondokkal küzdő Cédrustól. Akkor is eljutottak ugyan hozzánk olyan információk, hogy az IDG távlati célja kizárólag a PC World megerősítése, ezért a biztos révnek látszó kiadó az Alaplap számára tulajdonképpen „az olvasztótégely előszobája”.

E „füleseket” azonban részben spekulációnak tartottuk, részben feltételeztük, hogy az óceán túloldalán is rendelkeznek metallográfiai alapismeretekkel, és nem próbálnak egymással nem egyesíthető anyagokból ötvözetet készíteni. Ha pedig az Alaplap bizonyos ideig már az IDG részeként működik, az amerikai laboratóriumban elvégzett szakszerű „anyagvizsgálat” is alátámasztja majd azt, ami Magyarországon a kiadótól az olvasóig mindenki számára nyilvánvaló volt. (Ez utóbbit jól mutatja, hogy amikor még csak a PC Worldbe történő „beolvadásáról” szóló hírek terjedtek el, és a kívülállók nem tudhatták, hogy az Alaplapnak lesz önálló folytatása, az IDG-nél „égtek a telefonvonalak”.)

Sajnos a valóságos magyarországi körülmények megismerésére irányuló amerikai szándék feltételezése illúziónak bizonyult. A DÖNTÉS megszületett, és ezután az IDG Hungary cselekvési szabadsága már igencsak leszűkült. Két rossz közül kellett választania. A magyar IDG számára ugyanis az Alaplap vagy a PC World megszüntetése egyaránt hibás lépés — anyagilag is, erkölcsileg is... Ha a kabáton az első gombot rossz lyukba gombolták be, a többit már hiába gombolgatják akármilyen precízen... a kabát csáléra áll!

Hogy a két rossz változat közül ki melyiket tartja kevésbé rossznak, az a tárgyilagos szakmai mérlegelés mellett sok szubjektív tényezőtől is függ. Az Alaplap szerkesztősége éppen ezért nem is vette rossz néven, hogy a magyarországi IDG vezetői minden körülményt alaposan mérlegelve végülis a PC Worldöt részesítették előnyben az Alaplappal szemben.

Az „Újraindult” gárda

Főszerkesztő:	Faklen Pál
Főszerkesztő-helyettes:	Varga jános
Szerkesztők:	Jakab Ágnes Sziebig Andrea
A szerkesztőbizottság tagjai:	Barna László Broczkó Péter Brüll Károly Csórián Sándor Farkas Ernő Feleki Zoltán Fridl György Herczeg József Lóth Tamás Sík Zoltán Vargha Dénes Vékony Tamás Villányi László Zentai Péter

Még az Alaplap olvasóinak a PC Worldhöz történő átcsalogatását is elfogadható kiadói törekvésnek tartottuk. Az „alaplaposodó" PC World propagandájának hangvételét és stílusát már sértőnek éreztük ugyan, de nem nagyon ágáltunk ellene, mert annak nem igazán valósághű érvrendszere, az olvasót „hülyének néző" megközelítési módja az Új Alaplap indulásához nagyobb segítséget nyújtott, mintha saját magunk milliókat tudtunk volna költeni reklámra. (Egyik régebbi szlogenünk szerint: „Az Alaplap az intelligens felhasználók lapja" — és ez nem csupán a képernyőn megjelenő hibaüzenetek megfejtésében nyilvánult meg...)

Miután az Alaplapot készítő szerkesztőségi csapat meggyőződött arról, hogy a laptulajdonos tévedésen alapuló döntése megmásíthatatlan, fel sem vetődött bennünk más folytatás, mint az újraindulás módjának megkeresése, a Mikroszámítógép Magazin és az Alaplap 12 éves hagyományainak megőrzése. Ahogy azt pontosan 4 évvel ezelőtt, 1990 januárjában is megtettük: akkor dolgoztuk ki a Neumann János Számítógéptudományi Társaság által tovább már nem finanszírozható Mikroszámítógép Magazin megmentésére irányuló Alaplap-koncepciót. Olvasóink visszajelzéseire is támaszkodva merjük hinni, hogy a közben eltelt idő alatt hányattatásaink ellenére sikerült a hazai szellemi háttérre támaszkodó és azt támogató, egyéni arculatú, jó hangvételű számítástechnikai ismeretterjesztő magazint szerkesztenünk. Népszerűségét hitelesen ellenőrizhető számadatok támasztják alá: 1993 első félévében 7200 felett volt az Alaplap ténylegesen értékesített átlagpéldányszáma, megelőzve az összes többi hazai számítástechnikai lapot.

Sokan mégis nagy merészségnek tartják vállalkozásunkat, hiszen a szakmai-tudományos ismeretterjesztő lapok akkor sem nagyon hoznak nyereséget, ha műfajukban a legjobbat nyújtják. (Lásd például a Tudománynak, a Scientific American magyar kiadásának halálát!) Mi is csak azt tűztük célul, hogy költségeinket bevételeinkből fedezni tudjuk. Az Alaplap olvasótáborának a laphoz való erős kötődése, gyakran megnyilvánuló rokonszenve és támogatási készsége a legfőbb támpontunk az „Újjá" születéshez. Másik tartópillérünk a hirdetés, amire azért merünk „építkezni", mert a nálunk megjelenő hirdetés kb. 35 ezer olyan szakemberhez jut el, aki számítástechnikát alkalmaz, és többnyire fontos szerepet játszik a számítástechnikai beszerzések döntéselőkészítésében. Végül a ráfordítási oldalon is jobbak a kilátásaink, mintha egy nagy kiadó rezsijét cipelnénk a hátunkon, a szerkesztők sokoldalúsága pedig a munkaerő hatékony felhasználását teszi lehetővé.

Sajnáljuk, hogy nem tarthattuk meg változatlan formában az Alaplap nevet, de arra az IDG a lap 1992-es megvásárlásakor jogot szerzett, és bár esze ágában sincs a továbbiakban felhasználni, nem tette azt szabaddá, hanem csak a lap „szüneteltetését" jelentette be, akárcsak előzőleg a Mikrovilág megszüntetésekor. Így azután valamelyest veszít értékéből régi jelmondatunk („Ami minden PC-hez kell"), mert új alaplap mégsem kell minden géphez, de majd a reklámban is kitalálunk valami újat. (A lemezmellékleten egyelőre maradt a régi szlogen, kéretik kizárólag a kis kezdőbetűs és „újatlan" alaplapra asszociálni!)

Az Alaplaphoz szokott olvasókat egyébként aligha vezeti félre az „Új" megnevezés, hiszen már az első szám után tudni fogják, hogy ez a lap „igazándiból a régi". Ilyen lapnévvel mégsem mertünk előállni, nehogy az újságárusoknak dilemmát okozzunk, amikor a „Régi Alaplapot" kérik tőlük. Az Új Alaplappal nem lesz szemantikai gondjuk! S hogy lehetett volna ötletdúsabb névmódosítást is kitalálni? Igaz! De nem futotta ennél jobbra, és nem sok időnk volt gondolkodni — mindenről szinte azonnal kellett dönteni, ha azt akartuk, hogy a lap januárban menetrendszerűen megjelenjen. Ez tehát „Újjá" születésünk rövid története.

Ezúton is mindenkitől elnézést kérünk az okozott kényelmetlenségekért. Sajnos nem voltak meg hozzá az eszközeink, hogy olvasóinkat a valóságos helyzetről azonnal tájékoztassuk, s ebből átmenetileg félreértések, zavarok is keletkeztek. A kiadóváltás lebonyolítása sem volt zökkenőmentes, mert a szerkesztőségnek november 30-án úgy kellett távoznia az IDG-ből, hogy az általunk addig használt bútorok, számítógépek és szoftverek ott maradtak. A legtöbb zűr azonban az előfizetések kezelésében keletkezett, mert az IDG természetesen nem adhatta át nekünk az Alaplap aktuális előfizetői címanyagát. Szerencsére a szerkesztőség a nem túl régi Cédrus-korszakban még közvetlenül részt vett a terjesztési munkában, saját magunk szerveztük a kiadói előfizetéssel járó PC Turbo Klubot, és azóta is gondosan őriztünk minden hasznos címanyagot. Előfizetési akciónk hibaszázaléka a friss információk hiánya és átmeneti gépnélküliségünk miatt mégis igen nagy volt, ami megnyilvánult a hibásan írt címzésekben, a duplán és a tévesen kiküldött számlákban, a példányszám rossz megjelölésében... és sajnos nem is tudtunk eljutni az Alaplap minden előfizetőjéhez. Remélhetőleg azonban rövidesen kiadóként is megerősödünk annyira, hogy ilyen hibák nem fordulnak elő, az Új Alaplapot pedig minden érdeklődő idejében és folyamatosan megkapja.

Az Új Alaplapra vonatkozóan megígérhetjük, hogy az Alaplappal azonos jellegű és legalább azonos színvonalú lesz. Ennek megvalósításához olvasóinktól mindössze annyi támogatást kérünk, hogy vásároljanak meg belőle legalább ugyanannyit, mint eddig... annak ellenére, hogy a lap további fennmaradása érdekében kénytelenek voltunk az árát 279 forintra felemelni. Reméljük, hogy az Új Alaplap minden olvasónknak megér ennyit. (Mellesleg — amint azt már októberi számunkban beharangoztuk — ez az áremelés a költségnövekedés miatt az IDG lapjaként maradva is bekövetkezett volna.)

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felajánlották támogatásukat és megerősítettek bennünket elhatározásunk helyességében. Az Új Alaplap valamennyi olvasóját baráti szeretettel üdvözli a változatlan összetételű teljes szerkesztőségi gárda nevében

Faklen Pál főszerkesztő
(aki kényszerűségből most lapkiadó is)

Alaplap, 1994. február (111. szám)

Reboot Alaplap

"Újjá" születésünk óta a szerkesztőséghez levélben, telefonon vagy a személyes találkozásokon eljutó visszajelzések többsége természetesen lapunk sorsával, kiadói hátterének átalakulásával foglalkozik.

Az olvasók

Akik szolidaritásukról írásban biztosítottak bennünket, sőt talpraállásunkhoz sok esetben konkrét segítséget is felajánlottak, legyenek egy kicsit elnézőek velünk szemben, amiért nincs időnk és energiánk közvetlenül válaszolni nekik. Valamennyiünket lelkesítő megnyilatkozásaikért ezúton fejezzük ki köszönetünket. Megnyugtató érzés volt az átalakulás nehéz időszakában ennyire hálás és lelkes olvasótábort magunk mellett tudni.

Megtehetnénk, hogy hosszasan idézzünk a bennünket támogatásukról biztosító levelekből, az előfizetési csekkek hátoldalára írt buzdításokból, az ország minden részéből érkező telefonhívásokból... de az önigazolásnak, és különösen az öndicséretnek még a látszatától is berzenkedünk. Ráadásul az olvasói véleményeket közreadva illene az ellenkező előjelű nézeteknek és érzelmeknek is fórumot adni, amit csak azért nem tudnánk megtenni, mert bár feltehetően akadnak ilyenek is, hozzánk nem jutottak el.

A sajtó

A sajtóban szintén csak az Új Alaplap vállalkozásával szimpatizáló megnyilvánulásokat találtunk. Még olyan lapokban is, amelyek elvileg konkurensnek, vagy — egy kis paranoid beütéssel — akár „ellenségnek" tekinthetnék folyóiratunkat. Jó volt látni tehát, hogy nem teljesen reménytelen a kulturált versenylégkört legalább egy kis szigetnyi (szak)területen kialakítani.

A hirdető cégek

A számítástechnikai vállalatok reagálása a Alaplap „rebootolására" már sokkal ellentmondásosabb. Miközben személy szerint (olvasóként) minimális kivételtől eltekintve mindenki az Új Alaplap talponmaradásáért drukkol, cégként (hirdetőként) még elég sok helyen nem látják be, milyen káros következményekkel járhat (rájuk nézve is!) az a körülmény, hogy ma Magyarországon egy igényes számítástechnikai ismeretterjesztő folyóirat nem tartható fenn pusztán az olvasóktól származó lapárbevételből. Lényegesen drágábban kellene árusítani, azt ezáltal kevesebben vennék meg, a csökkenő példányszám miatt tovább nőne az egy lapra jutó önköltség, amit a lap árában ismét érvényesíteni kellene, így mozgásba jönne egy ördögi kör: a lap megszűnéséhez vezető spirál.

Néhány jelentős számítástechnikai cég vezetői a magyar piac méreteihez képest túlzottnak tartják, hogy a személyi számítógépek világával, és általában a számítástechnikával 3 hetilap és 4 magazin foglalkozik, s hogy hirdetési kampányaik tervezésénél ezek mindegyikének adottságaival, olvasóközönségével számolniuk kellene. Ők legszívesebben csak egyetlen lapban hirdetnének, amelyet viszont az egész szakmának olvasnia kellene.

Tételezzük fel, hogy van egy ilyen „mindenes" szaklap, s ezzel a számítástechnikai szakma kipipálható. De mi legyen a felhasználók szerencsére már százezres nagyságrendű táborával? Azokkal a szakemberekkel, akik a legkülönbözőbb területeken a számítógépet „csak" használják, s hogy az alkalmazás lehetőségeit minél jobban megismerjék, esetleg éppen az (immár Új) Alaplapot forgatják? Számukra a számítástechnikai cégeknek nincs mondanivalójuk? Vajon fellendülhet úgy a gazdaság, ha a bankok a bankoknak hiteleznek, a számítástechnikai cégek pedig csupán a számítástechnikai cégeknek hirdetnek?!

Az Alaplap „törzsgárdatag" hirdetői szerencsére azonnal „vették a lapot", hogy az Új Alaplappal egy már bejáratott, jól bevált média áll továbbra is rendelkezésükre, ezért nemcsak bíztak terveink megvalósíthatóságában, hanem hirdetésükkel már rögtön az első számban mellénk álltak. Azért is, hogy átsegítsék vállalkozásunkat a kezdeti nehézségeken, de még inkább azért, mert ők tudták, hogy ha eddigi olvasóink hűségesek maradnak hozzánk, akkor a lapban lévő hirdetések reklámüzenete számonként mintegy 35 ezer jelenlegi vagy leendő felhasználóhoz, a beszerzési döntéseket szakmai oldalról igen erősen befolyásoló réteghez jut el.

Az előfizető cégek

A visszacsatolás jelzésrendszerének része az is, hogy hány példányra találunk biztos vevőkört. És ez nem teljesen azon múlik, hogy milyen lapot készítünk! Most például előfizetésük 1994. évre szóló megújításáról az Alaplap addigi előfizetőinek olyan helyzetben kellett dönteniük, amikor az IDG az Alaplapnak a PC Worldbe való beolvadását (magyarán megszűnését) propagálta, miközben nekünk az Alaplap decemberi számában már nem állt módunkban megírni az igazságot, az általunk kiküldött előfizetési felhívás címjegyzékében pedig enyhén szólva is „voltak hiányosságok". Sajnos, így sokan csak több hónap elteltével döbbennek rá, hogy amit az Új Alaplap nyújt, azt más lapokból nem kapják meg.

A kiadói ügyek egyik napról a másikra szakadtak nyakunkba, és sok energiánkat lekötik, de sok hasznos információval is szolgálnak. Éppen az előfizetések megújítása kapcsán láttunk bele jobban azokba a „filléres" gondokba, amelyek a honvédségnél, az iskoláknál, az átalakulóban lévő vállalatoknál, a könyvtárakban és egyes közintézményeknél felléptek, s egyebek között az Új Alaplap beszerzését is megnehezítették. Ennek ellenére a legtöbb helyen igyekeztek fenntartani előfizetésüket.

A szerzők

A végére maradt az egyik legfontosabb visszacsatolási folyamat, amelyet rendszeres és alkalmi cikkszerzőink, illetve programíróink alakítottak ki velünk, és a jelek szerint a kiadóváltás után is töretlenül fenntartanak. Szakmai hitvallásunkhoz tartozik, hogy minden értékes szellemi alkotásnak biztosítsuk a nyilvánosság előtti megmérettetés lehetőségét. Erre ugyanúgy szüksége van egy programozónak, mint egy költőnek. És leginkább szüksége van rá az egész társadalomnak!

Az Új Alaplap ehhez ad fórumot, akárcsak 1983-tól 8 éven át a Mikroszámítógép Magazin, majd az utóbbi 3 és fél évben az Alaplap tette, és ha a költőket nem is, a számítástechnikában eredeti, alkotó módon gondolkodókat arra biztatjuk, hogy továbbra is juttassák el hozzánk közlésre érdemesnek tartott munkáikat. Nem ígérjük, hogy mindent megjelentetünk, mert szerencsére bőven van miből válogatnunk, de a legjobbak előbb-utóbb eddig is sorra kerültek. Szabad a pálya.

Faklen Pál

Alaplap, 1995. június (127. szám)

Drágább lett az Új Alaplap (is)

Papír nélkül nincs újság. Az Új Alaplapnak is legfeljebb a lemezmellékletét lehetne a papír árváltozásaitól függetleníteni, de kizárólag lemezből álló kiadványra a Cédrusnál tett korábbi kísérletek (Floppy.lap, Iránytű, Bankár) hosszú távon nem bizonyultak életképesnek. Papírból (egyelőre) jobban szeretünk újságot, folyóiratot, könyvet olvasni, mint képernyőről.

Nem mondhatjuk, hogy a mostani drasztikus papíráremelkedés „derült égből" jött. Már 1994-ben látható volt a világpiaci trend, hogy „luxuscikk lesz a papír", de az árváltozások ütemét és mértékét nem lehetett előre kiszámítani. Legalábbis titokban mindenki reménykedett, hátha meg lehet úszni, hátha megfordul a meredeken emelkedő árgörbe, vagy esetleg Magyarországra nem olyan mértékben „gyűrűződik be".

Bizakodásunkat mutatja, hogy 1995 januárjától mindössze 18 forinttal emeltük a lap árát, s még abban is főleg a DD lemez helyett adott HD lemez márciustól esedékes költségtöbbletével számoltunk. Hátha mégis belefér az árba a magasabb postai tarifa, a telefonköltségek és helyiségbérleti díjak emelkedése, meg a többi többletköltség is...

Hát nincs többé hátha! 1995 tavaszán a piacon rövid idő alatt átlagosan 60 százalékosra becsült papíráremelkedés következett be. Hozzászámítva az 1994-es „kúszó" áremelkedéseket is, szembe kellett néznünk azzal a prózai ténnyel, hogy a lap előállításának tetemes hányadát kitevő papírköltségek az Alaplap 1994. januári „Újjá" alakulása után alig egy évvel megduplázódtak.

Mit tudunk ilyen helyzetben tenni? A rosszabb minőségű papírra való átállás nem megoldás, mert annak szintén emelkedik az ára, és egy bizonyos kivitelezési színvonalat meg kell őrizni. Az önmagukban is tőkeerős, illetve a kellőképpen gazdag amerikai és német nagybácsival rendelkező számítástechnikai kiadóknak is csak arra van ilyenkor módjuk, hogy még az áremelkedés előtt papírt vásárolnak sok millió forintért, bár ezzel is csak elodázni lehet a költségnövekedést... A papírkészletek előbb-utóbb elfogynak. Az Új Alaplap még ilyen „bespájzoláshoz" szükséges tartalékokkal sem rendelkezik.

„Magyarságunknak" és „egyedülállóságunknak" tehát vannak árnyoldalai is: nem tudunk sem keresztfinanszírozással manőverezni, sem egyéb (jövedelmező) tevékenységekből forrásokra szert tenni. Vagyis kizárólag olvasóinkra és hirdetőinkre számíthatunk. Ahhoz tehát, hogy legalább nullszaldósan megjelentessük a lapot, kénytelenek vagyunk annak árába bekalkulálni a most nyakunkba zúdult papíráremelkedést. Az Új Alaplap 1995 júniusától a hírlaparusoknál 356 forintba kerül. (Szebben is megünnepelhettük volna a Mikroszámítógép Magazinból éppen 5 évvel ezelőtt, az 1990. júniusi számmal Alaplappá történő átalakulást, de nem rajtunk múlott.)

Az Új Alaplap előfizetői az előfizetés lejártáig természetesen mindenféle ráfizetés nélkül kapják meg lapunkat, ami jól mutatja, hogy az előfizetés ilyen helyzetekben különösen előnyösnek bizonyulhat az olvasó számára. Aki a múlt év végén idejében előfizetett, annak most is 235 (akkori) forintért jár egy példány, miközben a hírlapárusoknál már 356 forintot kell fizetni érte.

Az előfizetési kedvezményeket később az új lapár mellett is megtartjuk: az éves előfizetési díj (12 szám) a példányonkénti eladási árnak továbbra sem a 12-szerese, hanem (egy kis „kerekítéssel") csupán a 10-szerese lesz: 3564 Ft. Az előrelátók pedig június végéig még évi 2970 forintért fizethetik elő lapunkat, akár több évre előre is!

Az Új Alaplap olvasóit az persze nem vigasztalja, de a tényekhez hozzátartozik, hogy a jobb „családi körülmények" ellenére a hasonló műfajú többi számítástechnikai folyóirat ugyanilyen mértékben volt kénytelen árat emelni, ami az áprilisi számunkban tájékoztatásul közreadott táblázatot váratlanul gyorsan átírta: a Computer Panoráma jelenleg már 399, a Chip 386, a PC World 384 forintba kerül. Tehát továbbra is az Új Alaplap kínálja „portékáját" a legkedvezőbb áron — és örülünk, hogy elég sokaknak ez a legjobb portéka.

Faklen Pál

— Az én gépem nem avul el, mert mindig veszek hozzá Új Alaplapot.

Alaplap, 1997. szeptember (154. szám)

Irány a CD-ROM!

Idei olvasói felmérésünk egyik kérdése alapján arra vártunk választ olvasóinktól, hogy mennyire helyeslik vagy ellenzik az Új Alaplap állandó mellékletének CD-re változtatását. A közvéleménykutatás 1579 kitöltött kérdőívéből ezt a „részletkérdést" vettük elsőként nagyító alá, hogy mielőbb döntéselőkészítő információk birtokába jussunk.

Lapunk hovatovább 15 éves történetében volt néhány lényeges átalakulás. Utólag bebizonyosodott, hogy ezek a lépések nemcsak a (mindenkori) kiadó és a (szinte változatlan összetételű) szerkesztőség szándéka szerint, hanem tényleges hatásukat tekintve is a folyamatosságot és a fejlődést szolgálták.

A változtatások kiváltó oka többnyire valamilyen új technikai lehetőség megjelenése volt, és a számítástechnikai lapok közül majdnem minden fontos újítás bevezetésében mi voltunk az elsők — egészen a legutóbbi időkig, amikor is az állandó CD-ROM mellékletre való átállásnak és a saját weblap létesítésének „frontján" eleve lemondtunk a zászlóvivői szerepről.

A CD-ROM-mal kapcsolatos álláspontunknak többször hangot is adtunk. Megírtuk, hogy az Új Alaplap CD-jének méltónak kell lennie a nyomtatott lap igényes tartalmához: csak akkor szabad előrukkolni vele, ha a minőségi olvasói igények kielégítése biztosítottnak látszik. A mi CD-nk ne legyen hevenyészett programraktár, és ne legyen tele semmitmondó helytöltögetőkkel sem. Nekünk a CD-n is értelmes, hasznos, jó és korszerű dolgokat illik olvasóinknak átnyújtani.

Ez a feladat ugyanakkor messze meghaladja belső szerkesztőségi kapacitásainkat, ami szükségessé tette egy velünk együttgondolkodni kész, hozzáértő külső gárda felkutatását és bevonását. Ezt a profi csapatot most megtalálni véljük az OS/2 Times című lapot kiadó OpenBlue Bt tagjaiban, akik a CD tartalmi és technikai gondozását teljeskörűen vállalni tudják. (Vezetőjüknek, Ambrózy Gábornak a neve bizonyára olvasóink előtt is ismerősen cseng.)

Bizonytalanságunk továbbá azzal függött össze, hogy valahányszor egy lapnál sor kerül lényeges tartalmi vagy formai változtatásra, annak elkerülhetetlenül vannak vesztesei is. Esetünkben azok kerülhetnek ilyen helyzetbe, akik körülményeik miatt nem tudnak lépést tartani a számítástechnikai eszközök megújításának követelményével.

A számítástechnikai lapok közül minden jel szerint az Új Alaplapnak van a leghűségesebb olvasótábora. Ez bennünket is az olvasótábor iránti hűségre kötelez. Arra, hogy a többség akaratának érvényesítése mellett a lehetőségek határai között figyeljünk a kisebbségre is. Nem állítjuk, hogy ez az új kihívás, a lemezmelléklet „CD-sítése" ugyanolyan nagy horderejű lépés, mint például az egykori Mikroszámítógép Magazin Alaplappá alakítása volt, de a párhuzam kézenfekvő: úgy kell a változtatást megoldani, hogy minél több olvasónkat megtartsuk, minél kevesebben érezzék magukat hirtelen a leszakadók, a „cserbenhagyottak" között.

Az 1997. áprilisi számunkban közreadott kérdőíven ezért is kérdeztük meg olvasóinkat, hogy egyrészt hogyan vélekednek a CD-ROM melléklet rendszeresítéséről, másrészt milyen arányban van CD-meghajtójuk. A válaszok bizony feladták nekünk a leckét! Az igennel szavazók aránya 60 százalék volt, tehát a határozott többség a CD mellett voksolt.

Elutasította az állandó CD-t az olvasók 15 százaléka, míg a kisebbség nagyobbik fele (25 százalék) azt a kombinált megoldást javasolta, hogy a CD-re való átállás mellett maradjon egy előfizethető floppys változat is. A felmérésben azért nem adtunk meg ennél többféle válaszlehetőséget, mert hiába lennének esetleg másmilyen igények is, havi rendszerességgel finanszírozási, szervezési, technikai stb. okokból nem tudnánk vállalni olyan megoldást, hogy például egyszerre legyen a lapban CD is és floppy is.

Az állandó CD-t igenlő szavazatokat megerősíti a felmérésnek a gépfelszereltségre vonatkozó összesített adata is, mely szerint olvasóink 56 százalékának már otthoni gépében is van CD-meghajtó. Miután pedig a korszerűbb technikára való áttérés az új gépek beszerzésével és a meglévők feljavításával Magyarországon is tartós folyamat, a CD-ROM-on mellékelt anyaghoz való kényelmes hozzáférés mind a munkahelyeken és az iskolákban, mind az otthoni gépeken egyre inkább magától értetődő lesz.

Következő (1997. októberi) számunkban még az eddigi gyakorlatnak megfelelően, tehát a szokásos floppy mellett extraként lesz ott a CD melléklet, de ez már tartalmilag és formailag a rendszeres CD-ROM előhírnöke, próbaszáma, „nulladik" változata... A floppy helyére 1998 januárjától pedig minden számban a korong lép.

A kisebbséggel pedig ugyancsak törődve olvasótáborunknak a CD-t fogadni egyelőre még nem tudó hányada részére az Új Alaplapból 1998 januárjától külön előfizethető floppymellékletes változat is lesz, és ezt a „dualizmust" mindaddig fenntartjuk, amíg a floppys előfizetésekből annak különköltségei legalább nullszaldósan megtérülnek.

Faklen Pál

Jubileumi akadályverseny

A legjobb 10 megoldásért egy éves előfizetés az Új Alaplapra

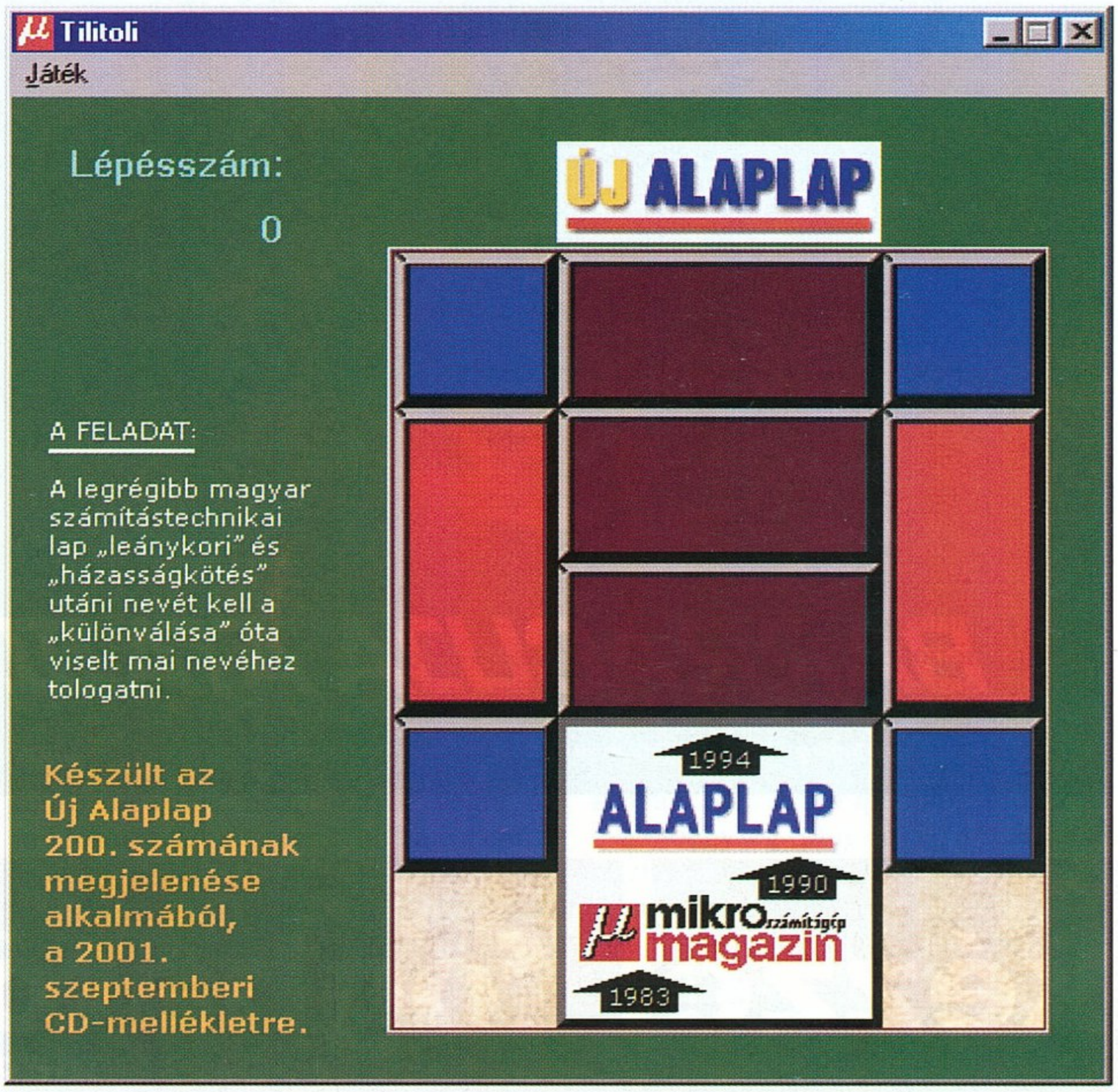
Lapunk legrégibb hagyományai közé tartozik, hogy rendszeresen foglalkozunk logikai játékokkal. Már a MikroMagazinban is rendszeresen közöltünk cikkeket a számítógépes sakkozásról, majd 18 éven át sok szerzőnk foglalkozott az amőbától kezdve a go-ig mindenféle agytornára késztető feladattal és játékkal. 1990 júniusa után a floppymellékleten is igyekeztünk a terjedelmi korlátok ellenére minél több fejtörőt közzreadni, később pedig a CD-mellékleten rendelkezésre álló sokkal több hely sem térített el bennünket attól, hogy a Játékvárba főleg elmecsiszoló játékokat tegyünk.

Hagyományaink szerves folytatásaként most, a 200. szám alkalmából elkészítettük „Tilitoli” nevű jubileumi feladványunkat.

Aki betér a Yahoo online játékboltjába, talál ott egy Escaping Jail nevű, fából faragott tologatós játékot. A legenda szerint a nagy négyzet kiszabadításának a jelképes értelmen túl is volt valami köze a börtönök világához. A középkorban állítólag előfordult, hogy megkegyelmeztek az elítéltnek, ha egy ilyen feladványt megoldott. Más források szerint a játékot is egy intellektuális rab készítette a börtönélet egyhangúságának enyhítésére.

Tény, hogy a „börtönből menekülés” alapgondolatát felhasználva, ugyanazon elemeknek egy 4x5-ös rácson többféleképpen történő elhelyezésével kialakult egy egész feladványcsalád, amelyen belül az Escaping Jail a közepesen nehezek, míg a CD-mellékletünkön lévő „Tilitoli” a legnehezebbek közé tartozik.

Mintegy 20 évvel ezelőtt egy bűvészboltban vásároltam Tili-Toli nevet viselő, műanyagból készült tologatós játékot. Matematikus ismerősöm, Csendes István azt mondta, hogy az a bolti változat túl könnyű, és megmutatta, mennyivel fogósabb feladványt lehet belőle csinálni, pusztán néhány elem átrakásával. A mostani jubileumra az ő akkori „hadállását” vettem elő, hozzátettem egy kis aktuális grafikát, Simay Endre István pedig elkészítette a futtatható programot, egyrészt Delphiben 32 bites Windowsra, másrészt Kylixban, KDE-vel és Qt 2.2.4-essel tesztelt Linux platformra.

Ebben a Tilitoliban a feladat „mindössze” az, hogy a történelmi lapfejekkel és évszámokkal kidekorált nagy négyzetet kell minél kevesebb lépésben közvetlenül a mostani lapcím alá tologatni. A legalacsonyabb lépésszámú megoldásokat határidőre beküldők közül tízen megkapják az Új Alaplap egy éves előfizetését. Ha több megfejtő között holtverseny alakul ki, akkor az azonos lépésszámot elérők között sorsolással döntünk. A megoldáskor elmentett .PZL kiterjesztésű bináris állományt 2001. október 31-ig kell eljuttatni szerkesztőségünkbe (e-mailben vagy floppyn).

Röviden a program működéséről.

— Mindegyik elemnek arra a részére kell az egérrel rákattintani, amelyik irányba mozgatni akarjuk.

— A program folyamatosan számlálja a ténylegesen megtett lépéseket, akkor is, ha valaki rossz irányba lép, vagy ha zsákutcába jut.

— A közbenső állások más-más névvel .PZL fájlként bármikor rögzíthetők és az újbóli próbálkozásokhoz behívhatók, így a tologatást nem szükséges mindig elölről kezdeni. Megoldás esetén a program automatikusan felajánlja az eredmény elmentését.

— Egy-egy lépést visszavonni az Alt+Backspace billentyűkombinációval lehet, akár többször is egymás után. Minden egyes visszaléptetéskor az összes addigi lépés (a nyitóállástól kezdve az előző lépésig) újra lepörög a háttérben, ami a mai gépeken már nem jelent nagy idővesztességet, itt viszont praktikus, mert minden lépéssorozat visszajátszható, utólag is mindenki átnézheti korábbi lépéseit, a beküldött megoldások pedig egyértelműen és hitelesen ellenőrizhetők.

A feladvány megoldásához szükség van egy kis kreativitásra, stratégiai gondolkodásmódra, kitartásra... Amikor időnként elakadnak benne, talán eszükbe jut majd, hogy a valóságos „játékban” is mennyi nehéz akadály volt, mégis sikerült eljutnunk lapunk indulásától a mostani 200. számig.

Faklen Pál

Delphi és Kylix

A CD-mellékleten most terjedelemben és mondanivalóban is jelentős részt képviselnek a Borland Object Pascal alapú fejlesztőeszközei. Előző lapszámunk korongján már megjelentek a Kylixhoz készült komponensek, most pedig közreadhatjuk a fejlesztői környezet régóta várt Open Edition (OE) változatát. Ez a tanulásra és privát célra szabadon felhasználható alkalmazás az Object Pascal nyelv és egy jól használható fejlesztőkörnyezet (IDE) költségmentes kipróbálását kínálja a Linuxon dolgozóknak. Telepítéséhez és használatba vételéhez azonban szükséges, hogy legyen internetes hozzáférésük.

A CD-n lévő letöltött anyaghoz be kell szereznünk a telepítési kódot, előbb a http://register.borland.com/kylixopen_contact.htm oldalon regisztráltatva magunkat a Borland Community-be. (Aki korábban már megtette, annak ez megspórolható.) A CD-mellékleten lévő anyag birtokában a „Send me a serial number and activation key via email" pontot kell csak bejelölni, és a telepítéshez szükséges kódot e-mailben küldik el. A frissen telepített Kylix OE az első induláskor kéri a termék regisztrálását. Online kapcsolat esetén ezt maga a program intézi. Az előzőleg beszerzett azonosító kód alapján kapott második kóddal most már személyre szólóan aktiválhatjuk a telepített szoftvert, anélkül viszont nem tudjuk használni.

Ha az internethez csak közvetett módon férünk hozzá, vagyis a szoftvert nem az internetre csatlakozó gépen használjuk, akkor az aktiváló kód megküldését a http://register.borland.com/cgi-bin/kylix/1.0/register.cgi címről kérhetjük. Itt a bejelentkezési név, a jelszó és az e-mail cím mellett szükség van a Kylix által az első indításkor kiírt számra is. Ez utóbbi például a C++ Builder demóhoz hasonlóan géphez kötötten generálódik, tehát ha másik gépet használunk internetezésre, akkor is ezt a számot kell megadni. Az aktiváláshoz szükséges második karaktersorozatot ebben az esetben is e-mailben kapjuk meg, perceken belül.

A Kylix Open Edition segítségével kipróbálhatjuk a linuxos Delphi képességeit. Futtatható programunk ki fogja írni, hogy ezzel a programmal készült, tanuláskor ez azonban még nem zavaró. A személyre szabott szoftverkipróbálási lehetőséget a fentiekhez hasonló eljárással lehet megszerezni a CD-n lévő Delphi 6 Personal Edition esetében is (más Borland termékekhez hasonlóan).

MS javítócsomagok

A Microsoft IIS hibáján alapuló Code Red sikeres támadásai rávilágítottak arra a fonák helyzetre, hogy hiába adják ki a gyártók a javítócsomagokat, ha a rendszergazdák nem hajtják végre a módosítást. (A leggyengébb láncszem.) Az IIS v4 (NT 4) és v5 (Win2000) javításainak gyűjteményét a CD-n most mi is közreadjuk.

Egy másik javítócsomag, az NT platformra az SP7 helyett közzétett SPR (Security Rollup Package). Ez az NT SP6a előzetes telepítését igényli. A közel 15 MB-os önkicsomagoló fájlból végrehajtott frissítés számos ponton lecseréli az alaprendszer állományait, így (lélekben is) fel kell készülnünk az újraindítás(ok)ra.

Netscape 6.1, IE 6.0

A Netscape 6.1 előzetes változata korábbi számunkban sajnos „gyári hibás" volt, most viszont már az időközben megjelent (és kipróbáltan hibátlan) véglegeset adjuk közre, Linuxra és 32 bites Windowsra.

Megjelent az Internet Explorer 6.0 végleges változata is. A CD-re feltett példány nyitólapja a www.terminal.hu számítástechnikai webhely. (A menüben másik indulóoldal is beállítható.)

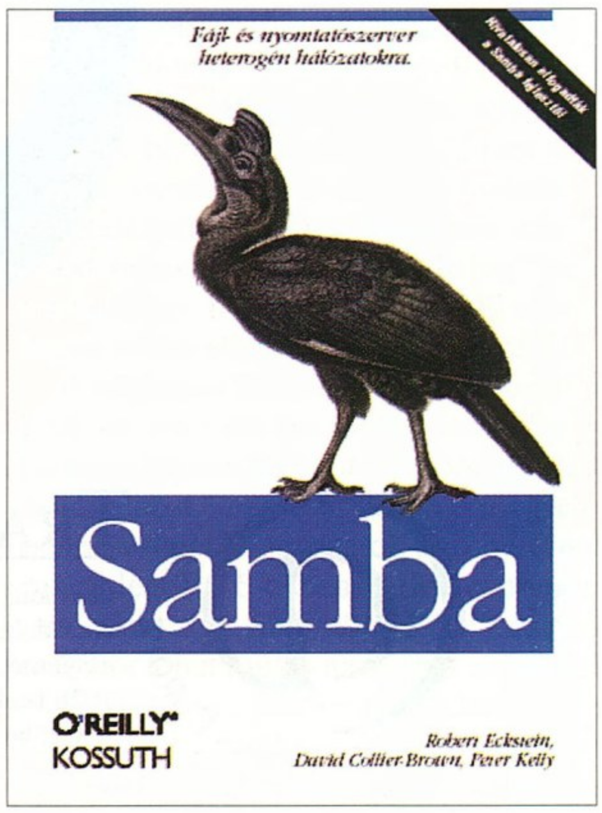
FlashGet

Szintén a webhasználatot, azon belül is a letöltéseket segíti a FlashGet nevű program, amely több kényelmi és hatékonyságnövelő funkcióval ellensúlyozza néhány más letöltőprogramnál kicsit nagyobb erőforrásigényét. Kihasználhatunk benne olyan lehetőségeket, mint az előre definiált csoportok letöltése, vagy a honlapokon kijelölt szövegek feldolgozása a vágólapon keresztül. Az Internet Explorer és a Netscape mellett készült hozzá az Operához illeszkedő csatolóegység (plug-in) is, a beállítható nyelvi környezetek között pedig a magyar is ott található.

Samba

Több cikkünk is érinti a Samba programot, ezért a Kossuth Kiadó jóvoltából feltettük CD-mellékletünkre a Robert Eckstein, David Collier-Brown és Peter Kelly által írt Samba könyv elektronikus változatát PDF formátumban.

Simay Endre István

Mégis van új szervizcsomag...

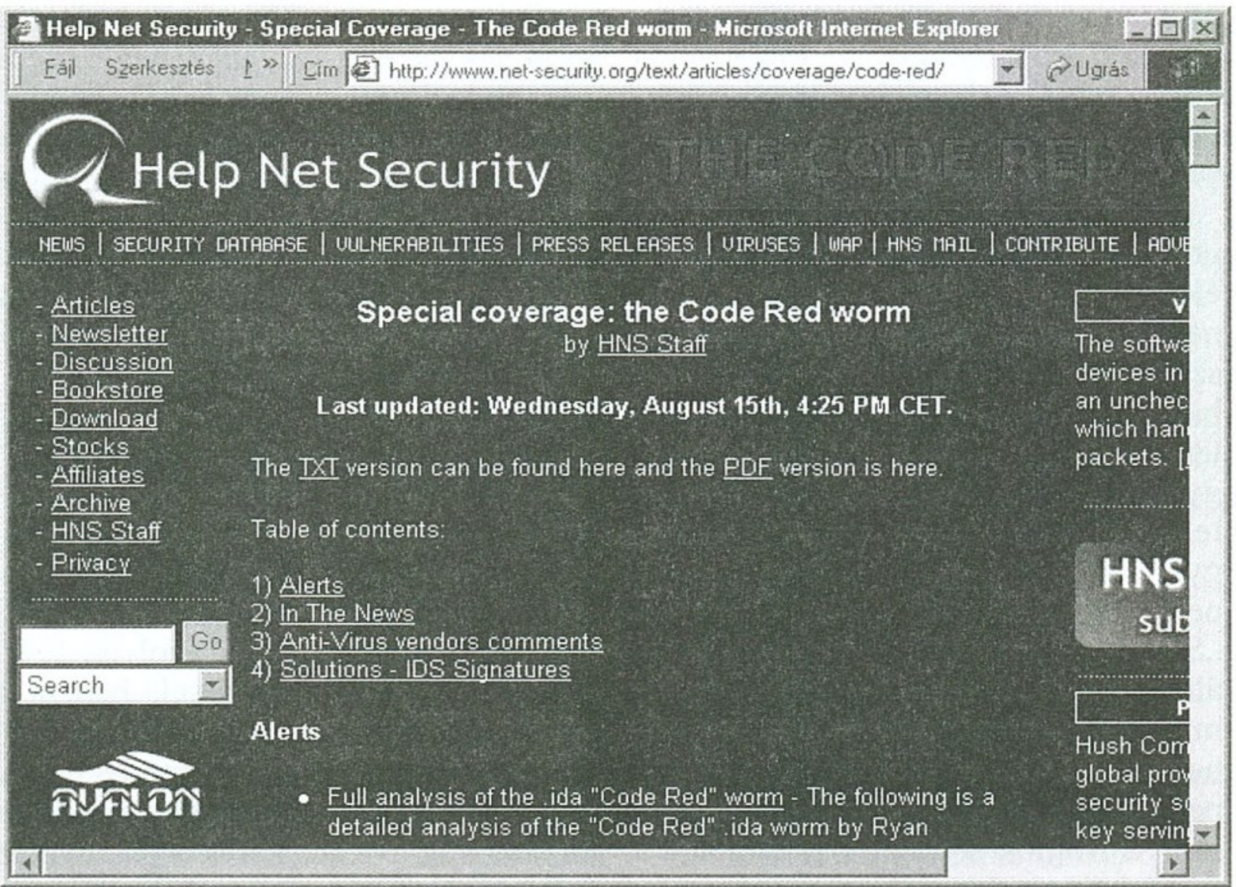
Amikor egyik korábbi számunkban idéztük a Microsoft által kiadott hírt, hogy nem jelentetnek meg több szervizcsomagot a Windows NT 4-es verziójához, kifejezésre juttattuk ez irányú kétségeinket. Egy elterjedt, és a korábbi javításokkal többé-kevésbé stabilizált rendszer támogatásának befejezése marketingszempontból ugyanis nem tűnt számunkra jó húzásnak. És a jelek szerint igazunk volt. A Microsoft elég gyorsan irányt változtatott: kiadott egy új szervizcsomagot. Ez ugyan nyilvánvaló presztizsokokból nem lehetett egyszerűen csak SP, azaz Service Pack (hiszen „olyan pediglen már nem lesz"), hanem hosszabb családi nevet kapott: „Windows NT 4.0 Service Pack 6a Security Rollup Package", rövidítve SRP. Ezt az SP 6a-val már felfrissített gépekre lehet feltenni. A 14 MB-nyi készlet a 2001. július végi állapotnak megfelelően orvosolja a rendszerben időközben felfedezett — főleg biztonsági — problémákat. Ide írjuk az angol változat elérési útvonalát, de vegyenek mély lélegzetet, mert Déri János kedvenc ókínai mondásainak mintájára „minél nagyobb egy birodalom, annál hosszabbak az URL címei" (http://a145.ms.a.microsoft.com/f/145/1611/2h/download.microsoft.com/download/winntsp/Patch/q299444/NT4/EN-US/Q299444i.exe). Aki idáig eljutott, annak jutalmul eláruljuk, hogy az SRP a mostani CD-nken is rajta van.

Végleges(edő) IE6

Jóval az Explorer legújabb változatának elkészülte előtt megindultak a találgatások, hogy a fejlesztés ennyire késői fázisában az új Windows XP integráns részévé tudják-e tenni azt. A külön megjelenés mintha ellentmondana ennek, illetve a Microsoft egyes nyilatkozatai hol így, hol úgy értelmezhetők... Az új IE egyik kényes pontja a látogatást regisztráló kis adatfájlok (coookie-k) kezelése. Ezek biztonsági szabványát (P3P) a W3C konzorcium már kidolgozta (http://www.w3c.org/P3P/), azzal a céllal, hogy átlátható és ellenőrizhető legyen az ilyen adatfájlok, „kémecskék" készítésének és küldésének gyakorlata, többek között a böngészők által közvetlenül olvasható kódok alkalmazásával. Az IE6 igyekszik ehhez a követelményhez alkalmazkodni, de problémát okoz, hogy még a W3C sem rögzítette véglegesen a P3P szabványát, ami miatt a böngészőhöz ilyen jellegű javítások sorát kell majd utólag kiadni. Ma még nem látható át az sem, hogy mennyire manipulálható a „kémecskék" kezelésének technikája, és nem látszik szerencsés lépésnek ennyire kiforratlan szabványra építeni a böngészőben, főleg hogy a fejlesztők az adatgyűjtés etikáját illetően nem tekinthetők makulátlannak.

A Microsoft ismertetőiből az is kiderül, hogy a Windows 95 már nem tartozik a böngésző új verziója által támogatott platformok közé. Továbbá szívesen lennénk szemtanúi annak a jelenetnek, amikor a Microsofttól valaki egy 486/66 MHz-es gépen, 16 MB RAM-mal, Windows 98 platformon futtatja az IE6-ot. Az ígéretek földjén minimumnak ugyanis ilyen paramétereket állapítottak meg (http://www.microsoft.com/windows/ie/preview/sysreqs/default.asp). A szintén DOS alapú Windows Millennium Edition (WinMe) esetében az IE6 által igényelt memória alsó határa már 32 MB RAM, a teljes telepítés helyigénye pedig 134 MB, ami egy böngészőnek kissé talán már túlzás.

Vörös kód (és köd)

A nyár folyamán felbukkant Code Red internetes féreg a Microsoft IIS szerverének egyik hibáját használja ki. A sajtó egy része a szokásos módon ezt is túlreagálta, a hazai híradások némelyike már az internet pusztulásának képét vázolta fel. A valóság az, hogy a világ webszervereinek többsége nem az IIS szoftvert használja, hanem még mindig az Apache van az élen (http://www.netcraft.com/survey/). Arról pedig nehéz lenne lekérni a default.ida nevű fájlt, amelyre a Code Red vadászik, hacsak nem tennének oda egyet csapdaként. Részben az idézett statisztika, részben a Microsoft javításai nyomán a világhálón az élet a megszokott mederben zajlik tovább. A Code Red hatására persze lehet, hogy azok a kormányszervek, amelyeknél fontos rendszerek futnak Microsoft IIS-en, kevésbé lazsálják majd el a hibajavításokat.

Netscape-frissítés

Az alternatív böngészők közül továbbra is a Netscape az Internet Explorer legfőbb riválisa. Ennek egyik oka a többplatformúsága. Több gépen többféle operációs rendszert használók számára is hasonló felhasználói felületet tud nyújtani. Ennek további előnye, hogy például a céges leveleket több platformról látható partíción lehet tartani. A böngésző most megjelent legújabb verziója CD-mellékletünkön is megtalálható. (Ennek korábban közreadott béta-verziójában „gyárilag" benne volt egy installálási hiba, de a végleges változatban már nincs ilyesmi.)

A végleges Netscape 6.1-es a korábbi 6.01-es verziót használók számára is tartogat újdonságokat. Gyorsabb lett, könnyebb a kezelése, szebb a megjelenése. A régebbi sorozatok használóinak már a legelső 6-osban kellemes meglepetést okozott, hogy több POP3-as postafiókot lehet működtetni, bár ez inkább csak Windows platformon jelent előrelépést. A használat módja is leegyszerűsödött, ami az Outlook biztonsági

problémái miatt más levelezőrendszerek felé orientálódóknak kifejezetten vonzó lehet. A levelek sorrend berendezésének jelzése ugyancsak logikusabb, mint korábban.

Telepítéskor az előző verziót a 6.1-es nem hajlandó frissíteni. Ennek persze előnyei is vannak, mert nem halmozódnak fel a használatlan bináris anyagok, személyes beállításainkat pedig általában amúgy sem saját könyvtárában tartja. Sok mindenre persze majd a gyakorlatban derül fény, mert amikor a telepítő felajánlja az előző verzió legyalulását, erre a mellékkörülményre nem sok támpontot ad. A Netscape „Smartupdate" sem oldja meg jól az átmenetet, mert verzióváltáskor nem működik, noha a letöltésre szolgáló helyen létezik erre szánt könyvtár. Ha pedig valaki nagyon makacs, és a letöltött XPI-fájlok segítségével szeretné a frissítést megoldani, könnyen úgy járhat, hogy nem indul el újra a böngészője. És van még egy kompatibilitási gond: a korábbi verzióban saját ízlésünknek megfelelően kialakított „pofázmány" állományai nem használhatók fel a 6.1-es verzióban. Így amíg a programban át nem írják ezt a funkciót, vagy amíg mi nem írjuk meg újra a nekünk tetsző külső megjelenést, addig marad az, amit gyári alapértelmezésben láthatunk.

A NAV sem néz hátra

A Symantec egyik nagyágyúja kétségtelenül a folyamatosan megújuló Norton Antivirus, amely az eredeti DOS platformról átköltözött Windowsra, majd annak 32 bites változatára, most pedig az időközben RC2-es munkafázisba eljutott XP-re. A fejlesztők megkezdték a legújabb, 8-as verzió korlátozottan nyilvános béta-tesztelését. Bár a BetaNews által idézett oldalra (http://www.symantec.com/nav/nav_9xnt/nav_beta_x9nt.html) nem sikerült bejutnunk, információik szerint a következő verzió bevezetésekor a hagyományos funkciók ellátásának bővítése, jobbítása csak korlátozott cél, és a kiszivárgott információk szerint az új NAV szolgáltatásai már nem terjednek majd ki a sok helyen még mindig használt Windows 95-ös rendszerre.

A WebSphere sikere

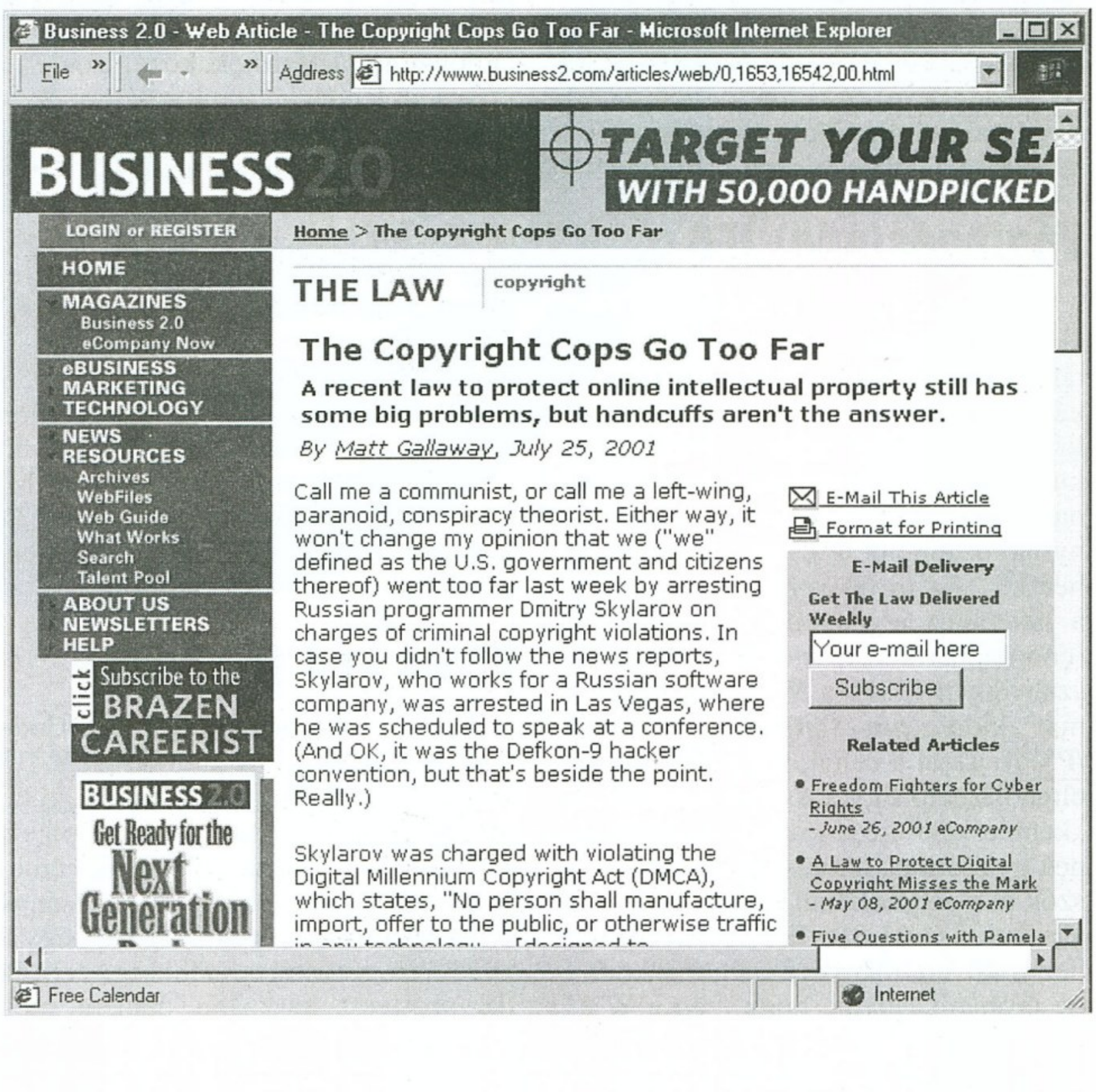
A webes fejlesztések, illetve az internetes technológiákat felhasználó alkalmazások fejlesztésére szolgáló eszközök kínálata elég bőséges. Összetett hálózatok funkcióinak kihasználására épülő fejlesztőeszköz jóval kevesebb van, és ezen a pályán a nagy cégek között kiélezett verseny folyik. Ezt mutatja, hogy az IBM WebSphere egyik változata a Novell NetWare 5.1 dobozába is bekerült, és az IDC új felmérésének eredménye szerint az alkalmazásszolgáltató szoftverek piacán az IBM WebSphere aránya gyorsabban nő, mint a konkurens BEA terméké.

Def Con pro és kontra

Sok félrevezető propagandával ellentétben az évente sorra kerülő Def Con konferencia nem a crackerek, hanem a hackerek rendezvénye, ahol az igazi guruk nemcsak egymással, hanem a kormányzati szakemberekkel is eszmecserét folytatnak a számítástechnikai rendszerek ártó szándékkal történő feltörése, vagyis a crackerek tevékenysége elleni védekezés módjáról (http://www.cryptonomicon.net/). A témák annnyira szakmai jellegűek, hogy az idei konferenciának csak azért lett a nagy nyilvánosság előtt is visszhangja, mert az egyik résztvevőt letartóztatták. Dimitrij Szkljarov, az orosz ElcomSoft munkatársa előadásában ugyanis demonstrálta az Adobe eBook kódolási és biztonsági gyengeségeit, tulajdonképpen teljesen logikusnak látszó módon: bemutatva a rendszer feltörését, és a gyenge védelmet eltávolító Advanced eBook Processort. Az Adobe feljelentése alapján nyomban az előadás után őrizetbe vette őt az FBI.

Az internetes közösség azonnal reagált, felhívás jelent meg az Adobe termékeinek bojkottálására, és külön webhelyet létesítettek az eljárás elleni tiltakozás szervezésére (http://freesklyarov.org/). Mindennek feltehetően együttvéve sincs igazán nagy hatása a piacra, de egy jó nevű cég jó nevének nem tesz jót... Az Adobe reakcióját kiváltó „félelmetes" előadás pedig letölthető a http: //www.download.ru/defcon.ppt címről. A letöltési helyre egyébként a http://www.planetebook.com/ utalt, és egyáltalán nem úgy nézett ki, mintha ott nagy titkokat szellőztetnének meg...

Nagyjából egy hét elteltével az Adobe vezetői már úgy látták, hogy mégiscsak a presztizsveszteség a nagyobbik veszély, ezért hajlandók voltak a vád ejtésére. Ez azonban Amerikában sem jelenti automatikusan a procedúra végét, mert a szerzői jogok megsértése alapján önjáróan megy tovább a hatósági eljárás. (Ahogy hazánkban is besöpörték a szoftverekkel kapcsolatos jogsértéseket a hivatalból üldözendő és a károsultak akaratától függetlenül kezelendő ügyek közé.) Szkljarov mindenesetre 50 ezer dollár óvadék ellenében szabadlábra került, nem hagyhatja el Észak-Karolina államot, és augusztus végén kerül sor első kihallgatására.

Vírus a PDF-en is

A Macintosh platformon elterjedt, majd másutt is meghonosodott PDF formátumot hosszú ideig biztonsági kockázat nélküli dokumentumformátumként tartottuk számon. Eleinte hasonló volt a Windows platform RTF formátuma is, de annak jó hírét a fájlba kódolható adatok skálájának kiszélesítése később lerontotta. Most pedig már az Adobe PDF formátumára is rájár a rúd. A gyengeségre utaló első jelek még tavaly bukkantak fel, azok viszont nem annyira a formátum, mint inkább a kezelésére hivatott programra vonatkoztak. Most a formátumnak a szüzessége is elveszett: kifejezetten PDF dokumentumok által terjedő vírus kelt útra. A Peachy névre keresztelt, és a dokumentumokat a szerkesztőprogramban megfertőző vírus azt használja ki, hogy a PDF-ben is lehetőséget adtak a PDF-től független elemek beemelésére, ami egyúttal a VBScript kódok beépítése előtt is megnyitotta az utat. A csak olvasásra készült Acrobat Reader egyelőre még védettnek tűnik, de ha a későbbi fejlesztések során a kapcsolt állományok kezelésének lehetősége ott is megjelenik, az további gondok forrásává válhat.

SuSE tűzfal

A Linux jól bevált tűzfalként is, mert kernelszinten nyújt lehetőséget az IP-csomagszűrésre, az IPChain rendszer pedig szabadon paraméterezhető. Külön Linux disztribúciók vannak a tűzfal funkcióra kihegyezve. Ebbe a kategóriába sorolhatók az „egylemezes" tűzfalak is, amikor a rendszer például CD-ről töltődik be a memóriába, és ott virtuális fájlrendszeren (RAM-disken) fut. Bizonyos körülmények között a floppy is elegendő lehet, illetve CD-s betöltés esetén is célszerű a változtatandó állományokat floppyról használni. Ezt a kettős megoldást választotta a SuSE, amikor önálló tűzfalterméket fejlesztett ki. A SuSE (amelynek elkészült a magyar nyelvű változata is) a program bemutatására alkalmazott „live CD" módszert a tűzfal megvalósításában is hasznosítja. A CD tartalmazza a rendszer állapotának felügyeletéhez, naplózásához szükséges alkalmazásokat. Az interneten elérhető megoldásokhoz képest a SuSE tűzfal előnye a mögötte álló „nagy disztribúció" tapasztalata, valamint a hazai terméktámogatás.

Kis NDS-szótár

A Novell címtáráról rendszeresen közölt hírek ellenére nem egyszerű eligazodni annak verziói között. Ezt felismerve a Novell hazai képviselete értelmező szótárt, NDS-útikalauzt készített, amelyet CD-mellékletünkön is közreadunk. A NetWare Directory Services a NetWare 4.0-ban jelent meg. Később a rövidítés feloldása Novell Directory Servicesre változott, mert kiderült, hogy ez a címtárszolgáltatás nagyon jól használható más rendszerekben is. A NetWare 5-höz kapcsolódó NDS változatban (v7.xx) az adattárolási mechanizmus mögött álló RECMAN (record manager) skálázhatósága korlátokba ütközött (például az internetes felhasználószám korlátjába), ezért a Novell az NDS 8-asban bevezette a GroupWisenál debütált FLAIM adattárat. Ez a változat kapta az eDirectory elnevezést, és jelent meg még több platformon. A további fejlesztések révén született meg a jelenlegi 8.5-ös verzió, és az XML-es adatcsere a DirXML-ben. (Mellesleg a 8.5-ös verzió, mint arra a Novell is felhívja a figyelmet, a 85.xx verziószámot jeleníti meg a konzolon.)

Egy kézben a Pannon GSM

A távközlési piacon zajló átrendeződés jegyében 2001 júliusa végén a Pannon GSM egyik tulajdonosa, a norvég Telenor 1 milliárd euró feletti értékű üzlet keretében kivásárolta a társtulajdonosok (a holland KPN, a finn Sonera, a dán TDC) részvényeit, így a cég százszázalékos tulajdonosa lett, és a Pannon GSM a továbbiakban a Telenor Mobile leányvállalataként működik tovább.

A Be útja a Palmig

A Be oprendszer lehetséges irányváltásáról, útkereséséről az idei CeBIT-en elhangzott bejelentés nyomán adtunk hírt. Már akkor nyílvánvalóvá tették, hogy befejezik a Windows-zal folytatott versengést, és fejlesztési erőforrásaik nagy részét a beágyazott operációs rendszerek kialakítására csoportosítják át, és ennek érdekében hajlandók feladni önállóságukat is. A Betanews információi szerint (http://www.betanews.com/article.php3?sid=997998773) megindultak a tárgyalások, melyek eredményeként a Palm megvásárolja a Be céget, a BeIA és a BeOS oprendszerek fejlesztőjét.

A Be már áprilisban szerette volna magát eladni, de csak most bukkant fel komoly vevő, vagy pedig a cég értéke mostanra esett arra a szintre, hogy érdemes legyen valakinek megvennie. A BeOS használói azonban aligha táplálnak szimpátiát e tranzakció iránt. Bizonytalanná válhat a Sony-Be együttműködés keretében a hordozható kis netkészülékek kezelésre kidolgozott Sony eVilla operációs platform sorsa is. Most az operációs rendszerek piacán további helyzeti előnyhöz juthat a Palm, amely néhány közös cél elérése érdekében már megállapodást kötött az EPOC-ot fejlesztő Symbiannal is.

SMS

✉ Csoportos vásárlási kedvezményt nyújtva „Áreső" néven indított közös akciót az Axio internetes aukcióház és az Origo (/www.axio.hu/areso.html).

✉ Az Intel a 130 nanométeres technológia előnyeit kihasználó processzorra alapozott táskagépeket hozott forgalomba, és azok jelenleg ötféle órajellel kaphatók (1,13 GHz, 1,06 GHz, 1,0 GHz, 933 MHz és 866 MHz).

✉ A Sun 2001 októberére tette át legújabb, 900 MHz-es UltraSparc III-as processzorának megjelenési idejét.

✉ A Compaq által forgalmazott Ipaq Pocket PC egyre inkább a Windows CE alapú PDA-k piacvezetőjévé válik, 2001 második negyedévében közel félmillió darabot adtak el belőle.

✉ A Westel országos lefedettségűvé tette GPRS rendszerét, ahhoz az Ericsson és a Nortel eszközeit használva fel.

✉ Új internetes művészeti folyóiratot indítottak a http://www.artnet.hu/ portálon.

✉ Lapzártánkkor még csak egyetlen oldalból állt, de már elérhető a http://www.openoffice.hu/.

✉ Elkészült az IBM ThinkPad sorozat legújabb tagja, a T23-as táskagép, amely elődeihez képest számos biztonsági funkcióval bővült.

✉ Digitális fényképezőgépek gyártására irányuló együttműködést tervez a Panasonic és a legnagyobb múlttal rendelkező fényképezőgépgyártók egyike, a németországi Leica cég.

Windowstól a nyílt forráskódig

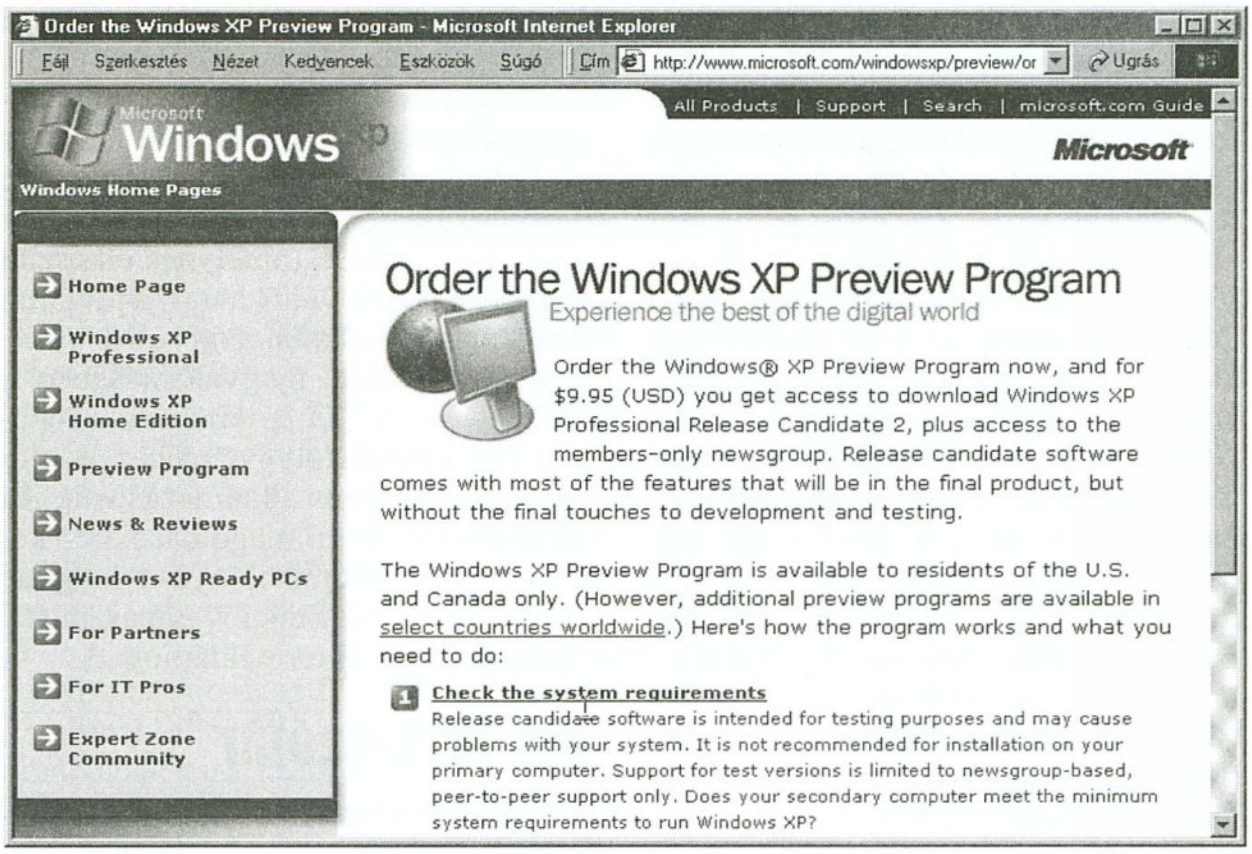
Blackcomb vagy Longhorn?

Eredeti elképzeléseitől eltérően a Microsoft az idén október 25-én megjelenő Windows XP után 2002-ben mégsem a Blackcomb kódnevű operációs rendszert hozza forgalomba, hanem előtte lesz egy köztes változat is, amely a Longhorn kódnevet kapta. Elemzők szerint a tervek megváltoztatásának fő oka az, hogy a Blackcomb lenne az első olyan szoftver, amely teljes mértékben a .Net technológiára épül, de a tervezett határidőre nem tudják a szoftvert elkészíteni. A Microsoft szóvivője, Jim Allchin szerint viszont még nem dőlt el, hogy melyik lesz az első valódi Net-Windows. Más kívülállók azt feltételezik, hogy a Microsoft tulajdonképpen egy egyszerűsített Windows XP készítésén dolgozik, amely kevesebb beépített alkalmazást tartalmaz, így azt a szoftvercéggel szemben trösztellenes eljárást folytató amerikai kormányzat is elfogadhatónak tartja majd. Allchin ezt határozottan cáfolta.

A Microsoft szoftverkibocsátási stratégiája viszont éppen akkor változott meg, amikor a törvényhozók vizsgálni kezdték, mennyire szenved csorbát a szabad verseny azáltal, hogy a Microsoft az új operációs rendszer szerves részévé tette a médialejátszót, az üzenetközvetítő szolgáltatást (messenger services), a böngészőt és az eredetileg önálló egyéb alkalmazásokat. Charles Schumer szenátor álláspontja szerint a felhasználók számára lehetővé kell tenni, hogy maguk dönthessék el, milyen programokat akarnak használni. Ennek érdekében akár arra is sor kerülhet, hogy akadályozzák a Windows XP megjelenését. *(ZDNet — eWeek)*

Megosztott forráskódú Windows CE

A Microsoft „szabaddá” tette a Windows CE 3.0 beágyazott operációs rendszerének forráskódját. Ez a szabadság természetesen nem biztosítja azokat a széles körű jogokat, amelyek a valóban nyílt forráskódú szoftverekhez kapcsolódnak. A szoftveróriás nem is a nyílt forráskód (open source) kifejezést használja, hanem megalkotta a megosztott forrás (shared source) fogalmát, és arra külön licencet dolgozott ki (Shared Source License, SSL). Az SSL lehetővé teszi a kód módosítását és felhasználását, az így kapott szoftver azonban nem hozható kereskedelmi forgalomba. A nyitás pozitív lépésnek tűnik, de egyes fejlesztők attól tartanak, hogy a Microsoft megvádolhatja őket a Windows CE kódrészleteinek saját kereskedelmi programjaikba történő beépítésével, és ennek bizonyítására a forráskód letöltésének tényét használhatja fel. A kód beszerzéséhez szükséges Microsoft Passport ugyanis lehetővé teszi a forráskód letöltőinek azonosítását. *(ZDNet)*

„Ruhaszámítógép”

A Hitachi és a ruhadarabokba beillesztett internetes készülékek (Wearable Internet Appliance, WIA) előállításával foglalkozó Xybernaut cég olyan viselhető számítógép készítését tervezi, amely a tervek szerint még idén karácsony előtt nagy tömegben forgalomba kerülhet az Egyesült Államokban, várhatóan 2000 dollár körüli áron. A készülék fejre rögzíthető, 800x600-as felbontású képernyőből és mintegy 300 grammos, Windows CE oprendszerű központi egységből áll majd, benne többek között 32 MB RAM-mal és CompactFlash csatlakozóval. Alkalmas lesz videók lejátszására és a mobiltelefonnal való összekötésre, a weben pedig szörfölhetünk, és internetes banki műveleteket is végezhetünk vele. (A „ruhaszámítógépek” szélesebb körű elterjedéséhez még számos technikai problémát meg kell oldani: tovább zsugorítani a hardvert, különösen az energiaforrást, a feladathoz igazítani az operációs rendszereket, így a Linux beágyazott változatát és a Windows CE-t, továbbá gondoskodni a megfelelő alkalmazási szoftverekről. — A szerk.) *(ZDNet)*

Mindenki .Netje

Miguel de Icaza, a Ximian vezetője bejelentette, hogy Mono néven (ez spanyolul majmot jelent) el akarják készíteni a .Net Framework nyílt forráskódú verzióját, ezáltal a Microsoft .Net platformja mindenki számára hozzáférhetővé válhat, mert a Windowstól a MacOS X-ig sokféle operációs rendszeren futó programokat lehetne írni. Ennek révén „ha öt év múlva minden .Net alapú lesz, akkor minden program futna majd Linuxon is” — mondotta Icaza. Ezáltal a Microsoft tulajdonképpen elveszítené monopóliumát az operációs rendszerek piacán. Icaza néhány hónapja jutott arra a megállapításra, hogy a .Net Framework kiváló fejlesztési platform. Ugyanakkor a nyílt forráskódban fejlesztők továbbra is egyértelműen negatívan ítélik meg a .Nethez kapcsolódó egyes webszolgáltatásokat (Halistorm, Passport).

A .Net Framework a Microsoft meghatározása szerint „fejlesztési infrastruktúra” és nyílt szabványokon alapul, tehát elvileg nem kötődik egyetlen operációs rendszerhez sem. A .Net abban különbözik a szokványos mai megoldásoktól, hogy egy feladat végrehajtásakor az alkalmazások nem közvetlenül az operációs rendszerhez fordulnak, hanem a .Net Frameworkhöz, amely különálló rétegként (layer) helyezkedik el a programok és az operációs rendszer között, és mintegy fordítóként oldja meg a feladatot, vagyis minden operációs rendszerhez az annak megfelelő formában továbbítja a kérést. A fordító birtokában a programozók tehát a nekik tetsző operációs rendszeren dolgozhatnak, s mivel az operációs rendszerek a .Netet használják, az új programok több platformon futtathatók lesznek. A Microsoft ugyan a jelek szerint csak Windowsra akar fordítókat írni, de a Mono általános megoldást nyújtana.

A Mono fejlesztői az első lépésben compilert fognak készíteni a Microsoft C# nyelvéhez, amelyen a .Net is alapul. Az 1.0-s Mono feltehetően 2002 közepére készül el. A Monót a tervek szerint a Password helyettesítésére szolgáló DotGNU egészítené ki (Free Software Foundation). A projektet David Sugar, a nyílt forráskódú Bayonne telefonszerver fejlesztője fogja vezetni. *(WiredNews — ZDNet)*

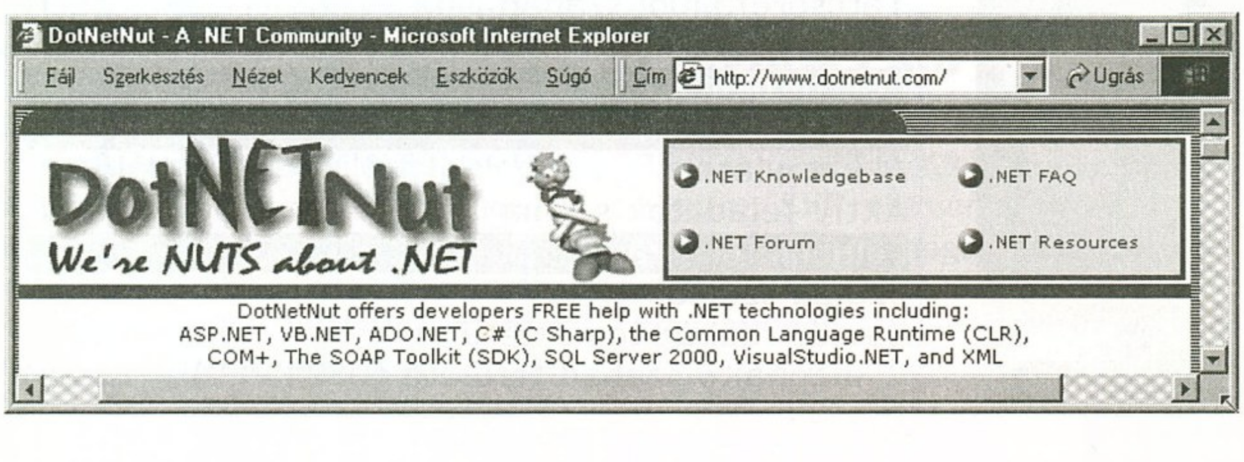
Nyílt forráskóddal az emberi jogokért

A nemrég bejelentett, Martus nevű projekt célja olyan nyílt forráskódú szoftvercsomag készítése, amely lehetővé teszi, hogy az emberi jogoknak a világ bármely részén történő megsértését könnyebben lehessen dokumentálni, és az internet segítségével nyilvánosságra hozni. A Martus (amely görögül azt jelenti, hogy „szemtanú”) azt a problémát próbálja kiküszöbölni, hogy az emberi jogok megsértéséről papírra vetett feljegyzések gyakran eltűnnek. Az adatgyűjtésre, titkosításra és továbbításra szolgáló szoftvercsomag révén az aktivisták saját anyanyelvükön készíthetnek feljegyzést, megjelölhetik a nem publikus részeket (például a szemtanú neve, címe), és az egész bekerül egy internetes adatbázisba.

A böngésző alapú, titkosításra alkalmas Martus Client Software segítségével szöveges közleményt lehet összeállítani, a Martus Backup Server pedig fogadja az adatokat, másolatot készít róluk, és különböző helyekre szétosztja azokat (az egyes szerverek fenntartói be tudják állítani, hogy csak bizonyos szervezetek jelentéseit fogadják-e vagy az összeset). Az emberjogi szervezetek, illetve a riporterek és kutatók a Martus Human Rights Bulletin Amplifier segítségével rákereshetnek a publikus adatokra. A tervek szerint a Martus bétaverziója 2002 elején, a végső változat 2002 második negyedévében jelenik meg, a költségek 1 és 2 millió dollár között lesznek, de már 300 000 dollárból el tudják kezdeni a fejlesztést (egyelőre a szükséges pénzek összegyűjtése folyik). *(CNet — Benetech — Privacy Hírlevél)*

A Microsoft arroganciája

A Microsoft ebben az évben valóságos kampányt folytatott a nyílt forráskódú és a GNU General Public License (GPL) szoftverek ellen, ezeket a szellemi tulajdon lerombolására irányuló törekvésnek, az Amerika-ellenes gondolkodás megnyilvánulásának igyekezvén feltüntetni. Az IBM viszont mostanra az open source egyik legnagyobb támogatójává vált. Adam Jollans, az IBM Software for Linux európai marketingmenedzsere a Linux Expo 2001-en úgy fogalmazott, hogy a Microsoft „megpróbálja megállítani az áradatot, mely attól függetlenül jön, hogy akarják-e vagy sem”. A Microsoft a .Net stratégiára koncentrál, amelynek segítségével a szoftvereket számlás termékekké akarja változtatni, amilyen a villany vagy a gáz, és félő, hogy a nyílt szabványokon alapuló internetet is be akarják kebelezni. „Nem hisszük, hogy a hagyományos modell továbbra is életképes” — mondotta Jollans. „A világ az internet megjelenésével örökre megváltozott, és a Microsoft egyplatformos megközelítése nem fog működni. A dolgoknak összekapcsolhatókká kell válniuk.” A GPL nem ellentétes a szellemi tulajdonon alapuló megoldással: mind a kettőnek megvan a maga szerepe. Andy Hoiles, az IBM egyik menedzsere szerint a redmondiaknak az open source elleni fellépésében, illetve a pro-.Net stratégiában egy olyan cég arroganciája nyilvánul meg, amely eddig sokkal gyakrabban nyert, mint veszített, és az ilyen viselkedés nem sok jót ígér. Az IBM 2001-ben 1 milliárd dollárt költ az open source projektre, illetve a GNU/Linux operációs rendszerre. Nemrégiben kötött szerződést olyan partnerekkel, mint a Shell, a Western GeCo és a dán Telia, hogy Linux alatt futó sok számítógépes rendszereket fog szállítani nekik. *(ZDNet)*

A MacOS X és a crackerek

Az Apple OS X növekvő népszerűségével párhuzamosan a hackerek és a crackerek érdeklődése a FreeBSD-n alapuló új operációs rendszer felé fordult, mert abban kisebb védelmi hibákat fedeztek fel. Dan Ingevaldson (Internet Security Systems) szerint ez természetes, mert „ahányszor valami új készül, egy csomó biztonsági módosításra van szükség”. Április elején a „sudo” nevű programnál puffertúlcsordulást találtak (ami egyébként megvolt a FreeBSD-ben is). Nemrégiben pedig a béta-tesztelők azt tapasztalták, hogy a felhasználók módosítani tudják a többiek desktopbeállításait. A „shrdlu” fedőnevű biztonságtechnikai szakértő és hacker szerint azzal, hogy rábukkantak a hibára, már majdnem meg is oldották azt, és az egész legfeljebb akkor okozhat gondot, ha a MacOS X szerverként üzemel. A FreeBSD-szakértő Robert Watson viszont arra mutat rá, hogy az Apple új operációs rendszere közismert kódon alapul, ezért az eddiginél jobban ki lesz téve a crackerek támadásainak, ha a szerverpiacon komolyabb részesedést szerez magának. Az Apple létrehozott egy biztonságtechnikai csoportot, ennek ellenére úgy látják a helyzetet, hogy az IBM, a Sun vagy a HP is csak fokozatosan tudta elérni a megfelelő biztonsági szintet, és ez valószínűleg az Apple esetében sem megy másképp. *(ZDNet)*

Galántai Zoltán – Mákos András

Nem csak OS/2 ...

WarpMedia

Nem olyan régen adtunk hírt az első OS/2-es DivX lejátszóról, és azóta megjelent a vetélytárs: a WarpMedia. Az SDG (Software Developers Guild) által kifejlesztett termék tulajdonképpen nem más, mint az MP3-as fájlok lejátszására alkalmas WarpAmp továbbfejlesztett változata. A WarpMedia alkalmas Mpeg-1 és DivX felvételek, valamint MP3-as hangfájlok lejátszására. A Scitech Display Driver telepítésével teljes képernyős videolejátszásra, valamint tévékészülék igénybevételére is alkalmas. A WarpAmp használóinak természetes az is, hogy a WarpMedia használni tudja a cserélhető felületeket (skineket), köztük a WinAmphoz készülteket is. A jelenleg még csak béta állapotú (preview) alkalmazás új változata az ftp://sdg.os2.nu/pub/warpmedia /testcase/ könyvtárban található. Az SDG hivatalos honlapja a http://www .sdg.os2.nu címen érhető el.

IBM nyelvzseni

Bár az IBM egyre kevesebb új OS/2-es programot készít, most úgy tűnik, hogy az IBM Language Analysis and Translator (IBM nyelvanalizáló és fordító) programnak sok egyéb platform mellett az OS/2-es verzióját is megjelentetik. Az IBM LA&T alkalmas angol, spanyol, francia, német és olasz nyelvek egyikéről a másikra történő fordítására. Különlegessége, hogy weboldalak letöltés közbeni fordítását is el tudja végezni. Egyelőre még csak az IBM kutatólaborjában érhető el: http:// www.research.ibm.com/thinkresearch /pages/2000/200011_translation.shtml.

AudioStation

Christopher D. Hodges, a Midi Station Sequencer (MMS) fejlesztője rövid közvélemény-kutatást tartott az os2.org-on azzal kapcsolatban, hogy lenne-e érdeklődés az MMS-nél szélesebb körben használható, ám azzal azonos kategóriájú alkalmazás kifejlesztésére. Az OS/2-es közösség lelkesen reagált a felvetésre, így a szerző azonnal neki is fogott az AudioStation névre keresztelt program kifejlesztésének. Az előzetes tervek szerint az alkalmazás képes lesz igen nagy méretű (gyakorlatilag csak az alkalmazott fájlrendszer által limitált) audiofájlok kezelésére, és ha igénylik, Christopher az MP3-ra történő konvertálást is megoldja. Az előzetes tervek szerint az MMS továbbfejlesztése nem szűnne meg, az AudioStation-ben megjelenő funkciók nagy részét abba is beépítenék. Az AudioStation terveit a szerző a http://groups.yahoo .com/group/audiostation hírcsoportban fogja publikálni, és ugyanitt lehet majd az új alkalmazással kapcsolatban észrevételeket, javaslatokat tenni.

PHP 4.0.5

A File Commander OS/2-es Norton Commander klón szerzőjeként ismertté vált Brian Havard egy ideje szorgalmasan átírja OS/2-re az Apache webkiszolgáló és a PHP bővítőmodul aktuális változatait. Nemrégiben befejezte a PHP 4.0.5-öt, amely tulajdonképpen az Apache kiszolgáló OS/2-es verziója által betölthető DLL. A modul támogatja többek között az ingyenes MySQL adatbázis, a FreeType fontkészlet, a PDF könyvtár és az XML leírónyelv használatát. Az új PHP modul letölthető a http://silk.apana.org.au/php/ oldalról.

CooLFM 1.5

Tovább tökéletesedett a CooLFM alkalmazás az 1.5-ös verzió megjelenésével. Az orosz fejlesztésű shareware program a rádiókártyák OS/2 platformon történő használatát teszi lehetővé. Az alkalmazáshoz csatolt IceCast szerver segítségével a rádióadások hálózaton keresztül történő továbbítása is lehetséges. A kezelőfelület testre szabásához többféle minta is rendelkezésre áll. A legfrissebb változat már a tévékártyákra integrált rádiómodulok egy részét is sikeresen kezelte. További információ a http://coolfm.os2.ru oldalon található.

Javít(gat)ások az IBM-től

Az elmúlt időszakban az IBM szép számban jelentetett meg különböző bővítéseket és javításokat. A Device Driver lerakat fizetős része például hálózati kártyákhoz és CD-ROM-okhoz használható USB driverekkel bővült (http: //service5.boulder.ibm.com/2bcprod .nsf). Ugyanazon az URL címen, de már az ingyenes részlegben érhető el egy tökéletesített printer driver (PRINT01 .EXE) is, amellyel megoldható az osztott megszakítások (IRQ) használata. Az Iomage párhuzamos portra csatla-

Pént, 06/29/01 07:02:59pm EDT	
Üzemidő	7:01
Messages Waiting	0
Szabad fizikai memória	150M
Szabad virtuális memória	2,565M
Tárcserefájl mérete	30M
Tárcseréhez rendelkezésre áll	2,351M
Tárcserefájlból szabad	64M
Zsilipfájl mérete	0
CPU terhelés	100%
Average Load	100%
Akkumulátor	Hálózat
Aktív feladatok száma	17
Folyamatok száma	41
Szálak száma	128
Összes szabad lemezterület	22G
C: meghajtó szabad területe (OS2,HPFS)	1,612M

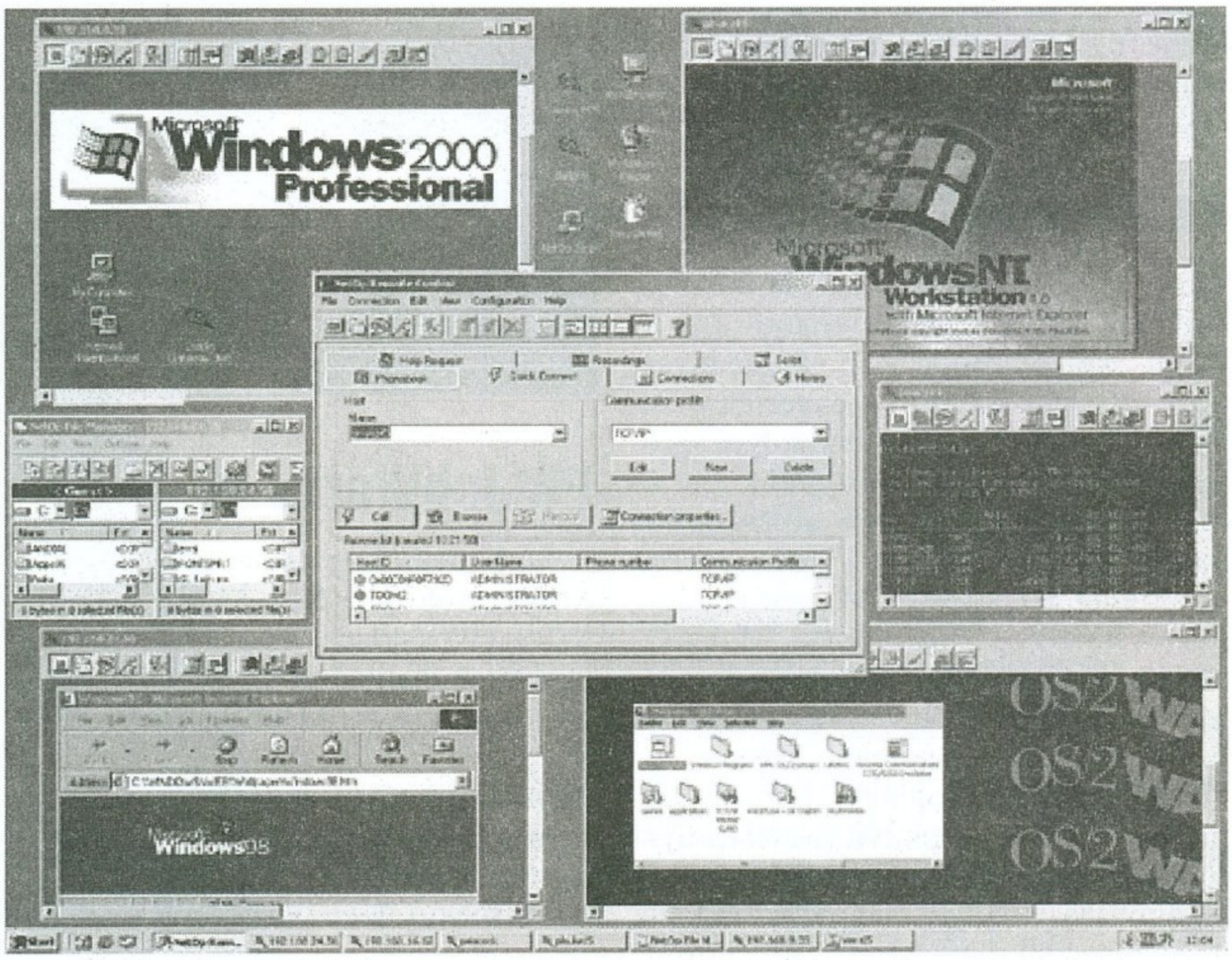
koztatható meghajtóját használók számára ugyanitt érhető el a driver (ppzip.EXE) újabb, 1.02-es változata. A komolyabb javítások közül megemlíthető a legutóbbi Java 1.1.8-as fix (ftp://ftp.hursley.ibm.com/pub/java/fixes/os2/11/118/) és a DB2 7.1 adatbáziskezelő 3-as javítócsomagja (http://www-4.ibm.com/cgi-bin/db2www/data/db2/udb/winos2unix/support/download.d2w/db2os2v71). Egyébként ingyenes DB2 próbaverziót is lehet igényelni (http://www-4.ibm.com/software/data/db2/). A Software Choice előfizetéssel rendelkezők számára érdekes lehet még a Java 1.3 legújabb frissítése is: http://service.boulder.ibm.com/asd-bin/doc/en_us/catalog.htm.

Böngészőbőség

Manapság nem könnyű eligazodni a különböző OS/2-es Mozilla/WarpZilla böngészők között, ezért nem árt néha átböngészni a kínálatot. Az EMX futtatókönyvtárt (http://hobbes.nmsu.edu/pub/os2/dev/emx/v0.9d/emxrt.zip) igénylő ingyenes változat friss kiadása a http://river.anduin.net/mozilla könyvtárban (moz*.rar) található. A Netscape Communicatort OS/2-re átíró IBM-es dolgozók közreműködésével is készül az IBM Visual Age C++ (VAC) fejlesztőkörnyezetben fordított ingyenes változat, amely a hivatalos Mozilla kiszolgálón (ftp://ftp.mozilla.org/pub/mozilla/releases/mozilla0.9/mozilla-i386-pcos2-vacpp.zip) található, és jelen pillanatban a 0.9-es verziónál tart. A hírek szerint a legfrissebb VAC-változatok futási sebessége sokat javult. Ismét lehetőség van az éjszakai buildek letöltésére, amelyek az ftp://ftp.mozilla.org/pub/mozilla/nightly/latest/ könyvtárban tűnnek fel. Ezenkívül létezik még a Software Choice-ról letölthető, hivatalos IBM Millennium Web Browser, amely eddig még nem aratott sikert a felhasználók körében a teljesítménnyel és a stabilitással kapcsolatos problémák, no meg fizetős volta miatt.

MultiDesk 0.2

Egyre jobban működik a MultiDesk, amellyel többfelhasználóssá varázsolható az OS/2. A legújabb, 0.2-es verzióban a következő lényeges újításokat vezették be: a felhasználói felületekhez egyéni multimédia és XWorkPlace beállítások rendelhetők, a felhasználó bejelentkezése előtt és után is lehetséges Rexx programok futtatatása, amelyek közül az utóbbiak akár személyre (felhasználóra) szabottak is lehetnek. Az

alkalmazás letölthető a http://www.quasarbbs.net/cristiano honlapról, problémáinkkal pedig a http://groups.yahoo.com/group/multidesk hírcsoporthoz érdemes fordulni.

Frissített kernelek

Úgy tűnik, hogy az OS/2-es kernel fejlesztése tovább folyik az IBM-nél. Az elmúlt hónapok kísérleti kernelei után most hivatalosan is kibocsátották a stabilnak bizonyult 0508-as változatot. A 15-ös fixpak óta készített javításokat tartalmazó fájlokat az ftp://ftp.boulder.ibm.com/ps/products/os2/fixes/update-kernels/ könyvtárból lehet letölteni. Warp 4-hez a W40508.ZIP fájlt kell választani. Ugyanebben a könyvtárban van a WSeB és az MCP/ACP termékekhez használható, hibajavítás szempontjából a Warp 4-esével azonos szinten álló kernel is, egyprocesszoros (UNI*.ZIP) és többprocesszoros (SMP*.ZIP) változatban. A D-re végződő nevű fájlok a hibakereséshez használható (debug) verziókat tartalmazzák, így ezeket közönséges halandóknak nem érdemes letölteniük.

PMView 2.30

Megjelent a PMView képnézegető 2.30-as verziója. Az új funkciók között az SFF (Structured Fax File) képformátum támogatását és az animált GIF-ek visszajátszását lehet megemlíteni. Az új kiadás számos hibát is orvosol, például a printeléssel, a fájlok megnyitásával és mentésével, valamint a képsorozatok (slideshow) nézegetésével kapcsolatos kisebb kellemetlenségeket. Az OS/2 és Windows platformon egyaránt futtatható, shareware PMView letölthető a http://www.pmview .com oldalról.

NetOp for OS/2 v6.5

A CrossTec Corporation piacra dobta a NetOp 6.5-öt OS/2-re, amellyel az OS/2-es munkaállomások mellett a Windowst vagy DOS-t futtató gépek is kezelhetők távirányítással. A termék támogatja a NetBIOS, IPX, TCP/IP és APPC kommunikációs protokollok használatát, így kiválóan használható szinte bármelyik vállalat vagy otthoni hálózat számítógépeinek menedzselésére. Az OS/2 mellett DOS-on és Windowson is használható termék honlapja elérhető a http://www.crossteccorp.com/netopremote/os2.htm címen.

Lotus Domino Server

A Lotus kibocsátotta a Domino kiszolgáló legújabb, 5.0.8-as változatát. A frissítés letölthető a http://www.notes.net/qmrdown.nsf/QMRWelcome?OpenView&Start=1&Count=30&Expand=1.6#1.6 címről. Sajnos úgy tűnik, hogy a következő generációs (6.x) Notes kiszolgálóból már nem készül OS/2-es változat. Ez egyúttal azt jelenti, hogy az eredetileg OS/2-re kifejlesztett, és még napjainkban is igen népszerű csoportmunka-orientált termékével a Lotus teljesen áttér a Windows platformra. Az OS/2-es Notes klienst már évekkel eze-

lőtt, még a 4.5-ös verziónál befagyasztották, bár az Odin segítségével az 5.0-s windowsos változat ismét szóra bírható OS/2 alatt.

PsiConv/PM 1.02

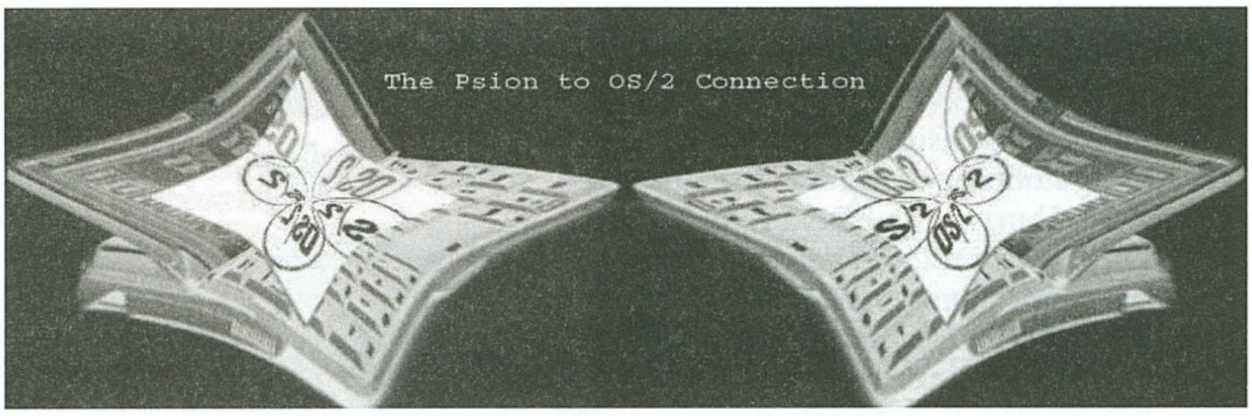
Andrei Porodko OS/2-re is átírta a PsiConv Linux segédprogramot, így a Psion kéziszámítógépek állományai (szöveg, grafika stb.) konvertálhatók PC-s állományokká. Sajnos a PsiConv parancssorból működő program, ami a felhasználók egy részét elriasztja a használattól. Nekik segít Hans Hockx programja, a PsiConv/PM, grafikus felületet kínálva a PsiConvhoz. Mindkét alkalmazás freeware, ingyenesen letölthető a http://os2.mensys.nl /psion/index.html címen található „Psion to OS/2 Connection" oldalról. Ugyancsak ingyenes az IBM AlphaWorks webhelyről beszerezhető ManplatoSync Java-alkalmazás, amellyel megoldható a Palmok adatszinkronizálása. URL: http://www.alphaworks .ibm.com/tech/manplatosync4java.

Memsize 4.0

Rick Papo évek óta fejlesztgeti a Memsize alkalmazást. Nemrégiben kibocsátotta a 4.0-s béta-változatot. A többek között magyar nyelvre is lefordított program folyamatosan jelzi a pontos időt, a rendszer betöltése óta eltelt időt, a szabad memóriát, a tárcsere (swap) fájlméretét, a CPU kihasználtságát, a futó szálak számát, valamint a rendelkezésre álló merevlemez-kapacitást. A nagyon hasznos kis programocska ingyenes, és a szerző a forráskódot is mellékeli (http://people.mw.media one.net/rpapo/beta.html).

SANE 1.0.5

OS/2 platformon még mindig a Linuxról átírt Sane (Scanner Access Now Easy) az egyik lehetséges megoldás a lapolvasók használatára. A Sane jelenleg az 1.0.5-ös tesztverziónál tart, és folyamatosan készítik annak OS/2-es változatát is. A fejlesztés a Yahoo által üzemeltetett http://groups.yahoo.com /group/sane-os2 hírcsoportban kísérhető figyelemmel. Egyszerű, ám nagyon hasznos információs oldal található a http://users.bigpond.net.au/psmedley/sane/ címen, és onnan kiindulva el lehet érni a legújabb OS/2-es Sane fájlokat, valamint arra is lehet receptet találni, hogy miként fordítsuk le a linuxos kódot OS/2 alatt, ha magunk is fejlesztésre adjuk a fejünket.

PMJobWorks v0.5

Úgy tűnik, hogy a 90-es évek elején kifejlesztett OS/2-es Munkaasztal, a WPS (WorkPlace Shell) még mindig tartalmaz kiaknázatlan lehetőségeket. Jó példa erre a PMJobWorks speciális WPS-gyűjtő a kötegelt (batch) állományok futtatásának megkönnyítésére. A német és angol használati utasítású ingyenes program URL címe a http://www.subsys.de/download/pmjw05.zip

VTeX/2 7.32

A Unix/Linux rendszerek használói általában jól ismerik a TeX szövegszerkesztőt. Ennek OS/2-re átírt változata is létezik. A VTeX/2 pedig erre a TeX változatra épít. Segítségével OS/2 alatt lehet előállítani PDF vagy PostScript fájlokat a TeX fájlokból. Mivel mindkét program ingyenes, a VTeX/2 alkalmazásával gyakorlatilag újabb olcsó eljárás áll az OS/2-es felhasználók rendelkezésére, amellyel PDF fájlokat tudnak készíteni. A VTeX/2 megtalálható az ftp://ftp.uni-erlangen.de/pub/os2/apps /vtex/ könyvtárban.

SmartCache 0.5.4

A maga nemében különleges a Java nyelven fejlesztett SmartCache alkalmazás, mert az nem más, mint egy teljes értékű proxy szerver. Kicsi, gyakorlatilag minden platformon fut, kiválóan alkalmas a böngészőprogramok belső gyorsítótárának kiváltására is, amennyiben saját gépünkre telepítjük. Így akár állandó internetes kapcsolat nélküli gépeken is böngészhetjük a gyorsítótárban lévő oldalakat. Az alkalmazás honlapja a http://home.worldonline .cz/~cz210552/scache.html cím.

WarpIn és XWorkPlace

Ismét párban jelent meg a WarpIn telepítő és az XWorkPlace legújabb, 0.9.12-es változata. A WarpIn elsősorban hibajavításokat tartalmaz, míg az XWorkPlace-ben teljesen újraírták a gyűjtőrendező-algoritmust, és beépítettek egy bővítőmodult az akkumulátor töltöttségének kijelzésére. Külön említést érdemel egy új funkció a gyűjtők alapnézetének a teljes rendszerre kiterjedő beállítására. Ezt sokan hiányolják az OS/2 eddig kiadott változataiból. Az XWorkPlace növekvő népszerűségét jelzi, hogy egyre több bővítőmodult készítenek hozzá. Egy ilyen modul például a hobbes.nmsu.edu-n található Task killer (wxtaskb1.zip). A GPL licencfeltételek mellett felhasználható termékek megtalálhatók a http://www.xworkplace.org kiszolgálón.

PostgreSQL 7.1

Ingyenes OS/2-es adatbáziskezelőkből szerencsére elég sok van. Nemrégiben jelent meg a PostgreSQL szerver 7.1-es kiadása, amelyhez már grafikus felületet is készítettek. A mellékelt dbf2pg segédprogram segítségével könnyedén lehet a DBF fájlokat konvertálni postgres formátumra, és a szerző ígérete szerint rövidesen elérhető lesz a mysql2pg funkció is. Külön említést érdemel még, hogy a postgres függvények egy DLL-en keresztül most már más programok számára is elérhetővé váltak. Az alkalmazás a http://venuto.monrif.net gépen érhető el.

Tonigy

A Tonigy fájlrendszer segítségével audio-, video- és adat-CD-k tartalmát lehet közönséges fájlként megjeleníteni. Az audio-sávokat WAV vagy RAW fájlként látjuk, és lejátszhatjuk vagy átmásolhatjuk azokat a merevlemezre. A video-CD-k tartalmát MPEG fájlként látjuk, így azokat olyan programmal is le lehet játszani, amelyek a video-CD eredeti formátumát nem támogatják. Az adat-CD-k tartalmát ISO fájlként jeleníti meg, és azokat szabadon manipulálhatjuk az arra hivatott alkalmazásokkal. A legújabb változat már támogatja a CD-I videoformátumát is. Beszerzési hely: http://www.tonigy.com.

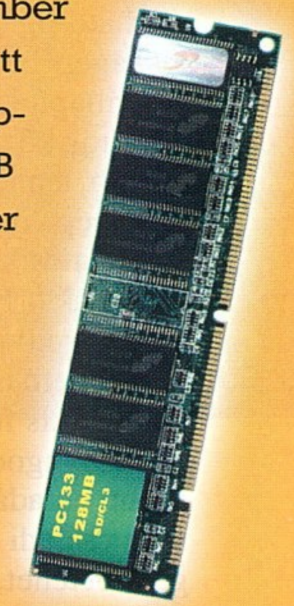
Kádár Zsolt
kadzsol@xenia.sote.hu

FEJLESSZE MEMÓRIÁJÁT SPACEWALKER ALAPLAPOKKAL!

Emlékszik, mi mindent kapott eddig ajándékba alaplapjához? Egérpadot? Műanyag reklámtollat? Netán párszáz forint árengedményt?

De talált-e már 128 MB RAM-ot az alaplap dobozában? A Shuttle Computer Inc és a Juventus Team Kft. közös akciójában a 2001. december 31-éig forgalomba hozott Shuttle Spacewalker alaplapok* dobozában 128 MB valódi Shuttle Spacewalker memória lapul (az alaplap típusától függően PC133-as SDRAM, vagy PC266-os DDR SDRAM).

Az árelőny a megfelelő Abit alaplapokkal összehasonlítva a RAM ára, Asus alaplapoknál pedig a memória árán felül további nettó 3–6 000 forint.**

Az Önhöz legközelebbi Spacewalker kereskedő címéért hívja a következő telefonszámot: (1) 469-5800! Viszonteladóknak információt az (1) 469-5847-es telefonszámon nyújtunk.

És ne feledje: a Shuttle Spacewalker alaplapokra és a Spacewalker memória modulokra 2 év a gyári garancia!

* Mivel a Shuttle Computer egyelőre nem gyárt RDRAM-ot, ezért az akcióban az RDRAM-os alaplapok nem vesznek részt.

** A részletes összehasonlítást megtekintheti a Juventus Team honlapján, a szeptemberi hírek között.

Juventus Team
Számítógép alkatrész nagykereskedelem

A MŰKÖDŐ GÉPES KAPCSOLAT

1145 Budapest, Laky Adolf utca 36. Telefon: (1)469-5847
e-mail: info@juventus-team.hu www.juventus-team.hu

Mi van a táskában?

Notebook számítógépek tesztje

A notebook vagy laptop számítógépek (magyarul táskagépek) forgalma az utóbbi években látványosan megnőtt. Egyre több cég vásárolt alkalmazottainak ilyen hordozható eszközöket, mert ezzel növelni tudták a munka hatékonyságát. Milyen előnyök teszik annyira kelendővé ezt a termékcsoportot, és hol vannak alkalmazhatóságának a határai?

A táskagép legfőbb előnye a nagy teljesítménnyel párosuló mobilitás, hordozhatóság. A forgalmazók szerint a táskagép bárhol használható, de ezt a megállapítást valójában csak bizonyos korlátok között szabad értelmezni. Pontosabb lenne úgy fogalmazni, hogy a táskagép mindenütt jól használható, ahol nincs kitéve durva környezeti hatásoknak. Nem érdemes például a strandra kivinni, mert a homok tönkreteheti, nem is szólva a tűző napsugárról, amely „kis füstöt csalhat ki a készülékből". nyugodtan magunkkal vihető viszont előadásokra, konferenciákra, és még családi nyaralás közben is jó szolgálatot tehet, ha megfelelő helyen tartva időnként rámásolhatjuk a merevlemezre a digitális kamerával készített képeket és videofelvételeket.

A munka befejezésekor az ember egyszerűen csak lecsukja a táskagép fedelét, és a hibernálási funkciónak köszönhetően onnan folytathatja, ahol abbahagyta. A számítógép a processzor állapotát és a memória teljes tartalmát elmenti a háttértárra, és ennek alapján áll vissza a rendszer. A merevlemezre mentett információ fájlban vagy külön partíción helyezkedhet el. Az utóbbi megoldás a jobb, mert ekkor a BIOS-nak rögzített címről kell dolgoznia, és az operációs rendszertől függetlenül tudja kezelni az adatokat.

Teljesítmény

Akárcsak a komplett asztali PC-ket, többnyire a táskagépeket is előre telepített szoftverrel szállítják. Nem kell bajlódnunk az operációs rendszer telepítésével, konfigurálásával, az esetleges hibák kijavításával, a driverek keresgélésével stb. Amiatt sem kell izgulni, hogy a részegységek mennyire kompatibilisek egymással, mert előre mindent leteszteltek.

A hordozható gépek kompaktságának egyik következménye, hogy a bővítés lehetősége korlátozott. Sokkal nehezebb hozzáférni a gép belsejéhez, nem is nagyon ajánlatos hozzányúlni, és ha mégis rászánjuk magunkat ilyesmire, nem biztos, hogy be tudjuk szerezni a megfelelő alkatrészeket.

Az asztali PC-k és a mai táskagépek teljesítménye sok tekintetben közel azonosnak vehető. Van azonban egy terület, ahol szembeszökő a különbség, ez a grafikus teljesítmény. A hordozható gépet a szűkre szabott hely miatt integrált alaplapi videovezérlővel látják el, amelyen általában 16 MB-nál kevesebb a memória. Emellett a gyártó kénytelen az architektúrát is leegyszerűsíteni, és az már nem elegendő a komolyabb 3D-s alkalmazások (például látványos játékok) futtatásához.

Az Intel mobil processzorainak órajele is lemaradt egy kicsit az asztali PC-kétől: a Pentium 4-es már 1,8 GHz körül jár, a nemrég megjelent (0,13 mikronos technológiával készült, Tualatin magos) Pentium III mobil verziójának induló órajele 1,13 GHz. A lemaradás oka az, hogy nincs mobil Pentium 4-es. Az AMD esetében kisebb a különbség a két alkalmazási környezet processzorai között, az Athlon jelenlegi legmagasabb órajelű változata 1,4 GHz-es, a mobil Athlon pedig 1,1 GHz-es.

Üzemidő

Mobil eszközöknél fontos paraméter az átlagos üzemidő. A modern táskagépek akkumulátora egy feltöltéssel általában 2-3 órán át (néha ennél valamivel tovább) képes energiát szolgáltatni, de az időtartam erősen függ attól is, hogy mennyi program fut a gépen, és azok mennyire energiaigényesek. Az üzemidő növelése érdekében a gépekbe igyekeznek egyre kisebb fogyasztású alkatrészeket, és egyre nagyobb kapacitású akkumulátorokat beépíteni.

Az Intel mobil processzorok SpeedStep (és az ehhez hasonló AMD mobil processzorok PowerNow!) technológiája is az üzemidő növelését szolgálja. A processzorok fogyasztása az órajel és a feszültség átállításával nagymértékben befolyásolható. Az Intel SpeedStep technológiája kétféle processzorműködési módot alkalmaz: ha a készülék akkumulátorról működik, akkor visszakapcsol telepkímélő üzemmódba (alacsonyabb feszültségre és órajelre), ha elektromos hálózatra van kötve, akkor maximális teljesítményen dolgozik. Az átkapcsolás automatikus, de manuálisan is elvégezhető az Intel SpeedStep Technology Applet nevű programmal. A SpeedStep technológia egyik hasznos összetevője a Quickstart, amely a futtatott program erőforrásigényétől függően változtatja a processzor órajelét és feszültségét.

A BIOS-nak és az operációs rendszernek is van szerepe a fogyasztás csökkentésében. A felhasználói aktivitástól függően a rendszer automatikusan szabályozza a táskagép aktivitását, például a monitor kikapcsolásával, a merevlemez leállításával vagy a gép „altatásával": ebbe a „függő" (suspend) módba kapcsolva a gép szinte teljesen leáll, a memória tartalma azonban megmarad, és ébredéskor minden visszatér az eredeti állapotba.

Értékelési mód

Az anyagi tényezőktől eltekintve a táskagépek vásárlását egyre inkább az esztétikai és a kényelmi szempontok határozzák meg, vagyis hogy mennyire éles a képernyő képe, elég kényelmes-e a billentyűzet kialakítása, a kurzor vezérlése. A táskagépek olyan mobil eszközök, amelyeknél fontos ugyan a kis méret és a súly, de ez nem mehet a funkcionalitás rovására, szükség van egyrészt a kezelőszervek ergonómiai szempontból megfelelő kialakítására, másrészt elegendő csatlakozó és periféria elhelyezésére.

A gépek kipróbálásakor különösen a használhatóságot vizsgáltuk, bár abban szubjektív szempontok is nagy szerepet játszanak. Ugyanakkor nem hanyagoltuk el a teljesítményadatokat sem. A SiSoft Sandra 2000 tesztprogram méri a lebegőpontos és a fixpontos műveletek sebességét 1000 művelet/másodperc egységben (MIPS és MFLOPS), az MMX és az SSE az utasításkészletek kihasználását és a memóriaátvitelt. A kapott eredmények a processzor és az

ÚJ CD-GYÁR MAGYARORSZÁGON!
CD-ROM • CD-AUDIO • CD-VIDEO
SOKSZOROSÍTÁS
CD 100 DARABTÓL IS!
KAZETTAGYÁRTÁS TOVÁBBRA IS TÖKÉLETES MINŐSÉGBEN!
MC&CD KFT.
Budaörs, Baross u. 77.
Telefon: (23)416-007
Fax: (23)416-963
E-mail: mccd@mccd.hu

CORG COMPUTER
CORG COMPUTER KFT.
1111 BARTÓK BÉLA ÚT 46.
TEL.: 466-6675, 381-0135
FAX: 365-6165
Digitális Videó és Audió Centrum
Szinte minden, amire a digitális képalkotástól a feldolgozásig szüksége lehet.
DIGITÁLIS VIDEÓ ESZKÖZÖK
• DV és D8 kamkorderek
Sony, Panasonic, Canon
• DV bemenet kialakítása
a fenti kamkordereknél. Így a megszerkesztett DV anyag formátumkonverzió nélkül visszaírható a DV kazettára. Ezen kívül a D8 kamkordereknél az analóg bemenet is élni fog, megtakarítva ezzel egy analóg bemenetű digitalizáló kártyát.
• DV editáló rendszerek
Canopus – azoknak, akik profi megoldásra törekednek
Pinnacle – Studio DV, DV200, DV500
A nálunk vásárolt DV rendszereknél kedvezménnyel alakítjuk ki a kamkorderek DV bemenetét!
GRAPH ZEPPELIN
DIGITÁLIS FÉNYKÉPEZŐGÉPEK
Végre egy digitális kamera, amivel a profik is elégedettek lehetnek:
• Nikon Coolpix 990
– 3,3 Mpixeles CCD
– 3x autofókusz
– professzionális fénymérési módok
• További kínálatunk
– a NIKON digitális kamerák és scannerek teljes választéka
– állványok, vakuk, kiegészítők
http://www.corg.hu

ELKÉSZÜLT AZ EMC-8023 HÁLÓZAT ANALIZÁTOR 100 MBITES VÁLTOZATA
AZ EMC-100
100 MBITES HÁLÓZATOK HIBÁINAK FELTÁRÁSA
HARDWARE ESZKÖZÖK HIBÁI
KÁBELEZÉS HIBÁI
A HÁLÓZATBA ADATOT NEM KÜLD, DE MINDEN ADATBLOKKOT FOGAD ÉS FELJEGYEZ
ADATBÁZISBA GYŰJTI KÁRTYÁNKÉNT A JÓ ÉS ROSSZ BLOKKOKAT
VÁLLALJUK
SZÁMÍTÓGÉP HÁLÓZATOK BEMÉRÉSÉT
KÉRJEN BEMUTATÓT!
MP computer
MP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI KFT.
1094 BUDAPEST, FERENC KRT. 27.
TEL.: 216-5733, 216-3648, 455-0872

SZOFTVERMÁSOLÁS IPARI MINŐSÉGBEN
NAPI 5000 DB FLOPPY
NAPI 500 DB CD-R SZITÁZVA
max 150MB, szitafilm szükséges
Audio, video és CD-ROM gyártás
Hálózati, automatikus, CD-R/DVDmásoló munkaállomás: COMPOSER
Ipari CD és DVD másolók és nyomtatók: CD/DVD
TETA
TETA MAGNETIC KFT
1131 BP., Rokolya u. 1-13.
T / F : (1) - 350-6773
tetamag@mail.matav.hu

alaplap chipkészlet–párosára jellemzőek. Megfigyelhető például, hogy azonos alaplapi lapkakészlettel, de eltérő órajelű processzorral mért lebegőpontos eredmények között órajelnyi többletet tudtunk mérni. A 3DMark2000-rel a grafikus teljesítményt vizsgáltuk.

A legtöbb táskagép nem alkalmas 3D-s játékok futtatására, viszonyításképpen érdemes megemlíteni, hogy az 1500 pont alatt teljesítő gépek Quake III Arena alatt kis felbontásban is szaggatott képet produkáltak. A CD- és DVD-olvasót a CD- és DVDSpeed99 programokkal zaklattuk. Az üzemidőt a Ziff Davis BatteryMark LifeTime teszttel mértük, amely alaposan kifárasztotta a gépeket, ezért a kapott értéknél érdemes 30 százalékkal jobb adatokkal számolni. Tömörítési tesztünk a táskagép több alkatrészét is megdolgoztatta (merevlemez, memória, processzor). Az Új Alaplap idei júniusi számának CD-jét a táskagép lemezére másoltuk és WinZip 8.0-val becsomagoltuk, közben megmértük, hogy meddig tart a tömörítés. A kapott eredményben közrejátszik az adatátviteli folyamatok sebessége is (például a memória–CPU átvitel), illetve a processzor sebessége és a lemez olvasási/írási folyamatainak gyorsasága.

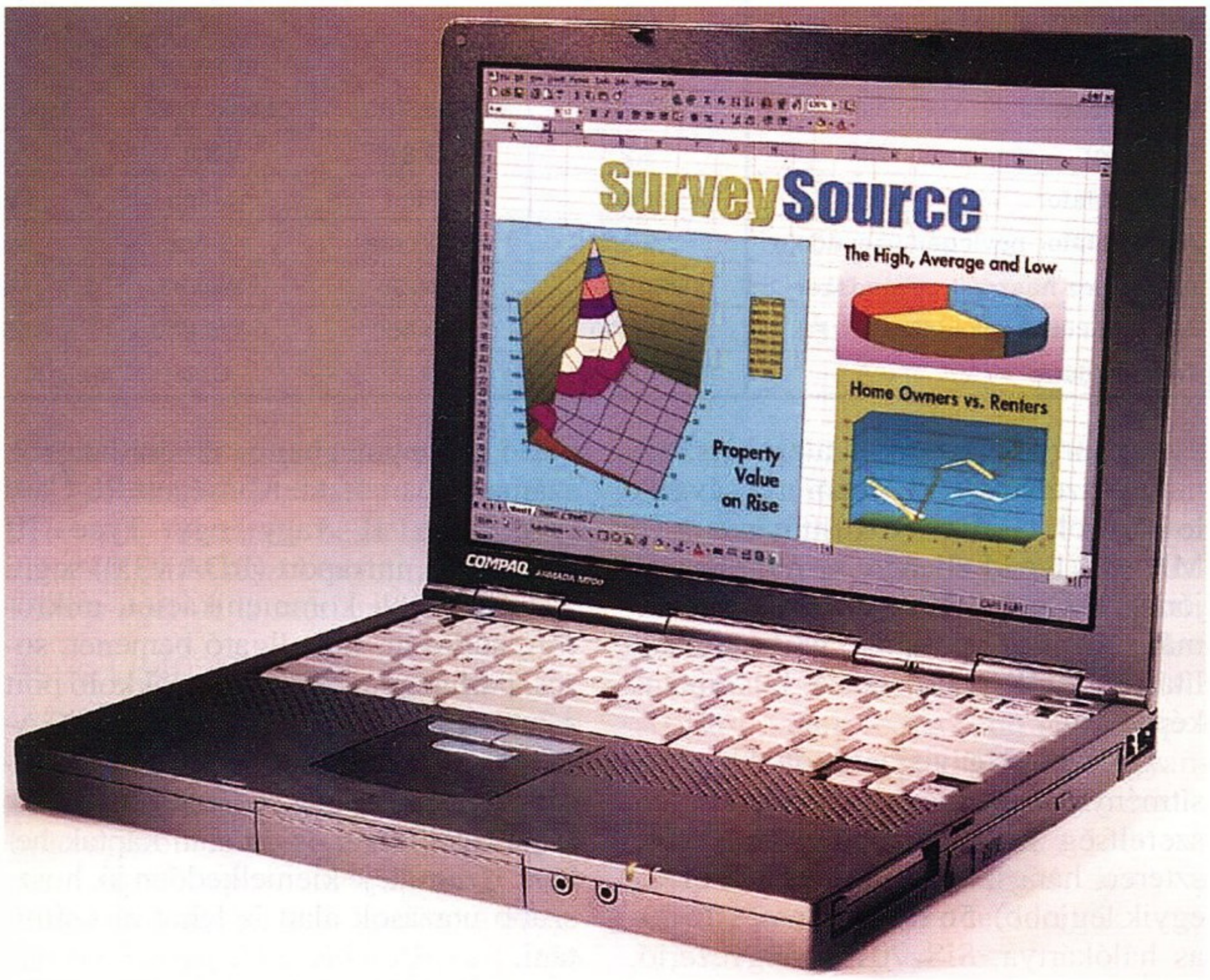
Teszteredmények

Toshiba Satellite 1700-400

Az S1700-as már első ránézésre is figyelemre méltó modell. Ízléses tervezésű, a billentyűzet kialakítása megfelelő, elrendezése gyorsan megtanulható, külön gyorsbillentyűk és speciális billentyűk (Windows, euro) segítik a munkát. A gép érdekessége az üzemmódot átkapcsoló gomb. Zenét hallgathatunk CD-lejátszó módban a notebook elindítása nélkül. A lejátszó kezelését összecsukott állapotban is elérhető gombok teszik kényelmessé. A hangrendszert Toshiba Bass Enhanced Sound System névre keresztelték, a 16 bites Sound Blaster Pro kompatibilis hangkártya az előlapon található két kis hangszórót szólaltatja meg. A hangszórók abból a szempontból nincsenek jó helyen, hogy gépelés közben a csukló teljesen takarja őket. Az egér szerepét az IBM Thinkpadtól kölcsönzött kurzorvezérlő pálcika (TrackPoint) tölti be. Az egérgombokat 4 könnyen kezelhető gomb helyettesíti.

Az S1700-as lelke egy 700 MHz-es Intel mobil Celeron. A táskagép alapkiszerelésben 64 MB 100 MHz-es SDRAM-ot tartalmaz, de ez akár 192 MB-ig is bővíthető. Talán érdemes is rögtön a vásárláskor egy nagyobb modult választani, mert az előre telepített Windows Millennium néhány alkalmazást futtatva gyorsan klausztrofóbiássá válik. A 9,4 GB-os merevlemez irodai munkához bőven elegendő.

A grafikus teljesítményt 4 MB RAM-mal szerelt Ati Mobility-C vezérlő adja. Ebből már sejthető, hogy az S1700-as nem grafikus munkaállomás, főként általános irodai munkára használható. A Quake 3 Arena játékmenete 16 biten és 640x480-as felbontással erősen szaggatott volt. A 13,3"-os aktívmátrixos, 16,7 millió színt tudó TFT monitor képe tűéles, háttérvilágítása állítható, maximális felbontása 1024x768.

A gép mérete (322x277x38 mm) és súlya (3,2 kg) a felszereltséghez viszonyítva kicsit nagy. A készülék alja és teteje nem egyforma hosszú, ami azért nem érthető, mert a kihasználatlanul hagyott helyet felhasználhatták volna nagyobb képernyő kialakítására, vagy kisebbé tehették volna az egész konstrukciót. A kialakítás előnye viszont, hogy a hangszórók és a CD-kezelő gombok a gép összecsukott állapotában is hozzáférhetőek. A ventillátor szellőzőrácsainak elhelyezése jól átgondolt, bár a gép használat közben így is eléggé felmelegszik, ennek ellenére a teszt során a gép túlmelegedés miatt sem fagyott le... ;-))

A szoftverellátottság bőséges, a csomaghoz tartozik a Microsoft Windows Millennium, Win DVD, McAfee VirusScan, Toshiba Hibernation Utility, egy online kézikönyv és a 7 CD-s Microsoft Works Suite, amelyben megtalálható a Microsoft világtérképe, az Encarta.

Asus S8200

Az Asus notebook gépek nem tartoznak sem a drága, sem a gyenge kategóriába. A kisebb cégek olcsóbb alkatrészekből építik számítógépeiket, ezzel próbálnak versenyképesek lenni, a mamutvállalatok termékeit már akár a név miatt is megveszik az emberek. Az Asus a jó minőségű alkatrészekkel, az egész világra kiterjedő szervizhálózattal, és a bővíthetőséggel biztosított magának jó pozíciót a piacon. A sokféle kiegészítőt külön lehet a géphez megvásárolni. Operációs rendszert és szoftvereket sem csomagolnak a dobozba, ezzel is csökkentve az árat, és meghagyva a vevőknek az operációs rendszer (típus, verzió) szabad megválasztását. A magyar piac különösen árérzékeny, ezért is lehetnek sikeresek ezek a termékek.

Az S8-as széria leginkább figyelemre méltó tulajdonsága a kis méret. Ez volt a tesztelt mezőny legkisebb készüléke, mind súlyát, mind térfogatát tekintve. A filigrán notebook külső borítása feltűnő ezüst színben pompázik, belső felülete két színben rendelhető, liláskékben és citromsárgában. Az extravagáns kialakítás hátránya, hogy a képernyő nem tölti ki a rendelkezésére álló teret, mert a fedőlap völgyszerű kialakítása viszonylag sok helyet elfoglal. A kis méret következménye a zsúfolt billentyűzet. Szinte minden gomb egyenlő nagyságú, ezért sok gyakorlásba telik, mire megszokjuk. Az érintőpad gomb-

jai kicsit keményre sikerültek. A tasztatúra felett 4 programozható billentyű kapott helyet. Megemlítendő még az e-mail indikátor, amely akkor jelez, ha postaládánkba küldemény érkezett, bár csak Microsoft szoftverrel működik együtt.

A táskagépbe a kis méret érdekében csak a legszükségesebbeket építették be (kivétel ez alól az infraport, amely nem nevezhető alaptartozéknak). A SiSoft Sandra tesztekben jól látható az alaplapi chipsetek közötti különbség, összehasonlítva a Toshiba notebookját az Asus A1300 és az S8200 teljesítményével, megfigyelhető, hogy az Intel MX400-as a középmezőnyben foglal helyet. Az S8200-as megelőzte nagyobb testvérét az A1300-ast, azonban a Toshibával szemben alulmaradt. Grafikai teljesítménye nem nagy, hiszen nem is grafikus munkaállomásnak tervezték.

Intenzív használat közben az egész berendezés erősen felmelegedett, egyrészt mert a ventilátor alulra fújja ki a levegőt, másrészt mert a teszteléskor fellépő extra terhelésre a kis gép nincs felkészítve. Szövegszerkesztésre, irodai munkákra jól használható, és azoknak praktikus, akik viszonylag kis méretű készüléket szeretnének hordozni.

Asus A1300

A kék és ezüst színekben pompázó A1300-as magyar billentyűzettel van felszerelve. A gombok enyhén átlátszóak, elhelyezésükön még lehetne javítani. A Ctrl és az Alt billentyűk mérete nem különbözik a többi gombétól, közöttük helyezték el a windowsos, mellettük pedig a funkcióbillentyűt, ezért ezeket nagyon könnyű összekeverni. A Del gomb a jobb felső sarokba került, amit én nagyon jó megoldásnak tartok. Az érintőpadhoz 4 gomb tartozik, használatukat meg kell tanulni, mert a görgetőgombok kicsik. A notebook érdekessége, hogy felszerelték egy e-mailt kijelző leddel, bár ez csak a Microsoft Outlookkal működik együtt. Közvetlenül a 13,3 collos, aktív mátrixos TFT monitor alatt kapott helyet a mikrofon, így akár hangfelvételt tartalmazó e-maileket is küldhetünk. Az előlapon elhelyezett gombokkal vezérelhető az audio CD-lejátszás.

Az A1300-ast 650 MHz-es Celeron hajtja, az alaplapi chipkészlet azonban nem a szokásos Intel BX, hanem a költségkímélőbb SiS630-as modell. Nyers teljesítményét (a SiSoft Sandra eredményeket) összehasonlítva egyéb celeronos modellekével, feltűnőek a lapkakészlet hiányosságai. Minden szempontból visszafogja a processzort, nem beszélve a CPU-memória sávszélességéről. Grafikus teljesítménye a 16 MB-os VRAM ellenére sem mondható jónak, a Quake III Arena csak a minimális alapnak tekinthető grafikai beállítások mellett produkált folyamatos képet.

A viszonylag visszafogottabb teljesítményhez azonban meglepően jó felszereltség társul. Beépített mikrofon, sztereo hangszórók (a mezőnyből az egyik legjobb), 56 K-s modem, 10\100-as hálókártya, SiS 7018 hangvezérlő, belső floppymeghajtó. A csatlakozók száma példamutatóan bőséges: PC Card (két Type II vagy egy Type III PCMCIA), infraport (IrDA v3.0) segíti a drót nélküli kommunikációt, mikrofon, audio in, fülhallgató bemenet, soros, párhuzamos, PS2-s és dokkoló port mint további bővítési lehetőség, VGA-csatlakozó külső monitor csatlakoztatásához, TV-kimenet. A szellőzőnyílások a készülék alján és oldalán kaptak helyet. Üzemideje kiemelkedően jó, hoszszabb utazások alatt is lehet rá számítani.

	Toshiba	Asus		
	Satellite 1700-400	S8200	A1300	L8400C
3DMark2000				
640x480x16	1196	797	1405	2064
800x600x16	886	502	947	1574
SiSoft Sandra 2000				
CPU (MIPS) Dhrystone	1889	1717	1696	2161
FPU (MFLOPS) Whetstone	918	858	824	1074
CPU Multi-Media				
Integer MMX (utasítás/mp)	2512	2004	1926	2039
Float Point SSE (utasítás/mp)	2903	2667	2565	3336
Memória				
ALU/MEM (MB/sec)	274	239	171	276
FPU/MEM (MB/sec)	301	182	190	311
CDSpeed99				
Átlagos átviteli sebességszorzó	18,65	18,35	19,13	15,58
Teljes elérési idő (ms)	n.a.	n.a.	n.a.	220
DVDSpeed99				
Átlagos átviteli sebességszorzó	–	–	5,72	–
Teljes elérési idő (ms)	–	–	n.a.	–
Ziff BatteryMark Lifetime teszt	100 perc	87 perc	160 perc	100 per
650 MB adat tömörítése	390 mp	680 mp	670 mp	490 mp
Műszaki adatok				
CPU (MHz)	Celeron 700	Celeron 650	Celeron 650	PIII 80
Memória (PC-100 SDRAM)	64 MB	64 MB	128 MB	256 MB
Merevlemez	9,4 GB	4,7 GB	10 GB	30 GB
Monitor (TFT aktívmátrix)	13,3"	12,1"	13,3"	14,1"
Max. képernyőfelbontás	1024x768	1024x768	1024x768	1024x76
Floppy	Belső	Külső	Belső	Belső
CD/DVD meghajtóegység	24x CD / –	Külső 24x CD / –	24x CD 8x DVD	8x/4x/24x –
Egérkezelés	Pálcika, 2+2 gomb	Érintőpad, 2+2 gomb	Érintőpad, 2+2 gomb	Érintőpad 2 gomb
Modem / Hálózati csatlakozó	56 K	56 K / 10/100-as	56 K / 10/100-as	56 K / 10/1
Soros / Párhuzamos / PS2 / USB	– / * / * / **	– / – / – / **	* / * / * / **	* / * / * /
Monitor / TV-kimenet	*/ –	* / –	* / *	* / *
Line Out / Mic in / Spk out	/ * / *	– / * / *	* / * / *	* / * / *
Méret (mm)	322x277x38	296x230x25	316x249x41	310x256x
Súly (kg)	3,2	1,8	3,0	2,9
Akkumulátor	NiMH	Li-Ion	Li-Ion	Li-Ion
Akkumulátor névleges üzemideje	2,5 óra	2,5-3 óra	3 óra	3 óra
A teszthez használt oprendszer	Win Me	Win 98	Win 98	win98
Ajánlott kiskereskedelmi ár (Ft)	399.900	299.000	375.000	550.00
Tesztpéldány	Technotrade		Crito	

Compaq		Fujitsu-Siemens	Dell	Sony	Portocom
Presario 1200	Armada M700	Lifebook C-6565	Latitude 800C	Vaio PCG-FX190	MultiVision
1355	1448	1199	3261	2461	3406
957	1055	881	2513	1804	2549
1863	1921	1928	2314	2279	2713
904	932	935	1134	1131	1323
2107	2180	2184	2640	4572	3096
2801	2901	2910	3560	5602	4177
165	286	257	231	218	301
190	315	276	253	238	364
19,32	19,32	18,38	19,12	18,8	18,15
n.a.	n.a.	358	156	187	150
2,87	2,87	–	3,04	n.a.	2,61
n.a.	n.a.	–	149	n.a.	187
152 perc	178 perc	192 perc	157 perc	n.a.	122 perc
648 mp	480 mp	460 mp	350 mp	306 mp	520 mp
Celeron 700	PIII 700	PIII 700	PIII 850	PIII 850	PIII 1000
124 MB	64 MB	64 MB	128 MB	128 MB	256 MB
9,3	11,2	10 GB	9,35 GB	30 GB	20 GB
13,3"	14,1"	14,1"	15"	15"	15"
1024x768	1024x768	1024x768	1400x1050	1400x1050	1400x1050
Belső	Külső	Belső	Belső	Belső	Belső
24x CD / –	24x CD 8x DVD	24x CD / –	24x CD / 8x DVD	8x/4x/24x CD / 8x DVD	24x CD / 8x DVD
Érintőpad, 2+2 gomb	Érintőpad , 3 gomb	Érintőpad , 2+2 gomb	Érintőpad, pálcika, 2 gomb	Érintőpad , 2 gomb	Érintőpad, 2 gomb
56 K	- / -	56 K / 10/100-as	56 K / 10/100-as	56 K / 10/100-as	56 K / 10/100-as
– / * / * / **	* / * / * / *	* / * / * / *	* / * / * / **	* / * / – / **	* / * / * / **
* / –	* / *	* / *	* / *	* / *	* / *
– / * / *	* / * / *	– / * / *	* / * / *	* / * / *	* / * / *
298x245x41	314x249x30	308x273x39	331x276x44	325x261x55	358x280x50
3,3	2,3	3,0	3,2	3,5	4,2
Li-Ion	Li-Ion	Li-Ion	Li- Ion	Li-Ion	Li-Ion
3 óra	4 óra	2 óra 20 perc	3-3,5 óra	2,5-3,5 óra	3 óra
Win Me	Win 98	Win 98	Win 2000	Win ME	Win 2000
480.000	900.000	509.200	670.000	1.121.400	651.900
Ingram Micro		Ant	HumanSoft	Ant	Portocom

Egyedülálló extra a headset (mikrofon és fülhallgató), amely az interneten keresztül folytatott beszélgetést és a zenehallgatást teszi kényelmesebbé. Az USB-s egér itt is szériatartozék.

Asus L8400C

Ez a táskagép az Asus legkiforrottabb formájú darabja. Elegánsak a színek, ízléses kialakítású az érintőpad és a billentyűzet. A táskagép 800 MHz-es Pentium III processzora, a 8 MB SGRAM-mal szerelt és alaplapra integrált S3 Savage MX videokártya, a 256 MB-os, 100 MHz-es SDRAM és a 28 GB-os merevlemez tiszteletet parancsol. A SiSoft Sandra tesztek során ez a modell megfelelőnek bizonyult. Grafikai teljesítménye átlagos. Az aktív mátrixos 14,1 collos SXGA TFT kijelző maximális felbontása 1024x768. Az Asustól kapott legerősebb gép egyben az egyik legfelszereltebb is. Ugyanolyan kiegészítői és csatlakozói vannak, mint kisebb testvérének, az A1300-asnak, azzal a különbséggel, hogy a CD/DVD-meghajtót lecserélték egy CD-író/olvasó egységre.

Az angol billentyűzet kialakítása megegyezik a kisebb modellekével, így erre is érvényesek a speciális billentyűkre ott elmondottak. Az érintőpad használata az Asusok közül ennél a legkényelmesebb, annak ellenére, hogy csak kétgombos. A levegőztető rács (és a két hangszóró) a billentyűzet fölött kapott helyet, ezért a csuklótámasz kisebb méretű, használata kevésbé kényelmes, de a gép hűtése szempontjából mindenképpen előnyös, mert a nyílás kevésbé torlaszolódik el, kisebb a túlmelegedés veszélye. A gép elején található még két kis hangszóró, tehát összesen 4 hangszórón keresztül élvezhetjük a zenét. Gyenge pont az akkumulátor rövid üzemideje.

Az Asus L8400C méltán érdemel elismerést. Valóságos erőművet rejt az ízléses doboz, és a CD-író is jól használható. Szolgáltatásaival összevetve a mérete sem nagy, ára pedig a hasonló tudású termékekéhez képest igen előnyös.

Compaq Presario 1200

A Compaq Presario sorozata az otthoni felhasználók igényeit célozza meg, alkatrészeit ennek megfelelően válogatták össze. A 700 MHz-es Celeron processzorhoz költségkímélő VIA lapkakészlet csatlakozik. Összehasonlítva ezt a párost az Intel BX-Celeron párosával, memóriaátviteli sebessége jóval kisebb. Az integrált Trident videokártya sem tartozik az élmezőnybe. Az akkumulátor üzemideje kiemelkedően jó, a gép azonban összecsukásakor nem kapcsolja ki automatikusan a monitort.

A PC Card illesztőhelyet kis kapu védi. (A korábbi PCMCIA kártya, amely nekünk magyaroknak különösen jó nyelvgyakorlási lehetőséget kínált, felvette a prózai PC Card nevet.) A touchpad nem nyomásérzékeny, pedig ez manapság elvárható lenne, ezért kezelése sem egyszerű. A hangszórók elég nagy méretűek, ezért a csuklótámaszon kaptak helyet, ami a Toshiba készülékénél is említett szempont miatt nem szerencsés. A gombok nagyon jó formatervezésűek (méret és nyomáshossz), de a billentyűzet kialakításával vannak problémák, használatát meg kell szokni. A funkció- és vezérlőbillentyűket a bal sarokban helyezték el, méretük azonos, ezért könnyen összetéveszthetők. A Space mellett jobb oldalt közvetlenül az Insert gomb kapott helyet, nem pedig az Alt, ami kellemetlen melléütések forrása lehet. A Del gomb a jobb felső sarokba került, amit viszont szerencsés választásnak tartok. A billentyűzet felett az internet gyors

elérésére 3 speciális gomb található, azok használatával bejuthatunk a webre, az e-mail rendszerbe és valamelyik elektronikus boltba (mindenki döntse el maga, hogy ezeket mennyire tudja kihasználni). Két további gombbal a hangerőt tudjuk szabályozni.

Felszereltsége otthoni használatra megfelelő. Külön figyelmesség, hogy a kinyitható lábacskáknak köszönhetően a gép alján leadott hő könnyebben távozhat. A ventillátor hátra fújja ki a levegőt, de a gép még így is erősen melegszik.

A Compaq termékeket fejlett szolgáltatási háttér támogatja. Kiterjedt a szervizhálózat, és minden termékhez számos szoftvert, segédanyagot, prospektust mellékelnek. A dobozban e táskagép mellett is rengeteg hasznos angol nyelvű ismertető és Microsoft program található, valamint egy hosszú magyar nyelvű leírás, ami példamutató minden cég számára.

Compaq Armada M700

A Compaq business irányvonalába illeszkedő Armada notebook család egyszerű formájával és sötét színeivel elegáns benyomást kelt. Az M700-as a felső középkategóriában foglal helyet. Az általunk vizsgált készülékben egy 700 MHz-es mobil PIII-as dolgozott, 64 MB RAM-mal. A viszonylag kevés memóriakapacitás jelentősen lehúzta a tesztgép teljesítményét, ezért aki vásárlásra adja a fejét, inkább vegyen minimum 128 MB RAM-mal felszerelt gépet, már csak azért is, mert a memóriaárak napjainkban szerencsére elég alacsonyak.

Az egyszerű, de formás táskagépen a billentyűzet kialakítása átgondoltabb, mint kisebb testvérén, de itt is akad probléma, például a vezérlő és módosító billentyűk apró méretének megszokásához bizony kell egy kis idő. A trackpoint használata rendkívül kényelmes, a gombok könnyen kezelhetők, és a görgető is jól sikerült. A képernyő kitölti a rendelkezésre álló helyet. A hangszórók a mezőnyben a legjobb hangminőséget produkálták.

Hiányoltunk a modemet és a hálózati csatlakozót, de kiderült, hogy van az M700-asnak ezekkel felszerelt gyári változata is. A floppymeghajtó pedig külső egységként csatlakoztatható hozzá.

A gép első elindításakor kiválaszthatjuk a telepítendő operációs rendszert (Win95 vagy Win98), ezután saját maga installál minden fájlt, gyakorlatilag felhasználói beavatkozás nélkül. A folyamat időigényes, de rendkívül egyszerű megoldás az operáció rendszer telepítésére. Az már más kérdés, hogy miért egyazon termékvonal két változatát kínálják fel (látszat)alternatívaként.

Összességében elmondhatjuk, hogy az Armada M700-as nagyszerű készülék, szolgáltatásaihoz viszonyítva a mérete, de főként a súlya kicsi. Az Armada M700-as, ahogy a Compaq reklámszövege is állítja, tényleg egyensúlyt teremt a teljesítmény és a hordozhatóság, a forma és a funkció, a stílus és az egyszerű használat között.

Fujitsu-Siemens Lifebook C-6565

Az igényes tervezésű hordozható gép ezüstös borítása 700 MHz-es mobil Pentium III processzort rejt. A központi egységet alapkiépítésben azonban csak 64 MB memória támogatja. Egyébként a felszereltségére nem lehet panasz, ez hosszú távú utakra és prezentációkra tervezett igazi „túragép". A beépített CD-ROM-olvasó, a floppymeghajtó, az infraport és a PC Card csatlakozón kívül a többi szóba jöhető port is rajta van: soros, párhuzamos, USB, külső monitor, billentyűzet, egér, integrált modem, UTP hálókártya.

Mérete és súlya tekintélyes. Erre a készülékre is igaz a Toshiba notebooknál tett észrevétel, hogy a notesz teteje és alja nem egyforma hosszúságú, ami a helykihasználás szempontjából nem a legelőnyösebb. Méretéből adódóan kényelmesen nagy a csuklótámasza, melynek két oldalán helyezkednek el a jó hangzást adó hangszórók. A gép ventillációja jól megoldott, a többlépcsős ventillátor csak szükséges esetben kapcsol be, és az oldalt kiképzett nyílásokon szellőztet.

A szokatlanul nagy látószögű 14,1 collos TFT LCD képernyő jól kitölti a rendelkezésre álló helyet, képe kristálytiszta. A gép állapotát külön kis kijelzőről olvashatjuk le. A magyar billentyűzet kialakítása elfogadható, bár nem mentes a táskagépeken szokásos elhelyezési problémáktól, például hogy a Space mellett kicsik és zsúfoltak a gombok, ezért gépeléskor könnyen összetéveszthetők. Az érintőpad és két gombja jól kezelhető.

A Lifebook C-6565 jól felszerelt gép, mindennapi hordozása ugyan kicsit megterhelő, de hosszú utakra vagy prezentációs célokra kitűnő, hiszen akkumulátora nagy tartalékokkal rendelkezik. Lapzárta után érkezett hír, hogy a Fujitsu-Siemens a C-6565-ös termékről átállt a C-6597-es modell gyártására. Az új táskagépet 850 MHz-es PIII processzorral szerelik fel, többi paramétere megegyezik idősebb testvérével. Nettó kiskereskedelmi ára 509.200 Ft lesz.

Dell Latitude C800

Ezt a Dell táskagépet magyar billentyűzettel látták el. A gombok formája szinte tökéletes, elhelyezésükön azonban még lehetne javítani. Az Insert, Del, Home, End, Page Up és Page Down gombok ugyanis a jobb felső sarokba kerültek, használatuk elsőre meglehetősen nehézkes. Az iránybillentyűk is szokatlan kialakításban kaptak helyet, ezért a tasztatúra használatát külön meg kell tanulni. Jól látszik azonban az a tervezői szándék, hogy az asztali billentyűzethez hasonló megoldást találjanak.

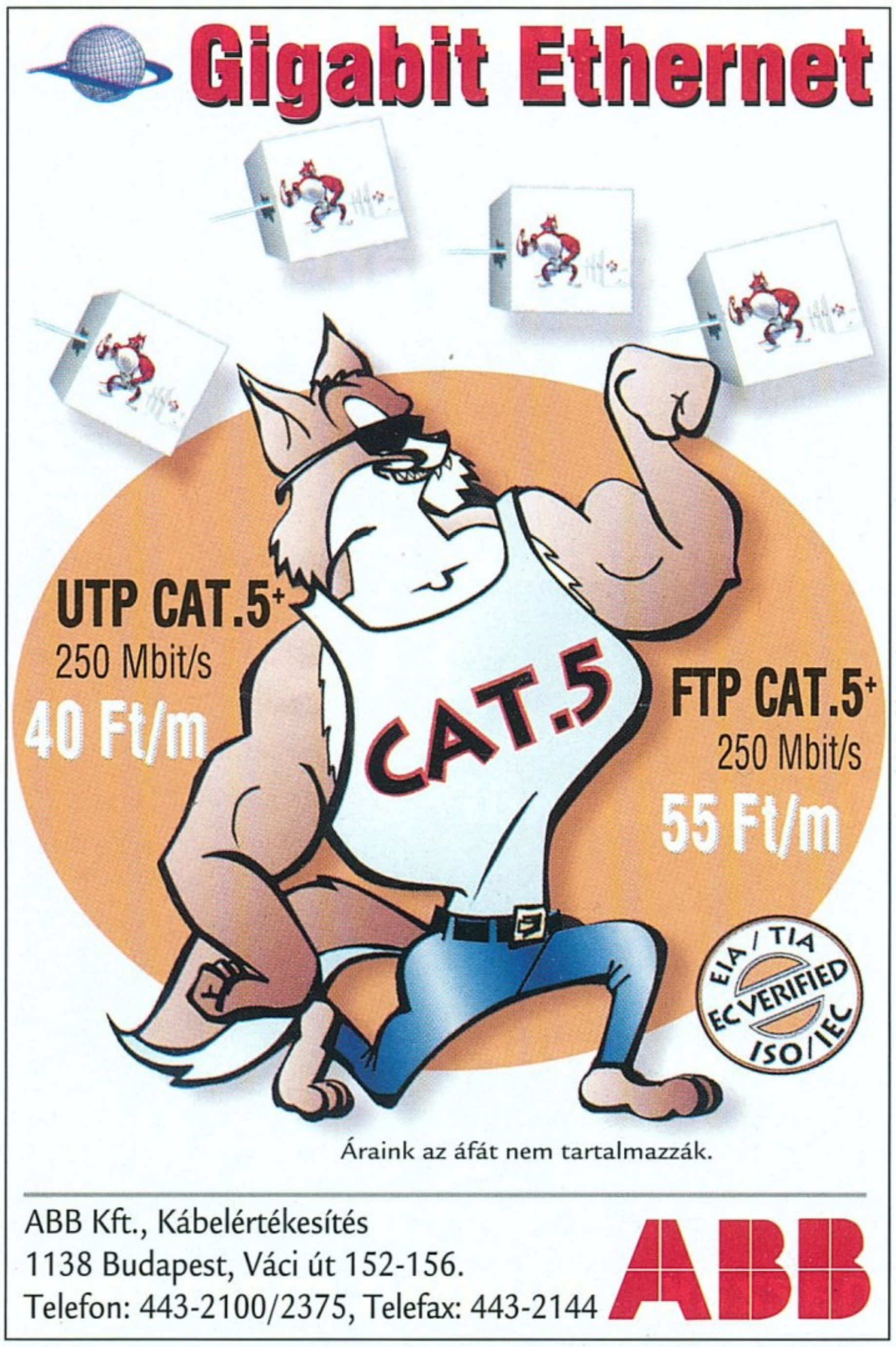
A billentyűzet felett kapott helyet egy „i" feliratú gomb, amellyel közvetlenül a Dell internetes oldalára ugorhatunk. Mivel a notebook meglehetősen nagy méretű, a csuklótámasz is hatalmas, gépeléskor kevésbé fárad el a kezünk. Egyedülálló megoldás, hogy az egér szerepét két eszköz is átveheti, mert a Dell mérnökei mind érintőpaddal, mind kurzorvezérlő pöcökkel ellátták a készüléket.

Mindkettőhöz két speciális formájú gomb tartozik, amelyek használata sokkal kényelmeseb, mint a legtöbb táskagépen. A két egérhelyettesítő megoldás nagyban növeli a gép használati értékét. Remélhetőleg többi más gyártó is átveszi a Dell ötletét.

Az is figyelmesség, hogy a PC Card illesztőhelyre műanyag védőkártyákat helyeztek, hogy óvják a külső behatásoktól (sok cég csak csapóajtós megoldást alkalmaz). Az aktívmátrixos monitor bármelyik 17 collos monitorral felveszi a versenyt, az egész mezőny egyik legnagyobb, legjobban használható kijelzője. A készülék teszteredményei kiemelkedőek.

A gép súlya tekintélyes, cipelését viszont megkönnyíti a hozzá adott, vállra akasztható bőrtáska, amelyben nemcsak párnázott helye van a gépnek, hanem iratok is elférnek mellette. Több nyelvű, köztük magyar leírás is van hozzá. A Dell figyelmességből is ötöst érdemel. (Aki vesz egy több százezer forintos készüléket, indokoltan várja el, hogy mellékeljenek hozzá magyar nyelvű kézikönyvet, de ezt sajnos még nem mindenütt teszik meg.)

A Dell készülékkel a mindennapi munka igazán kellemes volt, főleg a remekül eltalált kezelőszerveknek (egér, billentyűzet) és a számos csatlakozónak, ezért a Dell Latitude C800-ast

Gigabit Ethernet
UTP CAT.5+
250 Mbit/s
40 Ft/m
CAT.5
FTP CAT.5+
250 Mbit/s
55 Ft/m
EIA / TIA
EC VERIFIED
ISO / IEC
Áraink az áfát nem tartalmazzák.
ABB Kft., Kábelértékesítés
1138 Budapest, Váci út 152-156.
Telefon: 443-2100/2375, Telefax: 443-2144
ABB

Válasszon megbízható társat, ha a csúcsra tör!
e-business infrastruktúra és megoldás szállító
Az IQSOFT évtizedes tapasztalattal rendelkező, megbízható szoftverfejlesztő partner. Hosszú távra tervezünk, akárcsak ügyfeleink, ezért az informatikai rendszerek megvalósításához a leghatékonyabb technológiákat és megoldásokat ajánljuk.
A KFKI Számítástechnikai Csoport szoftverfejlesztő diviziója
IQSOFT
the e-developers' company
1135 Budapest XIII., Csata u. 8.
Tel.: 236-6400, fax: 236-6464
www.iqsoft.hu

CHRONOS
Világszínvonalú naptárak kivitelezése
JÚNIUS
JÚLIUS
AUGUSZTUS
CHRONOS KIADÓ
1124 Budapest, Apor Vilmos tér 5.
Telefon: 224-7380
Telefax: 224-7386
www.chronos.hu E-mail: info@chronos.hu
CHRONOS MÁRKABOLT
1124 Budapest, Apor Vilmos tér 5.
Tel.: 224-7384
Telefax: 224-7386

a teszt egyik legkényelmesebben használható gépének választottuk.

Sony Vaio PCG-FX190

A Sony Vaio (Video Audio Integrated Operation — integrált kép és hangrendszer) FX sorozata a mindent egyben (All in One) termékvonalba illeszkedik. Ennek megfelelően felszereltsége „full extra", azaz szinte minden perifériát és kiegészítőt beleépítettek. A kombinált DVD olvasó/CD-újraíró egység egyedülálló a mezőnyben, a háttértár kapacitása óriási, 30 GB.

A készülék nagy méretű és súlyú. Külső és belső felépítése a viszonylag puritán design ellenére nagyon jól átgondolt. A hátoldali csatlakozókat kapu óvja a sérüléstől. A gép oldalán elhelyezett PC Card csatolóba műanyag védőkártyákat helyeztek. A ventilláció jól megoldott, a levegőt oldalt szívja be, és főként hátul és alul fújja ki. Az alján elhelyezett kis lábacskákkal tovább javítható a gép szellőztetése. A billentyűzeten a jobb oldali Ctrl gomb jól elkülöníthető a mellette lévő Funkció, Windows és Alt gombtól. Az utóbbi három sajnos egyenlő méretű, sorrendjük viszont jó, a Del billentyű pedig a jobb felső sarokba került. A PgUp, PgDown, Home, End gombok a táskagépeken szokásos elrendezésűek, jobb oldalt egymás alatt helyezkednek el. A gombok formája és a nyomáshossz megfelelő. A hangszórók a billentyűzet fölött kaptak helyet, de a notebook viszonylag nagy méretének köszönhetően a csuklótámasz számára még így is rengeteg hely marad.

A PIII-as processzorral felszerelt többi tesztgéppel összehasonlítva a Sony megfelelő teljesítményt nyújtott. A viszonylag gyengébb memóriaátviteli eredmény az Intel 815-ös lapkakészletének tudható be. Az egy másodperc alatt végrehajtott multimédiás utasítások száma meglepően magas. Grafikus teljesítménye átlagos. Sajnos a készülék vizsgálatára nagyon kevés idő állt rendelkezésünkre, ezért az akkumulátor üzemidőről csak a gyártó által megadott adatok alapján tájékozódhattunk.

Portocom Multivision

A Portocom 6 éve szerepel a hordozható gépek hazai piacán. A magyar alapítású és magyarországi székhelyű vállalat elsősorban tajvani gyártók alkatrészeit építi be termékeibe, minden táskagépre 3 év garanciát vállal, és széles körű szervizszolgáltatást nyújt. Egyedülálló lehetőségeket is biztosítanak vásárlóiknak, például négyhetes kipróbálási időt, azaz ha a vásárló egy hónapon belül meggondolja magát, akkor egyszerűen visszaviheti a gépet és visszakapja a pénzt. A másik különlegesség, hogy a Portocom által értékesített táskagépet visszavásárolják attól, aki korszerűbbre cseréli azt.

A Portocom zászlóshajója tesztünk egyik legerősebb szereplője. Termetre is ez mezőny legnagyobb készüléke. Összehasonlítva a hasonló kategóriájú Dell C800-assal vagy az Asus L8400C-vel, mindenképpen túlméretezettnek tűnik. A notebook formai megoldásain még volna mit javítani, a billentyűzet nem illeszkedik tökéletesen a neki kihagyott helyre, a feliratok a készülékkel és egymással nem állnak összhangban. A billentyűzet kényelmes kialakítása a rengeteg hely miatt könnyebben megoldható volt.

Ez a mezőny egyetlen olyan készüléke, amelyen külön számbillentyűzet van. A módosító billentyűk már többször említett problémája itt is jelentkezik (a gombok ugyanakkorák és könnyen összetéveszthetők). Érthetetlen az is, hogy csak egy Alt gomb található a tasztatúrán.

A SiSoft Sandra és a 3Dmark tesztekben első helyen végzett, de ez az 1 GHz-es PIII-nak köszönhetően egyáltalán nem meglepő. Az akkumulátor üzemideje az erős processzor ellenére kielégítő, utazásoknál is lehet rá számítani (az igazsághoz hozzátartozik, hogy a telep több órás töltés ellenére is csak 70%-os telítettséget mutatott). A képernyő gyönyörű, felveszi a versenyt bármelyik 17 collos monitorral, nagy méretének és felbontásának köszönhetően igen jól használható. A csatolók és perifériák tekintetében is a Protocom gépe viszi el a pálmát.

A Portocom MultiVision intenzív használat közben többször is túlmelegedett. A gépet nagyon erős, azaz sok hőt termelő processzorral szerelik fel, ezért ügyelni kell a megfelelő hűtésre. A készülék az alján szívja be a friss levegőt, ezért nem jó a nyílásokat eltömő textiliákra fektetve működtetni, és célszerű használni a szellőzést elősegítő kis kinyitható lábacskákat.

Konklúzió

A tesztünkben szerepelt táskagépek közül az ár/teljesítmény arányt tekintve kiemelkedtek az Asus gépek. Legmobilabbnak az Asus S8200 bizonyult, kis mérete és súlya ellenére megfelelő a teljesítménye, szövegszerkesztésre, jegyzetelésre kitűnően alkalmas. Aki kicsit jobban felszerelt, drágább gépet szeretne, annak a Fujitsu-Siemens táskagépét érdemes szemügyre venni. A felső kategóriában a jól felszerelt Asus L8400C és a rendkívül kényelmesen használható Dell Latitude 800C viszi el a pálmát.

Simon Zoltán
hactor@rio.hu

A teszthez szükséges dekódereket, faxmodemeket, adaptereket, csatlakozó kártyákat, drót nélküli összeköttetést biztosító eszközöket és más felszereléseket a BaSys Kft biztosította részünkre.

Házi hálózat két géppel

Érdemes jóban lenni szomszédainkkal...

A történet úgy kezdődött, hogy váratlanul kaptam mintegy 60 méternyi UTP-kábelt. Mivel már előzőleg is felmerült, hogy össze kellene kötni szomszédom számítógépét az enyémmel, belevágtunk a hálózatépítésbe. Nem ment minden elsőre, de a leírások összevadászása és áttanulmányozása után ma már a két gép igazi minihálózatot alkot. Lássuk, hogyan készült.

A hagyományos hálózathoz való kábel mellé mindenekelőtt be kellett szerezni egy-egy hálózati kártyát, és néhány apróbb kiegészítőt. A választás egy 10/100 Mbit/sec-os, RTL8139c-chipes, PCI kártyára esett, amelyen volt UTP-csatlakozó. Még két UTP-csatlakozó kellett, valamint ajánlatosnak tartottunk beszerezni egy-egy törésgátló gumit is.

Mindez együtt fejenként kb. 3500 forintba került. Ha a kábelt is nekünk kellett volna megvenni, az összeg a duplája lett volna, mert a két gép majdnem 60 méterre van egymástól. A kártya beépítése nem jelentett gondot, mindketten saját kezűleg szereltük össze a gépeket. A csatlakozódugók és a kábel szerelése sem volt nehéz, mert a leírásból meg lehetett tudni, hogy milyen sorrendben kell a vezetékeket a kivezetésekhez illeszteni. (A leírás megtalálható a CD-mellékleten is.) A sorrend beállítása után készen volt a kábel, összekötöttük vele a két gépet.

Kapcsolatépítés

Ezután következett a lényeg, a hálózat felélesztése, de előbb szóljunk a két gép paramétereiről is. Az enyém CyrixMII, 200 MHz-es processzorral, 32 MB RAM-mal és 1,6 GB-os merevlemezzel, amelyen két operációs rendszer osztozik: Win98 és Linux. A gépnek a lizard.home.hu nevet adtam, Windows és Linux alól egyaránt ezt használja. Mivel egyik gép sincs az internetre kötve, az IP-szám tetszőleges tartományból származhatott volna, de több leírás is a 192.168.x.x tartományt ajánlja, mert az fenn van tartva a helyi hálózatok számára (RFC 1918). Gépem IP-címe így 192.168.57.200 lett.

A szomszéd gépe is hasonló teljesítményű, AMD K5-150 MHz-es processzorral, 128 MB RAM-mal, CD-íróval és 8 GB-os merevlemezzel, de azon csak Win98 oprendszer van. A gép neve iguana.home.hu lett (szintén gyík...), IP-száma pedig 192.168.57.254.

A kapcsolatfelvétel Windows platformon viszonylag egyszerűen ment, a kábel szerelése és az első élő kapcsolat között kevesebb mint egy óra telt el. Mindez úgy, hogy egyikünknek sem volt gyakorlati tapasztalata a hálózatépítésben.

A Win98 rendes telepítésekor automatikusan megtörténik a hálózat telepítése is, akár kéri az ember, akár nem. Indításkor a Windows automatikusan felismeri az új hardvert, és telepíteni akarja az illesztőprogramot, amely a kártya mellé adott floppyn található. A windowsos verzión kívül számos más operációs rendszerre is van megfelelő driver, többek között OS/2-re, FreeBSD-re, Linuxra, Novell NetWare-re stb.

A telepítés után windowsos szokás szerint újraindul a gép, frissíti a rendszerfájlokat, és innen kezdve már megvan a lehetőség a hálózat felélesztésére. Az Asztalra kikerül a Hálózatok ikon, amelyre a jobb egérgombbal rákattintva, és a menüből a Tulajdonságok pontot kiválasztva, elvégezhetjük a beállításokat a hálózaton. Ha még semmi nincs az ablakban, akkor először a csatolót kell installálni a Hozzáadás gomb segítségével. A Csatoló/Hozzáadás menüpont alatt kiválasztjuk a megfelelő hardver-illesztőprogramot a listából. Minden változtatás után újra kell indítani a rendszert.

A csatoló telepítése után lehet Ügyfelet és protokollt telepíteni. A Microsoft/Microsoft Network ügyfelet választottuk, illetve a Microsoft/TCP/IP protokollt. Egyes játékokhoz szükség lehet még az IPX/SPX-kompatibilis protokollra is. Egyszerűbb rögtön a fájl- és nyomtatómegosztást is bejelölni, mert akkor kevesebbszer kell újraindítani a gépet. A könyvtárak és a meghajtók megosztásának megváltoztatása egyszerűbb, az Intézőben jobb klikk a mappa ikonjára, és a megjelenő menüből kiválasztható a Megosztás... párbeszédpanel. Itt is értelemszerű a kitöltés. Az IP-szám megadása a TCP/IP Tulajdonságok ablakában található. Ha mindkét gép windowsos, akkor elég az automatikus IP-címmegállapítást választani, ha valami miatt inkább fix IP-számokat szeretnénk, azokat is itt lehet beírni.

Mindezeket elvégezve és a gépet újraindítva, már él is is a hálózat. El tudjuk érni egymás megosztott erőforrásait, és ha teljes megosztást választottunk, akkor írhatunk is egymás lemezeire, megosztott nyomtató esetén pedig nyomtatni tudunk a másik oldalon. Mivel egyre több a hálózatos játék, érdemes néhányat ezek közül is kipróbálni. Ezek beállítása nagyon sokféle, mindenkinek az adott játéknak megfelelően kell megoldani.

Linux a minihálón

A gépemen lévő Linux disztribúció SuSE 6.4-es, 2.2.19-es kernellel. Mivel a Linux eleve hálózatos oprendszer, a hálózat beállítása egyszerű volt, a SuSE-hoz tartozó yast program segítségével gyakorlailag minden elvégezhető egy helyen. Más disztribúciókhoz is tartoznak hasznos beállítóprogramok, ilyen például a linuxconf.

Ahhoz, hogy a rendszer egyáltalán felismerje a hozzá tartozó hálózati kártyát, kernelt kell fordítani, vagy ha a gyári kernellel használjuk a Linuxot, akkor be kell tölteni a megfelelő modult, lehetőleg induláskor. A kernelfordítás sem olyan nehéz, mint első hallásra vagy látásra tűnik, és ha elakadunk, csaknem minden ponton kaphatunk segítséget.

Az, hogy a hálózati kártya driverét fixen a kernelbe fordítjuk, vagy külön modulként készítjük el, ízlés dolga, én jobban szeretem, ha a kernel kisebb, és a szükséges dolgokat a megfelelő időben be tudom tölteni. Így ha valami miatt nem akarom, hogy mások is hoz-

záférjenek a géphez, meg lehet oldani a hálózat eltávolítását.

A hálózat beállítására is a yast rendszeradminisztrációs programot használtam, amelynek segítségével könnyen és gyorsan el lehet végezni a beállításokat. Először természetesen a kártyát kell felismertetni a géppel, ezért a *Rendszeradminisztráció / Hardver integrálása a rendszerbe / Hálózati eszköz konfigurálása* menüpont alatt beállítottam a megfelelő hálózati és eszköztípust. A hálózat további beállítása a *Rendszeradminisztráció / Hálózat konfigurálása* alatt történik. Itt lehet beállítani például a rendszerinduláskor betöltendő hálózati programokat, vagy a gép nevét is.

Persze a beállított programokat telepíteni is kell, ha még nem tettük volna meg. Ez legegyszerűbben szintén a yasttal oldható meg, a *Választ / telepít csomagokat / Konfiguráció készítése / változtatása* pontnál. A hálózattal kapcsolatos programok az n sorozat alatt találhatók meg. Továbbá jó, ha fenn van például a telnet program, amely az alaprendszer (a sorozat) nkitb csomagjában érhető el.

A hálózat ellenőrzésére legegyszerűbb módszer a pingelés. A hálózat telepítése sikeres volt, ha a

```
ping localhost
```

parancsra valami hasonló kimenetet kapunk:

```
PING localhost (127.0.0.1):
56 data bytes

64 bytes from 127.0.0.1:
icmp_seq=0 ttl=255 time=0.000 ms

64 bytes from 127.0.0.1:
icmp_seq=1 ttl=255 time=0.000 ms

64 bytes from 127.0.0.1:
icmp_seq=2 ttl=255 time=0.000 ms
```

A program futását a Ctrl+C megnyomásával állíthatjuk le, ekkor egy statisztikát kapunk az eredményekről.

Az /etc/hosts fájlba be kell írni a túloldali gép nevét és IP-számát, ha azt el akarjuk érni. Hogy a túloldalon működik-e a hálózat, szintén a pinggel ellenőrizhetjük, egyszerűen be kell írni: ping [gépnév] vagy ping [IP-szám] az /etc/hosts fájlnak megfelelően. Ha él a kapcsolat, a program kimenete hasonló a fentiekhez, tehát jön visszajelzés. Ha nem él, akkor az első sornál megáll, és a Ctrl+C lenyomása után 100%-os csomagvesztést ír ki.

Miután sikerült életre kelteni a hálót, következhet a használatbavétel és az erőforrások megosztása. Ha a másik gép windowsos, akkor erre a Samba a legalkalmasabb, amit szintén telepíteni kell Linuxra. Ekkor Windows alatt WINS kiszolgálónak kell beállítani a linuxos gép IP-címét. Linux alatt pedig meg kell adni, hogy induláskor automatikusan elinduljon az SMB kiszolgáló is, különben kézzel, utólag kell elindítani az smbd és az nmbd démonokat. Nagyon hasznos program az smbclient, mert ezzel sok információt megtudhatunk a windowsos gépről, az -L kapcsolóval például lekérdezhetjük a megosztott erőforrások listáját, az -M gépnév kapcsolóval szöveges üzenetet küldhetünk, ha a túloldalon fut a winpopup, amely az alaprendszer része. Ezután jöhet a windowsos könyvtárak mountolása, amelyre az smbmount parancsot használjuk.

```
smbmount
//win_megosztási_név/megosztott_könyvt
ár_neve /helyi_csatolási_pont -P
jelszó
```

Lehetőség van az smbmount használata helyett a mount -t smbfs használatára is, gyakorlatilag ez is az smbmountot hívja meg. Az /etc/smb.conf fájlban találjuk a samba globális beállításait, amivel többek között a megosztott erőforrásokhoz való hozzáférést is lehet szabályozni. Ennek részletes leírása meghaladja e cikk kereteit, de megtalálható a Samba című magyar nyelvű könyvben, amelynek elektronikus változata ingyenesen letölthető a http://php.adatnet.hu/html/kossuth/zip/Samba.zip címről, de az Új Alaplap mostani CD-mellékletén is megtalálható.

Windows alól a linuxos gép erőforrásai elérhetők telnet vagy ssh programokkal. Ezekből is van rengeteg, különböző kényelmi szolgáltatásokkal felvértezve. A Windows alaprendszer is tartalmaz egyet (meglepő módon telnet néven), ennek szolgáltatásai azonban elég szűkre szabottak. A PuTTY már sokkal kezelhetőbb, mert a telnet protokoll mellett az egyre elterjedtebb és biztonságosabb ssh-t is ismeri, ehhez természetesen Linux oldalon fent kell lennie egy ssh-szervernek (például OpenSSH).

A Windows erőforrásainak hálózaton keresztüli kihasználására is vannak eszközök, de ezek egy részét a vírusirtók nem kedvelik (Back Orifice), és a Windows eleve egyfelhasználós. A VNC (Virtual Network Computing) mindkét irányba működik, akár távoli rendszerirányításra is használható, és mindkét rendszerre van futtatható változata. Előnye a Back Orifice-szal szemben, hogy ezt nem lehet titokban feltenni, illetve letiltható a távvezérlés, tehát biztonságosabb.

Üzenetváltás

A hálózat legkézenfekvőbb szolgáltatása üzenetek eljuttatása egyik végponttól a másikig. Az üzenet lehet egyszerű írott szöveg, hang, vagy akár kép is. A szöveg és a hang átvitelére az YTalk nagyszerű lehetőség, ha megelégszünk a CB-szerű kommunikációs modellel, tehát hogy amíg az egyik fél beszél, addig a másik néma. A szöveg is chatszerűen megy át, tehát a begépelt szöveget az Enter lenyomásával küldhetjük át. Ha szeretnénk, hogy beírás közben a túloldalon rögtön megjelenjen a szöveg, találunk Windows platformra is talkklienseket, ezek közül néhány alkalmas a Linux alatt futó talkprogramokkal való kapcsolatra, ilyen például a TalkR.

Rendszerközi talk esetén a Linuxban egy dolgot át kell írni. Alapesetben a talk a 217-es portot használja az in.talkd démonnal. A TalkR és az ntalk-kompatibilis programok az 518-as porton keresztül küldik és fogadják a csomagokat. Az /etc/inetd.conf fájlban a talk sornál az in.talkd-t ki kell cserélni in.ntalkd-re. Linuxok közötti kommunikációra a talk program használható, ez a hálózati pogramokkal együtt települ. Alapesetben karakteres felületen működik, de léteznek grafikus megjelenítésűek is.

Kép és hang átviteléhez a freewebfone jól használható program, van windowsos és linuxos változata is, és ezek együttműködnek egymással, attól függetlenül, hogy ki melyik oprendszert használja. Természetesen a hang átviteléhez mikrofonra és hangkártyára, a kép átviteléhez pedig kamerára van szükség. Kamera hiányában a képátvitel minőségéről nincs tapasztalatom.

Amint a fentiekből látható, két gép hálózati összekötése házilag is megoldható, méghozzá nem is túl nagy költséggel. Így az is elérhető, hogy bizonyos hardvereszközöket és szoftvereket ne kelljen mindkét géphez beszerezni és telepíteni (nyomtató, szkenner, CD-író stb.). A házi hálózatépítésbe mindenki nyugodtan belevághat, ha már rakott össze gépet — és az működött is utána.

Nagy Gábor
ngabor@dragon.klte.hu

ALAPLAPCSERE!

Költözéskor sok minden előkerül. De az is kiderül, ha valami nem kerül elő. Nekünk például két korábbi lapszámunk tartalékkészletét sikerült figyelmetlenségből nullára lefogyasztani. Arra senkit nem akarunk rábeszélni, hogy a kedvünkért megbontson egy sorozatot, de arra igen, hogy ha talál feleslegessé vált példányt az

1998. júniusi és az 1998. szeptemberi

számból, akkor küldje el (vagy hozza be) nekünk bármelyiket vagy mindkettőt, akár CD-melléklet nélkül is, és mi postafordultával küldünk (vagy a helyszínen adunk) mindegyikért cserébe egy tetszőleges másik (friss vagy régebbi) számot az Új Alaplapból.

Új címünk: 1539 Budapest, Városligeti fasor 25-27.
(A Bajza utca sarkánál, a Fasori Evangélikus Gimnázium szomszédságában lévő irodaépület.)

Tanuljunk meg tanulni!

A fiatalok kevés dologgal tudják jobban megalapozni jövőjüket, mint azzal, hogy megtanulnak tanulni. Ma már azonban szinte mindannyian egész életünkön át folyamatosan tanulunk, és felnőtt korban sem késő elsajátítani a hatékony tanulás módszereit. Aki kedvetlenül, ambíció nélkül tanul, azt sok kudarc éri.

Bíró András egyetemi oktató sok év alatt, saját pedagógiai tapasztalataira is támaszkodva állította össze az eredményes tanuláshoz hozzásegítő művét. A régi bevált módszerek mellett felsorakoztatja a legújabbakat is, amelyek kiállták a gyakorlat próbáját. A több mint 100 jótanács és módszer felöleli mindazt, ami fontos lehet az általános iskolától az egyetemig, és az utána következő tanulásban is.

Bárki sikeresebb lehet az ismeretszerzésben, ha megvan benne a tanulás képessége, ha alkalmazni tudja a megfelelő tanulási módszereket, ha tisztában van a tanulási sikerek és kudarcok lelki tényezőivel, ha javítani akarja gondolkodásmódját és a memóriáját.

A floppyn terjesztett anyag lehetőséget ad szövegszerkesztővel történő válogatásra, új módszerek betoldására, saját „testreszabott" tanulásmódszertan kialakítására.

A „Tanuljunk meg tanulni!" floppy ára: 500 Ft.
Megrendelhető az Új Alaplap szerkesztőségében:

Telefon: 322-4417 Fax: 351-8015
E-mail: alaplap@mail.datanet.hu
1539 Budapest, Városligeti fasor 25-27.

Fokozatos váltás

A Novell technológiai fejlesztésének iránya

A Novell kapcsán a legtöbb szakmabelinek elsőre ma is a helyi hálózatok működtetése és a NetWare operációs rendszer jut eszébe, bár a cégnél jelentős szerkezetváltozás történt. Előtérbe lépett a hálózatkezelő címtár, illetve az aköré csoportosuló többféle alkalmazás, és a „One Net" elnevezésű fejlesztési koncepció. Az irányváltást szolgálták az utóbbi időben végrehajtott cégvásárlások is, melyek egyike talán a Novell eddigi legnagyobb beruházása.

Az elsősorban hálózati szolgáltatásokkal, menedzsment szintű szaktanácsadással, rendszerintegrációval foglalkozó Cambridge Technology Partners legutóbbi nagy akvizíciója nyomán a Novell vezetése is átalakult, és a felvásárolt cég korábbi vezetője, Jack Messman került a Novell elnök-vezérigazgatói posztjára. Sokkal inkább technológiai jellegű volt viszont a Novell ez év elején lebonyolított másik akciója: a bekebelezett Novetrix korábban is a Novell címtárszolgáltatásán alapuló fejlesztésekkel foglalkozott.

A Novetrix dolgozta ki például a DeFrame technológiát, amellyel webböngészőn keresztül megjeleníthető a windowsos terminálszerverek képernyője. A DeFrame bekerült a heterogén hálózatok használatára szánt Novell OnDemand Services 1.5-be is, és ennek révén NDS-en alapuló hálózati szolgáltatásként lehet összefogni a különböző helyekről beérkező alkalmazások elérésére irányuló kéréseket. Külön modulokkal alkalmazásszolgáltatási tevékenységek levezénylésére is képes, egyedi felhasználókhoz kötött nyilvántartásai alapján történhet a számlázás. Jelenleg persze még sokkal nagyobb a jelentősége a céges hálózatokon belüli alkalmazáselosztásnak. Itt természetesen nem az egyes szoftverek használatára kirótt fizetés az elsődleges szempont, bár a telephelyek közti elszámolásnál ennek is lehet szerepe. A felhasználó oldaláról a már említett címtár-integráció azt is jelenti, hogy böngészős felületen biztonsággal hozzáférhet a személyére szabott „webtartalomhoz", ami egyúttal az alkalmazások felhasználói felületét is jelenti.

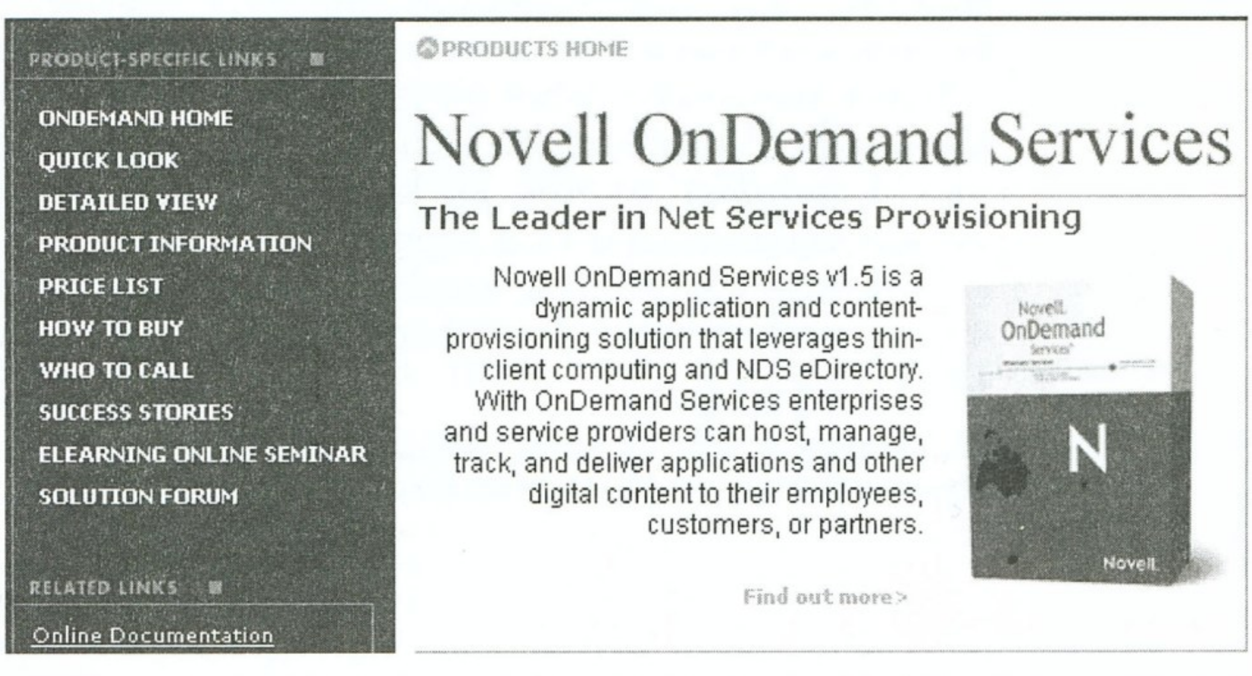
Az OnDemand Services jelentős támogatást nyújt az ún. vékony kliensek használatához. Ez részint egyfajta beruházásvédelem — a korábban beszerzett PC-k további használatának biztosítása —, részint a távoli munkahelyen lehetőség van az irodai alkalmazások azonos munkakörnyezetben történő elérésére. A böngészőkön kívül más hozzáférési módokat is támogat, tehát alkalmazkodni lehet az adott környezethez, a rendelkezésre álló sávszélességhez stb. A háttérben pedig az NDS, illetve az eDirectory biztosítja a személyes beállítások és jogosultsági viszonyok „fejben tartását", továbbá a távoli bejelentkező azonosítását is.

Az OnDemand Services a hasonló funkciókat ellátó más rendszerek integrált használata érdekében a 32 bites alkalmazások DeFrame-en keresztüli elérése mellett támogatja a Citrix Independent Computing Architecture (ICA), illetve a Microsoft Remote Desktop Protocol (RDP) érvényesülését. Ezáltal az NDS által nyújtott felhasználói nyilvántartás azokban a hálózatokban is használható, amelyeket a Citrix MetaFrame, illetve a Microsoft TerminalServer termékeivel vagy vegyesen telepítettek. A Novell OnDemand Services használatakor a 32 bites windowsos alkalmazások elérésére lehetőség van a ZENworks for Desktops 3-mal integrált módon is. A távoli munkaállomásra paraméterezhető az adott alkalmazásnak igény (és lehetőség) szerinti telepítése, illetve a terminálon keresztüli elérés. Ez egyúttal védi az alkalmazásokat egyes állományok véletlen törlése ellen is.

Amennyiben a gép képességei lehetővé teszik, az alkalmazás a helyi munkaállomás memóriájában fut, ami mentéskor és a helyi perifériák elérésében egyaránt előny. Az OnDemand Services ugyanis alapállapotban támogatja a helyi perifériákat, és ha például nyomtatni szeretnénk, a kész dokumentumnak nem kell kétszer végigutaznia a hálózaton a helyi nyomtatóig, illetve nem kerül az mondjuk a pár száz kilométerre lévő szerver melletti nyomtatóra. A szerveren ennek a szolgáltatásnak a megvalósításához Novell NetWare 5.1 Service Pack 2 frissítőcsomaggal ellátott operációs rendszernek kell lennie.

Tekintettel arra, hogy a Novell a heterogén hálózatok mögöttes technológiájának fejlesztését vette célba, lényeges kérdés lehet, hogy az említett lehetőségek miként vehetők igénybe. Az adminisztráció már most megvalósítható a Java motoron futó ConsolOne segítségével, így az eleve alkalmas a platformfüggetlen használatra. Az NDS-en keresztül elérhető adatok és más rendszerparaméterek ugyancsak elérhetők a Novell portálszolgáltatásán keresztül — erről lapunk egy korábbi számában részletesebben is szóltunk. Információim szerint pedig a közeljövőben az eddig csak a ZENworksből elérhető funkciók is bekerülnek a böngészők ablakába.

Simay Endre István

Sircam-járvány

Egy gonosztevő, aki ad az etikettre

A Sircam féregvírus 2001. július 17-én bukkant fel, és egy hónapon át a mi levelesládánkba is majdnem minden nap érkezett 1-2 példány belőle. Igen gyorsan elterjedt, mert a Sircam viszonylag kis mérete (137 216 bájt) ellenére nagyon ügyes jószág, házon belül a Windows hálózatmegosztásán keresztül is terjed, a levelezőrendszereken való terjedésének menedzseléséhez pedig saját SMTP rutint tartalmaz.

Az internetes levelezőrendszereken lefutott már néhány nagy járvány (Melissa, Loveletter stb.), melyekből okulni kellett volna. Elvben a Sircam esetében is elegendő a pszichológiai védekezés: „ne nyiss meg semmilyen gyanús fájlt, amíg nem tisztázod szokatlanságának okát", ennek ellenére a valószínűleg mexikói vírusműhelyben készült Sircam meglepően rövid idő alatt beterítette az egész világot.

A Windows hálózati megosztáson keresztül pillanatok alatt át tud lépni egyik gépről a másikra. Egyenrangú gépekből álló tesztrendszeren egy percen belüli fertőzési sebességet mértünk. Ehhez azonban olyan beállítási baki is kell, mint a merevlemez gyökérkönyvtárának teljes jogú megosztása.

Amint azt az index.hu biztonságtechnikai fórumának (Törzsasztal /Kiástuk a csatbárdot) „munkatársai" feltérképezték, a Sircam beírja a kódjába az utolsó sikeres fertőzés adatait is, képes korrigálni kódja CRC-jét és az EXE-t.

A legtöbb bosszúságot a Sircam terjedési taktikája okozza. A gépen lévő .DOC, .XLS és .ZIP fájlokról készít listát, annak alapján véletlenszerűen felkap egy dokumentumot, amelyet a terjedéshez álcaként használ, a fájl első részében helyezve el magát, az eredeti fájlnév és a kiterjesztés mögé pedig hozzáfűzve egy második kiterjesztést is (.BAT, .COM, .EXE, LNK vagy .PIF). Ezt a fájlt csatolja leveleihez, melyeket szétküldözget a windowsos címtárban (Windows Address Book) talált címekre. Emellett igyekszik címeket gyűjteni az internetes állományok átmeneti könyvtárából is. Ez a terjedés tehát már nem „Outlook-függő".

A Sircam szabályos kis levelet ír, tehát ad az udvariasságra, az etikettre. A Subject mezőbe beírja a csatolt fájl nevét (kiterjesztések nélkül!), az üzenetet pedig variálja. A küldő rendszertől függően lesz az egész levél spanyol vagy angol nyelvű, a megszólítás és az elköszönés fix sorai közé pedig beilleszti négy rövid sablonmondata közül az egyiket. A hozzánk érkező levelek többnyire a következőképpen szóltak:

```
Hi! How are you?

I send you this file in order to
have your advice

See you later. Thanks
```

A lelepleződésnek sok esetben már a levél elolvasásakor meg kellene történnie, mert ha a feladó és a címzett egyaránt magyar, akkor meglehetősen szokatlan az angol szöveg. Az első ilyen küldeményt látva sok emberben az óvatlan kíváncsiság kerekedik felül, megnyitva a dokumentumot, és abban a pillanatban lefut a fájlban elhelyezett EXE kód.

„Melléktermékként" megjelenik ugyan maga a dokumentum is, és a címzett látja, hogy valami nem stimmel, mert azt aligha neki szánták, de közben a Sircam a háttérben már lebonyolította első hadműveleteit:

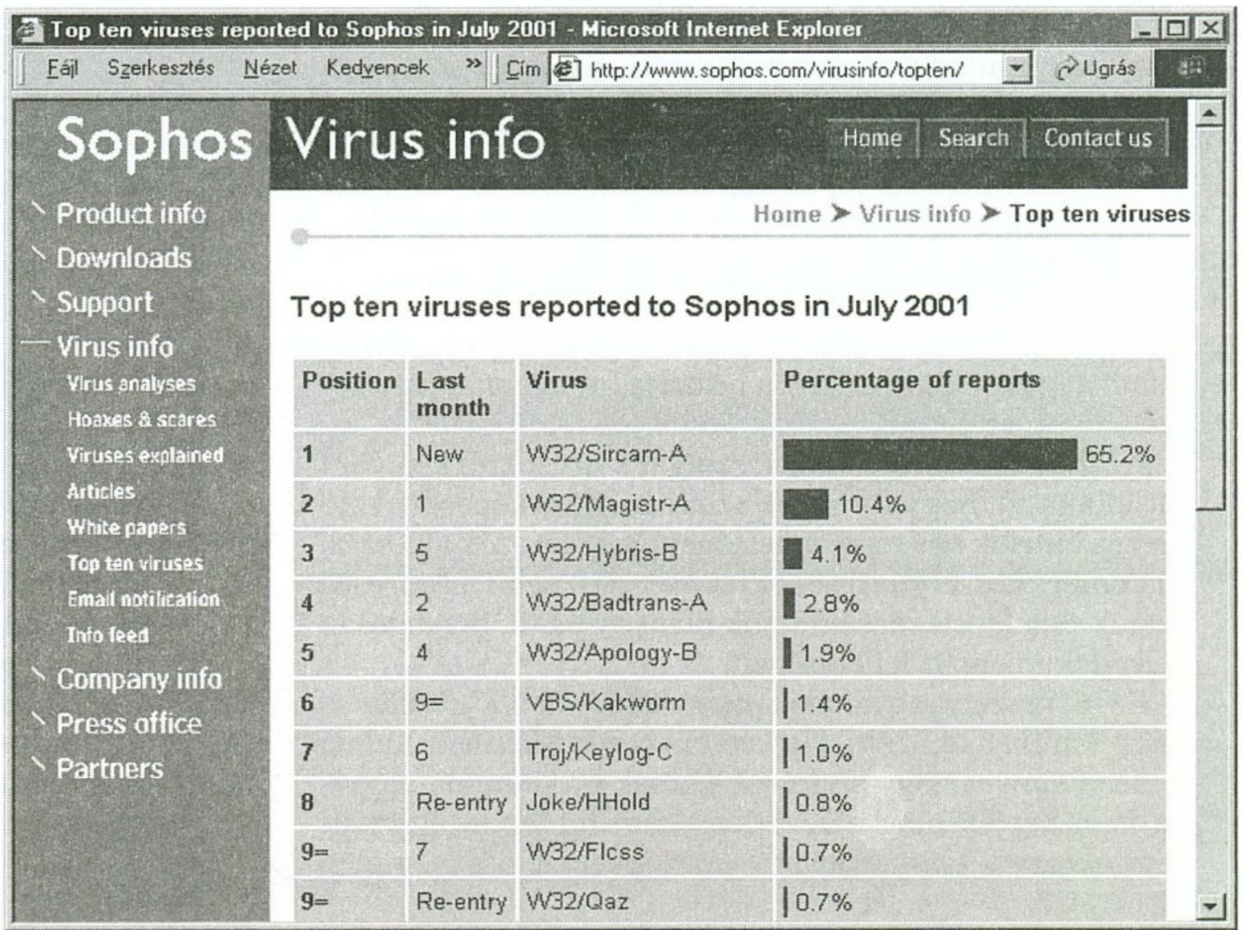
1. Sirc32.exe néven bemásolja magát a RECYCLED könyvtárba, és a Registryben az alapértelmezett EXE indulókulcsot úgy írja át, hogy a féregvírus egyik példánya mindig működésbe lépjen, ha a gépen elindítanak egy EXE fájlt. (NTFS fájlrendszerben ezt a manővert nem tudja megcsinálni.)

2. Scam32.exe néven bemásolja magát a SYSTEM könyvtárba, majd ennek a fájlnak is készít egy meghajtóprogram jellegű indítókulcsot a Registryben, hogy minden windowsos működési szakaszban (session) elinduljon.

3. Rundll32.exe néven néven bemásolja magát a WINDOWS könyvtárba, az ott eredetileg ezen a néven szereplő fájlt pedig átnevezi Run32.exe nevűre. (Ez a példány csak akkor jön létre, ha a gép hálózati fájlmegosztáson keresztül fertőződött meg.)

4. ScMx32.exe néven is elhelyezi egyik példányát a WINDOWS könyvtárba, de csak 33 esetből egy alkalommal, viszont ilyenkor még egy példányt készít magáról „Microsoft Internet Office.exe" néven a felhasználó személyes indítókönyvtárában.

5. A hálózaton keresztül megfertőzött gépen átírja az autoexec.bat fájlt,

Position	Last month	Virus	Percentage of reports
1	New	W32/Sircam-A	65.2%
2	1	W32/Magistr-A	10.4%
3	5	W32/Hybris-B	4.1%
4	2	W32/Badtrans-A	2.8%
5	4	W32/Apology-B	1.9%
6	9=	VBS/Kakworm	1.4%
7	6	Troj/Keylog-C	1.0%
8	Re-entry	Joke/HHold	0.8%
9=	7	W32/Flcss	0.7%
9=	Re-entry	W32/Qaz	0.7%

hogy a következő rendszerindításkor biztosan lefusson.

6. A Registryben végrehajt olyan módosításokat, amelyek további terjedését és romboló rutinjának október 16-ára időzített működését szolgálják.

A rombolás nem minden esetben következik be, hanem bizonyos műveletekhez kapcsolt valószínűségi paraméterek alapján (1:33 és 1:20 arányban). A legsúlyosabb a C: meghajtón lévő állományok és könyvtárak törlése. A másik kellemetlen hatás, hogy ugyancsak valószínűségi alapon létrehoz egy sircam.sys nevű fájlt, amelyet azután egy kijelölt szöveggel mindaddig töltöget amíg a winchester teljesen be nem telik.

Az indiszkrét fájlküldözgetésből is adódhatott sok kínos helyzet, hiszen csak a hozzánk befutott 20-30 dokumentumban is bőven voltak tanulmányok, előterjesztések, tagsági névsorok, és kívülállókra nem tartozó más anyagok. Az október 16-i aktivizálódásig viszont még bőven van idő a takarításra. Legjobb, ha valamelyik vírusirtót vesszük igénybe. A manuális eljárás

elég macerás. Akit érdekel a téma, a legalaposabb leírást mi a Symantec weblapján találtuk (http://www.sarc.com/avcenter/venc/data/w32.sircam.worm@mm.html).

Sem az e-mail címek terjesztési felhasználása, sem a szövegfájlok EXE-vel való megfejelése nem új módszer (már elég régi DOS-os programok is használtak hasonló trükköt arra, hogy képeket és szövegeket automatikusan megjelenítsenek), de ezt a kettőt a Sircam igen hatékonyan kombinálta.

Simay Endre István

„Vadkacsa" vadvírusországban

A nyár folyamán ismét felbukkantak azok a sablonlevelek, amelyek vírusveszélyre figyelmeztetik a címzettet. Ezúttal a SULFNBK „vírusra" mint óriási veszélyforrásra. Talán mondani sem kell, hogy ez a hír is blöff, „kacsa", vaklárma. Közeli rokonságban áll a „Buddylist" és a „Win a holiday" levelekkel.

A módszer nem túl eredeti, de mindig akadnak, akiket meg lehet vele téveszteni, mert jó érzékkel alapoz az emberi hiszékenységre. A recept egyszerű: végy egy lehetőleg ismeretlen és veszélyesen hangzó vírusnevet. Állítsd azt, hogy egyetlen víruskereső sem ismeri. Lódítsd hozzá, hogy minden eddiginél veszélyesebb, és hogy valamelyik neves cégtől kaptad a figyelmeztetést. Egy-két szakkifejezés, és az ismert vállalatok neve alapján bizonyosan lesznek, akik hitelesnek fogadják el a hírt.

Mindez tulajdonképpen felfogható egy reklámkampány részének is. A hírverést maga a célcsoport végzi el. Óriási ötlet. Nem is kerül pénzbe a hirdetés, mindent a „vevők" fizetnek, mármint azok, akik vevők az ilyesmire.

Az ilyen kacsák táptalajául szolgál a vírusokról kialakult misztikus hit, hogy a vírusok szinte bármire képesek. Való igaz: a vírusok egy része tehetséges programozók alkotása, és komoly veszélyforrások, ki tudják használni az oprendszerek és a levelezőprogramok hiányosságait, hivatalosan nem dokumentált lehetőségeit.

Ez a veszély egyáltalán nem lebecsülendő, eddig is nagy károkat okozott. Ugyanakkor mindenkinek tudnia kellene annyit, hogy a vírusok is csak programok, vagyis ha nem kapják meg a vezérlést, nem futnak le, így kárt sem okoznak. Önmagában a vírus jelenléte a gépen még nem jár károkozással. Csak ha valamilyen módon aktiváljuk. Ezt a lépést kell elkerülni, és a helyzetet józanul mérlegelni. Ennek ellenére magam tapasztaltam, hogy a vírusfertőzés hatására sokan pánikba esnek, és azonnal újraformázzák lemezüket az összes adattal együtt, hogy a vírustól minden áron megszabaduljanak. Csak hát ez túl nagy ár. Sokkal nagyobb kárt okoztak, mintha az egyébként inaktív, de még aktív állapotban sem túl veszélyes vírust szép nyugodtan kitakarították volna a lemezről. Ennyit a mítoszokról.

A SULFNBK „vírusra" figyelmeztető levélben azonban van valami, ami megkülönbözteti a hasonló beugratásoktól: a kettős átverés, amelyből a második nem is olyan ártatlan. Magát a levelet szerkesztették meg úgy, hogy annak kellemetlen következményei legyenek, mindenfajta külső program nélkül. A levél ugyanis azt állítja, hogy a Windows könyvtárban lévő SULFNBK.EXE leradírozza az adatokat a gépről, ezért célszerű idejében megszabadulni tőle.

Valójában ez a megrágalmazott szegény SULFNBK .EXE csak egy rendszerállomány, amelynek hiányában az operációs rendszer sem működik tökéletesen. Mivel a fájlt a figyelmeztetés hatására maga a félrevezetett felhasználó maga törli le, a levél útnak indítója programozás nélkül éri el azt, amit egyébként csak vírus vagy más kártékony program megírásával tudott volna. Azzal sem kell vesződnie, hogy a vírust a levelezőrendszerrel összekapcsolja, mert a továbbítást maguk a címzettek önként végrehajtják.

Izápy Balázs
info@piksys.hu

Szabóolló a merevlemezhez

A kelléktár frissítése: Partition Magic és Norton Ghost

Ahhoz, hogy a PC-ken használt operációs rendszerek és alkalmazások között nagyobb rendet tudjunk tartani, célszerű a merevlemezen partíciókat kialakítani, még ha a teljes területet „egy kézben" is lehetne tartani. Más érvek is szólnak a több partíció mellett. Ilyen például a mindenkori menekülésre alkalmas külön DOS-partíció célszerűsége, vagy többféle operációs rendszer használatának lehetősége.

Miként a számítógépes programok közös jellemzője a helyigény, a számítógépet használók többségének közös jellemzője, hogy utólag mindent sokkal ésszerűbben meg tudnának csinálni. Bizonyára sokan vannak olyanok, akikben csak gépük hosszabb ideig történő használata során alakul ki, hogyan lenne érdemes kialakítani merevlemezük szerkezetét, logikai felépítését. Ennek a „lépcsőházi bölcsességnek" a realizálására szolgálnak a particionáló programok. Az fdisk nevét még a DOS tette ismertté, de van ilyen nevű fájl Linux platformon is. Közös vonásuk, hogy igazán biztonságosan csak üres lemezen használhatók, mert az utólagos beavatkozásnak vannak bizonyos veszélyei.

A problémák halmozottan jelentkezhetnek, ha különböző fájlrendszereket érintő beavatkozást szeretnénk lehetőleg egy menetben elvégezni. Ezért jutottak nagy szerephez azok a segédprogramok, amelyek ilyen feladatok elvégzésekor minimálisra csökkentik az adatvesztés kockázatát.

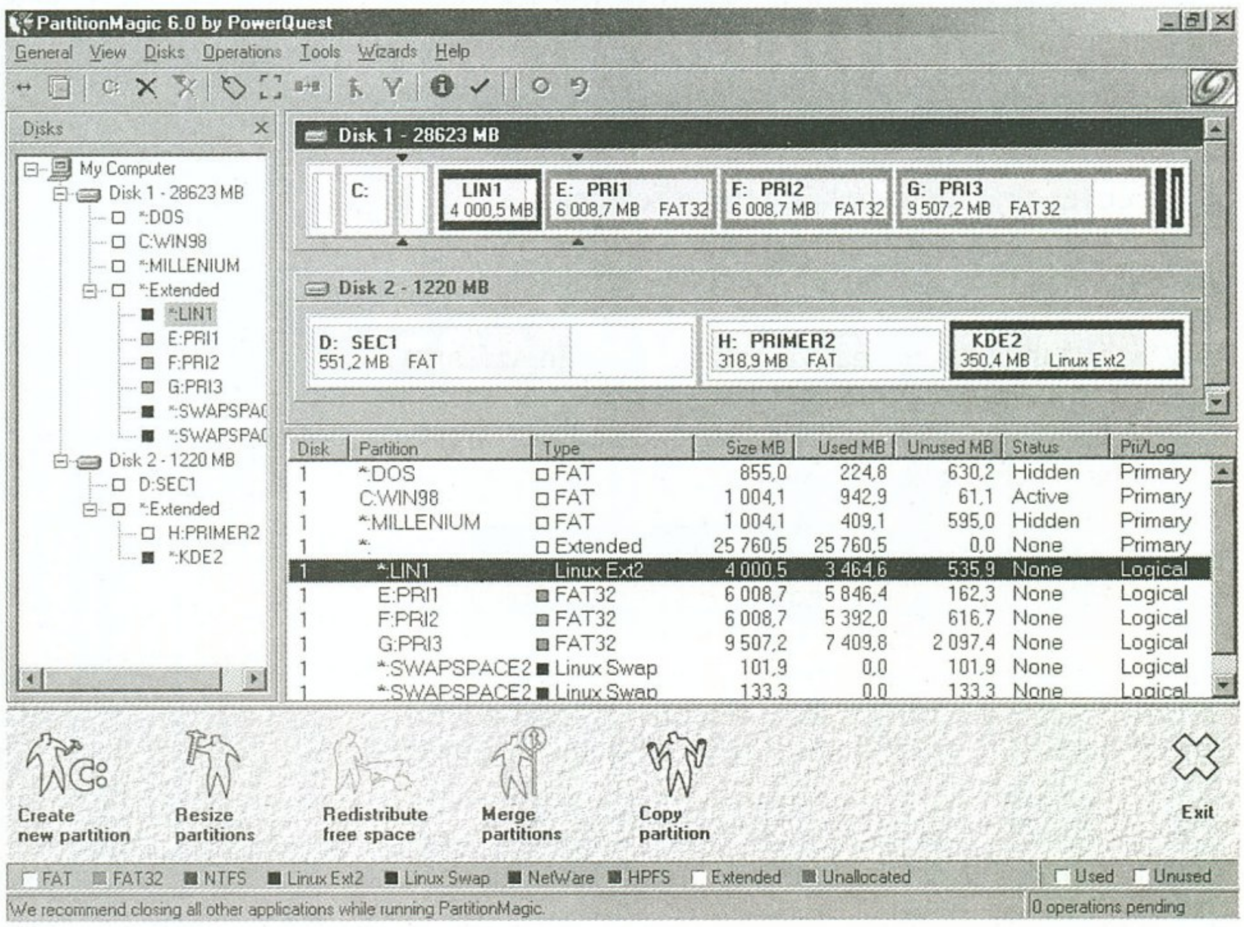
A Partition Magic előző verziójával már foglalkoztunk lapunkban, és annak legújabb, 6-os verziójában figyelemre méltó új képességek is vannak. Használatát kényelmesebbé tették, például a rendszerben használt több merevlemez a kezelőfelületen egymás alatt látszik. Az egérkattintások számának csökkentésén túl ez egyben azt is jelenti, hogy a felhasználó folyamatosan maga előtt lát egy áttekintő térképet, miközben tervezi az új tagolást. Tervezi, mert a korábbi verziókhoz hasonlóan két lépésre bontották a rendszer átalakítási tervének összeállítását, és az így elkészült forgatókönyv végrehajtását. Ez pedig igen jótékony tulajdonság, mert a dekoratív grafikus külső továbbra is veszélyes műveleteket rejt, tehát okvetlenül megfogadandó tanács, hogy ilyen beavatkozások előtt készítsünk mentést a merevlemezről. A kritikus állományokról mindenképpen, de ha tehetjük, akkor az egész partícióról. (Ez utóbbihoz a Partition Magic fejlesztője, a PowerQuest is ad segédletet, de erre később még külön visszatérünk.)

A kényelmi funkciók bővülésénél is fontosabb, hogy a Partition Magic új verziója kezelni tudja a Windows 2000 aktuálisan legújabb fájlrendszerét, amely az NT-k vonulatába tartozó NTFS rendszer mutációja. A korábban támogatott fájlrendszerek létrehozásának és átalakításának lehetősége is megmaradt, de a DOS-os, FAT32-es (Windows 9x) vagy EXT2-es (Linux) partíción végezhető műveletek a programot korábban használóknak nem számítanak újdonságnak.

A Partition Magic legnagyobb „varázslata" az, hogy nemcsak az üres lemezen, hanem később, „fájlokkal terhelten" is módunkban áll a merevlemez logikai szerkezetét átalakítani. Mégpedig elég rugalmasan, mert többféle megoldást is választhatunk. Amikor például a 32 bites Windowson futó alkalmazáscsomagot használjuk, az kihasználja a Windows grafikus képességeit. Ilyenkor persze többnyire csak a rendelésfelvétel zajlik le Windows alatt, majd a program közli, hogy DOS-menetben végrehajtja a tényleges változtatást, ezért a műveleti hatékonyságból nem sokat veszítünk, ha ezt a módot választjuk. Néhány esetben nincs is más választásunk. Ha pedig linuxos gépen szeretnénk valamit módosítani, a megoldást a windowsos telepítéskor elkészített két floppy hordozza, azokon van rajta a DOS-os Partition Magic.

Ezek a floppyk a telepítő CD birtokában a korábbi verziónál Linux alatt is elkészíthetők, és probléma nélkül használhatók voltak.

A floppyról induló rendszer felismeri az egeret, és egy szintén jól használható grafikus felületen jelentkezik. Ha azonban a merevlemez elején kialakítottunk egy DOS-partíciót, gyorsabb megoldás, ha az indítófloppykra szánt anyagot bemásoljuk erre a partícióra. Ilyenkor

azonban az egérkezelésről és a DOS elindításáról magunknak kell gondoskodnunk.

Az említett DOS-os partícióra kerülhet fel a Partition Magickel együtt adott bootmenedzser (BootMagic) legújabb verziójának DOS alá készült változata is, egyúttal a kezelőprogram helyét is meghatározva, mert maga a multiboot rendszer fizikailag a többiek előtt található a merevlemezen. Erről egy linuxos rendszer DOS-os felültelepítésekor gyorsan meggyőződhetünk, mert előfordulhat, hogy újraparticionálás után is csak egy „LI" feliratnál kötünk ki, és a rendszerindulás elmarad. Kisegíthet bennünket a DOS fdisk programja, amely az /MBR kapcsolóval indítva képes gyógyítani ezt a tünetet: a masterbootot lecseréli a saját rendszerével összhangban lévő verzióra.

Noha az elsődleges partícióra telepített Linux felülírása során a fenti eset előfordulhat, a Partition Magic kényelmesen és rugalmasan használható. Nem véletlen, hogy már korábbi verzióival a rendszergazdák eszközkészletének de facto szabványos darabjává vált. Feltéve persze, hogy valaki olyan rendszert felügyel, amelynek gépein időnként szükségessé válnak ilyen módosítások. Márpedig ennek kiváltója lehet egy egyszerű merevlemezcsere is.

Egy új merevlemez „berendezése" során az egyik legegyszerűbb megoldás kialakítani egy partíciót (akár az fdiskkel), és arra rátenni egy minimális rendszert, meg egyszerűen felmásolni a korábbi merevlemez tartalmát. Aki már csinált ilyet egy nagyobb merevlemez különböző méretű partícióival, vagy a Windows 98 jelenlétében, az aligha fogja vitatni, hogy ez a megoldás nem az igazi. Elegánsabb és hatékonyabb az egyes partíciókból, esetleg a teljes merevlemezből archív példányt, egyfajta tükröt (image) készíteni, majd ebből klónozni az újat. Ilyenkor azonban gondot okozhat, ha a partíciók mérete az eredetivel azonos, vagy ha a partíciókat érintő bejegyzések nem felelnek meg a valóságnak. Segíthet viszont a Partition Magic, amellyel a kisebb partíciókat „felhúzhatjuk" a kívánt méretre, a bejegyzési anomáliákat pedig kiküszöbölhetjük.

Szükség van tehát olyan segédprogramra, amely képes a merevlemeztükör előállítására. A PowerQuest kínálatában erre a célra szolgál a Drive Image v4. Telepítése nem igényel nagy lemezterületet, működéséhez viszont valós DOS üzemmód szükséges. Ezt Windows 9x esetén oly módon éri el, hogy újraindítja a rendszert DOS módban, más esetekben pedig marad a floppyról történő külső rendszerindítás. Bár Linux platformon nem fut, de linuxos partíciók mentésére is alkalmas. A merevlemezre írt image-fájl kezeléséhez, böngészéséhez 32 bites windowsos alkalmazás a Drive Image File Editor, amely azonban nem támogatja az így tartalékba tett Linux-partíció megtekintését, és ha nagyon erősködünk, akkor hibaüzenetet kapunk.

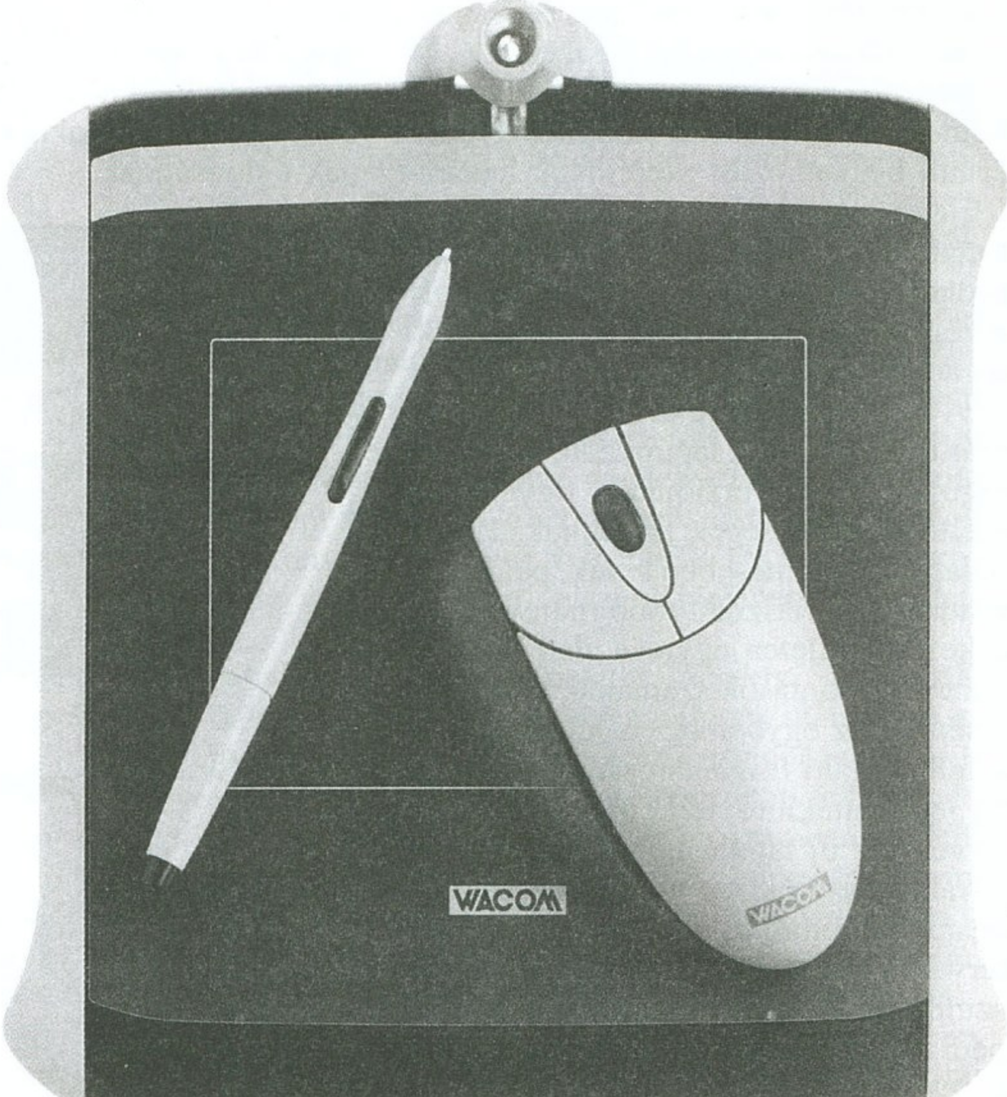
Ez utóbbi tulajdonsága miatt kétségtelenül hátrányban van azonos funkciójú konkurensével, a Norton Ghost programmal szemben. A Ghost futtatásához Windows 9x esetén nem szükséges újraindítani a gépet, ha nem a telepítésére használt, vagy a swap-fájlt is tartalmazó partíciót akarjuk becsomagolni. Bár hozzá kell tenni, hogy a Ghost használata is biztonságosabb a Windowsból kilépve. Az image-fájlok kezelésében azonban mindenképpen a Ghost az ügyesebb, a GhostExplorer probléma nélkül kezeli 32 bites Windowson a linuxos partíció mentéseit, azokból nyugodtan kimásolhatunk állományokat, és akár be is másolhatunk oda újakat.

A fentiek miatt a rendszergazdák eszközkészletébe a Partition Magic mellé kiegészítőként inkább javasolható a Norton Ghost.

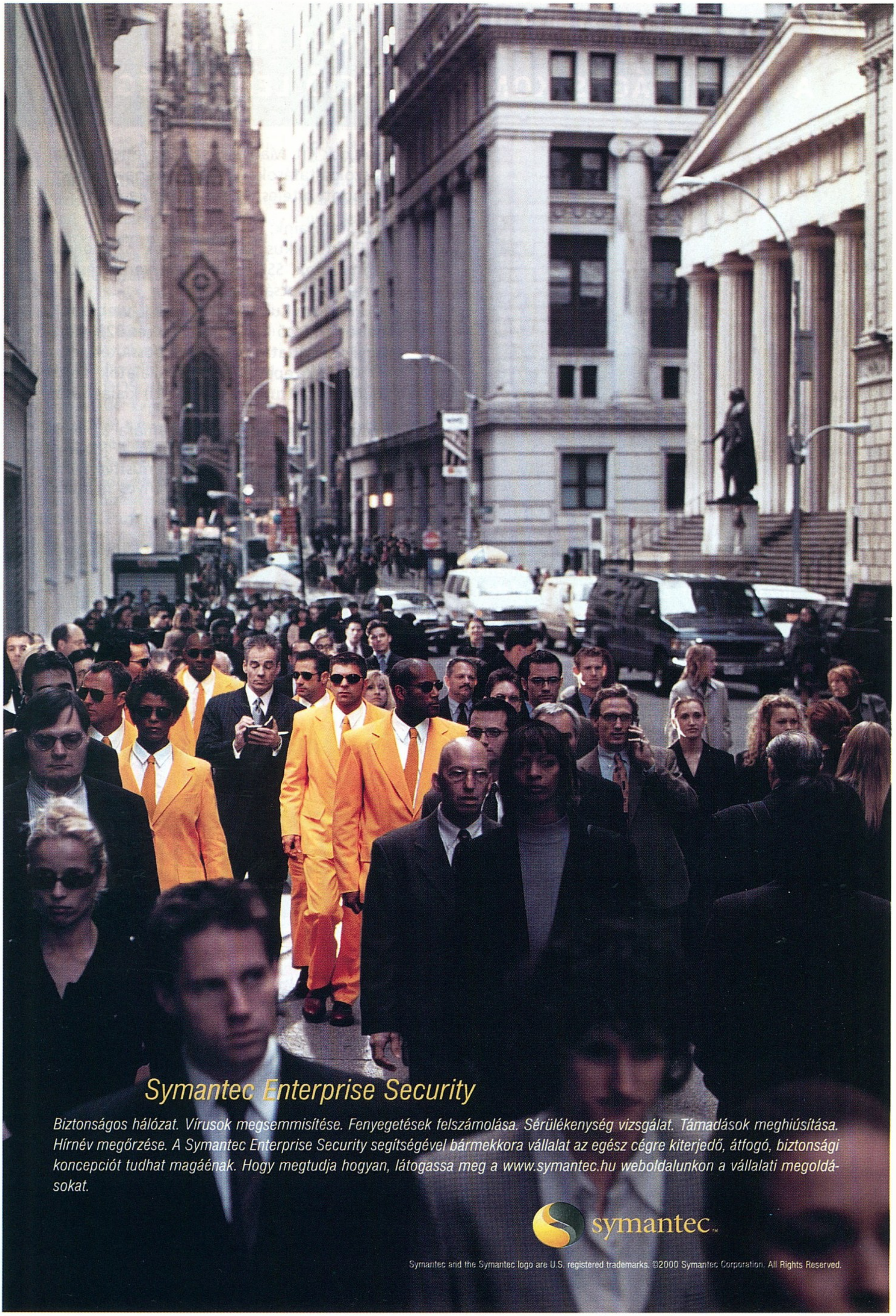
Simay Endre István

Codra — a Wacom partnere

A grafikus kezelői felület uralkodóvá tette az egérkezelést, de azt bárki tapasztalhatja, hogy bizonyos feladatokhoz az egér kissé ügyetlen jószág. Különösen olyankor lenne szükség jobban kézreálló, finomabban irányítható eszközre, amikor nagyobb szerepet kap az ügyesség, a rajzkészség, a pixelek egyenkénti manipulálása. Az ilyen célokra kifejlesztett tollak és tabletek (digitalizáló táblák) használata sokáig megmaradt egyes professzionális alkalmazások, a CAD/CAM és más igényes grafikai munkák környezetében.

Az egyik legjelentősebb tabletfejlesztő, a Wacom ugyanakkor széles skálán készít ilyen termékeket, az egyszerűbb feladatoktól a profi alkalmazások szintjéig. A Wacom tabletjeinek magyarországi forgalmazására kötött megállapodást 2001. augusztusában a Codra Kft. A PC, Macintosh és Unix környezetben egyaránt használható eszközök legtöbbjének dobozában a toll mellett találunk egeret is, amelyet ugyanazon a táblán lehet mozgatni. A többplatformos alkalmazásnál figyelembe kell venni a szükséges kezelőprogramokat is. USB-s eszközök esetében például az SGI Unixára elkészült a szükséges meghajtóprogram, Linuxon azonban még van „hiányérzetünk". A tabletek használatának fő platformja viszont továbbra is a Mac, és onnan az igényes grafikai alkalmazásokat elsősorban Windowsra ültetik át. Ha majd lesz rá igény, feltehetően a linuxos közösség is egyre több saját tabletkezelő programot készít majd.

Symantec Enterprise Security
Biztonságos hálózat. Vírusok megsemmisítése. Fenyegetések felszámolása. Sérülékenység vizsgálat. Támadások meghiúsítása. Hírnév megőrzése. A Symantec Enterprise Security segítségével bármekkora vállalat az egész cégre kiterjedő, átfogó, biztonsági koncepciót tudhat magáénak. Hogy megtudja hogyan, látogassa meg a www.symantec.hu weboldalunkon a vállalati megoldásokat.
symantec.
Symantec and the Symantec logo are U.S. registered trademarks. ©2000 Symantec Corporation. All Rights Reserved.

Hazai térkép a weben

A külföldi számítógépes térképek általában nem ábrázolják elég részletesen Magyarország területét, ezért a hazai fejlesztőkre vár a feladat, hogy ezt megoldják. Ilyen vállalkozás a Webigen által készített térkép is, amely egyelőre elsősorban útinformatikai funkciót tölt be, és szervere a MOL internetes rendszerében kapott helyet (http://www.mol.hu/molmap/). A teljes kiépítettségű rendszernek szerepe lesz majd a címkeresésben és az útvonaltervezésben is.

Fejlesztési verseny

Az alkalmazásfejlesztési pályázatok népszerűségének alapja, hogy a platformokat és a keretrendszereket legjobban a rájuk írt alkalmazások tudják „eladni", a fejlesztők pedig ezen az úton tehetik magukat ismertebbé. A Novell alkalmazásfejlesztési versenye még tart, a Compaq–Oracle páros által kiírt pályázaton viszont már eredményt hirdettek. Összesen 10 hazai szoftverfejlesztő cég kapott támogatást, ami ebben az esetben Compaq AlphaServer hardvert, Compaq és Oracle licenceket és más szolgáltatásokat tartalmaz.

Digitális Canon profiknak

A Canon PowerShot G2 új digitális fényképezőgép a tükörreflexesekhez hasonló felépítésű, képfelbontása 4 millió pixel, és a professzionális fotózási igények kielégítésére is alkalmas. Optikája nagy felbontású, 3-szoros optikai zoom. A gép új digitális jelfeldolgozóval (DSP) és RGB szűrővel van felszerelve, alkalmas a veszteségmentes RAW képfelvételre, és zársebessége nagyobb a korábbiakénál. A 12 felvételi mód között szerepel az automatikus exponálás, a zársebességprioritás, a rekeszprioritás, a teljesen kézi beállítás stb. A vezérlés magában foglalja a Canon EOS D30 csúcsmodellből ismert expozíciós hisztogramot, amelyen ellenőrizhető a megvilágítás helyessége: a gép kimutatja az esetleges alul- vagy túlexponáltságot, így a beállítások rögtön helyesbíthetők. Az 1 GB-os memóriájú Compact Flash Type II kártya több száz kép tárolására elegendő. A felvételek USB csatlakozón keresztül tölthetők be a számítógépre. A PowerShot G2 csomagját PC és Mac platformos képkezelő szoftverek egészítik ki (például Adobe Photoshop LE).

ADSL egyre több helyen

Nemcsak a hazai internetezés körülményei, hanem a távközlési tarifák is folyamatosan változnak. Az ISDN és újabban az ADSL alapú kapcsolatok arányának növekedése „leszivárog" a lakossági internetezés irányába is. A fővárosban újabb központok válnak alkalmassá az ADSL szolgáltatás biztosítására, emellett az Axelero (korábban Matávnet) Győrött és Zalaegerszegen is megkezdte nagy sebességű, aszimmetrikus kapcsolaton alapuló internetes szolgáltatását.

Linux — nagy cégeknek is

A szoftveres letöltések egyik központjaként ismert Freshmeat webhelyen (http://freshmeat.net/articles/view/269/) megjelent tanulmányában Christopher Browne megállapítja, hogy a nagy cégek gazdaságos szoftverparkjának kialakításában is sokat segíthet a Linux. Külön foglalkozik a kisvállalkozások linuxos szoftvereivel, és külön a nagyvállalati programokkal, mely utóbbiak között olyanok is megtalálhatók, mint az SAP. A helyzetelemzés végén a téma más webhelyeken elérhető feldolgozásairól gazdag hivatkozási listát közölnek.

LinuxWorld elismerés az IBM-nek

A legutóbbi LinuxWorld rendezvényen „A kiállítás legjobbja" díjat kapta meg a közepes méretű vállalkozásoknak kínált IBM eServer iSeries integrált üzleti szerver. (Az újratervezett nagygép, az IBM eServer z900 az előző LinuxWorld alkalmából már elnyerte a legjobb rendszernek járó elismerést.) A mostani rendezvényen Daniel Frye, az IBM Linux Technology Center igazgatója vihette haza a nyílt forráskódú fejlesztés alapos ismeretét megkövetelő „Golden Penguin" vetélkedő díját is. Az IBM Linux Technology Centerben több mint 200 ember dolgozik, akik közvetlen kapcsolatot tartanak a linuxos fejlesztést végző szakmai

közösséggel. Az IBM jelenleg a teljes eServer termékvonalon támogatja a Linuxot, a nagygépekre jellemző megbízhatóságot és biztonságot nyújtva, és lehetővé téve a Linux natív futtatását logikai partíciókon. Egyetlen iSeries szerveren akár 31 külön Linux partíció is futhat, ami vonzó alternatíva a költséges, teljesítményigényes szerverfarmokkal szemben.

Hálózatvédő VelociRaptor

A Symantec elkészítette VelociRaptor nevű tűzfalának és virtuális magánhálózati (VPN) alkalmazásának legújabb változatait. A VelociRaptor hardver és szoftver kombinációján alapuló megoldás, amelynek 500-as modellje 50 csomópontig tudja ellátni a hálózat védelmét, a 700-as modell korlátlan csomópontszámmal rendelkezik a T3-as sebességkategóriában (44,7 Mbit/sec), az 1000-es pedig korlátlan csomópontszám mellett a gyorsethernet (100 Mbit/sec) sebességfokozatú hálózatok védelmét szolgálja. Maga a készülék kis helyet foglal el, egyszerűen üzembe helyezhető, működése távolról is felügyelhető. A Network Magazine a tűzfalak kategóriájában idén az Év terméke kitüntetést ítélte neki. A VelociRaptor az adatforgalom szűrése mellett integrálja az alkalmazás szintű proxykat, hálózati analízist végez, és az átjáró biztonsági architektúrájába beilleszkedő adatfelügyeleti eljárásrendszert is tartalmaz.

Hewlett-(Com)Packard

Lapzárta után érkezett a hír, hogy egyesül az informatikai ipar két hatalmas vállalata, a Hewlett-Packard és a Compaq. A Hewlett-Packard 25 milliárd dolláros részvénytranzakció keretében felvásárolja a Compaqot. Az összevont cég a világ második legnagyobb informatikai vállalataként évi 87 milliárd dolláros forgalmával szorosan felzárkózik az első helyen álló IBM mögé. Az új vezérigazgató a HP-t jelenleg is irányító Carly Fiorina lesz, az igazgatóság elnöke pedig a Compaq elnök-vezérigazgatója, Michael Capellas. Az egyesülés egyik legfontosabb indítékának nevezték, hogy ezzel mérsékelhető az a visszaesés, amely a két céget külön-külön sokkal nagyobb mértékben fenyegetné. A racionalizálás révén évi 2,5 milliárd dollárral alacsonyabb működési költségek érhetők el. Várható 15 ezer ember elbocsátása, túl a már egyébként is tervbe vett, hasonló mértékű leépítéseken. A létrejövő új cég a Hewlett-Packard nevet viseli, és profilja tartalmazza az informatikai termékek és szolgáltatások szinte teljes palettáját. A szakértők most azt találgatják, hogy a két cég tevékenységének összehangolásakor mi élvez majd elsőbbséget, és mi szorul háttérbe vagy szűnik meg teljesen. Sokak szerint az igazi vesztes a Compaq által korábban felvásárolt Digital Equipment termékfejlesztési vonala lesz.

Merre tovább, sakkprogramok?

Kramnyik és Deep Fritz párosmérkőzése előtt

A ChessBase sakkjátszma-adatbázis, 1986-os megjelenése a számítógépes sakkban új korszakot nyitott, és ma már alig akad sakkozó, aki ne ennek segítségével készülne fel mérkőzéseire. A ChessBase szellemi atyja Frederic Friedel, fő programozója pedig Matthias Wüllenweber volt. Az adatbázisba bekerült játszmák száma már három millió közelében jár. A ChessBase műhelyében a kilencvenes évek elején készült Fritz sakkprogram is, amely n agyon gyorsan a világ élvonalába került.

A közelmúltban a ChessBase GmbH meghívására látogatást tettem Hamburgban, hogy a néhány éve német nyelven megjelent „Egy élet mattképei" című könyvemnek a cég által tervezett CD-re vitelét részleteiben megbeszéljük. Ezt az alkalmat arra is felhasználtam, hogy információkat szerezzek a ChessBase, a Fritz és a cég által finanszírozott többi sakkszoftver fejlesztési irányairól.

A programozási csoport vezetője továbbra is Wüllenweber, mellette Matthias Feist, Lutz Nebe és Jeroen Belt számít még törzstagnak. A Fritz fejlesztését viszont másik csoport végzi, Feist is közreműködik benne, de a vezető programozó a holland Frans Morsch, aki a sakkprogramok fejlesztésében két évtizedes tapasztalattal rendelkezik. Morsch a Hegener&Glaser cégnél kezdte tevékenységét, amikor még önálló mikroprocesszorral működő, sakkra specializált sakk-komputerek voltak divatban, és az angol Richard Lang sorra nyerte a világbajnoki címeket a piacot uraló Mephisto gépekkel. Lang később kifejlesztette a PC-re a Genius programot, de Morsch a Fritz programmal túlszárnyalta annak sakktudását. Az idén májusban Leidenben rendezett, kilenc fordulós tornát is Fritz nyerte a Gambit Tiger előtt.

Lapzártánk után a hollandiai Maastrichtban kerül sorra a a 16. mikroszámítógép sakkvilágbajnokság, amelyről legközelebbi számunkban beszámolunk. Az erre történő felkészülésnél is nagyobb erőket mozgósít azonban a ChessBase a Vladimir Kramnyik profi világbajnok és a Fritz program között októberben sorra kerülő páros mérkőzésre, amely mérföldkő lehet a sakkozás történetében.

A számítógépes sakkjátszmák színvonala az elmúlt egy-két esztendőben rendkívüli mértékben emelkedett. Úgy tűnik, hogy a számítógépes sakkprogramok képességeit végre elismerik a nagymesterek, a világranglista élén álló sakkozók is. Persze ebben nem kis szerepet játszottak a sakkversenyek szponzorai, akik a rohamos fejlődés láttán szívesen veszik, hogy az általuk finanszírozott versenyeken sakkprogramok is részt vesznek.

A ChessBase fejlesztőinek törekvése most az, hogy az általuk használt sakkozási környezetet (grafikai megoldásokat, a lépések és hadállások megjelenítését, a kezelés módját stb.) más programozók alkotásainak futtatására is alkalmassá tegyék. Ennek értelme egyrészt a sakkozás számítógépes felületének egységesebbé tétele, másrészt pedig az, hogy így ne kelljen minden programozónak külön-külön megbirkóznia ugyanazokkal a formai és technikai rutinfeladatokkal, ehelyett koncentráljanak inkább a lényegre, a sakktudásra. Így az izraeli Junior program legújabb verzióihoz már Morschék adták a külalakot és a kezelési módot, a háromszoros világbajnok német Shredder program készítői pedig szintén éltek ezzel a lehetőséggel.

Ami a ChessBase „versenylovát", Fritzet, illeti, ma is a három évvel ezelőtt kidolgozott 6. verziót futtatják, kisebb nagyobb korszerűsítésekkel. Nagyobb előrelépést csak a Frankfurtban két évvel ezelőtt nagymesterek ellen sikeresen bemutatkozott Deep Fritz jelentett. Az elnevezés részben utalás Kaszparov 1997. évi amerikai legyőzőjére, az IBM „Deep Blue" gépére, másrészt kifejezi a többprocesszoros hardverkonfiguráción való futtathatóság következtében lehetővé vált nagyobb számítási mélységet. Az elsőt a Siemens Primergy négyprocesszoros gépére tervezték. Utána más programokat is felkészítettek a „deep" futtatásra, általában azonban megelégszenek két processzorral. A Fritz és a Junior „deep" változatának nemrégiben megrendezett, 24 játszmás páros mérkőzésén 12:12 arányú döntetlen született, de a rájátszásban Fritz kerekedett felül.

Egyes feltételezésekkel ellentétben a „Deep Fritz" is a 6-os verzión alapszik, közben persze keményen dolgoznak az új, 7-es változaton. A két vagy több processzoros hardveren történő futtatás igen jól bevált, a számítási feladatok ily módon történő megosztása egyaránt szolgálja a stratégiai és a taktikai elemek további finomítását, növeli a játékerőt. Az emberi sakkozáshoz a játék logikájában és stílusában minden eddiginél jobban közeledő Fritz 7 debütálásának időpontját nem sikerült megtudnom (lehet, hogy abban még maguk a fejlesztők sem teljesen biztosak), nagy szenzáció lenne, ha Kramnyiknak a sakktörténeti jelentőségű októberi összecsapáson egy „ismeretlen" ellenféllel kellene megvívnia a szellemi párbajt.

Lindner László
linchess@elender.hu

Apróhirdetés

aula.online.hu/wp/main.htm
www.egyxegy.hu
www.expressz.hu
www.externet.hu/kereskinal
www.interapro.hu
mobil.naplopok.hu/aprohirdetes
www.origo.hu/apro
www.stop.hu/apronet

Álláshirdetés

www.allasajanlat.hu
www.allascentrum.hu
www.allaskozvetites.hu
www.allaspont.hu
www.cvonline.hu
www.humanlabor.hu
www.job.hu
www.jobline.hu
www.jobpilot.hu
www.jobscout24.hu/Neptun
www.jobuniverse.hu
www.job4smarts.com
www.karrier.hu
www.karrierexpressz.hu
www.solana.hu
www.tavmunkainfo.hu

Általános webhírlap

www.comedia.hu
www.curier.hu
www.eol.hu
www.internetto.hu
www.index.hu
www.korridor.hu
www.mconet.hu
www.megaport.hu
www.mindenkinet.hu
www.mti.hu
www.netkapu.hu
www.netlap.hu
www.origo.matav.hu
www.stop.hu
www.vianovo.hu

Számítástechnikai webhírlap

www.cdgrab.hu
www.hwhunpage.com
www.hwsw.hu
www.pontjo.hu
www.prim-online.com
www.supergamez.hu
www.szamitastechnika.hu
www.szamitogep.hu
www.terminal.hu
www.wap.hu

Gazdasági webhírlap

www.ebroker.hu
www.eco.hu
www.fn.hu
www.napi.hu
www.portfolio.hu
www.quaestor.hu

Tematikus informatikai honlap

www.bsd.hu
www.drivers.hu
www.extra.hu/verebics
www.gnome.hu
www.ini.hu
www.isz.hu
www.kde.hu
www.linux.hu
mobil.hix.com
www.mobilvilag.hu
www.nexus.hu/netjog
www.rio.hu
www.tesztelo.hu
www.vbuster.hu
wigwam.sztaki.hu

Bolt- és árlista

www.acomp.hu
alag3.mfa.kfki.hu/dcsabas/hardware/ceglist.htm
www.amp.hu
www.aspect.hu/arlista/huarlista.htm
www.carrera.hu/friss/ie/index.htm
www.compaqdepo.hu/browse
www.depo.hu
www.fefo.hu/arlista.html
www.hbsz.hu/hln/arak.htm
www.hpshop.hu
www.lightcom.hu/alkatresz.html
www.lord.hu/arlista.html
www2.mikland.hu/arlista
www.ready.hu/kiskerfull.htm#p2
www.rufusz.hu/arlista/teljes.html
pons.sote.hu/~patherz/cegek.html

Szoftverletöltés

www.prim.hu/letoltes
tucows.euroweb.hu
tukor.fabricius.hu
www.xlr8.hu
www.origo.hu/szoftverbazis

Szoftverhonosítás

www.honositomuhely.hu
www.lme.hu/forditas

Könyvtár

www.mek.iif.hu
www.neumann-haz.hu
www.oszk.hu

Oktatás

www.nyelvkalauz.hu

Szótár

www.cab.u-szeged.hu/cgi-bin/szotarK
www.cab.u-szeged.hu/cgi-bin/szotarG
www.inf.elte.hu/~chaos/latin
szotar.sztaki.hu/angol-magyar

Keresőrendszer

altavizsla.origo.hu/katalogus
www.goliat.hu
www.heureka.hu
www.honlaptar.hu
www.hudir.hu
www.kapu.hu

Kezdőoldal, linkgyűjtemény

www.ceoindex.net
e1.hu
www.hirek.hu
www.optimax.hu/linkek/index_b.htm
www.start-hu.com
startlap.com
uzlet.lap.hu
www.webmutato.hu

Szakmai szervezet

www.ivsz.hu
www.njszt.iif.hu

Toplista

www.hungariantop1000.com
www.tipptop.com
top100.isys.hu
www.yahun.hu

Szelídítsünk pingvint (VIII.)

Érvek és ellenérvek

A sorozatban eddig főleg a Red Hat Linux beállításának, testre szabásának konkrét kérdéseit tárgyaltam. Bár a konfigurálás számtalan kérdése még nem került sorra, ebben a részben a gyakorlati kérdéseket félretolva mérlegre teszem a Linux jó és rossz tulajdonságait. A tények felsorakoztatása mellett elmondom szubjektív véleményemet is, és örömmel veszem, ha valakinek kedve támad a vitára.

Tudom, hogy vannak rendszerprogramozók, akik érdeklődése arra a szűk, gyakorlatias ismeretanyagra korlátozódik, ami mindennapi munkájuk elvégzéséhez okvetlenül szükséges. Remélem azonban, hogy a többséget mégis az átfogó tudásra, a széles látószögre törekvők alkotják, akik saját továbbfejlődésük irányát ennek megfelelően határozzák meg. Szeretnék az elfogultság ellen azzal is védekezni, hogy mondanivalómat eleve a Linux mellett és ellen szóló érvek mentén tagolom.

Pro

* Stabilitás

Kezdjük azzal a szemponttal, ami egy hálózati kiszolgálóként üzemelő Linux rendszer „parancsnoka" számára a legfontosabb, a stabilitással. A rendszernek változó terhelés mellett, mindenféle alkalmazási környezetben képesnek kell lennie a 24 órás folyamatos működésre. Leszámítva az alaphardver megrongálódását és egyéb „vis maior" eseményeket, az operációs rendszer magjának nem szabad csődöt mondania semmilyen hatásra, és különösen az alkalmazási szoftverek hibája nem szabad, hogy megzavarja az oprendszer és a fájlrendszer működését.

Egy bevált és jól konfigurált Linux kernel elég stabil, feltételezve természetesen a megfelelő környezetet: a jó hardvert, a szünetmentes tápellátást, a szakszerű felügyeletet. A stabilitásban nem kis szerepe van annak, hogy a kernel fejlesztése egyetlen személy, Linus Torvalds kezében van. (Ez persze hátrányokkal is jár, például késnek az újabb verziók.)

A stabilitás másik forrása a sorozat korábbi részeiben már többször említett strukturált, rétegezett felépítés. Maga a kernel ugyan monolitikus, de az arra épülő részek már többszintűek, jól elhatároltak. Egy X Window alatt futó alkalmazás védelmi hibája nem idézi elő a kernel vagy az X Window leállását, sem pedig a fájlrendszer meghibásodását. Ugyanígy a X Window hibás leállása sem okoz fennakadást a kernel futásában. A sérült, hibás alkalmazások menet közben és minden következmény nélkül eltávolíthatók, a kernel memóriakezelésének köszönhetően a memóriában nem marad nyoma az eltávolított programoknak, nem kell az operációs rendszert újraindítani. A kernel monolitikus jellege ellenére az egyes részek működése össze van hangolva, az eszközmeghajtók, a fájlrendszerek lehetnek akár a kernellel azonos kódban is, mégsem okoznak rendszerösszeomlást.

A Linux stabilitása elsősorban talán mégis a Unixnak köszönhető. A Unix közösség által évtizedek alatt összegyűjtött tapasztalatok, a kialakított szabványok, a kódolási konvenciók, az elkészített és bevált algoritmusok igen megbízható alapot nyújtottak a Linux kidolgozásához. A stabilitást szolgálja az is, hogy a kernel felépítésének elvei a Minixből való kinövése óta sohasem változtak lényegesen, így a hibák bekerülésének esélye is kisebb volt. Egy gigantikus kód átstrukturálása programozói hibák tömegét okozhatja, márpedig a Linux kernel forráskódja 50-60 MB.

* Ingyenesség

A Linux kernelen kívül az oprendszer segédprogramjai és a grafikus héjak is a GNU GPL érvényessége alá tartoznak, azaz szabadon terjeszthetők és felhasználhatók. Ugyanez érvényes a Linuxon futó legtöbb alkalmazásra is. A Linuxot sokáig hátrányosan érintette az az elterjedt vélekedés, hogy egy ingyenes termék bizonyára komolytalan és primitív, vagy ha mégis jó is a program, akkor sem maradhat versenyképes a hatalmas tőkebefektetéssel fejlesztett kereskedelmi szoftverekkel. A gyakorlat azonban bebizonyította, hogy ingyenessége ellenére a Linux igen komoly használati értéket képvisel, és ma már néhány területen (például a webszerverek világában) veszélyeztetheti a nagyok pozícióit.

Az ingyenesség fogalma körül is van némi zűrzavar. Az ingyenes szoftver ugyanis csak azt jelenti, hogy a használati jogért nem kell fizetni. A használat lehetőségének megteremtése azonban óhatatlanul költségekkel jár, amit természetesen annak kell vállalnia, aki a szoftvert használni akarja. Az internetről való letöltés is költségekkel jár (különösen a magyar telefontarifákkal), márpedig egy Linux disztribúció 600-700 MB terjedelmű, és a terjesztés CD-n sem oldható meg teljesen „ingyen". Korábban a számítástechnikai lapok gyakrabban adtak közre teljes disztribúciókat, és ez volt a leginkább költségkímélő hozzáférési mód. A méretnövekedés miatt ez a terjesztési mód háttérbe szorult, megnőtt viszont a hivatalos disztribúciók szerepe. Félreértések elkerülésére, a dobozokba rakott Linux is ingyenes, fizetni a szoftverek (a kernel, a több CD-nyi alkalmazás, a forráskódok) összeállításáért, a Magyarországról ma még ugyan nehezen elérhető terméktámogatásért és tanácsadásért, a nyomtatott dokumentációért, és más többletmunkákért kell... Olyasmiért, amit valaki helyettünk elvégzett. Amelyik cég Linuxot használ, annak a kedvező áron elérhető dobozos disztribúció beszerzése nyilvánvalóan nagyon is megéri.

* Folyamatos fejlődés

Ezt a szempontot a Linux negatívumai között is meg fogjuk említeni, mert a feladat eleve ellentmondásos. Tény, hogy a Linux kernel mindig követi a legújabb hardvereszközök megjelenését, ugyanakkor az esetleg már elavultnak tekinthetők támogatása is megmarad benne. A folyamatos lépéstartás jellemző a grafikus héjakra, az ablak-

kezelőkre is. A KDE fejlesztői immár a 2.2 verzió kiadását tervezik, pedig két éve még a hírét sem nagyon hallhattuk. A Borland Kylix viszont arra példa, hogy a kereskedelmi szoftverek gyártói közül is egyre többen felismerik a Linux jelentőségét. Folyamatos az egyes disztribúciók fejlesztése, igyekeznek azonnal integrálni a kernel, a grafikus felületek és az alkalmazások aktuális verzióit, kidolgozni a felhasználók számára kényelmesebb telepítőket és csomagkezelőket.

* Szerény hardverigény

A legkisebb Linux akár egy 1,44 MB-os floppyn is elfér, ebben még hálózati támogatás és internetelérés is lehet. Akár 386-os processzoron és 4 MB memóriával is futtatható Linux. Természetesen a grafikus környezet ennél jóval többet igényel, de egy egyszerű ablakkezelő elfut 8-16 MB-on. A selejtezésre szánt, már csak néhány ezer forintért eladható számítógépek általában megfelelnek linuxos hálózati szervernek vagy webszervernek. Miközben más operációs rendszerek új verziói általában az aktuális piaci hardverkínálat felső szegmensét igénylik, a legújabb Linux verziók elég széles skálájú hardverparkon működőképesek, kezdve a több éve kifutott szériáktól a legkorszerűbb többprocesszoros gépekig.

* Párhuzamosan

Több felhasználó egyidejű munkája egy otthoni számítógépen általában nem jellemző, hálózati szerverként viszont ez a funkció elengedhetetlen. A Linux a többfelhasználós működéshez biztonságos beléptetési, jogosultság-ellenőrzési és védelmi rendszert használ, ami megfelelő paraméterezés esetén megakadályozza az illetéktelen behatolást.

A Linux multitasking rendszerének sokoldalúsága is egészen imponáló. Egyszerre több konzolon is be lehet jelentkezni (akár azonos, akár más felhasználóként), közben a konzolokon a háttérben futtathatunk programokat, és azok időzített elindítása is lehetséges. A cron démon is előre ütemezetten indíthat alkalmazásokat, szintén a háttérben. X Window-val tetszőleges számú alkalmazást indíthatunk a munkaasztalról, ezek között könnyen kapcsolgathatunk, és válthatunk a grafikus alkalmazások és a szöveges konzolon indított programok között is. Ráadásként több munkaasztal a rendelkezésünkre áll, amelyek mindegyikén további párhuzamosan futó alkalmazások futhatnak. Csak számítógépünk teherbíró képessége a korlát. Hálózatba kapcsolt számítógépen mindezek mellett egy vagy több távoli számítógépre is be lehet jelentkezni, és ott is az elmondottak szerint járhatunk el. Az egymással párhuzamosan futó programok elkülönítve, egymás ellen védve futnak, mint ahogy a kernel is védett minden egyéb programmal szemben. Az egyes programok bármikor megszakíthatók anélkül, hogy ennek negatív kihatása lenne a rendszer egészére.

* Alkalmazáskínálat

Kezdetben gondot okozott, hogy Linux platformon az alkalmazások kínálata nem volt elég nagy. Ma már az alternatív operációs rendszereken futó alkalmazások szinte mindegyikének van linuxos megfelelője.

* Szabad forráskód

A GNU GPL licencű futtatható programokkal együtt azok forráskódja is ingyen és szabadon hozzáférhető. Ez különösen fontos az önképzésben, az oktatásban. A jó minőségű kódokban programozási ötletek, megoldási módok, algoritmusok, sőt stílusok gazdag tárháza található. Lehetőséget ad a kód arra is, hogy az előforduló hibákat magunk kijavítsuk, és ha egy program továbbfejlesztése megszűnik, a forrás birtokában magunk léphetünk a korábbi fejlesztő helyébe, akár önmagunknak megtartva, akár a többi linuxos felhasználóval megosztva.

Ugyanakkor mindig fel kell tudni mérni, hogy mi a kódok módosításának realitása. Ahhoz, hogy egy több ezer, vagy több tízezer soros, C nyelven megírt forráskódban egy hibát kijavítsunk, vagy hogy újabb funkcióval bővítsük az alkalmazást, igen komoly gyakorlatra és nem kevés kitartásra van szükség. Emellett a hibák megtalálásához sok esetben szerencse és intuíció is kell. Hogy a feladat dimenzióit érzékeljük, elég megnéznünk a KDE vagy a QT könyvtárak forráskódjait. Látható, hogy ekkora kódtömeg feltérképezése, javítása vagy bővítése egy egész csapatnak is komoly feladat.

* Grafikus felület

Az X Window már elég régen ott van a Linux kelléktárában. Mivel azonban ezt nem egészítették ki komolyabb ablakkezelők, grafikus felületek és munkaasztalok, a felhasználó sokáig csak szegényes kivitelű, nehézkesen kezelhető felületekkel találkozhatott. Az utóbbi néhány évben végre ablakkezelők és grafikus környezetek széles választéka jelent meg. Sokrétű a konfigurálhatóság, elég esztétikus a kivitel, a grafikus környezet testre szabásához pedig rendelkezésre állnak a témakészletek. A KDE és a Gnome legújabb verziói számtalan szellemes és barátságos megoldással szolgálnak, amelyek többletet jelentenek még más oprendszerek grafikus felületének megoldásaihoz képest is.

* Felhasználhatóság

A Linux operációs rendszer az otthoni használattól a hálózati kliens számítógépeken keresztül a nagy teljesítményű kiszolgálókig mindenütt megállja a helyét. Néhány alkalmazási terület:

Internet: webböngészés, levelezés, ftp-letöltés.

Hálózati kliens: Linux, Unix, Win9x, WinNT.

Grafika: képszerkesztés, rajzolás, 3D képszerkesztés, animáció.

Multimédia: midiszerkesztés, lejátszás, CD, MP3.

Irodai munka: szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentáció, adatbáziskezelés, folyamatábrák, illusztrációk, diagramok.

Hálózati kiszolgáló: Web, proxy, Ftp, NetWare, Samba, Nfs.

Hobbi: játékok, zene stb.

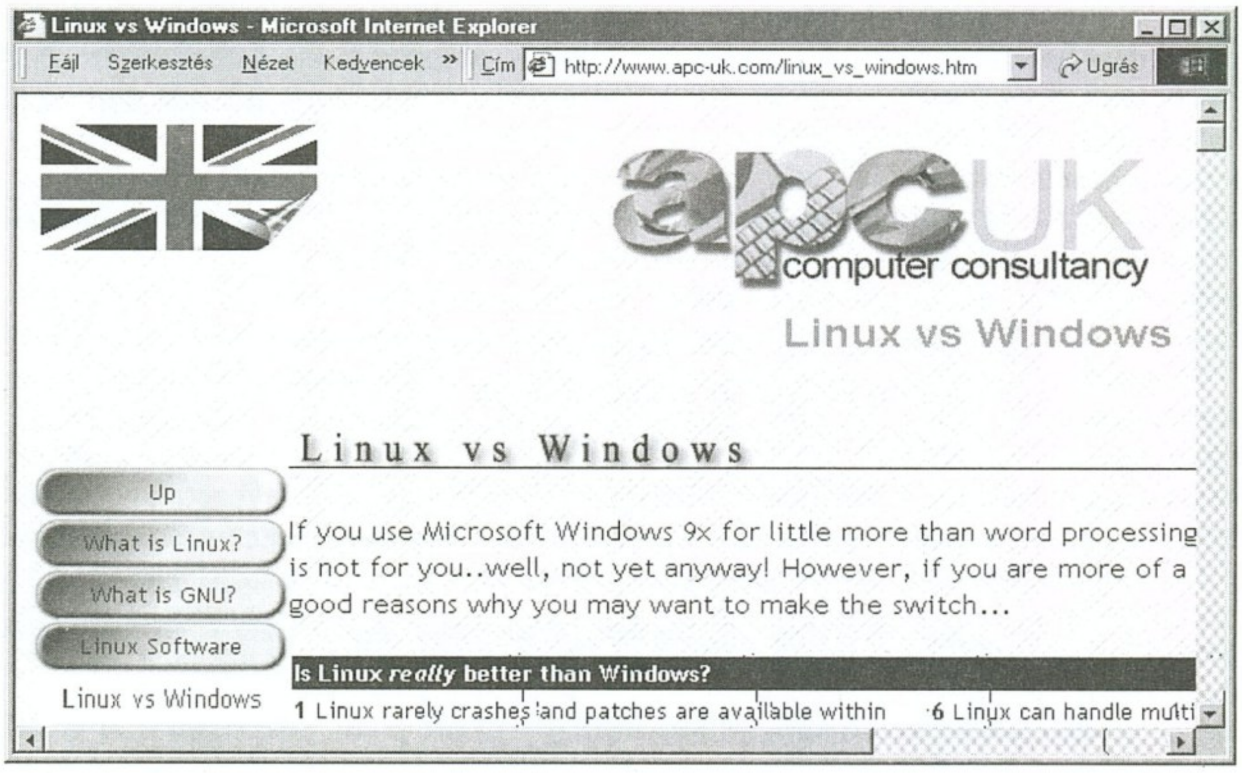
* Szövegfájlok

Erről már volt szó a sorozatban, most csak a teljesség kedvéért említem meg újra. Bonyolult szerkezetű, áttekinthetetlen és hézagosan dokumentált registry és egyéb konfigurációs adatbázisok helyett a Linux egyszerű szövegfájlokat használ a paraméterezéshez, a beállításokhoz. Bár ez a körülmény esetleg arra indíthatja a meggondolatlan felhasználót, hogy elhamarkodottan belejavítgasson azokba, hiszen mindössze egy szövegszerkesztő kell hozzá, mégis úgy gondolom, ez már legyen minden felhasználó saját kockázata.

Egy rendszergazda mindenképpen jobban érezheti magát az áttekinthető, egyszerűen korrigálható konfigurációs szövegfájlok között, mint ott, ahol a zavaró jelenségek (teljesítménycsökkenés, futáshiba stb.) oka a konfigurációs bejegyzések szövevényében nehezen található meg, és a javítása is körülményes. Természetesen a gondos gazdának a Linuxon is alaposan ismernie kell a konfigurációs állományok tartalmát és a módosítás hatásait.

A témához még egy apró megjegyzést. A szövegállományokat a rendszer most minden egyes alkalmazás elindításakor előbb elemzi, majd gépközelivé teszi, és ez elég sok időt vesz igénybe.

Szerintem célszerű lenne minden konfigurációs szövegfájl mellett tartani egy előre lefordított állományt is, amely a szöveg módosításakor automatikusan aktualizálódna, induláskor pedig azonnal „munkaképes" lenne. A Python használ is ilyen módszert moduljainak a kezeléséhez. Ha egy modul forrása megváltozik, vagy a forráshoz még nincs előfordított állomány, a Python elkészíti azt, az interpreter pedig már ezeket a gyorsabban feldolgozható állományokat használja. Módszerük azért szimpatikus, mert megőrzi az olvashatóságot és a könnyű szerkeszthetőséget, ugyanakkor az indítás sokkal gyorsabban lezajlik.

Kontra

* Állandó változás

Amit a pozitív tulajdonságok felsorolásánál folyamatos fejlődésnek titultunk, azt az árnyékos oldalon állandó változásként könyveljük el. Ugyanannak a dolognak a két oldaláról van szó. Az állandó változás a Linux minden rétegét érinti, a kerneltől kezdve a rendszerprogramokon át a grafikus felületekig és alkalmazásokig. A disztribúciók is elég sűrűn jelentetnek meg új változatot és javítócsomagokat. Aki kezdeti lelkesedésében igyekszik a változásokat naprakészen követni, az hamarosan rájön, hogy rendszerét nem érdemes minden egyes újdonsággal aktualizálni, különösen így, hogy az állandó változtatás igen sok időt és energiát emészt fel.

Minden számítógépes rendszer működtetésének (akár oprendszer, akár alkalmazás) van bizonyos „beállási ideje". Ebben az időszakban jönnek elő azok a hibák, amelyeket okvetlenül ki kell javítani, ekkor alakítjuk át a konfigurációt, hogy a funkciókat a korábban megszokott módon tudjunk használni, ekkor szokunk rá az új funkciókra stb. A beállási idő után már rutinosan, „energiatakarékosan" tudjuk használni a szoftvert. Ha viszont a verzióváltások rövidebb idő alatt zajlanak le, mint amennyi a „beálláshoz" szükséges, akkor soha nem jutunk el a hatékony felhasználáshoz. Ehelyett állandóan frissíteni, javítani, konfigurálni és tesztelni fogunk.

Bár az ember vonzódik a változatossághoz, az újdonsághoz, a hatékony munka érdekében célszerű a verzióváltások közül esetleg többet is kihagyni. A felhasználónak érdeke, hogy egy jól beállított, bevált szoftvert minél tovább használhasson. Hogy itt elsősorban nem is az anyagiakról van szó, hanem inkább a szellemi ráfordításokkal való takarékoskodásról (az időnkről, az idegrendszerünkről), arra legjobb példa éppen a Linux, amely ingyenes.

Ezt a folyamatot tovább bonyolítja az, hogy „minden mindennel összefügg". Bár a Linux rétegezett, moduláris felépítésű, a dinamikus rutinkönyvtárak szerintem a szükségesnél nagyobb mértékű összekapcsolást hoznak létre az egyes szintek között. Ezért történhet meg, hogy szándékunk szerint csak egy új KOffice-t szeretnénk a gépre telepíteni, emiatt azonban frissítenünk kell a KDE-t, a QT könyvtárakat, a rendszerkönyvtárakat... Akkor pedig már ott tartunk, hogy érdemes az általunk használt Linux disztribúció verziófrissítését is elvégezni, végül pedig kernelt fordítani.

* Hibák

Az interneten a Linux és a Windows hívei között zajló — néhol igen heves — vitákat olvasgatva sajnos azt tapasztalhatjuk, hogy mindkét tábor nagyon elfogult az általa pártolt operációs rendszerrel kapcsolatban. Pedig tudomásul kell venni, hogy a Linuxban is vannak hibák, különösen az új disztribúciókban és alkalmazásokban.

Ha napi munkánk során „élesben" használjuk a Linuxot, de nem akarunk lemondani a gyakori frissítésről sem, el kell kerülni, hogy a hibák nagy kárt okozzanak. Ajánlatos például két vagy több partícióra telepített külön Linux rendszereket használni. Amelyiken dolgozunk, azon futhat a már beállt, jól konfigurált rendszer, a másik partíción pedig kísérletezhetünk. Ha sikerül az új változatot sokoldalúan letesztelni és beállítani, akkor lehet váltani, az addigi kísérleti terep átminősülhet „munkagéppé". Így sokkal nagyobb biztonságban érezhetjük magunkat.

A hibák kijavításának útja egyelőre kétségtelenül göröngyös. Nagyon sok webhely létezik, ahol bejelenthetjük az általunk tapasztalt szoftverhibákat. Még visszajelzést is kapunk, hogy észrevételünk eljutott a fejlesztőkhöz. Elolvashatjuk azt is, hogy mások milyen hibákat fedeztek fel. Megoldatlan viszont a korrekciók követése. Nehéz információhoz jutni arról, hogy egyes hibákat át lehet-e hidalni ideiglenes megoldásokkal, vagy várható-e a hiba kijavítása, vagy pedig már meg is történt az. Egy frissítést néha csupán azért töltünk le, mert abban reménykedünk, hogy az általunk jelzett hibát közben kijavították, de ennek megtörténte vagy elmaradása csak a telepítés és próba során derül ki. Saját példám erre a KDE, amelyben egyes ékezetes karakterek megjelenítési hibája több verzióváltást is túlélt. Nagyon jól jönne tehát, ha lenne olyan naplózási rendszer, amely a hibák szintjéig mindent feljegyezve adna korrekt helyzetképet a szoftver állapotáról.

* A bőség zavara

Kezdetben voltak az alternatív parancsértelmezők (bash, ksh, tcsh, ash...). Azután jöttek a Linux disztribúciók, és ma már mintegy fél tucat, szinte egyenértékű készlet létezik. Majd az ablakkezelők és a grafikus felhasználói felületek következtek. Ez persze nem baj, megfelel a Linuxot kormányzó demokratikus elveknek, csakhogy az ember néha elveszettnek, de legalábbis tanácstalannak érzi magát ebben a választékban. Tudom, hogy nem helyes, és nem is lehetne korlátozni a választékot, hiszen éppen ez a Linux lényege, nekem néha mégis úgy tűnik, hogy

felesleges ugyanarra a feladatra négy-öt megoldást készíteni, egyetlen „optimális" helyett. Az igények persze sokfélék, és a szabad szoftver világa soha nem is lehet teljesen uniformizált, de bizony jól jönne, ha ez a linuxos közösség nemcsak programozókból, hanem koordinátorokból, szervezőkből és programtervezőkből is állna.

Hogyan választunk disztribúciót? Kezünkbe kerül egy cikk, egy könyv, egy CD, vagy találkozunk ismerősünkkel, aki ajánl valamit... Magyarán nem elhanyagolható szerepe van a véletlennek. Márpedig ha valamelyik szoftvernél kikötöttünk, nem szívesen váltunk át másikra, de időnk sem lenne a többit kipróbálni, igazán jó elemzéseket és összehasonlításokat pedig nehéz találni. Az alkalmazások készítői gyakran megelégszenek azzal, hogy megírják a programot (persze ez a legfontosabb), de utána nincs gazdája a terjesztésnek, a reklámnak, az ismertetésnek. Azt kellene valahogy megoldani, hogy amikor elkészül valahol egy jó szoftver, akkor ne a véletlen műve legyen, hogy bekerül-e a látókörünkbe. És ez sem spórolás kérdése, hiszen a programok ingyenesek. „Csak" időt és szellemi munkát takarítanánk meg.

* Programozási nehézségek

Felhasználói és rendszergazdai szempontok mellett a programozók oldaláról is illik megvizsgálni a feltételeket. Integritásának védelme érdekében a Linux operációs rendszer a felhasználói alkalmazások számára nem enged meg olyan közvetlen beavatkozásokat, amilyenek például a DOS alatt megvoltak (közvetlen memóriaelérés, hardverközeli programozás), ezért új programozási módszereket kell megtanulnunk és használnunk. Azt is el kell fogadnunk, hogy a programok sebessége elmarad a DOS-ra optimalizáltan elkészített, a hardver lehetőségeit közvetlenül kihasználó programokéhoz képest.

Az is igaz, hogy bár a Linux platformra felkészített programnyelvek száma is gyarapszik, ma még szinte teljesen a C és a C++ uralma jellemzi ezt a fejlesztői környezetet, ezekkel érdemes alaposan megismerkedni, még akkor is, ha nem állnak közel a szívünkhöz. A legnagyobb hiányosságnak azt látom, hogy a linuxos programozáshoz viszonylag kevés az információ.

* Professzionális hardver

A pozitívumok között említettem, hogy a Linux kényelmesen fut egy középkategóriás gépen is, és normál alkalmazás esetén nem kényszerülünk csúcskategóriájú gép beszerzésére. Viszont az is tény, hogy a professzionális munkához a Linux esetében is professzionális hardver szükséges. Egy 133 MHz-es pentiumos gép a kernelfordítással még csak-csak elboldogul, de egy QT könyvtár újrafordításával több óráig is elbíbelődhet. A KDE és a Gnome szintén nehezen használható kisebb teljesítményű számítógéppel. A 64 MB memória elegendő lehet, de ha gyorsan szeretnénk mondjuk a KDE alatt Gimppel dolgozni, akkor legalább 128 MB kell. Egy alaposan felszerelt Linux a merevlemezen pedig elfoglalhat akár 1 GB-ot is. Ha a javasolt többpartíciós megoldást szeretnénk használni programtesztelésre, akkor legalább 4-5 GB az ajánlott. (Szerencsére ma már a nagy memóriák és merevlemezek ára elég kedvező az otthoni gépek bővítéséhez is.)

* Garancia és kockázat

A fejlesztők garanciavállalás nélkül készítik GNU GPL-es szoftvereiket, de a drágán forgalmazott kereskedelmi szoftverekre sem kap a vásárló semmiféle garanciát, indokolatlan lenne tehát az ingyenes programoktól ezt számonkérni. Ha egy cég Linux platformra alapozza informatikai rendszerét, akkor az igazi kockázat tulajdonképpen nem is a szoftverek minőségében rejlik, hanem abban, hogy a kiválasztott, megtanult és megszokott alkalmazások fejlesztése folytatódik-e a jövőben. Erre azonban a kereskedelmi szoftverek esetében sincs garancia. (Leszámítva néhány sajnálatos kivételt.)

* Hosszabb tanulás

Talán túlzás negatívumnak minősíteni, hogy a sokféleség és a folyamatos fejlesztés következményeként a Linux állandó tanulásra „kényszeríti" azokat, akik szeretnék hatékonyan használni. Ráadásul az információkat több helyről kell beszerezni. Elolvasni néhány könyvet, áttanulmányozni az elérhető dokumentációkat, a faq és howto állományokat, és gyakran látogatni a linuxos weboldalakat. Az ismeretszerzést pedig sok kísérletezés és próbálkozás kíséri. Mindezt végül — remélhetőleg — mindenkinél ellensúlyozza a sikerélmény.

Szűcs János
szucsj@mailbox.hu

HTML-kottából zenélni

Zsonglőrködés kódszövegekkel

Sok honlapon találhatunk olyan kottákat, amelyeken egy-egy kotta egy-egy GIF fájlból áll. Ha meg szeretnénk szólaltatni ezeket a dalokat, akkor újra kell kódolni a kottát, olyan formátumban, amelyet az adott program megért, emellett van olyan program is, amely a beszkennelt kottát MIDI állománnyá alakítja. A Magyar Természetbarát Szövetség honlapján lévő Daloskönyv kottái viszont apró kis GIF fájlokból állnak össze. Egy-egy képecske csak egy-két hangot jelöl, elnevezésük pedig utal a jelölt hangra, ezért a kottát tartalmazó HTML fájlból nem ördöngösség előcsalogatni magát a dallamot: a HTML-ben kódolt kottát az ABC kódolásnak megfelelően kódolhatjuk újra. Az ABC kódolásnak (melyről korábban már írtam ezekent a hasábokon) az a nagy előnye, hogy majdnem minden operációs rendszer alatt megszólaltatható, és könnyedén MIDI állománnyá alakítható. Kis többletmunkával (az elválasztásokat a szövegben bejelölve) az ABC fájlokból pedig Karaoke fájlok készíthetők.

Mivel a HTML fájl ugyanúgy szövegfájl, mint az ABC fájl, a jól bevált AWK programnyelv is használható az átkódolásra. Korábban már többször voltam a webprogramozás szöveges megoldásainak (literal programming) fogadatlan prókátora, de csak beszéltem róla, most lássuk, hogyan lehet a gyakorlatban is használni.

Ennek a cikknek eredeti változata egy NW kiterjesztésű fájl, amelyből a noweave programot, majd a TeX-et használva elkészítem a programdokumentációt. Ezeket hónapok, sőt évek múlva is megértenék. (Knuth a TeX, illetve a MetaFont programot ilyen dokumentált formában könyvként is megjelentette.) A notangle programmal pedig a cikkben említett programok készíthetők el.

Előkészítés

1. Korábban programról írtam, most pedig programokról. Ez azért van, mert nem kell mindig mindent egy programmal megcsinálni. A Unix filozófiája többek között az, hogy hagyni kell a programokat dolgozni. Ezt a filozófiát követve sok felesleges munkától szabadíthatjuk meg magunkat. A Daloskönyv kottáit tartalmazó HTML fájlokat is program generálta. (Maga az eredeti formátum ugyancsak megérne egy misét, pontosabban cikket.) A különféle konverterekkel készített honlapok forrása eléggé olvashatatlan, most is ez a helyzet: például a jelölések (tagek) egy része átlóg a sortörésen. Ezeket így nehézkes kezelni, ezért inkább formázzuk meg a a HTML fájlt úgy, hogy egy sorban csak egy címke legyen, azaz a „nagyobb, mint" jelnél (<) megtörjük a sort. Ez a program a Unix terminológiája szerint egy szűrő lesz, s nekem most ezt a programot a legegyszerűbb C-ben elkészíteni. A programban egyetlen karakteres változóra van szükségünk. Ebbe a változóba sorra beolvassuk a standard input összes karakterét, és ha eljutunk egy „nagyobb, mint" jelhez, akkor sort törünk. Az egyéb sortöréseket (/n) pedig figyelmen kívül hagyjuk, helyettük csak szóközt írunk.

```
<c-program 1>=
#include <stdio.h>

int main(){
 int c;
 while (EOF != (c=getchar())){
   if ('>'== c) {putchar(c); putchar('\n');}
   else{
     if (c != '\n') putchar(c);
     else putchar(' ');
   }
 }
 return 0;
}
```

2. Az előbbi C programmal a HTML fájl lényegében nem változott meg, csak egy kicsit rendezettebb lett. Most már jöhet a nagy fűrész, és a számunkra felesleges részeket levagdalhatjuk a HTML fájlról. Erre a feladatra a SED stream-editor a legalkalmasabb:

```
<sed-program 2>=
<sallang törlése 4>
<grafikus linkek csonkolása 3>
```

3. A programot két részre törtük. Kezdjük az utóbbival. Az <img src="v1.gif" height=50 width=7> linkből csupán a <|v1> karaktersorozatot hagyjuk meg. A függőleges vonalat azért szúrtuk be, mert az összetévesztés elkerülésére nem árt valamivel jelölni, hogy ez korábban gif fájl volt (és azért használtuk a | jelet, mert az a HTML fájlban máshol nem szerepelt). Először is törölni kell a height és a width részeket, beleértve az azt követő számokat is. Másodszor az idézőjelek közötti szövegből csak a fájl nevét kell meghagyni, kiterjesztés nélkül. Most igazán jól jön, hogy reguláris kifejezésekkel ezeket könnyedén leírhatjuk. Végül az img szócskát és a címkét záró szóközöket is törölni kell.

```
<grafikus linkek csonkolása 3>=
s/height=[0-9]*//g
s/width=[0-9]*//g
s/src="\([0-9a-z-]*\)\.gif"/|\1/g
s/img //g
s/\ *>/>/g


A 2. részben használva.
```

4. Néhány speciális karaktersorozatot tartalmazó sort egy az egyben törölhetünk, mint ahogyan az szerepel az első két

sorban is. A többinél az egész sorok törléséből bajok származhatnak, ezért csak magukat a címkéket töröljük.

```
<sallang törlése 4>=
/<meta/d
/<!doctype/d
s+<br>++
s+<hr>++
s+<a href=++
s+<tr>++
s+<\/tr>++
s+<td>++
s+<\/td>++
s+<html>++
s+<body>++
s+<\/body>++
s+<head>++
s+<\/head>++
s+<title>++
s+<\/title>++
s+<center>++
s+<\/center>++
s+<table++
s+<\/table>++
s+<h2>++
s+</h2>++
```

A 2. részben használva.

AWK programunk

5. Az előbbi átalakításokat elvégezve már egy igazán puritán fájlhoz jutottunk. Ez az, amit AWK programunk át fog alakítani. Egy AWK program szerkezete a következő:

```
<awk-program 5>=
BEGIN{
  <előzetes beállítások 6>
}
{
  <minden sor esetén végrehajtandó utasítások 7>
}
<függvények 8>
```

6. A GIF fájlok nevei jelölik a megfelelő hangokat és azok hosszát, de az ABC szabványtól eltérő jelölésrendszerrel. A két jelölés kapcsolatát a hang és a hossz asszociatív tömbök adják meg. A fejlec (gyakorlatilag logikai változó) azt jelzi, hogy kiírtuk-e már a ABC fájl elején található információs sorokat. Természetesen induláskor még nem, amit itt a nulla érték jelez.

```
<előzetes beállítások 6>=
hang["c"] = "C"
hang["d"] = "D"
hang["e"] = "E"
hang["f"] = "F"
hang["g"] = "G"
hang["a"] = "A"
hang["h"] = "B"
hang["l"] = "c"
hang["m"] = "d"
hang["n"] = "e"
hang["o"] = "f"
hang["p"] = "g"
hang["q"] = "a"

hossz["1"] = "8"
hossz["2"] = "4"
hossz["3"] = "3"
hossz["4"] = "2"
hossz["5"] = "6"
hossz["8"] = ""
hossz["9"] = "9"
fejlec = 0
```

Az 5. részben használva.

7. Az input, azaz a csonkolt HTML fájl minden során végrehajtjuk a következőket. Ha üres, akkor vesszük a következő sort. Ha a sor előzőleg a violin.gif-re utalt, akkor a kotta új sorát indítja el. Ennek megfelelően ekkor az elo függényt (pontosabban eljárást) hívjuk meg, amely feldolgozza a kottasor kezdeti adatait, illetve addig olvassa a soron következő adatokat, amíg egy hangjegyhez nem érünk. Ha hangjegy következik, annak megfelelően hívjuk meg valamelyik függvényt, hogy milyen hosszú a hangjegy elnevezése. Minden más sort pedig kiíratunk.

```
<minden sor esetén végrehajtandó utasítások 7>=
if (0 == NF) next
if ("<|violin>" == $1) {elo()}
if ("<|" == substr($1,1,2)){
  nev=substr($1,3,length($0)-3)
  if (2 == length(nev)) ketto(nev)
  if (3 == length(nev)) harom(nev)
  if (4 == length(nev))  negy(nev)
  if (6 == length(nev))   hat(nev)
}
else { print }
```

Az 5. részben használva.

8. Első függvényünk a kottasor elején található információkat gyűjti össze és dolgozza fel. Jelenleg a violin.gif során állunk, olvassuk be a soron következő sort (getline). Az ütem és az előjegyzés alapértelmezett értékeit megadjuk, melyeket az utána következő programsorok megváltoztathatnak. Ha még nem írtuk ki a fájl információs részét, tegyük meg most. Hagyjunk helyet a nóta azonosító számának (X), címének (T), adjuk meg az ütemet (M), az egységnyi hangot (L) — ami most konstans módon egy nyolcad —, és végül írjuk ki az előjegyzést (K)! Ha ez nem a kotta első sora, akkor ezeket már egyszer kiírtuk, tehát nem kell újra kiírnunk, csak a kottában ismétlődő adatokon kell átlépni, és sort emelni.

```
<függvények 8>=
function elo(){
  getline
  utem = "4/4"; jegyez = "C"
  <előjegyzések 9>
  <ütemek 10>
  if (!fejlec){
    fejlec = 1;
    printf("X:\nT:\nM:%s\n",utem)
    printf("L:1/8\nK:%s\n",jegyez)
  }
  else {printf("\n")}
}
```

Az 5. részben használva.
További definíciók a 11., 13., 14. és 16. részben

9. A dalok gyakorlatilag maximum egy "bé" és négy kereszt előjegyzést tartalmaznak. Nekünk csak az utolsó előjegyzést kell megtalálnunk, és annak megfelelően megadni az előjegyzés kódját. Ezért minden előjegyzést úgy dolgozunk fel, mintha az lenne az utolsó, és ennek megfelelően állítjuk be a változót. Természetesen az adott sor már nem tartalmaz értékes információt, tehát vegyük a következőt (getline).

```
<előjegyzések 9>=
if ("<|hb>" == $1){
  jegyez = "F";  getline
}
if ("<|ok>" == $1){
  jegyez = "G";  getline
}
if ("<|lk>" == $1){
  jegyez = "D";  getline
}
if ("<|pk>" == $1){
  jegyez = "A";  getline
}
if ("<|mk>" == $1){
  jegyez = "E";  getline
}
```

A 8. részben használva.

10. Noha a megfelelő GIF fájl neve nem pontosan az ütem elnevezésével esik egybe, az ugyanebben a sorban található alternatív név már megfelelő. Ezt nem töröltük ki SED programunkkal, és az index beépített AWK függvénnyel ellenőrizhetjük, hogy a sor tartalmazza-e valamely ütem elnevezését.

```
<ütemek 10>=
  if (0<index($0,"6/8")){
    utem ="6/8"; getline
  }
  if (0<index($0,"3/4")){
    utem ="3/4"; getline
  }
  if (0<index($0,"4/4")){
    utem ="4/4"; getline
  }
  if (0<index($0,"2/4")){
    utem ="2/4"; getline
  }
```

A 8. részben használva.

11. Ott tartunk, hogy a GIF fájl neve két karakterből áll. A könnyebb kezelhetőség érdekében egy-egy változóval hivatkozunk erre a két karakterre. Ha a név második karaktere a k vagy az f betű, akkor ez egy kereszt előjegyzés vagy egy feloldójel. Míg ezeket a kottában illik a következő hangmagasságban elhelyezni, az ABC fájlban csak egy-egy karakter jelöli őket. Ha nem erről van szó, és az első karakter egy hangot jelöl, akkor tömbjeinknek megfelelően kell konvertálni a hangot.

```
<függvények 8>+=
function ketto(nev) {
    n1=substr(nev,1,1)
    n2=substr(nev,2,1)
    if ("k" == n2) { printf("^")}
    else{
      if ("f" == n2) {printf("=")}
      else {
        if (n1 in hang){
          printf("%s%s",hang[n1],hossz[n2])
        }
        else {
          <egyéb kétbetűs nevek 12>
        }
      }
    }
}
```

12. Most következzenek az egyéb esetek. A v betűvel kezdődő nevek ütemvonalakat jelölnek. Ennek egyszerű megfelelői vannak az ABC szabványban. A v3 a nóta végét jelző ütemvonal, ezt már csak a nóta szövege (meg egy kis sallang) követheti. A szöveget a W:-tal kezdődő sorok jelzik, így a fájl minden további sora elé írjuk be ezt a jelet. Az i betűvel kezdődő nevek az ismétlést jelölik, ezt is egyszerűen fordíthatjuk át ABC-re. A z betű itt is, ott is a szünetet jelzi, csak a hosszat kell kijavítani.

```
<egyéb kétbetűs nevek 12>=
if ("v1" == nev) printf("|")
if ("v2" == nev) printf("|")
if ("v3" == nev) {
  printf("||\n")
  while (getline >0){ printf("W:%s\n",$0) }
  }
if ("i1" == nev) printf("|:")
if ("i2" == nev) printf(":|")
if ("z" == n1) printf("z%s",hossz[n2])
```

A 11. részben használva.

13. A hárombetűs nevek rendszerint két nyolcadot jelölnek. Ilyenkor a korábbihoz hasonló módon konvertáljuk a hangokat. Egyéb esetekben, azaz ha programunk nem képes felismerni az adott kódot, egyszerűen írjuk ki a GIF fájl nevét. Ezzel nem lesz százszázalékos a program, de gyorsabban végzünk az egyszerűbb programot használva, és az így kibukó hibákat egyedileg kijavítva, mintha egy tökéletes programot akarnánk készíteni, és napokat töltenénk annak tesztelésével.

```
<függvények 8>+=
function harom(nev) {
      n1=substr(nev,1,1)
      n2=substr(nev,2,1)
      n3=substr(nev,3,1)
      if (n1 in hang && n2 in hang && "8" == n3){
          printf("%s%s",hang[n1],hang[n2])
      }
      else { print nev }
}
```

14. Most is négy változóval jelöljük a négy karaktert. Ha a hárombetűs jelölést egy n vagy s betű követi, akkor az egyik nyolcadot felezzük, a másikat megnyújtjuk. Erre megint csak megvan a megfelelő ABC jelölés, tehát nem kell sokat trükközni.

```
<függvények 8>+=
function negy(nev) {
      n1=substr(nev,1,1); n2=substr(nev,2,1)
      n3=substr(nev,3,1); n4=substr(nev,4,1)
      if (n1 in hang && n2 in hang){
        if ("8" == n3){
         if ("n" == n4)
printf("%s>%s",hang[n1],hang[n2])
         if ("s" == n4)
printf("%s<%s",hang[n1],hang[n2])
        }
        else{
          <egyéb négybetűs nevek 15>
        }
      }
      else { print nev }
}
```

15. Persze másképp is lehet egy képnek négybetűs neve. A 3/4-es és 6/8-os daloknál három nyolcad együtt szerepelhet, ami itt most az első eset. Lehet, hogy két tizenhatodról van

szó, és akkor félegységnyi hangokat kell leírni, erre való az ABC szabvány perjele. Az utolsó esetben pedig az egyik nyolcadot fel kell emelni egy fél hanggal.

```
<egyéb négybetűs nevek 15>=
if (n3 in hang && "8" == n4){
   printf("%s%s%s",hang[n1],hang[n2],hang[n3])
}
else{
   if ("1" == n3 && "6" == n4){
      printf("%s/%s/",hang[n1],hang[n2])
   }
   else{
      if ("k" == n3 && "8" == n4){
         printf("%s^%s",hang[n1],hang[n2])
      }
   }
}
```

A 14. részben használva.

16. A hat karakterből álló neveknél rendszerint két tizenhatodot követ egy nyolcad.

```
<függvények 8>+=
function hat(nev) {
      n1=substr(nev,1,1);        n2=substr(nev,2,1)
      n3=substr(nev,3,2)
      n5=substr(nev,5,1);        n6=substr(nev,6,1)
      if (n1 in hang && n2 in hang && "16" == n3 &&
            n5 in hang && "8" == n6){
            printf("%s/%s/%s",hang[n1],hang[n2],hang[n5])
      }
      else { print nev }
}
```

A kód használata

17. Ezzel már készen is lennénk. Illendő még megadni, hogyan lesz nyomtatott változat a forrásból, illetve hogyan generálhatók az ismertetett programok. Az accent.sed fájl az Andy editor rejtéseinek kódjait törli, illetve TeX ékezetekre cseréli a CWI ékezeteket, melyben ez a fájl készült. Az Andy editort (illetve a többi folding editort) azért is érdemes használni, mert vele a forrás szövegét ki-be lehet csomagolni, és a dokumentáció egyes fejezetei, sőt azon belül a programegységek (saját terminológiámban csonkok) egy-egy részt alkotnak, és nagyon könnyű köztük navigálni.

```
<makefile 17>=
all: h2a.dvi tor.c atir.awk torol.sed

h2a.nw: h2a.nwg
      sedmod -f accent.sed h2a.nwg > h2a.nw

h2a.tex: h2a.nw
      noweave -index h2a.nw > h2a.tex

h2a.dvi: h2a.tex
      latex h2a.tex

atir.awk: h2a.nw
      notangle -Rawk-program h2a.nw> atir.awk

torol.sed: h2a.nw
      notangle -Rsed-program h2a.nw> torol.sed

tor.c: h2a.nw
      notangle -Rc-program h2a.nw> tor.c
```

18. A kiválasztott dalokat tartalmazó fájlokra az alábbihoz hasonló parancsokat kell végrehajtani. Ezek után az ABC kiterjesztésű fájlokat még egy kicsit alakítgatni kell, de az már egyszerű csuklógyakorlat. A program nem mindenható, a kották tartogathatnak meglepetéseket, mert nincs mindenre felkészítve. Például ritmusváltás vagy előjegyzésváltás is előfordul a Daloskönyvben.

```
<batch sorok 18>=
type dal0001.htm | tor | sedmod -f torol.sed > d001.d
awk -f atir.awk d001.d > d001.abc
```

19. A Noweb és a TeX által készített dokumentációt igen nehéz nyomtatásban visszaadni, ezért az eredeti webstílusban jelöljük a hivatkozásokat. Habár a Noweb a programnyelvek szintaxisát figyelmen kívül hagyja, léteznek olyan segédprogramok, amelyekkel a most divatos kulcsszókiemeléshez (syntax highlight) hasonló hatást érhetünk el papíron, de ettől most eltekintünk. A Noweb által generált kereszthivatkozásoknak — melyekből megtudhatjuk, hogy a hivatkozott csonk hol található, illetve melyik változót hol használjuk, és hol definiáltuk — a CD-mellékleten található HTML változatban valódi linkek felelnek meg. A Noweb valójában angol szöveggel látja el a kereszthivatkozásokat, ám nem kell különösebb programozói tehetség, hogy az eredeti programokat átírva azok magyarul beszéljenek. A most következő résznek az igazán hosszú programoknál van jelentőségük, de most sem haszontalanok. Az index nyomtatásban kiemelt számai a definíció helyét adják, a többi pedig a használat helyét.

Csonkok

Index

Aszalós László

Kínos kényszerkonverziók

A dokumentumok formátumeszperantójára várva

Meggyőződésem, hogy az elektronikusan rögzített dokumentumokat minden felesleges sallangtól megtisztított formában kellene terjeszteni. Nem akarok egyetlen cégnek sem reklámot csinálni, és számomra tulajdonképpen lényegtelen volna, hogy ezeknek a konvertálás nélkül minden rendszeren korrektül megjelenő fájloknak mi a belső formátuma és mi a kiterjesztése: DOC, RTF, PDF, TXT vagy valami más. A lényeg számomra az, hogy ne legyenek indokolatlanul nagy méretűek, és ne okozzon gondot sem a szövegek, sem az illusztrációk hibátlan átvitele egyik rendszerből a másikba.

Magyar–svájci együttműködésben végzett kutatómunka közös zárójelentését írtuk. Mindenki 32 bites Wintel platformon dolgozott. Mivel a lánc teherbírását a leggyengébb láncszem szabja meg, az egyik szerző munkahelyén használt Word for Windows 6.0 volt az egyezményes formátum. A jelentés végső kialakítása, beleértve a postscript formában meglévő ábráknak a szövegbe illesztését is, az én feladatom volt. Mivel a Word 6.0 nem tud importálni PS grafikákat, azokat előbb a Windows által kedvelt BMP formátumra kellett konvertálni. A tanulmány kis híján 15 MB-ra hízott. Ezt kellett volna e-mail mellékletként Svájcba utaztatni. A jelentést ezért előbb az Adobe Acrobat segítségével egy kicsit „desztilláltam".

Méretanomáliák

Mindenekelőtt a vonalas rajzok üres részeit kellett mint „párlási maradékot" eldobni. Az ábrákat külön oldalakra téve az ugyancsak Adobe által kidolgozott postscript formátum konvertálása pillanatok alatt megtörtént, de a DOC-ba illesztett BMP ábrák feldolgozása sem tartott sokáig. Ezzel a lépéssel, illetve a DOC-ban lévő egyéb felesleges részeknek (szakzsargonban moslék-nak), például a kollégám otthoni gépén installált, de nem használt fontok listájának az Acrobat általi kihagyásával az ábrákon kívül mintegy 40 sűrűn teleírt A4-es oldalnyi szöveget tartalmazó PDF dokumentumot sikerült mindössze 400 KB méretben előállítanom.

Miért olyan nagyok a BMP ábrák? Valószínűleg azért, mert minden egyes pixel RGB intenzitását tárolja.

Nézzük meg ezt számszerűen is egy példán. A rajz készüljön fekvő A4 méretben (297x210 mm), és mutassuk be egy 1024x768-as monitoron. Az A4 oldalarányából következik, hogy ábránk a képernyőn 1024x724 pixel méretű lesz. Az ábrán legyen mondjuk az egyik átló behúzva. A PostScript program, amely ezt kirajzolja, nagyjából ilyen (mindössze 199 bájt!):

```
%!PS-Adobe-2.0
%%Creator: MYPROGRAM
585 27 translate
%%Page:    1
90 rotate
newpath
  .3 setlinewidth
 1 setlinecap
 1 setlinejoin
 709.8      .0 moveto
      .0 469.2 lineto
stroke
showpage
```

A postscript = > PDF konverzió során a program felismeri, hogy egymás mellett például 1000 db fehér pixel van, és a vektorgrafika mintájára egyetlen utasítást generál ezek egyidejű kiszínezésére. A PDF ábra terjedelmesebb, mint a megfelelő PS ábra, de mérete még mindig csak töredéke a BMP ábráénak. A Word for Windows viszont a kettő közül csak a BMP formátumot fogadja el. Vonalas ábrákhoz saját WMF formátumát használja.

Térjünk vissza a mintadokumentumhoz. A Műszaki Egyetemen az országos átlaghoz képest elég jók az internetes lehetőségek: Amerikából általában 50-80 (néha 200) kbps sebességgel lehet letölteni valamit, ami jóval több, mint a telefonvonalon elérhető maximum. A fenti, PDF formátumú tanulmány társszerzőnk által javított változatát Svájcból kb. 1 perc alatt tölthettem le, míg DOC formátumban ugyanez a művelet majdnem 3/4 órát vett volna igénybe. Aki telefonvonalhoz van kötve, jobb, ha ilyen esetben hozzá sem kezd.

Hullámos és kalapos

Levelezőprogramként például a Netscape Navigator is használható. Ebben az esetben a levélíró választhat, hogy a levelet a lehető legegyszerűbb formában, azaz sima (plain) textként, vagy HTML formában akarja-e feladni. Lehet mindkettőben is, de aki erre nem figyel, vagy nem is tud róla, az esetleg megduplázva indítja útjára leveleit.

A HTML-forrásban nincs ékezetes karakter, ezzel érhető el, hogy bármilyen 7 bites rendszer csorbítatlanul továbbítani tudja a HTML dokumentumokat. Az, hogy mégis látunk például „á" betűt, annak köszönhető, hogy a böngészők kicserélik az „á" jelsorozatot „á"-ra. Mivel a HTML definíciói közé nem vették fel az „acute" mellé a „doubleacute" kulcsszót is, az „ő"-t az „õ" (ebből lesz a „hullámos õ": õ), az „ű"-t pedig az „û" („kalapos û": û) helyettesítheti, imitálhatja. (Nagybetűk esetén hasonlóképpen.)

A karakterek jelölésére a másik megoldás „&#decimális_szám;", ahová decimális számként bármit be lehet írni, de az már a böngészőre van bízva, hogy az ehhez a kódhoz tartozó karaktert a szövegkörnyezetnek megfelelően pontosan értelmezze és jelenítse meg. Ez nem mindig sikerül, amint a mellékelt ábrán is látható. Az egyik cikk kéziratának e-mailen érkezett első változatát olvasva a fekete pacniknál megakad a szemünk (lásd a 67. oldalon lévő képet). Messziről nézve azt hihetnők, hogy valami fontos rész van így kiemelve, pedig szó sincs róla. Ha már nincs tökéletes megoldás, talán kellemesebb ezt olvasni: „érdeklõdési körû".

Látvány — hexában

A HTML dokumentumokat akármilyen olvasóprogrammal (akár a DOS type parancsával, akár a böngésző „Show HTML source" utasításával)

megnézve csak az angol ábécé betűivel és írásjeleivel találkozunk. Ez a 7 bites formából következik. Ezzel szemben akármelyik szövegszerkesztővel készült is a dokumentum, ha az tartalmaz ékezetes betűket is, akkor már 8 bites karakterek halmaza lesz. Ha nincs meg az adott struktúrájú, kódolású adatállományt értelmező programunk, legfeljebb olyan olvasóprogrammal kísérletezhetünk, amely a hexadecimális kijelzést is felkínálja. A hexa formátum használata azonban keveseknek okoz élvezetet. Szinte minden ilyen program hasonló képet mutat: bal oldalon a hexadecimális kódok, jobb oldalon pedig az ASCII kódnak az adott környezetben megfelelő karakterek (lásd a mellékelt ábrát).

Ha az ő és az ű zavaros megjelenésén túl más karakterekkel is gondunk van — aminek számtalan oka lehet, például hogy nincs meg egy cirill betűs irodalmi referenciát is tartalmazó dokumentum olvasásához a Times New Roman Cyr fontunk —, ugyancsak megpróbálhatjuk a hexadecimális olvasást. Ezt is megnehezíti azonban, hogy az író által használt gép Regional Settings beállításában szereplő kódtábla szabja meg a dokumentumban az egyes kódszámokhoz hozzárendelt betűket és jeleket.

Újra a kalaposiparról

Akik valamilyen számítástechnikai szakképesítést akarnak elérni, fontos információforrást jelentenek az Oktatási Minisztérium (a mellékelten bemutatott dokumentumok hozzáférhetővé tétele idején még Művelődési és Közoktatási Minisztérium) kiadványai. Az OKJ számítástechnikai tematika egy részét leíró dokumentumok a rájuk hivatkozó http://www.sulinet.hu/hivatal/okj/071.htm weboldal szerint „Word for Windows 6.0 formátumban tölthetők le”. Ez azonban félrevezető, és a dokumentumok részletes elemzése előtt érdemes egy pillanatra visszatérni a PDF-hez.

```
00005590: 61 20 70 72 6F 67 72 61¦6D 20 61 7A 20 78 FD 20 ¦ a program az xř
000055A0: 32 2D 65 73 82 74 20 68¦61 6D 61 72 61 62 62 20 ¦ 2-esét hamarabb
000055B0: 6F 6C 76 61 73 74 61 20¦62 65 2C 20 6D 69 6E 74 ¦ olvasta be, mint
000055C0: 20 61 7A 20 78 2D 65 74¦29 0D 0A 0D 0A 0D 0A 0D ¦  az x-et)♪◙♪◙♪◙♪
000055D0: 0A 20 20 20 20 20 20 20¦20 20 20 20 20 20 20 A7 ¦ ◙              ž
000055E0: 20 20 20 20 20 20 20 20¦20 20 20 20 20 93 20 20 ¦              ô
000055F0: 20 20 20 20 20 20 20 20¦20 20 20 87 20 20 20 20 ¦            ç
00005600: 20 20 20 20 20 20 20 20¦20 96 0D 0A 4D 53 20 44 ¦          ľ♪◙MS D
00005610: 4F 53 20 28 43 57 49 29¦20 20 30 78 41 37 20 28 ¦ OS (CWI)  0xA7 (
00005620: 31 36 37 29 20 20 20 20¦30 78 39 33 20 28 31 34 ¦ 167)    0x93 (14
00005630: 37 29 20 20 20 20 30 78¦38 37 20 28 31 33 35 29 ¦ 7)    0x87 (135)
00005640: 20 20 20 20 30 78 39 36¦20 28 31 35 30 29 0D 0A ¦     0x96 (150)♪◙
00005650: 57 6F 72 64 20 36 2E 30¦20 20 20 20 20 20 30 78 ¦ Word 6.0      0x
00005660: 44 35 20 28 32 31 33 29¦20 20 20 20 30 78 46 36 ¦ D5 (213)    0xF6
00005670: 20 28 32 34 36 29 20 20¦20 20 30 78 44 42 20 28 ¦  (246)    0xDB (
00005680: 32 31 39 29 20 20 20 20¦30 78 46 42 20 28 32 35 ¦ 219)    0xFB (25
00005690: 31 29 0D 0A 57 6F 72 64¦20 38 2E 30 20 20 20 20 ¦ 1)♪◙Word 8.0
000056A0: 20 20 30 78 30 31 35 30¦20 28 33 33 36 29 20 20 ¦   0x0150 (336)
000056B0: 30 78 30 31 35 31 20 28¦33 33 37 29 20 20 30 78 ¦ 0x0151 (337)  0x
000056C0: 30 31 37 30 20 28 33 36¦38 29 20 20 30 78 30 31 ¦ 0170 (368)  0x01
000056D0: 37 31 20 28 33 36 39 29¦0D 0A 48 54 4D 4C 20 20 ¦ 71 (369)♪◙HTML
000056E0: 20 20 20 20 20 20 20 20¦26 23 33 33 36 3B 20 20 ¦         &#336;
000056F0: 20 20 20 20 20 20 26 23¦33 33 37 3B 20 20 20 20 ¦       &#337;
00005700: 20 20 20 20 26 23 33 36¦38 3B 20 20 20 20 20 20 ¦     &#368;
00005710: 20 20 26 23 33 36 39 3B¦0D 0A 0D 0A 0D 0A 0D 0A ¦   &#369;♪◙♪◙♪◙♪◙
00005720: 0D 0A 41 20 63 69 6B 6B¦20 6B 82 7A 69 72 61 74 ¦ ♪◙A cikk kézirat
00005730: A0 6E 61 6B 20 6E 82 68¦A0 6E 79 20 73 6F 72 61 ¦ ának néhány sora
00005740: 20 68 65 78 61 64 65 63¦69 6D A0 6C 69 73 20 66 ¦  hexadecimális f
00005750: 6F 72 6D A0 62 61 6E 20¦28 61 7A 20 53 44 57 20 ¦ ormában (az SDW
00005760: 61 20 53 74 61 72 4F 66¦66 69 63 65 20 0D 0A 64 ¦ a StarOffice ♪◙d
00005770: 6F 6B 75 6D 65 6E 74 75¦6D 6F 6B 20 6B 69 74 65 ¦ okumentumok kite
00005780: 72 6A 65 73 7A 74 82 73¦65 29 0D 0A 41 20 4C 49 ¦ rjesztése)♪◙A LI
00005790: 53 54 2E 43 4F 4D 20 6E¦65 6D 20 75 67 6F 72 6A ¦ ST.COM nem ugorj
000057A0: 61 20 A0 74 20 61 20 64¦6F 6B 75 6D 65 6E 74 75 ¦ a át a dokumentu
000057B0: 6D 20 73 7A 94 76 65 67¦6E 65 6B 20 6E 65 6D 20 ¦ m szövegnek nem
000057C0: 74 65 6B 69 6E 74 68 65¦74 93 20 72 82 73 7A 65 ¦ tekinthetô része
000057D0: 69 74 2C 20 0D 0A 6D 69¦6E 74 20 61 68 6F 67 79 ¦ it, ♪◙mint ahogy
000057E0: 20 61 20 4E 6F 72 74 6F¦6E 20 43 6F 6D 6D 61 6E ¦  a Norton Comman
000057F0: 64 65 72 20 28 46 33 2D¦6D 61 6C 20 68 A1 76 68 ¦ der (F3-mal hívh
00005800: 61 74 A2 29 20 6C 69 73¦74 A0 7A A2 20 70 72 6F ¦ ató) listázó pro
00005810: 67 72 61 6D 6A 61 20 74¦65 73 7A 69 20 0D 0A 6D ¦ gramja teszi ♪◙m
00005820: 82 67 20 68 65 78 61 20¦A0 62 72 A0 7A 6F 6C A0 ¦ ég hexa ábrázolá
00005830: 73 20 65 73 65 74 82 6E¦20 69 73 2E 0D 0A 0D 0A ¦ s esetén is.♪◙♪◙
```

Az eddig tárgyalt technikai megfontolásokon kívül egy földhözragadt szempont is indokolja a PDF használatát: nem mindenki vette meg a Word for Windows használati jogát. Amikor a Norton Commander volt az általánosan használt fájlkezelő program, a Word for Windows a 2.0-nál, a Word for DOS pedig az 5.5-nél tartott. Az NC beépített nézőkéjével gond nélkül lehetett olvasni a DOC állományokat. Az NC pozícióját mára a 32 bites rendszereken jól bevált, egyébként igen sokoldalú Windows Commander vette át, amely azonban nem olvassa a .DOC állományokat, sem a többi formafüggő szöveget. Szükség van tehát az önmagával sem mindig kompatibilis Wordre. Mennyire nevezhető azonban tisztességes üzletpolitikának pusztán a dokumentumok megtekintése érdekében rákényszeríteni a felhasználókat a Word legújabb változatainak beszerzésére. Simay Endre István így fogalmazott lapunk ez évi 2. számának 22. oldalán: „A szoftvergyártó cégek … elébe mennek a problémának, és számos állománytípushoz maguk készítenek megfelelő ingyenes lejátszó és megtekintő programot (lásd Acrobat Reader)…”. A Word esetében az ingyenesség arra korlátozódik, hogy akinek megvan a 6.0, kaphat hozzá 97/2000-es konvertert. A Windows 95-tel bevezetett WordPad a Word for Windows 6.0-t ismeri. Ha a WordPad képességei a Wordévei párhuzamosan mindig bővülnének, annyiban „egyszerűbb” lenne a helyzet, hogy nem az újabb Wordöt kellene beszerezni, hanem „csak” az operációs rendszert kicserélni, hogy legyen egy nézőkénk.

Sok anyag készül Word for Windows 8.0 szövegszerkesztővel. Ebben a verzióban benne van ugyan a „Save as Word for Windows 6.0 document” opció is, de az így elmentett dokumentum nem olvasható be a Word for Windows 6.0 szövegszerkesztőbe. A Word for Windows 8.0 Times New Roman CE betűi közül az „ő” („&odoubleacute;”) és az „ű” (&udoubleacute;) betűknek 16 bites a kódja, ugyanakkor a Word for Windows 6.0 Times New Roman CE betűké csak 8 bites, ezért a Word for Windows 6.0-t használva, helyettük „□” jelenik meg, ha egyáltalán sikerül a beolvasás. (A kódok a mellékelt táblázatban láthatók, zárójelben szerepelnek a decimális értékek.)

	Ő	ő	Ű	ű
DOS, CWI-kód	0xA7 (167)	0x93 (147)	0x98 (152)	0x96 (150)
Word 6.0	0xD5 (213)	0xF6 (246)	0xDB (219)	0xFB (251)
Word 8.0	0x0150 (336)	0x0151 (337)	0x0170 (368)	0x0171 (369)
HTML	Ő	ő	Ű	ű

A DOC kiterjesztésű dokumentumok sok esetben tulajdonképpen RTF formátumúak. Ilyet produkál például a „Save as Word for Windows 6.0/95 document" opció választása. Az ő és az ű betű azonban a 16 bites RTF formátum esetén ugyanúgy problémás, a konverzió egyszerűen levágja a 8 bites kódtáblából kilógó (unicode) ékezetes betűkről az ékezeteket, és ott hagyja az alapbetűt: „működő" helyett „muködo" lesz a szövegben, amit ezután már csak manuálisan, a szavakat egyenként kijavítva lehet helyreállítani. Ezt a teljesen abszurd „leborotválós" filozófiát az Új Alaplap már többször ostorozta, mert bármilyen azonosítható karakterre történő cserével megoldódna a probléma, ellenben a mostani megoldás kimeríti a szándékos károkozás fogalmát.

Az OKJ-t leíró terjedelmes dokumentumokat indokolt könnyen (és gyorsan, nem a telefonvonalon lógva) hozzáférhetővé tenni, ennek legegyszerűbb módjának a lap CD-mellékletére történő felírás kínálkozott. Persze PDF formátumban. Nekiláttam...

A négy Microsoft Word for Windows forma (8.0, 6.0, a 8.0 által generált 6.0 és az RTF) közötti konvertálást végül a Sun StarOffice 5.2 programcsomagja segítségével lehetett elvégezni. A gépelési és tördelési hibák javítására természetesen nem került sor (ezért fordul elő például az is, hogy egy fejezetcím az oldal utolsó sora, a hozzá tartozó szöveg pedig a következő oldalon kezdődik), a kiigazítás a kiadó feladata lett volna. Vagy sokkal inkább a PDF formátumban való közzétételválasztása.

Figyelemre méltó tanulmány olvasható a Word for DOS/Windows dokumentumok időtállóságáról a http://www.ktalk.com/whylatex.html címen. A legfontosabb megállapítás lényege (bár kissé másképpen megfogalmazva): drag and drop.

Az RTF sem problémamentes

Más esetekben valóban szükség volt az RTF formátum használatára. Egyet közülük részletesebben ismertetek.

Régen, amikor még a grafikát a CGA monitorok 320x200-as felbontásához igazították, létezett egy fekete-fehér monitor, a 720x348-as Hercules. Mivel a CGA-n nem lehetett volna elfogadható minőségű rajzokat készíteni, az olyan PC-knél, amelyeken tudományos számításokat végeztek, természetes volt a Hercules használata. Akkoriban egy egyetemi jegyzet kéziratát írtam, amit nemrégiben kézbe kellett vennem, hogy e-mail mellékletként eljuttassam a tengeren túlra. A biztonság kedvéért belenéztem, a Word for DOS 5.5-öt a Windows 95 DOS-ablakában elindítva. A Herculesről „lopott" ábrák, görög betűs képletek stb. mind rendben voltak. Sajnálatos módon a Word for DOS postscript formátumban nem tudott nyomtatni. Mind az Adobe Acrobat, mind a próbaként elindított Gsview for Windows 2.7 hibajelzést adott a „Word Printers" floppyról installált „Standard PostScript printer driver" által készített PS dokumentum második soránál. Ez kizárta a PDF formátumra való konvertálást.

Megoldásnak kínálkozott a Word for DOS 5.50 saját DOC formátumában Word for Windowsba importálás, és az onnan történő nyomtatás. A képletek ebben az esetben használhatatlanná váltak: a görög betűk többségét egyszerűen aláhúzásjel helyettesítette.

Arra emlékezve, hogy RTF formátumban akár ábrák is exportálhatók, következő lépésként a Word for DOS-nak ezzel a kimeneti formátum opciójával kísérleteztem. A kapott RTF állomány szöveges részével nem is volt gond, a StarOffice 5.2 „gyönyörűen" visszaadta az eredeti megjelenési formát. Ezzel szemben minden ábra helyén felvillant a READ ERROR felirat, amit azután a Word for DOS-ba importált ábrákat tartalmazó állományok neve és az ábrák tervezett mérete váltott fel.

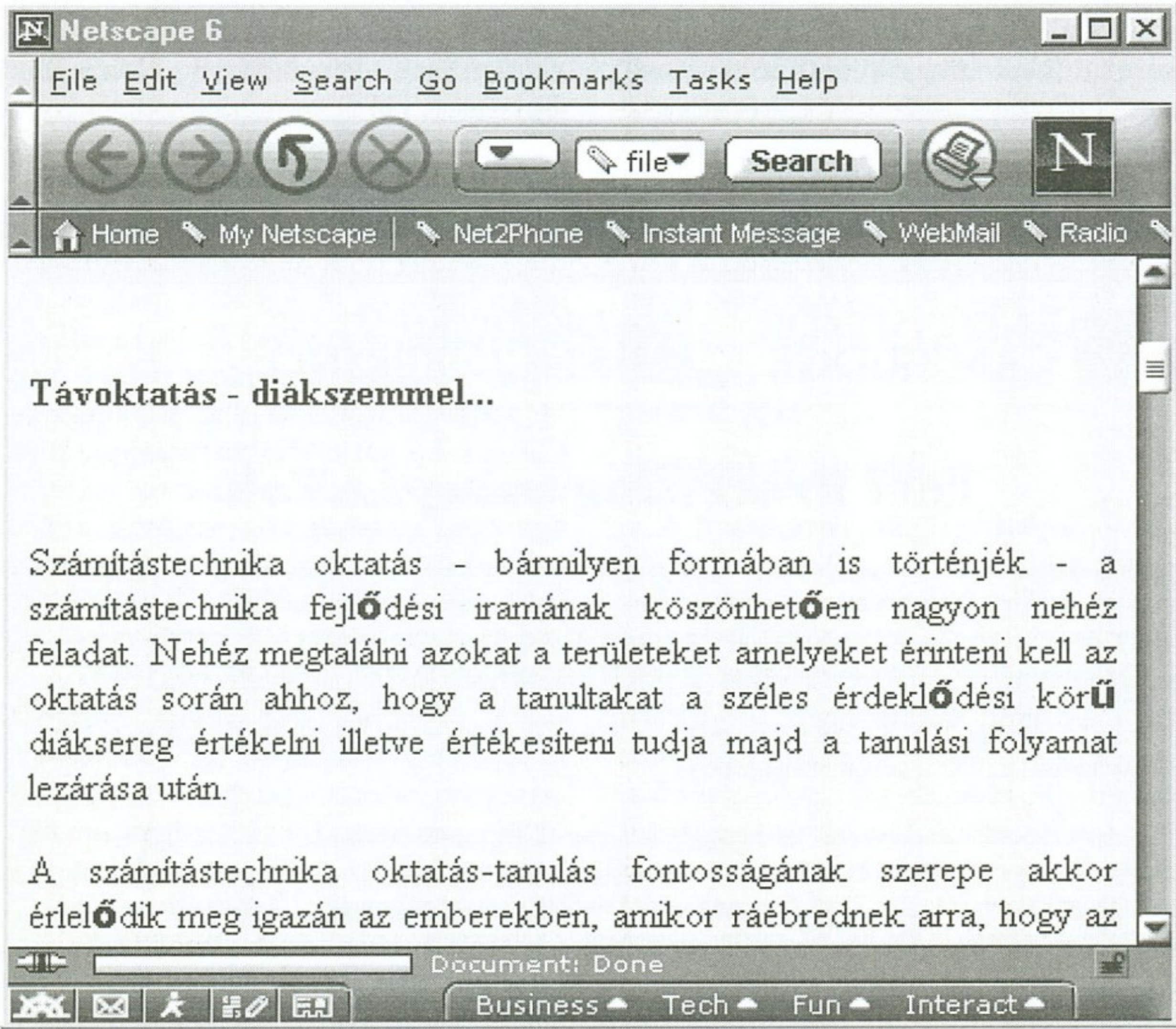
Úgy gondoltam, hogy az 5.5-ös Word for DOS-hoz legközelebb eső windowsos Word a 6.00. Ennek reményeim szerint be kellett volna olvasnia az RTF dokumentumot. Sok gond valóban nem volt vele, csupán a következők:

— A Windows 95 TTF fontjai között nincs olyan, amilyeneket a Word for DOS 5.50 használ (például boldPS), ezért az eredeti 90 oldal terjedelem 110 oldalra nőtt, beleértve a táblázatok sorainak széttöredeződését.

— A képletek nem javultak meg, újra be kellett írni az összeset.

— Az ábrák végre megjelentek, de az eredeti fél oldal helyett bélyegnyi méretben, és más oldalaránnyal, mint az eredetik voltak. Lehetett indítani a grafikus editort.

Milyen tanulságokat vonhatunk le ebből az esetből? Talán csak azt, hogy majdnem annyi időt kell tartalékolni arra, hogy áthidaljuk a Microsoft Word különböző változatainak eltérő formátumaiból adódó problémákat, mintha mondjuk a Tankönyvkiadó által korábban előírt ChiWriter dokumentumformátumban készült jegyzet új kiadását készítenénk elő, ahol az alapsor fölött és alatt fél sor magasságú lépésekkel lehetett mozogni, a dokumentumban az így elhelyezett karakterek sorfolytonosan helyezkedtek el (például kitevősor–alapsor–indexsor sorrendben, tehát a program az x^2-ből a 2-est hamarabb olvasta be, mint az x-et.

Szondi Egon János
szondi@reak.bme.hu

Írni, szerkeszteni, publikálni

Tájékozódást segítő eszköztárak készítése

A diák gyakran csak tanulmányai végén szembesül a szakdolgozat készítésének feladatával, és nem nagyon tudja, hogyan kell csinálni. Umberto Eco „Hogyan írjunk szakdolgozatot?” című könyve olyan élvezetes formában mutatja be a buktatókat, a módszereket, hogy még a kívülállóknak is kedvük támad a kutatáshoz. Ez a könyv ott ér véget, hogy írógépen leírjuk dolgozatunk piszkozatát, amit majd a gépíró véglegesít. A könyv megírása óta a számítógép használata annyira elterjedt, hogy ki kellene egészíteni ebbe az irányba.

Szakkönyvekben az olvasó eligazodását segíteni hivatott eszköz a tartalomjegyzék, a tárgymutató (index), a lábjegyzet, a kereszthivatkozás, a referencialista stb. Ezek nélkül sokkal nehezebb lenne bizonyos információkra a könyvben rátalálni.

Az olvasó számára természetes, hogy a tartalomjegyzékben szereplő oldalon lapozza fel az adott fejezetet, vagy a tárgymutatóban szereplő oldalon keressen valamilyen kifejezést. A szerző ezeknek az információknak a mű írásakor azonban még egyáltalán nincs a birtokában.

ASCII és a TeX

D. E. Knuth a számítógép programozásának művészetéről szóló könyvsorozatának negyedik része még mindig nem jelent meg, pedig már több mint húsz éve foglalkozik vele. Knuth azonban állandóan leporolja és újraírja a régebben írt részeket. Amikor egyik korábbi könyvének szedőjét szerette volna gyorsabb munkára ösztökélni, az illető úgy válaszolt, hogy ha annyira fontos, szedje ki a szöveget saját maga. Knuth így is tett, megalkotta a TeX rendszert, amiért igen sokan nagyon hálásak neki. A TeX segítségével a tartalomjegyzékek, kereszthivatkozások és más segédeszközök viszonylag könnyen elkészíthetők.

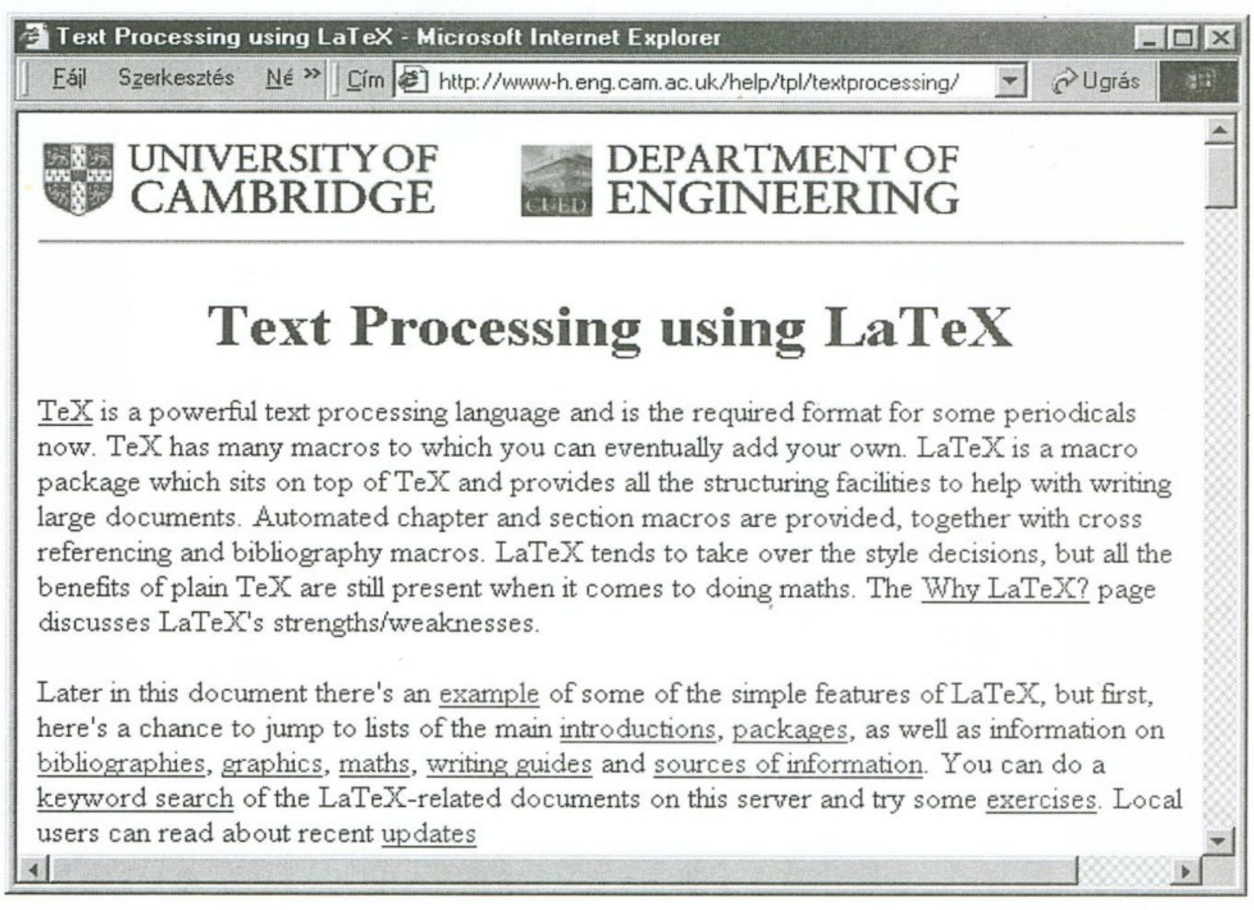
A forgalomban lévő rengeteg szövegszerkesztő és szövegformázó közül a számunkra megfelelőt akkor tudjuk jól kiválasztani, ha tudjuk, mely funkciók fontosak számunkra.

Hazánkban eleinte terjedőben volt a ChiWriter, az Ékszer, a WordPerfect 5.1. Az új programok rendszerint új formátumot alkalmaztak, így a régebbi dokumentumokat konvertálni kellett, ha továbbra is használni akartuk azokat. Ez azonban nem minden formátum esetén volt egyszerű, sokszor érdemesebb volt az újragépelést választani. A felesleges munkától legegyszerűbben úgy menekülhetünk meg, hogy eleve olyan formátumot választunk, amely hosszú távon is egészen biztosan használatban lesz. A sima (formázatlan) ASCII például ilyen.

Aki szeretné variálni a betűk méretét, formáját és színét, annak a karakteres üzemmód helyett grafikus felületben kell gondolkodnia. Az eredeti szövegszerkesztés persze megmaradhat ASCII módban, de speciális ASCII karaktersorozatokkal megjelölhetjük a szöveg egyes részeit a grafikus értelmezés számára. Tömör vagy bőbeszédű formában a jelölés vonatkozhat egyrészt az iromány szerkezetére (például: 'ez itt egy cím'), másrészt tartalmazhat konkrét utasítást a kiemelés formai megvalósítására (például: 'a következő szó 12 pontos félkövér Mystic betű'). Az így kidekorált szöveg már alkalmas arra, hogy a továbbfeldolgozás során a jelölt részekhez mindig hozzárendeljenek megfelelő tipográfiai utasításokat.

SGML, XML, DTD

Több mint tizenöt éve készült el az a fenti elveket alkalmazó SGML szabvány, amely tulajdonképpen az összes leírónyelv szabványait összefogó szabvány. Például az XML röviden úgy is meghatározható, mint „SGML-Lite”. A szabványok alapján el lehet készíteni egy DTD-t (document type definition), amely leírja a dokumentum lehetséges felépítését. Ez korántsem egyszerű feladat, de szerencsére léteznek kész, azonnal használatba vehető DTD-k is, amelyeket alkalmazva jobban koncentrálhatunk a tartalomra, nem kell foglalkoznunk a külalakkal. További előnyt jelent, hogy a nyomtatásra előkészített verzió alapján pillanatok alatt előállítható a megfelelő HTML vagy PDF fájl. A számítástechnikai könyvek és programleírások készítésénél elterjedt a DocBook DTD használa, míg a nyelvészek a TEI-DTD-t kedvelik.

SGML, illetve XML eszközökből egyre több van. Minthogy azonban egy-egy alapos DTD-leírás ezer oldalnál is hosszabb lehet, ennyit feltehetően senki nem fog megtanulni azért, hogy írhasson néhány száz oldalnyi szöveget. Segítenek viszont azok a szövegszerkesztők, amelyek az adott DTD alapján „helyből" tudják, hogy a szöveg adott pontjain milyen opciók vagy címkék (tag) használhatók.

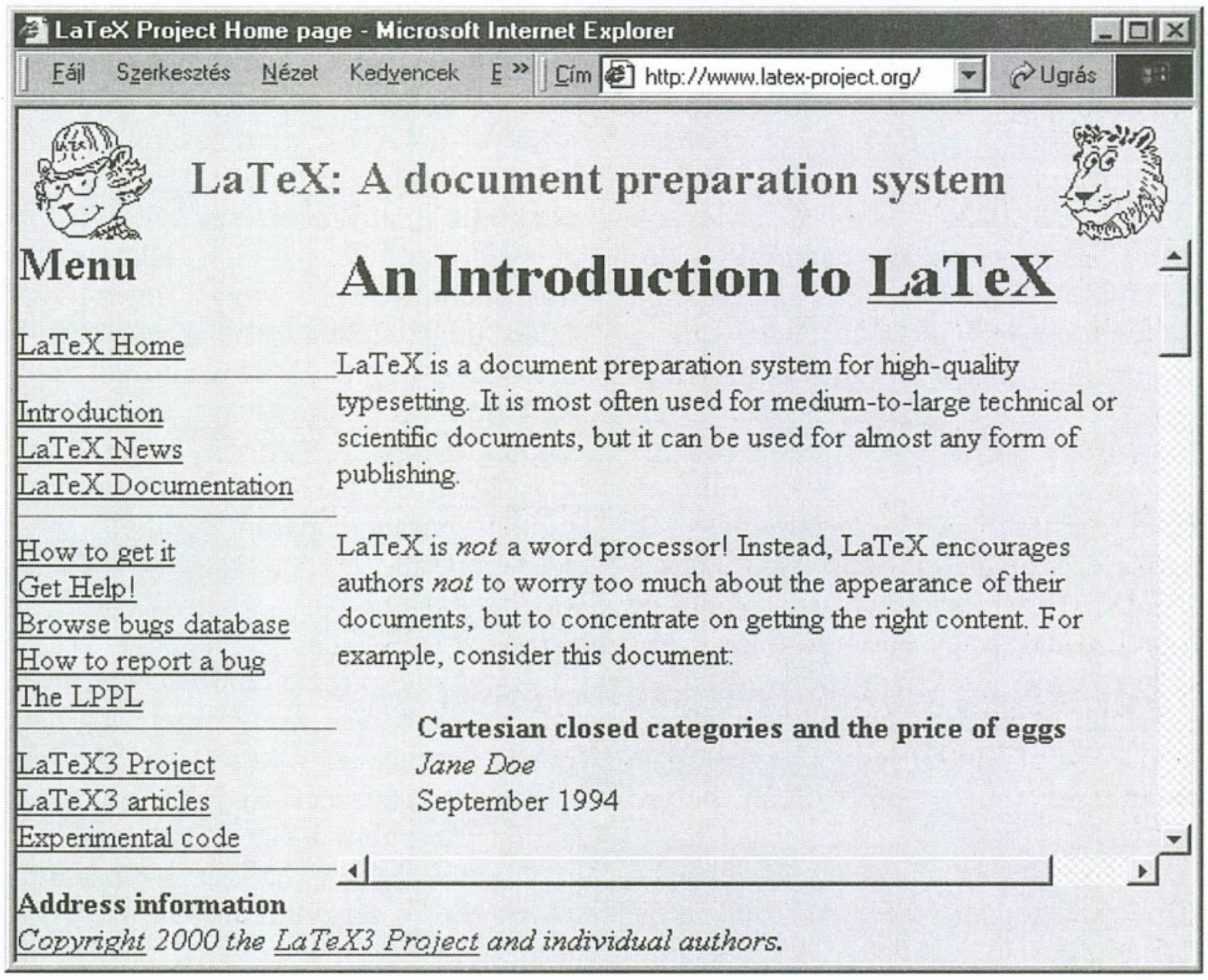
A HTML szintén SGML-származék, de fokozatosan elég messze került tőle. Az SGML (és az XML) a szöveg szerkezetét próbálja értelmezni, a HTML-ben már a látványelemek is bejelölhetők, azaz meg lehet adni, milyen betűtípussal, mekkora betűfokozattal jelenjen meg bizonyos szöveg. Ha időnként belenézünk a webhelyeken a cikkek forrásába, láthatjuk, hogy sokkal több helyet foglal el a külalak leírása, mint maga a cikk szövege. Stíluslapok (CSS, cascading style sheet) használatával a látvány és a tartalom szétválasztható lenne, de ezt ma még kevesen vállalják. Talán az XML és XSL kombinációja javíthatna a helyzeten, bár ebben az áttörésben én kételkedem.

A TeX is rokonítható a HTML-lel, mert ebben is lehetőségünk van a formai kialakítással kapcsolatos információk megadására. A TeX makrózhatósága lehetővé teszi, hogy ezeket az értelmező információkat egy helyen, akár külön fájlban adjuk meg.

A forrás formázása

Knuth az általa írt TeXbook végén megadott egy formátumot (plain TeX), amelyet kiegészít az Eplain TeX elnevezésű makrógyűjtemény, remekül használható formátummá téve azt. Személy szerint az elmúlt tíz évben ezzel dolgoztam, és meg voltam vele elégedve. A plain TeX helyét azonban egyre inkább a LaTeX foglalja el. Leslie Lamport eredeti makrócsomagját sokan továbbfejlesztették, és ennek eredményeként napjainkban többnyire a LaTeX2e változat használatos. A továbbiakban én is azt igyekszem bemutatni, hogy milyen segítséget nyújt ez a rendszer a szakkönyvek információinak visszakeresését segítő eszközök elkészítésében.

A (La)TeX valójában olyan fordítóprogram, amely egy kiindulási dokumentumból (a forrásszövegből) DVI fájlt készít, amely egy további programmal a végleges, nyomtatásra előkészített állománnyá alakítható. A forrásszöveg általában egyszerű ASCII fájl, amely újabban ékezetes karaktereket is tartalmazhat. Ilyen fájlok gépelésére százával készültek szövegszerkesztők, mindenki kiválaszthatja az ízlésének megfelelőt.

Ahogy a programlisták gépelésekor kialakultak bizonyos konvenciók, más szövegek rögzítésekor is követhetünk hasonló elveket. A forrásfájl sorait tetszőlegesen tördelhetjük. Nálam a gyakorlatban az a módszer vált be, hogy minden egyes mondatot új sorban kezdek el, és a tagmondatok határán, a vesszők után töröm meg a túl hosszú sorokat, a nem mondatkezdő sorokat pedig egy szóközzel beljebb kezdem. Ezzel a forrás átláthatóbbá válik, és ha mondatokat kell törölni, beszúrni vagy cserélni, nem kell sokat bajlódni a kurzorral: a sorokra vonatkozó billentyűkombinációkkal gyorsan elvégezhető a kívánt művelet. Egyúttal a nyomtatott piszkozatban található hibák forrásbeli pozíciója is könnyebben behatárolható a hibát tartalmazó mondat eleje alapján.

Szerkezet és stílus

A hivatkozás megkönnyítésére célszerű a fejezeteket és alfejezeteket megszámozni, de a számozási elv más elemekre is kiterjeszthető. Az már ízlés dolga, hogy a szerző az alfejezeteket is további al-alfejezetekre bontja-e vagy sem. Hasonlóképpen az is, hogy például a definíciókat, jegyzeteket stb. folyamatosan számozzuk az elsőtől az utolsóig, vagy a számozást fejezetenként (alfejezetenként) újrakezdjük. Előre persze azt sem mindig lehet tudni, hogy melyik fejezet hányadik lesz, ezért a LaTeX fájlokban a szerzőnek csak azt a tényt érdemes rögzítenie, hogy az adott elnevezésű (al)fejezet itt kezdődik, ez a neve, például \chapter{Bevezetés} vagy \subsubsection{Speciális esetek}. A TeX parancsait a fordított törtvonal (backslash) karakter vezeti be, és a paramétereket rendszerint kapcsos zárójelbe tesszük.

Az (al)fejezetek címei maximum egy mondatból állnak, ám a definíciók, tételek, főleg pedig a bizonyítások jóval hosszabbak, sőt mindenfajta szerkezetek szerepelhetnek benne. Ezért az XML-hez hasonlóan az adott szerkezet kezdetét és végét is jelölnünk kell. A <PROOF>...</PROOF> képzeletbeli XML szerkezetnek a LaTeX-ben a \begin{proof}...\end{proof} szerkezet felel meg.

A LaTeX alapcsomag több stílusfájlt is tartalmaz, amelyek megadják, hogy egy könyv, cikk vagy levél esetén az adott szerkezet pontosan hogyan néz majd ki, milyen és mekkora betűvel kell szedni. Egyes tudományos folyóiratok a cikkeket csak az általuk készített stílusfájlnak megfelelő formában fogadják el. Ezeknek a stílusoknak köszönhetően a konferenciakiadványok is egységesebbé válhattak, a cikkek tipográfiája azonos. Néhány évvel ezelőtt ilyen kiadványokban még vegyesen voltak egymás mellett az írógéppel készült (és kézírással kiegészített) kéziratok, illetve a számítógépes formátum alapján sokféleképpen kinyomtatott cikkek. Stílusfájlokat fáradságos munkával magunk is készíthetünk, ha nagyon speciális igényeink vannak.

Jegyzékek, hivatkozások

Fordításkor a LaTeX készít egy segédállományt, amelyben részletesen felsorolja, hogy melyik egység melyik oldalra esett. Ezt a későbbi fordítások során felhasználja, igy elegendő a dokumentum bármely részén elhelyezni a \tableofcontents parancsot, helyette a lefordított változatban már a tartalomjegyzék fog szerepelni. Persze, ha elkészül a tartalomjegyzék, és azt beszúrjuk az első fejezet elé. akkor minden oldal eltolódik, és a tartalomjegyzék hamis adatokat tartalmaz. Épp ezért a LaTeX ilyen esetekben a fordításkor figyelmeztet, hogy újabb fordítás szükséges. A mű táblázátainak és ábráinak a listáját a tartalomjegyzékhez hasonlóan a \listoffigures vagy a \listoftables paranccsal lehet a megfelelő helyre beszúrni.

A LaTeX használói rendszerint a BibTeX a legalkalmasabb a bibliográfiai adatbázis kezelésére, de más rendszerek is vannak erre a célra. A BibTeX fájl ASCII formátumú speciális adatbázis, amely tartalmazhat mindenféle adatot könyvekről, cikkekről, honlapokról, és mindarról, amire hivatkozunk. A rekordokat egy-egy kulcsszó azonosítja, és művünk forrásában csak ezt kell szerepelteni a \cite parancs argumentumaként. A segédfájlba kerülő bejegyzések alapján a bibtex program a megadott BibTeX fájl(ok)ból kiválogatja a megemlített rekordokat, és az ugyancsak megadott formátumnak megfelelően külön fájlba írja. A TeX csomagok tartalmazzák az alapvető bibliográfiai adatformátumokat, ám egyes lapok továbbiakat is közreadtak. A hivatkozás helyén a műben már egy rövidke kód szerepel, ami lehet mondjuk [KNU86], (Knuth, 1986a), vagy egyszerűen csak [8]. A mű megfelelő részére kell beszúrni a \bibliographystyle és a \bibliography parancsokat a megfelelő stílus és fájl nevével mint paraméterekkel, majd erre a helyre kerülnek az említett művek adatai, a stílusnak megfelelően besorolva (név vagy dátum szerint).

A bibliográfiai adatok karbantartására különféle ingyenes és fizetős programokat írtak. Én az előbbi csoporthoz tartozó, DOS alapú BibDb programot kedvelem. A MathSciNet matematikai adatbázisból BibTeX formátumban is lekérhetünk adatokat, és azokat egy az egyben bemásolhatjuk saját állományainkba. Sokan saját honlapjukra is kiteszik a cikkek listáját tartalmazó BibTeX fájlt, megkönnyíteni a hivatkozást.

A szerzők szeretik a téma fővonalától eltérő, de az adott részhez kapcsolódó közlendőiket lábjegyzetbe tenni. Ehhez a \footnote parancs argumentumaként kell megadni a lábjegyzet szövegét, amelyet a LaTeX automatikusan beillleszt a megfelelő oldal aljára, és gondoskodik a lábjegyzet számozásáról is. A Microsoft Word által alkalmazott dokumentumvégi vagy fejezetvégi („láb")jegyzeteket ezzel a módszerrel nem készíthetjük el, de makróval megoldható. A szerzőnek vagy a szerzőtársaknak szóló (régebben a piszkozat margójára írt) megjegyzéseket a \marginpar parancs paraméterében lehet szerepeltetni.

Tárgymutató-készítés

A könyvek végén található tárgymutató szakkönyvek esetén igen nagy segítség, annak jó elkészítése azonban korántsem egyszerű. Régebben a szerző a már majdnem kész könyv betördelt oldalain bejelölte azokat a szavakat, amelyeket a tárgymutatóban szerepeltetni akart. Ezután minden szót külön papírlapra felírva a korrektúrát ismét végiglapozták, és azt is odaírták, hogy az egyes szavak mely oldalakon szerepelnek. Utána már csak rendezni kellett az egészet, és begépelni a tárgymutató végleges szövegét.

Látszólag minden nagyon egyszerű, pedig számos buktató van a tárgymutató készítésében. Hová is írja az ember az összetett függvények deriválási szabályát? Van, aki a „deriválás" címszó alatt keresi majd, van, aki a „függvény" címszó alatt, de talán olyan is akad, aki az „összetett" címszó alatt. Hogy mindenki gyorsan rátaláljon, minél több helyen kell szerepeltetni. Ami pedig a dolog technikai részét illeti, elegendő a könyvbe utólag beszúrni akár egyoldalnyi kiegészítést, és a fáradságosan elkészített tárgymutatót már ki is dobhatjuk.

A számítógépet használva mindez egyszerűbbé válik. Első lépésben a szerzőnek az eredeti szövegben meg kell jelölnie a tárgymutatóba kerülő kifejezéseket. Magyar nyelvű szövegekben gyakran valamilyen toldalék (rag, képző vagy jel) van a kijelölendő szó végén, ekkor a szótövet kell megadni. Második lépésben a program elkészít egy listát, hogy melyik bejelölt szó hányadik oldalra került. Harmadik lépésben ezt a listát ábécé szerint kell rendezni, és ha egy szó több egymást követő oldalon is szerepel, a számokat tartományokra kell átírni, például 4, 5, 6, 7, 8 helyett 4–8 szerepel majd. Végezetül marad az elkészült tárgymutató tipográfiai formázása.

A LaTeX \index parancsának argumentumaként kell megadni a tárgymutatóba szánt szótövet. Lehetőség van speciális jelet is szerepeltetni a tárgymutatóban. A szerző előírhatja azt is, hogy valamely kifejezés mellett a megfelelő oldalak listája helyett az szerepeljen, hogy hol található ez a lista. Például a krumpli címszónál: lásd burgonya. A címszavak alatt alcímszavak, sőt al-alcímszavak is lehetnek. Ehhez az \index parancsban felkiáltójellel kell elválasztani a szótöveket.

Fordításkor a LaTeX ezeket az információkat a megfelelő oldalszámokkal együtt a segédfájlba írja, amelyet rendszerint a MakeIndex programmal szoktak feldolgozni. Ez a program azonban a magyar ábécé sorrendjét nem ismeri, szortírozásra például a hasonló célú mami vagy Xindy programot lehet használni. E külső programokkal készített tárgymutató a \printindex paranccsal építhető be művünkbe.

Nyomtatott hipertext

A mű különböző részeit a kereszthivatkozások tartják össze. A tudományos könyvek írói már réges-rég feltalálták a hipertextet, csak azt nem így hívták (és a könyvre nem lehetett rákattintani). Éppúgy, mint a HTML-ben, itt is két parancsra van szükség. Az egyik megjelöli a helyet, és egy általunk használt azonosító nevet kapcsol hozzá, míg a másik a névhez tartozó helyet adja vissza. Az első parancs a \label, a másik a \ref, illetve ritkábban a \pageref. Évek során az a szokás alakult ki, hogy az azonosító elnevezése tartalmazza azt is, hogy mit is jelöl valójában, például a \label{def:halmaz} a halmazok definíciójára utal, és ha bármikor szükség van rá, akkor a \ref{def:halmaz} segítségével utalhatunk rá. (Elérhető az is, hogy a PDF-fé konvertált műben ezek a hivatkozások valódi linkként jelenjenek meg.)

A magyarokkal már megint baj van: „A" negyedik, de „AZ" ötödik fejezet. Vagyis a kereszthivatkozás előtt álló névelő megváltozhat a hivatkozás megváltozásával, ezért egyenként kell ellenőrizni minden kereszthivatkozást, vagy próbálkozhatunk a LaTeX Babel csomagjának kiegészítésében található \aref paranccsal. (Nekem sajnos nem sikerült zöldágra vergődnöm vele.)

Dióhéjban ezek lettek volna mű elkészítését támogató eszközök, legalábbis ahogy azokat a LaTeX ismeri. Az Extended plan TeX kicsit más formában, de tartalmazza ugyanezeket az eszközöket. Azért kedvelem ezt az utóbbit, mert igaz, hogy a LaTeX jobban kiszolgálja a használót, sőt szinte mindenre van megfelelő makrócsomag-

E SZÁMUNK HIRDETŐI

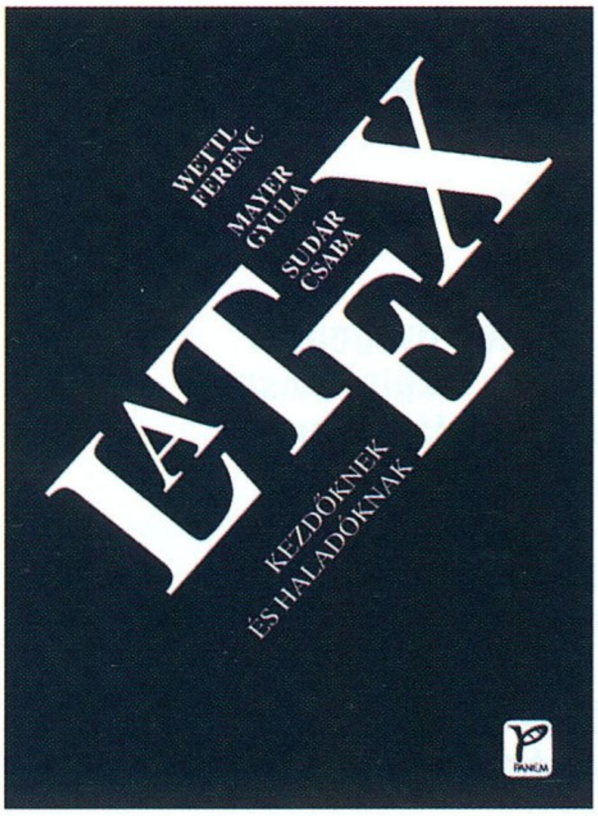
Cég	Oldal	Cég	Oldal	Cég	Oldal
2F	58.	Fix.tv	57.	Multimedia	76.
ABB	43.	Galax	76.	Netlock	55.
Asbis	24.	HumanSoft	06.	Next	46.
BaSys	58.	IQSoft	43.	OKI	37.
Blumsoft	75.	Juventus Team	35.	PSINet	B2.
Borland	75.	Keszo	77.	Qwerty	06.
CD Multimédia	55.	Kim-Soft	49.	Software Station	64.
Chronos	43.	Kiskapu	76.	Symantec	56.
Codra	24.	LNX	B4.	Telnet	44.
Comfort	46.	LS Computer	75.	Terminal	04.
ComputerBooks	75.	MC&CD	38.	Teta	38.
Corg	38.	Minolta	37.	Trans-Europe	26.
Crito	04.	MP Computer	38.	TVNet	46.
Daxon	75.	MrSoft	57.	VTCD	B3.

ja, de ha valami nem tetszik nekünk abban a formában, ahogyan azt a LaTeX akarja, igen sok munkába kerül, míg megadásra bírjuk a makrócsomagot. (Nem is szólva arról, hogy mi van akkor, ha két használni kívánt makrócsomag nem szereti egymást!) A plain TeX esetén nekünk kell megírni makróinkat, viszont így azok olyanok lesznek, amilyeneket szeretnénk.

Jól bánni a szöveggel

Szövegszerkesztéshez én továbbra is a DOS platformon futó szövegszerkesztőket tudom leghatékonyabban használni. Könnyűek, rugalmasak, sokoldalúak, gyorsak... Az Andy's Editornak (AE) a DOS-os verzió mellett van Windows, Linux és SunOS felületre átírt verziója is, így az egyik helyen megírt szöveg a többi környezetben zavartalanul tovább szerkeszthető. ASCII fájloknál ez természetes, de az AE folding jellegű szövegszerkesztő, azaz lehetőség van egyes szövegrészek elrejtésére. A rejtett rész helyett egysoros megjegyzés látható a szövegben. Például forráskódjaimban elsőre csak a függvények listája látható, amelyek közül bármelyik egyetlen gombnyomással kibontható. Egyéb szövegeknél a fejezeteket, alfejezeteket csomagolom be. Sőt, a program lehetőséget nyújt többszintű rejtésre is, így nem kell képernyőnyinél nagyobb szövegrésszel egyszerre dolgoznom.

A szisztematikus rejtésekkel elérem, hogy szinte alig kell keresgélni a szövegben, pár billentyűleütéssel a kívánt részre ugorhatok, akár több mint ezer

soros forrás esetén is. A rejtések arra is lehetőséget adnak, hogy a fejezetek, alfejezetek, al-alfejezetek sorrendjét könnyedén megváltoztassuk, illetve ha kiderül, hogy az eredetileg fejezetnek szánt rész csak alfejezetként állja meg a helyét, vagy az alfejezet fejezetnyire bővül, akkor ennek megfelelően a rejtések hierarchiáját is megváltoztathatjuk.

Hosszabb művek esetén szerintem érdemes minden fejezetet külön fájlban elhelyezni. Ekkor ugyanis a becsatolás TeX parancsát megjegyzéssé változtatva nem kell mindig az egész művet lefordítani, és gyorsabban ki tudjuk javítani a tipográfiai hibákat is. Az AE lehetőséget nyújt arra, hogy a főfájlban linkeket helyezzünk el az egyes fejezetekre, és azok között lépkedjük, továbbá egy karaktersorozatnak ne csak az adott fájlban, hanem a mű összes állományában szereplő előfordulásait megkeressük, esetleg másra cseréljük.

Igényeimnek megfelelő windowsos folding editorra eddig nem akadtam. A TreePad (www.treepad.com) ígéretes editor, bár kell hozzá egy szűrőprogram, hogy az általa készített fájlokat a TeX elfogadja.

A Video Display Editor lassacskán húszéves lesz, a folytonos fejlesztés ellenére apró és villámgyors szövegszerkesztő maradt. Nekem erre a programra áll rá legjobban a kezem. A VDE extrém makrónyelve szakértő kezekbe kerülve csodákra képes, a vfx makrókkal a fájlokban való navigálás közel került ahhoz, amire egyébként csak a folding editorok képesek.

A TeX még ma is elterjedt szövegformátum, a jelenleg divatos szövegszerkesztők jelentős része is ismeri, tehát képesek a forrást a szintaxis alapján kiszínezni, a billentyűmakrók egyszerűsítik a hosszabb parancsok bevitelét, könnyen végrehajthatjuk a gyakran kiadott parancsokat.

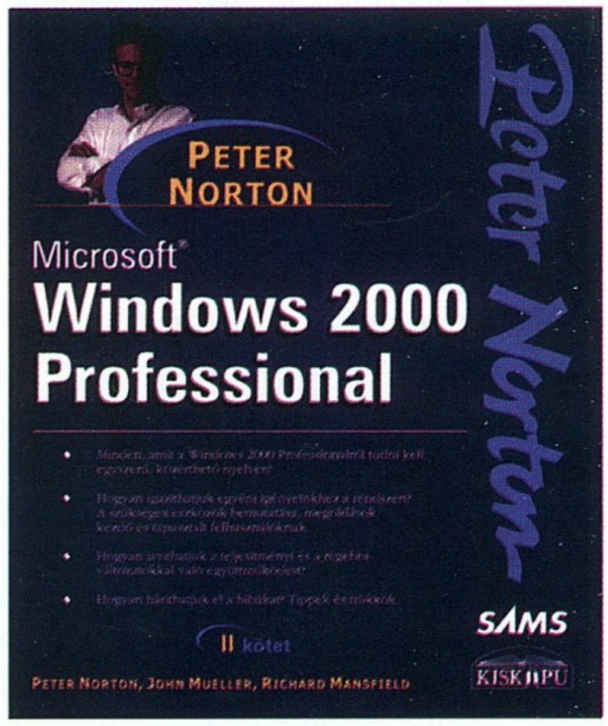
Ha valaki a (La)TeX használata mellett dönt, a comp.text.tex hírcsoport nagyszámú olvasójától hamar kap segítséget, de a hazai levelezési listákon is lehet kérdezni. Több magyar nyelvű könyv is megjelent, és az interneten is elérhető a magyar nyelvű leírás. A CTAN archívum pedig bőséges forrása a programoknak, makróknak.

Aszalós László
aszalos@irit.fr

Az NT és az XP között

Windows 2000 a munkaállomásokra

Nem sokkal a piaci megjelenés előtt még nyugodtan fogalmazhattunk volna így: „a Microsoft meglehetősen hosszas fejlesztési és tesztelési időszak után végre megjelenteti a Windows NT legújabb verzióját, az NT 5-öt". Az új verziót mégsem a folyamatos sorszámozás jegyében indították útjára, hanem Windows 2000 néven. Hogy ez jó marketingdöntés volt-e, azt nehéz lenne megítélni. Miként azt is, hogy mennyire volt létjogosultsága ennek a verziónak a már megjelenésre váró Windows XP árnyékában.

A Windows XP körül fellángoló viták főleg az aktiválási rendszert, az Internet Explorer integráltságát és a biztonsági hiányosságokat érintik. Ennek alapján arra lehet következtetni, hogy a rendszerberuházók döntése egyelőre inkább a Windows 2000 javára billen. Mármint akkor, ha új rendszer telepítéséről van szó, illetve ha a korábbi verzió gyakorlatban használt és többször átjavított verziója helyett kell valamit választani.

A Windows 2000 az NT-s hagyományoknak megfelelően számos változatban kerül a boltok polcaira. Ez a tény azonban elsősorban a szerveroldali megoldások sokrétűségét tükrözi, ilyen feladatokhoz pedig jobb egy szakosított tanfolyammal megtámogatva „pilótavizsgát" tenni. Az ugyanis legfeljebb marketingfogás, hogy a Win2k megfelelő telepítése és paraméterezése szerverszinten is gyerekjáték. A munkaállomások szintjén valamivel egyszerűbb a feladat, és a napi gyakorlatban is elsősorban a munkaállomásokra szánt Win2k Professional változatokkal találkozhatunk. Hogy egyszerű-e megismerni ezt a rendszert, arról képet alkothatunk a Peter Norton nevével fémjelzett szakkönyvsorozatban megjelent kétkötetes, ezernél több oldalas műből. (Ha nem riadunk vissza pusztán az olvasnivaló mennyiségétől.)

Peter Norton, John Mueller, Richard Mansfield:

Microsoft Windows 2000 Professional, I-II.

Kiskapu Kft, Budapest, 2000
1137 oldal, 2996+3640 Ft

A Peter Norton, John Mueller és Richard Mansfield által írt kézikönyv besorolása szerint középhaladóknak szóló, tehát a számítógéppel most ismerkedőknek nem igazán ajánlható. Ugyanakkor valóban jó segítőtárs azoknak, akik szeretnék a munkagépükben rejlő lehetőségeket maximálisan kihasználni.

Az első kötet mindamellett alapozásnak is felfogható: a már telepített Win2k Professional képességeit és lehetőségeit tekinthetjük át. Azon ugyan lehetne morfondírozni, hogy a nem kezdőnek feltételezett felhasználót is be kell-e vezetni az URL-ek világába és az internetezésbe, vagy ha igen, miért éppen az Internet Exploreren keresztül... Kétségtelen persze, hogy az ismétlés hasznos, és mégiscsak az IE a Windows alapértelmezett böngészője.

Mindenképpen érdemes az első kötetben áttanulmányozni a rendszer grafikájáról és memóriakezeléséről szóló részt. Különösen ez utóbbi tanulságos azoknak, akik makacsul kitartanak megszokott régi programok korábbi verziói mellett, mert választ kaphatnak olyan kérdésekre, hogy miként kezeli a Win2k a DOS-ra írt alkalmazásokat. Érdemes megismerkedni azzal is, hogy a többféle fájlrendszer kezelése révén a Win2k a kisebb partíciókon használni tudja a közvetlen merevlemez-elérésben igen gyors FAT-rendszert is, bár DOS-os programoknál az ilyen jellegű lemezműveleteknek 32 bites Windows környezetben lehet néhány melléktünete is. Ugyanakkor számos mentőprogram igényli a hagyományos fájlrendszert.

A korábbi NT-verziók használóinak hasznos lehet az a rész, amely az NTFS-sel foglalkozik. Noha ugyanaz a fejlesztőüzem készítette el az NT 4-et és az 5-öt, vannak különbségek, és az NT 4-be csak az SP4 vitte be a kompatibilitást. Az első kötetben szó esik még a nyomtatásról, ami inkább a napi gyakorlatban lehet támasz, illetve a második kötetben tárgyalt betűkészletek kapcsán érdemes ide is visszalapozni.

Bár a második kötet a beharangozás szerint már „mélyvíz", profiknak való, mégis sok ismerős dologgal találkoznak azok, akik a Windows 9x sorozatot elég mélyen ismerik. A fejlesztés iránt érdeklődőknek ilyen lehet a Windows objektumrendszere, míg az Outlook Express testre szabása bárkinek az, ha még nem törölte le gépéről. Érdemes persze elolvasni ismerősnek tűnő részeket is, mert a Win2k eléggé összetett rendszer, és mindig kaphatunk hozzá néhány ötletet, a korábban használt funkciókat pedig ésszerűbben, értőbben használhatjuk. Ahogy még a vírusokról, férgekről elhíresült szkriptrendszer használata is sokszor megkönnyítheti a napi munkát.

A kötetben mindvégig keverednek a valóban profiknak szóló részek azokkal, amelyek ismerete nélkül jó szívvel nem is volna szabad gép elé ültetni senkit, akitől hatékony munkát várnak. Peter Norton sem tagadta meg magát, és egy teljes fejezetet szentelt a hibaelhárításnak. A hardverkompatibilitási listák és a minden felelősséget elhárító szoftverlicencek korszakában ez mindenkinek nagyon hasznos lehet. Ugyancsak fontos rész a gép külső kapcsolatainak részletes ismertetése.

A két kötet egészében véve nagyon sokrétű, a Kiskapu kiadó még arra is ügyelt, hogy az eredetinek megfelelő, de a magyar Win2k verzión készült képernyőképekkel illusztrálja a mondanivalót.

Simay Endre István

ELŐFIZETÉS

Az 2001/......... számtól kezdődően előfizetem

az Új Alaplap című CD-mellékletes havi számítástechnikai szaklapot

...... példányban ❑ 1 évre ❑ 1/2 évre

Az éves előfizetési díj: **9900 Ft** (áfával együtt)

❑ **Számlát** kérek (banki átutalással fizetek) ❑ **Befizetési csekket** kérek

Név: ....

(Cég:) ....

Cím: ....

Irányítószám, helység: ....

Dátum:

/aláírás/

ELŐFIZETÉS DIÁKKEDVEZMÉNNYEL

Az 2001/......... számtól kezdődően előfizetem

az Új Alaplap című CD-mellékletes havi számítástechnikai szaklapot

...... példányban ❑ 1 évre ❑ 1/2 évre

Az éves előfizetési díj **diákkedvezménnyel: 9000 Ft** (áfával együtt)

❑ **Számlát** kérek (banki átutalással fizetek) ❑ **Befizetési csekket** kérek

Név: ....

Iskola: ....

Cím: ....

Irányítószám, helység: ....

Dátum: **Az oktatási intézmény igazolása:**

KORÁBBI SZÁMOK MEGRENDELÉSE

Az Alaplap / Új Alaplap korábbi számai közül megrendelem **postai utánvéttel** az alábbiakat:

....

A **3 hónapnál régebbi** CD-mellékletes számok ára 400 Ft,
a floppymellékleteseké 200 Ft, a 3 hónapnál frissebb számok teljes árúak.
(Az árak áfával együtt értendők, plusz a mindenkori postaköltség.)

Név: ....

(Cég:) ....

Cím: ....

Irányítószám, helység: ....

Dátum:

/aláírás/

Belföldön díjmentesen is feladható

ÚJ ALAPLAP

Városligeti fasor 25-27.
Pf. 571

1539 Budapest

Belföldön díjmentesen is feladható

ÚJ ALAPLAP

Városligeti fasor 25-27.
Pf. 571

1539 Budapest

Belföldön díjmentesen feladható

ÚJ ALAPLAP

Városligeti fasor 25-27.
Pf. 571

1539 Budapest

VTCD
DVD
2001
MC
MC -, CD-, DVD gyártás...
...együtt a VTCD-vel az új évezredben is!
gauss
www.vtcd.hu
H-8001 Székesfehérvár, Pf.:175. Tel.: +36-22-533-571,
Fax: +36-22-533-599; +36-22-533-077 E-mail: info@vtcd.hu
Kompakt szolgáltatás • Kompakt technológia
VTCD VIDEOTON Kompaktlemez-gyártó Kft.
A Videoton csoport tagja

A tökéletesség igényével